

Greaca Noului Testament

Vasile Stancu

(traducere și adaptare după

New Testament Greek for Beginners

de Gresham Machen

The Macmillan Company New York, 1923)

Timișoara

Octombrie, 2021

Prefață

Acest material este o traducere adaptată după cartea lui Gresham Machen, *New Testament Greek for Beginners*, The Macmillan Company, 1923. El este destinat în special celor care încep studiul limbii grecești a Noului Testament fără să aibă neapărat cunoștințe prealabile de greacă, sau ale căror cunoștințe sunt atât de limitate încât au nevoie să reia studiul elementar al acestei limbi.

Cartea este un manual de studiu și nu o gramatică descriptivă. Ca manual de studiu, ea este astfel alcătuită încât să se realizeze un bun echilibru între exersarea citirii și asimilarea limbii; într-o gramatică descriptivă, de exemplu, regulile pot fi formulate într-o formă foarte succintă, ceea ce nu s-ar potrivi acestui cadru. Au fost introduse aici acele explicații pe care autorul le-a considerat a fi esențiale. Mai mult decât atât, într-o gramatică descriptivă exemplele folosite trebuie să fie în concordanță cu ceea ce se află efectiv în Noul Testament, pe când în această carte exemplele sunt reduse pe cât posibil la forme cât mai simple, care nu apar întotdeauna în cărțile Noului Testament. În acest fel, în orice fază a studiului, vocabularul poate fi adaptat la ceea ce s-a studiat de fapt, evitându-se notele de subsol confuzionante. Este extrem de important ca aspectele gramaticale să fie abordate câte unul, pe rând. Folosirea exemplelor luate din Noul Testament ar umbri adesea explicațiile cu cuvinte noi și cu utilizări subsidiare, cu care studentul nu este familiarizat, încât aspectul gramatical în discuție ar deveni cu totul obscurizat. Desigur, exemplele au fost alese cu grijă, astfel încât să se introducă doar acele utilizări care sunt comune limbii Noului Testament.

Calitatea de manual de studiu a acestei cărți a determinat și alegerea modului de organizare a materialului. Abordarea se limitează la câteva aspecte esențiale, fără a se încerca o prezentare a bogăției și flexibilității reale a limbii Noului Testament, lucruri care pot fi descoperite doar prin lectură. Această limitare poate stârni critici, cum ar fi de exemplu în ceea ce privește tratamentul participiilor. Autorul este pe deplin conștient de caracterul fundamental non-temporal al timpilor participiului și de marea varietate a nuanțelor de gândire pe care participiul le poate exprima. Dar până la urmă este foarte important ca studentul începător să înțeleagă clar distincția dintre participiul prezent și participiul aorist, iar această distincție poate fi înțeleasă cu claritate la început doar prin apelarea la modul nostru temporal de gândire. Numai atunci când ceea ce este simplu și uzual a fost bine imprimat în mintea studentului prin repetiție, cu răbdare, aspectele mai fine și mai dificile pot fi abordate în siguranță.

Mai mult, analiza participiului a fost aprofundată în carte cât de mult a fost posibil, astfel încât să se poată alocă timp suficient pentru a exersa utilizările pe care acesta le implică. Experiența arată că pentru studiul limbii grecești a Noului Testament participiul este aproape problema centrală a întregii chestiuni.

O atenție specială a fost acordată exercițiilor. Până la ultimele câteva lecții (și atunci numai la exercițiile de traducere din greacă în română), propozițiile, în cea mai mare parte, nu au fost luate din Noul Testament, deoarece cartea este destinată să fie un manual de studiu al limbii grecești, și nu un stimulent de memorie pentru versiunea românească a Bibliei. Într-o fază ulterioară a studiului limbii grecești a Noului Testament, memoria studentului în ce privește Biblia românească nu este neapărat un dezavantaj, deoarece citirea repetată a unor pasaje deja familiare va fixa adesea în minte înțelesul unui cuvânt mult mai bine decât simpla învățarea a unui vocabular. Dar în fazele de început, un astfel de ajutor va face mai mult rău decât bine. La exerciții s-a căutat să fie prezentate formele și utilizările gramaticale care au fost discutate în aceeași lecție și de asemenea să se păstreze în minte în mod constant, în orice nouă relație, cele mai importante utilizări care au fost discutate anterior.

Vocabularele au fost limitate la cuvintele care sunt foarte comune în Noul Testament, sau care necesită explicații speciale. Peste tot s-a făcut efortul de a introduce aceste cuvinte în exemple și exerciții. A învăța liste de cuvinte, dacă aceste cuvinte nu sunt folosite de fapt, este o pierdere de timp.

Cuprins

	Pagina
Introducere	1
Lecția 1 Alfabetul	4
Lecția 2 Verbul: prezentul activ indicativ	9
Lecția 3 Substantive de declinare a II-a. Ordinea cuvintelor. ν eufonic	11
Lecția 4 Substantive de declinare I	16
Lecția 5 Adjective de declinare I și a II-a. Articolul. Acordul. Utilizarea articolului. Utilizarea atributivă și predicativă a adjectivului. Utilizarea adjectivului ca substantiv	19
Lecția 6 Substantive masculine de declinare I. Prepoziții	25
Lecția 7 Enclitice. Pronumele personal. Prezentul indicativ al verbului εἰμί	30
Lecția 8 Pronumele demonstrativ. Alte utilizări ale cuvântului αὐτός, -ή, -ό	37
Lecția 9 Prezentul mediu și pasiv indicativ. Folosirea construcției ὕπο + genitiv. Dativul instrumental. Verbe deponente. Verbe compuse. Poziția lui οὐ . Cazuri asociate verbelor	42
Lecția 10 Imperfectul activ indicativ. Imperfectul activ al verbului εἰμί . Accentul lui ἐστι(ν)	47
Lecția 11 Imperfectul indicativ reflexiv și pasiv. Verb singular cu subiect neutru la plural. Utilizări ale lui καὶ și οὐδέ	51
Lecția 12 Viitorul activ și mediu indicativ	55
Lecția 13 Timpul aorist I activ și mediu indicativ. Construcții cu πιστεύω	60
Lecția 14 Timpul aorist II activ și mediu indicativ	64
Lecția 15 Aoristul pasiv indicativ. Viitorul pasiv indicativ	67
Lecția 16 Declinare a III-a	71
Lecția 17 Participiul prezent. Utilizarea participiului	76
Lecția 18 Participiul aorist activ și mediu. Folosirea participiului aorist (continuare). Negațiile οὐ și μή	82
Lecția 19 Participiul aorist pasiv. Genitivul absolut	88
Lecția 20 Modul conjunctiv	92
Lecția 21 Infinitivul prezent și aorist. Infinitivul articular. Discursul indirect. Nume proprii	98
Lecția 22 Verbe contrase	104
Lecția 23 Viitorul și aoristul I activ și mediu ale verbelor în lichidă. Viitorul indicativ al verbului εἰμί . Pronumele reflexiv	110
Lecția 24 Alte substantive de declinare a III-a. Adjective de declinare a III-a în -ης, -ες	116
Lecția 25 Declinare lui πᾶς, πολὺς, μέγας . Numerele. Utilizarea ca atribut sau substantiv a frazelor prepoziționale și a genitivului. Acuzativul de timp și spațiu	121
Lecția 26 Pronumele interogativ, indefinit și relativ. Întrebări deliberative. Propoziții relative condiționale	127
Lecția 27 Modul Imperativ	134
Lecția 28 Timpul perfect. Recapitularea verbului λύω	139

<i>Lecția 29</i>	Comparația adjectivelor. Declinarea lui μείζων . Genitivul de comparație și utilizarea lui ἢ , decât. Adverbe. Genitivul cu adverbe de loc. Genitivul „timpului în care...”. Genitivul infinitivului articular care exprimă un scop. Dativul de măsură. Acuzativul de specificare. Dativul de timp. Adjective posesive. μή utilizat ca și conjuncție. ἵνα cu conjunctiv, în diverse moduri de utilizare. Întrebări care așteaptă un răspuns negativ	145
<i>Lecția 30</i>	Conjugarea lui δίδωμι . Aoristul II al verbului γινώσκω. Articolul, înaintea lui μέν sau δέ . Participiul aorist care denotă același act ca și verbul principal. Terminații de aorist I pe rădăcini de aorist II	152
<i>Lecția 31</i>	Conjugarea verbelor τίθημι , ἀφίημι și ἀπόλλυμι . Acuzativul și infinitivul în propoziții rezultat (după ὥστε). Conjunctivul cu ἕως ἄν	160
<i>Lecția 32</i>	Conjugarea lui ἵστημι și οἶδα . Modul optativ. Situații contrare realității. Utilizări ale lui γίνομαι	165
<i>Lecția 33</i>	Paradigme	170
<i>Anexa 1</i>	Accentul	196
<i>Anexa 2</i>	Vocabular general	200

Introducere

În perioada clasică, limba greacă cuprindea mai multe dialecte, dintre care se disting trei mari familii: dorică, eolică și ionică. În secolul V înainte de Hristos, una din ramurile ionice, atica, a obținut supremația, în special ca limbă a literaturii în proză. Dialectul atic a fost limba Atenei în gloria ei – limba lui Tucide, Platon, Demostene și a majorității celorlalți mari autori de proză ai Greciei.

Au fost mai multe cauze care au făcut ca dialectul atic să devină dominant în lumea vorbitoare de limbă greacă. Pe primul loc trebuie pus geniul scriitorilor atenieni. Dar și importanța politică și comercială a Atenei a avut efectele ei. O mulțime de străini veneau în contact cu Atena prin relații politice, războaie și comerț, iar coloniile ateniene au extins influența orașului mamă. Imperiul atenian s-a fărâmițat însă repede. Atena a fost cucerită de Sparta în războiul peloponeziac, iar apoi, pe la mijlocul secolului IV înainte de Hristos, împreună cu alte cetăți grecești, a ajuns sub dominația regelui Macedoniei, Filip. Influența dialectului atic a supraviețuit însă pierderii puterii politice; limba Atenei a devenit și limba cuceritorilor ei.

Macedonia nu a fost inițial un regat grecesc, dar a adoptat civilizația dominantă a vremii, care era civilizația Atenei. Învățătorul fiului lui Filip, Alexandru cel Mare, a fost Aristotel, filosoful atenian; iar acest fapt este doar una din indicațiile cu privire la condițiile acelor timpuri. Cu o rapiditate extraordinară, Alexandru s-a făcut pe sine stăpânul întregii lumi răsăritene, iar triumful armatelor macedonene a fost și triumful limbii grecești în forma sa atică. Imperiul lui Alexandru s-a destrămat imediat după moartea sa în 323 î.H., dar regatele în care acesta s-a divizat au fost, cel puțin în ceea ce privește curtea și clasele guvernatoare, regate grecești. Astfel, cuceririle macedonene au însemnat elenizarea Răsăritului, sau în orice caz o accelerare enormă a procesului de elenizare care începuse deja.

Romanii, când în secolele II și I înainte de Hristos au cucerit partea estică a lumii mediteraneene, nu au făcut nicio încercare de a suprima limba greacă. Dimpotrivă, cuceritorii au fost ei înșiși cucerți în mare măsură de către cei pe care-i cuceriseră. Roma însăși intrase deja sub influență grecească, iar acum se folosea de limba greacă în administrarea părții estice a vastului său imperiu. Limba Imperiului Roman era mai degrabă greacă decât latina.

În secolul I după Hristos, greaca a devenit astfel limbă internațională. Limbile antice ale diferitelor țări au continuat într-adevăr să existe, multe districte fiind bilingve – limbile locale coexistând cu limba greacă. Dar cel puțin în marile orașe din tot imperiul – în est, cu siguranță – limba greacă era înțeleasă. Chiar și în Roma exista o largă populație vorbitoare de greacă. Nu este surprinzător faptul că epistola lui Pavel către biserica romană a fost scrisă nu în latină, ci în greacă.

A trebuit însă ca limba greacă să plătească un preț pentru această enormă extindere a influenței sale. Ea a suferit, în procesul de cucerire, importante schimbări. Dialectele grecești, altele decât cel atic, cu toate că au dispărut aproape complet înainte de începutul erei creștine, au exercitat o influență considerabilă asupra limbii grecești a noii lumi unificate. Mai puțin importantă, fără îndoială, decât influența dialectelor grecești, și mult mai puțin importantă decât s-ar aștepta, a fost influența limbilor străine. Dar s-au manifestat cu putere influențe de o natură mult mai subtilă și mai puțin tangibilă. Limba este o reflexie a obișnuințelor intelectuale și spirituale ale oamenilor care o vorbesc. Proza atică, de exemplu, reflectă viața spirituală a unui mic oraș-stat, care a fost unit printr-un puternic patriotism și o glorioasă tradiție literară. După timpul lui Alexandru însă, vorbirea atică nu mai era limba unui mic grup de cetățeni care trăiesc în cea mai strânsă asociere spirituală; dimpotrivă, ea a devenit mediul

de comunicare pentru oameni de cele mai diverse condiții. Nu este de mirare deci că limba noii ere cosmopolite a fost foarte diferită de dialectul atic original din care s-a născut.

Această nouă limbă internațională care a prevalat după Alexandru a fost numită pe bună dreptate Koiné. Cuvântul "Koiné" înseamnă "comun"; aceasta este o denumire adecvată pentru limba care a fost un mediu comun de comunicare pentru diverse popoare. Koiné este deci limba greacă internațională care a prevalat cam din anul 300 î.H. până la finele istoriei antice în jurul anului 600 d.H.

Noul Testament a fost scris în această perioadă Koiné. Din punct de vedere lingvistic, această limbă este strâns unită cu traducerea grecească a Vechiului Testament, numită "Septuaginta", care a fost realizată la Alexandria în perioada care a precedat era creștină și cu anumite scrieri creștine de la începutul secolului II după Hristos, asociate în mod obișnuit cu "Părinții Apostolici". În acest grup de trei, limba Noului Testament este fără îndoială supremă, dar în ceea ce privește instrumentul exprimării, scrierile din acest grup sunt legate între ele. Unde trebuie deci plasat acest grup în dezvoltarea dialectului Koiné?

S-a observat că limba Noului Testament diferă evident de cea a marilor autori de proză atică cum ar fi Tucidide, Platon sau Demostene. Acest lucru nu este de mirare; el se poate explica ușor prin secolele care s-au scurs și prin modificările importante pe care le-a implicat noul cosmopolitism. Dar altceva este și mai surprinzător, și anume faptul că limba Noului Testament diferă nu numai față de cea a autorilor de greacă atică, folosită cu patru secole mai devreme, ci și de cea a scriitorilor greci din chiar perioada în care Noul Testament a fost scris. Greaca Noului Testament este, de pildă, foarte diferită de cea a lui Plutarh.

Această diferență s-a explicat la un moment dat prin ipoteza că Noul Testament ar fi fost scris într-un dialect iudeo-grec, puternic influențat de limbile semitice – ebraică și aramaică. Mai târziu însă, o altă explicație a câștigat tot mai mult teren; această nouă explicație a primit un important impuls prin descoperirea în Egipt a "papirusurilor non-literare". Până atunci, Koiné era cunoscută specialiștilor aproape exclusiv prin literatură, dar pe la sfârșitul secolului XIX au fost descoperite în Egipt – unde atmosfera uscată a permis păstrarea nealterată a unor materiale antice fragile – un număr mare de documente, cum ar fi testamente, chitanțe, petiții și scrisori private. Aceste documente nu sunt "literatură". Multe dintre ele erau destinate a fi citite o singură dată, după care ar fi fost aruncate. Ele folosesc limba vorbită a vieții de fiecare zi, și nu limba finisată a cărților. Din cauza deosebirii importante față de limba folosită de scriitori precum Plutarh, aceste documente au relevat cu claritate faptul interesant că în perioada Koiné era o mare diferență între limba literară și limba de fiecare zi. Literații acelei perioade imitau marile modele atice cu mai multă sau mai puțină exactitate; ei mențineau o tradiție literară artificială. Scriitorii mărunți ai papirusurilor non-literare, pe de altă parte, nu imitau nimic, ci pur și simplu se exprimau pe ei înșiși, fără afectare, în limbajul omului obișnuit.

S-a descoperit astfel că limba Noului Testament, în diferitele aspecte în care aceasta diferă de literatura perioadei Koiné, este în armonie cu papirusurile non-literare. Această descoperire sugerează o nouă ipoteză prin care se explică aparenta particularitate a limbii Noului Testament. Se presupune acum că impresia de particularitate pe care a imprimat-o greaca Noului Testament în mintea cititorilor moderni este cauzată pur și simplu de faptul că până nu demult cunoștințele noastre cu privire la limba vorbită și cea literară din perioada romană au fost limitate. În realitate, se spune, Noul Testament este scris pur și simplu în forma populară a dialectului Koiné care se folosea în orașele din toată lumea vorbitoare de limbă greacă.

Această ipoteză conține fără îndoială un important element de adevăr. Limba Noului Testament nu este vreo limbă artificială a cărților, și nici un jargon iudeo-grecesc, ci o limbă naturală și vie a acelei perioade. Totuși, influența semitică nu trebuie subestimată. Autorii Noului Testament au fost aproape toți iudei și erau cu toții puternic influențați de Vechiul Testament. În particular ei erau influențați, în ceea ce privește limbajul, de Septuaginta, iar Septuaginta era influențată, așa cum era cazul majorității traducerilor antice, de limba originalului. Septuaginta a mers până departe în producerea unui vocabular grec pentru a exprima lucrurile cele mai adânci ale religiei Israelului. Iar acest vocabular a avut o influență profundă asupra Noului Testament. Mai mult, originalitatea autorilor Noului Testament nu trebuie nici ea ignorată. Ei au intrat sub influența unor convingeri noi, de o natură transformatoare, și acele convingeri noi au avut efectul lor în sfera limbajului. Unor cuvinte comune a trebuit să li se dea sensuri noi și mai înalte, oameni obișnuiți fiind ridicați către un tărâm mai înalt printr-o experiență nouă și glorioasă. Nu este surprinzător deci că, în ciuda asemănărilor lingvistice de detaliu, cărțile Noului Testament, chiar și ca formă, sunt mult diferite de scrisorile care s-au descoperit în Egipt. Autorii Noului Testament au folosit limba comună, vie a acelor timpuri, dar au folosit-o pentru a exprima gânduri non-comune, iar limba însăși, în acest proces, a fost într-o oarecare măsură transformată. Epistola către Evrei arată că chiar și arta conștientă poate fi folosită ca instrument de profundă sinceritate, iar epistolele lui Pavel, chiar și cea mai scurtă și mai simplă dintre ele, nu sunt nicidecum notițe private care urmează a fi aruncate precum scrisorile descoperite în grămezile de gunoi din Egipt, ci scrisori adresate de un apostol bisericii lui Dumnezeu. Limba populară cosmopolită a lumii greco-romane și-a slujit bine scopul său în istorie. Ea a dărâmat barierele rasiale și lingvistice. Și, într-un moment al existenței sale, a devenit sublimă.

Lecția 1

Alfabetul

0101. Alfabetul grec este după cum urmează:

Minuscula	Majuscula	Denumire	Transcriere	Cum se pronunță
α	A	ἄλφα	alfa	[a] scurt sau lung, ca în limba română cal sau cadru
β	B	βῆτα	beta	[v] ca în rom. varză
γ	Γ	γάμμα	gamma	[g] ca în rom. gară - niciodată ca în gem , înger etc.
δ	Δ	δέλτα	delta	[ð], ca în limba engleză the sau other
ε	E	ἕ ψιλόν	epsilon	[ɛ] scurt, ca în rom. taler
ζ	Z	ζῆτα	zeta	[z] ca în rom. prezent
η	H	ἦτα	eta	[ɛ̃] lung, ca în rom. orhidee (ca și când 'ee' ar fi diftong, adică despărțirea în silabe s-ar face 'or-hi-dee')
θ	Θ	θῆτα	theta	[θ], ca în engleză three sau spaniolă corazón
ι	I	ἰῶτα	iota	[i] scurt sau lung, ca în rom. mic sau caniculă
κ	K	κάππα	kappa	[c] ca în rom. con sau chin , niciodată ca în cer
λ	Λ	λάμβδα	lambda	[l] ca în rom. lebadă
μ	M	μῦ	mü	[m] ca în rom. mină
ν	N	νῦ	nü	[n] ca în rom. nor
ξ	Ξ	ξῖ	xi	[x] ca în rom. oxid
ο	O	ὀ μικρόν	omicron	[ɔ] scurt ca în rom. pom
π	Π	πί	pi	[p] ca în rom. apă
ρ	P	ῥῶ	ro	[r] ca în rom. argint
σ, ζ ¹	Σ	σίγμα	sigma	[s] ca în rom. sunet
τ	T	ταῦ	tau	[t] ca în rom. telefon
υ	Υ	Ϝ ψιλόν	üpsilon	[ü] scurt sau lung, ca în limba germană übligens sau müde
φ	Φ	φῖ	fi	[f] ca în rom. filtru
χ	X	χῖ	hi	[h] ca în rom. huhurez , dar mai aspru
ψ	Ψ	ψῖ	psi	[ps] ca în rom. psalm
ω	Ω	ὦ μέγα	omega	[o lung] ca în rom. alcoool (ca și când 'oo' ar fi diftong, adică despărțirea în silabe s-ar face 'al-cool')

*1 - Semnul σ este folosit la început de cuvânt sau în interiorul cuvântului; ς se folosește la sfârșit de cuvânt.

În afară de aceste semne, au mai existat până în secolul al VI-lea î.Hr. și alte semne care, ulterior, fie au fost eliminate, fie s-au specializat în reprezentarea unor numere. Acestea sunt:

- Φ/ϕ (digamma, wau) a dispărut odată cu sunetul corespunzător ei; s-a păstrat până în epoca istorică în anumite dialecte; la fel s-a întâmplat cu Σ/ς (stigma) și cu J (iod).

- K/k (koppa) este strămoșul latinescului Q. În limba greacă, el s-a specializat în reprezentarea numărului 90; de asemenea X/x (sampi), simbol folosit pentru numărul 900

0102. Vocale

Există în total șapte vocale: α , ϵ , η , o , ω , I , v . Vocalele în limba greacă se deosebesc între ele prin timbru și cantitate. După cantitate, acestea pot fi lungi sau scurte. Există două vocale care sunt întotdeauna lungi (η și ω), două care sunt întotdeauna scurte (ϵ și o), și trei care pot fi lungi sau scurte (α , I și v).

După apertură, vocalele pot fi deschise (una singură, centrală: α), medii (anterioare: ϵ , η ; posterioare: o , ω) sau închise (una anterioară: I și una posterioară: v), iar după poziția limbii față de palat, în care acestea sunt articulate, ele pot fi centrale, anterioare (prepalatale) sau posterioare (postpalatale).

0103. Diftongi

Combinația formată din două vocale care se pronunță legat, deodată, se numește diftong. În limba greacă, cea de-a doua vocală a diftongilor este întotdeauna I sau v , ambele fiind vocale închise. (Se înțelege deci că dacă cea de-a doua dintr-un grup de două vocale este alta decât v sau I , acel grup nu poate fi considerat diftong).

Diftongii în limba greacă se pronunță astfel:

αI	<i>ai</i>	ov	<i>u</i>	αv	<i>au</i>	vI	<i>üi</i>
ϵI	<i>ei</i>	α^{*2}	<i>aa</i>	ϵv	<i>eu</i>	ηv	<i>eeu</i>
η^{*2}	<i>ee</i>	oI	<i>oi</i>	ω^{*2}	<i>oo</i>		

*2 - Aceștia sunt așa-zii diftongi improprii, numiți așa deoarece acel iota subscris vocalei nu se (mai) pronunță - de fapt, nu se mai pronunța încă din perioada clasică, și uneori nici măcar nu era scris. Acești diftongi improprii sunt totuși importanți, căci iota subscris semnalează aproape întotdeauna cazul Dativ.

0104. Consoane

Acestea sunt în număr de șaptesprezece. Ele pot fi:

1. Oclusive (explozive, momentane). După sonoritate, ele pot fi surde, sonore sau surde aspirate iar după locul de articulare, labiale: π , β , ϕ , dentale: τ , δ , θ sau guturale (velare): κ , γ , χ .
2. Sonante (continue). Acestea pot fi lichide (laterală λ și vibrantă r), sau nazale (labială μ , dentală v

sau velară γγ, γκ).

3. Siflante: surdă σ (ς) și sonoră ζ.

0105. Spiritul

Dacă un cuvânt începe cu o vocală, aceasta va purta întotdeauna un semn desupra ei, numit *spirit*, care stabilește modul în care se pronunță acea vocală inițială. Spiritul poate fi de două feluri: *aspru* sau *lin*. Spiritul aspru (´) indică o pronunție cu un h inițial, iar spiritul lin (˘) indică o pronunție nemodificată a acelei vocale. Același lucru este valabil pentru diftongii care se află la început de cuvânt, cu observația că spiritul (ca și accentul) este plasat pe cea de-a doua vocală a diftongului.

Exemple:

ἀγάπη	<i>se pronunță 'agapee'</i>
αἱ	<i>se pronunță 'hai'</i>
ὁδός	<i>se pronunță 'hodos'</i>

0106. Dacă vocala inițială sau diftongul inițial sunt accentuate, se scrie mai întâi spiritul, iar mai apoi accentul. Accentul circumflex este plasat, dacă este cazul, deasupra spiritului.

Exemple:

ἄνθρωπος, ὥρα, οἶκος

0107. Întotdeauna, un ρ inițial sau un υ inițial vor avea spirit aspru. Când un cuvânt începe cu majusculă, spiritul, respectiv accentul, vor sta întotdeauna înaintea majusculei.

Exemple:

ῥήμα, ὑπέρ, Ἰησοῦς, Ἐβερ

0108. Semnele de punctuație

În limba greacă există patru semne de punctuație. Punctul, respectiv virgula, au aceeași semnificație ca și în limba română. „ • ” are semnificația de punct și virgulă sau două puncte. „ ; ” este semnul întrebării.

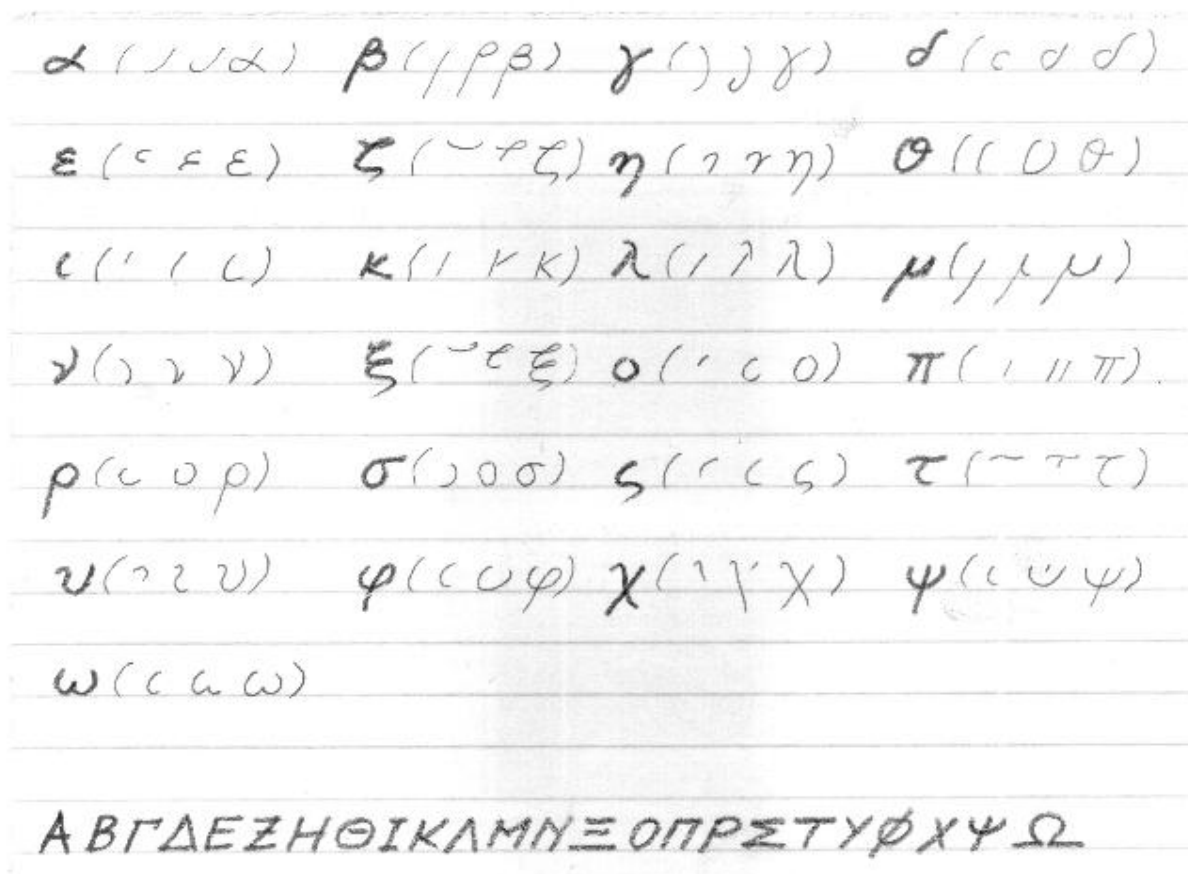
0109. Reguli de accentuare

Regulile de accentuare sunt descrise în detaliu în Anexa 1.

0110. Acest curs cuprinde un număr destul de mare de exerciții de traducere, atât din greacă în română cât și invers; studentul este îndemnat să deprindă bine scrierea cu caractere grecești. Scrierea de mână trebuie să fie suficient de cursivă, ceea ce se va realiza prin exerciții repetate. Literele scrise de mână nu vor putea reproduce exact forma literelor tipărite. Este prezentat mai jos un model de scriere

de mână, unde se poate vedea poziția fiecărei litere față de linia de scriere.

Model pentru scrierea de mână

0111. Exerciții

A. Scrieți pe o foaie de hârtie alfabetul grec în ordine; în dreptul fiecărei litere, scrieți numele ei. Sugerăm studentului să exerseze scrierea literelor alfabetului astfel: pe o foaie de hârtie, pe care, în marginea din stânga, sunt scrise una sub alta toate literele alfabetului.

B. Citiți cu voce tare cuvintele și propozițiile de mai jos; în felul acesta veți ajunge să stăpâniți alfabetul grec.

1. βλέπω, λαμβάνω, γράφω
2. γινώσκωμεν, λέγωμεν, ἔχομεν
3. λύεις, γράφεις, διδάσκεις
4. διδάσκουσι, γινώσκουσιν, λαμβάνουσι
5. λέγεις, γράφεις, ἔχεις
6. βλέπετε, γινώσκετε, διδάσκετε
7. γράφω, λαμβάνομεν, γινώσκεις

8. λέγετε, βλέπομεν, διδάσκουσι
9. ἔχεις, διδάσκω, γράφει
10. ἄνθρωπος βλέπει οἶκον.
11. υἱὸς δούλου γράφει λόγους.
12. ἀπόστολοι διδάσκουσιν ἄνθρώπους.
13. λύουσιν ἄνθρωποι ἵππους.
14. δοῦλος λαμβάνει δῶρον.
15. οἴκους λαμβάνουσιν ἀδελφοὶ δούλων.
16. δούλους λαμβάνουσιν ἀδελφοὶ καὶ οἴκους.
17. βλέπομεν ἱερὰ καὶ οἴκους.
18. ἀποστόλους βλέπω καὶ ἀδελφούς.
19. λόγον γράφεις ἀποστόλῳ.
20. διδάσκει δοῦλον.
21. λόγον λέγει ἀποστόλῳ ἀδελφός.
22. ἀδελφός ἀποστόλων βλέπει ἵππον.
23. ἀπόστολοι γινώσκουσι νόμον καὶ λύουσι δούλους.
24. λαμβάνει δοῦλος λόγον θανάτου.
25. ἔχετε δούλους καὶ ἵππους.

Important: citiți aceste cuvinte și propoziții cu voce tare în mod repetat, până când sunteți încredințați că stăpâniți bine alfabetul grec. În această fază nu este necesară concentrarea asupra înțelesului cuvintelor; ceea ce este important acum este stăpânirea alfabetului.

Lecția 2

Verbul: prezentul activ indicativ

0201. Vocabular

βλέπω	<i>văd, observ</i>
γινώσκω	<i>cunosc, știu</i>
γράφω	<i>scriu</i>
διδάσκω	<i>învăț (pe cineva)</i>
ἔχω	<i>am, stăpânesc, dețin</i>
λαμβάνω	<i>iau, primesc, capăt</i>
λέγω	<i>zic, spun</i>
λύω	<i>dezleg, eliberez, nimicesc</i>

0202. Verbul: prezentul activ indicativ

Verbul în limba greacă este caracterizat prin *timp*, *diateză* și *mod*. Timpul *prezent* arată că acțiunea se petrece în momentul vorbirii/scrierii. Prin diateza *activă* se înțelege că acțiunea este efectuată de către subiect (și nu asupra subiectului, cum ar fi la diateza pasivă, de exemplu); ea se poate răsfrânge (dacă verbul este tranzitiv) sau nu (dacă verbul este intransitiv) asupra unui obiect. Modul *indicativ* este modul realității, al constatării obiective, fără implicarea unui punct de vedere al subiectului (sau naratorului), deosebindu-se astfel de modurile în care avem o exprimare subiectivă (*conjunctiv*), o comandă (*imperativ*), sau o dorință (*optativ*).

0203. Conjugarea verbului λύω

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
<i>Persoana I</i>	λύω	λύομεν
<i>Persoana a II-a</i>	λύεις	λύετε
<i>Persoana a III-a</i>	λύει	λύουσι

0204. Se va observa că nu este neapărată nevoie de pronumele personal pentru a determina persoana la care se găsește verbul; terminația verbului este suficientă pentru asta. De exemplu, terminația **-μεν** ne va ajuta să înțelegem că cuvântul **λύομεν** înseamnă *noi dezlegăm*, chiar dacă nu este prezent pronumele personal (**ἡμεῖς noi**).

0205. Orice verb este compus din trei elemente principale: (1) *rădăcină*, (2) *vocală tematică* și (3) *desinențe*. Rădăcina este partea care rămâne neschimbată. Vocala tematică poate fi **ο** sau **ε**: **ο** înainte de **μ** și **ν**, și **ε** înainte de alte litere. În cazul verbelor care la persoana I prezent activ indicativ se termină în **ω**, rădăcina se obține prin eliminarea lui **ω** final. Pentru momentul de față, vom forța puțin această definiție a structurii verbelor, considerând că elementele componente ale verbului ar fi doar

două, și anume (1) *rădăcina* și (2) *terminațiile personale*.

0206. În cazul verbului **λύω**, de exemplu, elementele principale ale acestuia sunt:

- rădăcina: **λύ-**

- terminații personale: **ω / -εις / -ει / -ομεν / -ετε / -ουσι**

Observație:

Terminațiile personale *primare*, care în mod natural se găsesc la timpurile numite *timpuri primare* (*), erau inițial, se pare, după cum urmează:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	-μι	-μεν
<i>II</i>	-σι	-τε
<i>III</i>	-τι	-ντι

(*) Timpurile *primare* sunt prezentul, viitorul și perfectul; timpurile *secundare* sunt imperfectul, aoristul și mai mult ca perfectul.

0207. Exerciții

A. Traduceți în limba română :

1. βλέπεις, γνώσκεις, λαμβάνεις
2. γράφω, ἔχει, λέγει
3. λύει, διδάσκει, βλέπει
4. λαμβάνομεν, ἔχομεν, γινώσκομεν
5. βλέπετε, λέγετε, γράφετε
6. διδάσκουσι, λαμβάνουσι, λύουσι
7. γινώσκετε, γνώσκεις, γινώσκομεν
8. βλέπομεν, διδάσκουσι, λέγει
9. ἔχεις, βλέπουσι, λαμβάνομεν

B. Traduceți în limba greacă:

1. știm, vedem, spunem
2. dezlegați, (el) dezleagă, dezleg
3. (ea) eliberează, aveți, știi
4. (eu) iau, știm, (ei) spun
5. are, scriem, (ei) văd

Lecția 3

Substantive de declinare a II-a

Ordinea cuvintelor

v eufonic

0301. Vocabular

ἀδελφός, ó	<i>frate</i>
ἄνθρωπος, ó	<i>om</i>
ἀπόστολος, ó	<i>trimis, sol, apostol</i>
δοῦλος, ó	<i>sclav, rob, slujitor,</i> <i>slugă</i>
δῶρον, τό	<i>dar, cadou</i>
θάνατος, ó	<i>moarte</i>
ἱερόν, τό	<i>sanctuar, templu</i>
καί	<i>și, iar</i>
λόγος, ó	<i>cuvânt</i>
νόμος, ó	<i>lege</i>
οἶκος, ó	<i>casă, locuință</i>
υἱός, ó	<i>fiu</i>

0302. Substantive de declinare a II-a

Există trei declinări în limba greacă. Vom studia mai întâi declinarea a II-a, deoarece este mai ușoară și cuprinde un număr mai mare de substantive comune.

0303. În limba greacă nu există articol nehotărât, astfel că **ἀδελφός**, de exemplu, poate înseamna *frate* sau *un frate*.

0304. În limba greacă, substantivul are *gen*, *număr* și *caz*. Studentul va trebui să verifice genul substantivelor cu ajutorul dicționarului; putem spune totuși că, pentru declinarea a II-a, **aproape toate** substantivele care se termină în **-ος** sunt masculine și că **toate** substantivele care se termină în **-ον** sunt neutre.

0305. Genul substantivelor este indicat în vocabular prin articolul plasat înaintea substantivului. Articolul în limba greacă are următoarele forme:

- ὁ - *pentru masculin*
- ἡ - *pentru feminin*
- τό - *pentru neutru*

Observație: când spunem articol cu referire la limba greacă, înțelegem că este vorba de articolul hotărât, căci articol nehotărât nu există.

0306. Există, în principal, două numere, *Singular* și *Plural*. Verbele se acordă cu subiectul lor în număr.

0307. Există cinci cazuri: *Nominativ*, *Genitiv*, *Dativ*, *Acuzativ* și *Vocativ*.

0308. Declinarea substantivului ἄνθρωπος, ὁ

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
<i>Nominativ</i>	ἄνθρωπος	ἄνθρωποι
<i>Genitiv</i>	ἀνθρώπου	ἀνθρώπων
<i>Dativ</i>	ἀνθρώπῳ	ἀνθρώποις
<i>Acuzativ</i>	ἄνθρωπον	ἀνθρώπους
<i>Vocativ</i>	ἄνθρωπε	ἄνθρωποι

Studentul va observa cu grijă cum se aplică principiile accentului aici și, în general, la toate cuvintele. La rostire, accentul trebuie aplicat pe silaba unde acesta este plasat.

0309. Rădăcina unui substantiv este acea parte a substantivului care rămâne neschimbată atunci când sunt adăugate diferitele terminații. Rădăcina lui ἄνθρωπος este ἄνθρωπο-, și, la toate celelalte substantive de declinare a II-a, rădăcina se termină în -ο. De aceea, declinarea a II-a este uneori numită declinarea în ο. Dar acest ο final devine atât de mascat atunci când terminațiile intră în combinație cu el, încât este mai convenabil să se considere că rădăcina lui ἄνθρωπος este ἄνθρωπ-, iar -ος, -ου, etc., sunt terminațiile. Oricum, trebuie observat că 'ο' (împreună cu corespondentul lui lung 'ω') este vocala caracteristică pentru ultima silabă a substantivelor de declinare a II-a.

0310. Subiectul unei propoziții este la cazul Nominativ. Astfel, ἀπόστολος γινώσκει înseamnă *un apostol cunoaște*.

0311. Obiectul unui verb tranzitiv este la cazul Acuzativ. Astfel, βλέπω ἄνθρωπον înseamnă *eu văd un om*.

0312. Cazul Genitiv exprimă posesia. Astfel, λόγοι ἀποστόλων înseamnă *cuvinte de apostoli* (sau *cuvinte ale unor apostoli*). Cazul genitiv mai are însă și alte utilizări importante, care vor fi învățate de-a lungul procesului de studiu. (Funcțiile ablativului din limba latină sunt împărțite în limba greacă între genitiv și dativ).

0313. Dativul este cazul obiectului indirect. Astfel, λέγω λόγον ἀποστόλοις înseamnă *eu spun un cuvânt unor apostoli*. Dativul are însă multe alte utilizări importante, care vor fi învățate pe măsură ce acest studiu avansează.

0314. Vocativul este cazul adresării directe. Astfel, ἀδελφέ, βλέπομεν înseamnă *frate, vedem*. La

plural, cazul vocativ la toate declinările este identic ca formă cu nominativul. Vocativul plural poate fi deci omis în paradigmele de învățare.

0315. Declinarea substantivului λόγος, ὁ

	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>
<i>Nom.</i>	λόγος	λόγοι
<i>Gen.</i>	λόγου	λόγων
<i>Dat.</i>	λόγῳ	λόγοις
<i>Ac.</i>	λόγον	λόγους
<i>Voc.</i>	λόγε	λόγοι

0316. Declinarea substantivului δοῦλος, ὁ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N</i>	δοῦλος	δοῦλοι
<i>G</i>	δούλου	δούλων
<i>D</i>	δούλῳ	δούλοις
<i>A</i>	δοῦλον	δούλους
<i>V</i>	δοῦλε	δοῦλοι

Substantivele **λόγος** și **δοῦλος** diferă de **ἄνθρωπος** și prin aceea că accentul este diferit la nominativ singular; astfel, aplicarea regulilor generale ale accentului este diferită.

0317. Declinarea substantivului υἱός, ὁ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N</i>	υἱός	υἱοί
<i>G</i>	υἱοῦ	υἱῶν
<i>D</i>	υἱῷ	υἱοῖς
<i>A</i>	υἱόν	υἱούς
<i>V</i>	υἱέ	υἱοί

0318. Aici, regula accentului la substantiv cere ca accentul să stea pe ultima silabă în toate cazurile, deoarece acolo s-a aflat la nominativ singular. Dar care accent să fie? Regulile generale ale accentului răspund la această întrebare dacă ultima silabă este scurtă: pe o silabă ultimă scurtă poate sta accentul ascuțit, nicidecum cel circumflex. Dar acolo unde ultima silabă este lungă, regulile generale ale accentului permit atât accentul ascuțit cât și pe cel circumflex. Este deci necesară o regulă specială; aceasta este după cum urmează:

Regulă: La declinarea a II-a, atunci când ultima silabă este accentuată, ea are accent circumflex atât la Genitiv cât și la Dativ, singular și plural, la toate celelalte cazuri accentul fiind ascuțit.

('Celelalte cazuri' se referă de fapt numai la acuzativ plural, căci la nominativ și vocativ singular și plural și la acuzativ singular regulile generale ale accentului interzic oricum accentul circumflex, ultima silabă fiind scurtă în toate aceste cazuri.)

0319. Declinarea substantivului δῶρον, τό

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, V</i>	δῶρον	δῶρα
<i>G</i>	δώρου	δώρων
<i>D</i>	δώρω	δώροις
<i>A</i>	δῶρον	δῶρα

Se va observa că **δῶρον** este un substantiv neutru. La toate substantivele neutre, la toate declinările, forma vocativului și acuzativului, atât la singular cât și la plural, este identică cu nominativul, iar nominativul, vocativul și acuzativul plural se termină întotdeauna în **α** scurt.

0320. Ordinea cuvintelor

Ordinea normală a cuvintelor în propoziția greacă este ca și în limba română: subiect -> predicat -> obiect. (Nu există o tendință specială, ca în latină, de pildă, de a plasa verbul la sfârșitul propoziției). Totuși, ordinea cuvintelor în limba greacă poate varia, pentru scopuri de emfază sau eufonie. Astfel, propoziția *un apostol spune un cuvânt* este redată în mod normal astfel: **ἀπόστολος λέγει λόγον**. În același timp însă, formele **λέγει ἀπόστολος λόγον** sau **λόγον λέγει ἀπόστολος** sunt perfect posibile. Vom înțelege deci ce rol are fiecare cuvânt într-o propoziție în limba greacă ținând seama de terminații și nu de ordinea cuvintelor.

0321. v eufonic

Când terminația **-ουσι** a persoanei a III-a plural a verbului se află fie înaintea unei vocale, fie la sfârșit de propoziție, i se adaugă un **v**, numit **v eufonic**. Astfel, avem **βλέπουσιν ἀποστόλους**. Uneori se adaugă un **v** eufonic chiar și înaintea unui cuvânt care începe cu o consoană. Astfel, atât **λύουσι δούλους** cât și **λύουσιν δούλους** sunt corecte. Nu trebuie să se presupună că acest **v** eufonic apare la sfârșitul fiecărui verb care se termină într-o vocală atunci când cuvântul următor începe cu o vocală. Dimpotrivă, el apare doar în foarte puține situații, care trebuie asimilate pe măsură ce sunt întâlnite.

0322. Exerciții

A. Traduceți în limba română :

(Notă: până când se va studia articolul, frazele concepute pentru exercițiile de traducere ar putea părea - și unele din ele chiar sunt - puțin cam forțate, tocmai din pricina lipsei articolului. Subliniem că,

pentru moment, nu logica alcătuirii frazelor este ceea ce ne interesează, ci exersarea acelor noțiuni și cuvinte care fac obiectul studiului nostru până în acest moment).

1. ἀδελφὸς βλέπει ἄνθρωπον.
2. δοῦλος γράφει λόγους.
3. ἀπόστολοι διδάσκουσιν ἄνθρωπον.
4. ἀπόστολοι λύουσι δούλους.
5. δοῦλος λαμβάνει δῶρα.
6. λαμβάνουσι υἱοὶ οἴκους.
7. δούλους καὶ οἴκους λαμβάνουσιν ἀδελφοί.
8. βλέπομεν ἱερὰ καὶ ἀποστόλους.
9. δούλους βλέπετε καὶ ἀδελφούς.
10. γράφεις λόγον ἀποστόλῳ.
11. διδάσκει ἄνθρωπον.
12. ἀδελφὸς λέγει λόγον ἀποστόλῳ.
13. ἀδελφὸς ἀποστόλων γινώσκει νόμον.
14. δοῦλοι γινώσκουσι νόμον καὶ λαμβάνουσι δῶρα.
15. γινώσκουσι ἄνθρωποι θάνατον.
16. λαμβάνομεν δῶρα καὶ ἔχομεν ἀδελφούς.
17. ἀποστόλοις καὶ δούλοις λέγομεν λόγους θανάτου.
18. ἀδελφοί καὶ δοῦλοι γινώσκουσι καὶ βλέπουσι ἱερὰ καὶ δῶρα.
19. γράφει ἀπόστολος νόμον καὶ λέγει λόγους υἱοῖς δούλου.
20. υἱοὶ ἀποστόλων λέγουσι λόγους καὶ λύουσι δούλους.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Un slujitor scrie lege.
2. Un fiu vede cuvinte.
3. Niște frați eliberează slujitori.
4. Niște fii primesc daruri.
5. Un apostol vede un slujitor și un dar.
6. Niște slujitori și niște fii spun cuvânt unui frate.
7. Vedem daruri și slujitori.
8. Niște oameni văd cuvinte și daruri ale unui frate și case ale unor apostoli și ale unor fii.
9. Cuvinte și legi scriem unor frați; cuvânt de moarte spunem unui slujitor.
10. Un fiu vede temple și case.
11. Voi cunoașteți moartea.
12. Tu primești un dar al unui apostol.
13. Tu scrii un cuvânt al unui frate unui slujitor.
14. Eliberez slujitori și spun cuvinte unor fii și unor frați.
15. Un fiu vede moartea.
16. Ei cunosc legi și învață pe niște slujitori ai unui apostol.

Lecția 4

Substantive de declinare I

0401. Vocabular

ἀλήθεια, ἡ	<i>adevăr</i>
βασιλεία, ἡ	<i>domnie, împărăție</i>
γραφῆ, ἡ	<i>scriptură, scriere</i>
δόξα, ἡ	<i>slavă, mărire, cinste</i>
εἰρήνη, ἡ	<i>pace</i>
ἐκκλησία, ἡ	<i>adunare, biserică</i>
ἐντολή, ἡ	<i>poruncă</i>
ζωή, ἡ	<i>viață</i>
ἡμέρα, ἡ	<i>zi</i>
καρδία, ἡ	<i>inimă</i>
παραβολή, ἡ	<i>comparație, pildă, simbol</i>
φωνή, ἡ	<i>sunet, voce, glas</i>
ψυχή, ἡ	<i>suflu, suflare, suflet, viață, existență</i>
ῥα, ἡ	<i>perioadă de timp, oră, ceas</i>

0402. Substantive de declinare I

Toate substantivele de declinare I care se termină în **α** sau **η** sunt feminine.

0403. Declinarea substantivului ῥα, ἡ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, V</i>	ῥα	ῥαι
<i>G</i>	ῥας	ῥῶν
<i>D</i>	ῥα	ῥαις
<i>A</i>	ῥαν	ῥας

0404. Rădăcina lui ῥα este ῥα-, iar declinarea I este adeseori numită declinarea în **α**, deoarece rădăcinile substantivelor de declinare I se termină în **α**. Totuși, deoarece vocala finală a rădăcinii intră în diferite combinații cu terminațiile, este mai convenabil pentru începător să considere că rădăcina lui ῥα este ῥρ-, terminațiile fiind **-α**, **-ας**, etc. Trebuie observat că **α** este caracteristic pentru această declinare așa cum **ο** este caracteristic pentru declinarea a II-a.

0405. Se va observa că **α** la nominativ, genitiv și acuzativ singular, precum și la acuzativ plural, este lung.

0406. Genitivul plural face excepție de la regula accentului substantivului. Regula accentului substantivului cere ca accentul să rămână pe aceeași silabă ca și la nominativ singular, dar substantivele de declinare I au accent circumflex pe ultima silabă la genitiv plural, indiferent unde era plasat accentul la nominativ singular.

0407. Declinarea lui βασιλεία este exact ca a lui ὥρα, căci și aici avem la nominativ singular o silabă penultimă lungă accentuată, urmată de un α lung în ultima silabă.

0408. Declinarea substantivului ἀλήθεια, ἡ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, V</i>	ἀλήθεια	ἀλήθειαι
<i>G</i>	ἀληθείας	ἀληθειῶν
<i>D</i>	ἀληθείᾳ	ἀληθείαις
<i>A</i>	ἀλήθειαν	ἀληθείας

0409. Declinarea substantivului δόξα, ἡ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, V</i>	δόξα	δόξαι
<i>G</i>	δόξης	δοξῶν
<i>D</i>	δόξῃ	δόξαις
<i>A</i>	δόξαν	δόξας

0410. Particula α de la nominativul singular al substantivelor de declinare I se schimbă în η la genitiv și dativ singular (cazurile genitiv și dativ se mai numesc *cazuri oblice*), cu excepția situației în care aceasta vine după ε, ι sau ρ.

0411. Declinarea substantivului γραφή, ἡ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, V</i>	γραφή	γραφαί
<i>G</i>	γραφῆς	γραφῶν
<i>D</i>	γραφῇ	γραφαῖς
<i>A</i>	γραφὴν	γραφάς

0412. Când un substantiv de declinare I se termină în η la nominativ singular, η este menținut la singular la toate cazurile. La plural însă, formele tuturor substantivelor de declinare I sunt asemănătoare.

0413. La declinarea I (ca și la declinarea a II-a - vezi §0318), când ultima silabă este accentuată, ea are accent circumflex la genitiv și dativ, atât la singular cât și la plural, în celelalte situații accentul fiind ascuțit.

0414. Exerciții

A. Traduceți în limba română :

1. ψυχὴ βλέπει ζώην.
2. βασιλεία γινώσκει ἀλήθειαν.
3. ἄνθρωπος γράφει ἐντολὰς καὶ νόμους.
4. ἀπόστολοι λαμβάνουσι δούλους καὶ δῶρα καὶ ἐκκλησίας.
5. ἀπόστολοι καὶ ἐκκλησίαι βλέπουσι ζώην καὶ θάνατον.
6. υἱὸς δούλου λέγει παραβολὴν ἐκκλησία.
7. παραβολὴν λέγομεν καὶ ἐντολὴν καὶ νόμον.
8. βασιλείας γινώσκετε καὶ ἐκκλησίας.
9. ἐκκλησίαν διδάσκει ἀπόστολος καὶ βασιλείαν δοῦλος.
10. νόμον καὶ παραβολὴν γράφει ἄνθρωπος ἐκκλησία.
11. καρδία ἀνθρώπων ἔχουσι ζώην καὶ εἰρήνην.
12. φωνὴ ἀποστόλων διδάσκει ψυχὰς δοῦλων.
13. ὦρα ἔχει δόξαν.
14. φωναὶ ἐκκλησιῶν διδάσκουσι βασιλείας καὶ ἀνθρώπους.
15. βλέπετε δῶρα καὶ δόξαν.
16. γράφει ἐκκλησία λόγον ζωῆς.
17. λέγει καρδίαις ἀνθρώπων παραβολὴν καὶ νόμον.
18. γράφει ἐκκλησία υἱὸς ἀποστόλου.

B. Traduceți în limba greacă

1. O împărăție primește slavă.
2. Bisericile spun pilde unor inimi de oameni.
3. O inimă de om învață pe un apostol, și o voce de apostol învață pe un slujitor.
4. Avem scrieri ale unor apostoli.
5. Bisericile au pace și slavă.
6. O zi vede viața și moartea.
7. Niște apostoli primesc temple și împărății.
8. Vedem case și temple și biserici.
9. Un slujitor spune o pildă unor inimi de oameni.
10. Cunoaștem vocile bisericii și cuvintele adevărului.
11. O voce de apostol spune o pildă unor suflete de oameni.

Lecția 5

Adjective de declinare I și a II-a

Articolul

Acordul

Utilizarea articolului

Utilizarea atributivă și predicativă a adjectivului

Utilizarea adjectivului ca substantiv

0501. Vocabular

ἀγαθός, -ή, -όν	<i>bun</i>
ἄλλος, -η, -ο	<i>altul</i>
δίκαιος, -α, -ον	<i>drept, neprihănit</i>
ἐγείρω	<i>mă trezesc, mă deștept din somn, înviez, mă scol la viață</i>
ἔρημος, ἡ	<i>deșert, pustiu</i>
ἔσχατος, -η, -ον	<i>ultimul, cel din urmă</i>
κακός, -ή, -όν	<i>rău</i>
καλός, -ή, -όν	<i>frumos, bun</i>
κύριος, ὁ	<i>domn, stăpân</i>
μικρός, -ά, -όν	<i>mic</i>
νεκρός, -ά, -όν	<i>mort</i>
ὁ, ἡ, τό	<i>art. hotărât. m., f., n.</i>
ὁδός, ἡ	<i>drum, cale</i>
πιστός, -ή, -όν	<i>credincios, devotat</i>
πρῶτος, -η, -ον	<i>primul, cel dintâi</i>

0502. Se va observa că ἔρημος și ὁδός sunt feminine. (Ne vom aminti totuși că majoritatea substantivelor de declinare a II-a care se termină în -ος sunt masculine - vezi §0304).

Adjective de declinare I și a II-a

0503. Declinarea adjectivului ἀγαθός

	sg			pl		
	Masculin	Feminin	Neutru	Masculin	Feminin	Neutru
N	ἀγαθός	ἀγαθή	ἀγαθόν	ἀγαθοί	ἀγαθαί	ἀγαθά
G	ἀγαθοῦ	ἀγαθῆς	ἀγαθοῦ	ἀγαθῶν	ἀγαθῶν	ἀγαθῶν
D	ἀγαθῷ	ἀγαθῇ	ἀγαθῷ	ἀγαθοῖς	ἀγαθαῖς	ἀγαθοῖς
A	ἀγαθόν	ἀγαθήν	ἀγαθόν	ἀγαθούς	ἀγαθάς	ἀγαθά
V	ἀγαθέ	ἀγαθή	ἀγαθόν	ἀγαθοί	ἀγαθαί	ἀγαθά

0504. Acest tablou, ca de altfel toate modelele de declinare a adjectivelor și articolului, etc., ar trebui învățat citindu-i formele pe orizontală și nu pe verticală. Adică, se va citi mai întâi nominativul singular la toate genurile, apoi genitivul singular la toate genurile, etc.

0505. Se va observa că masculinul adjectivului **ἀγαθός** este declinat exact ca un substantiv masculin de declinarea a II-a, femininul exact ca un substantiv feminin în **η** de declinarea I, iar neutru exact ca un substantiv neutru de declinarea a II-a.

0506. Studentul va învăța declinarea adjectivelor **μικρός** și **δίκαιος**, folosind paradigmele prezentate mai jos.

0507. Declinarea adjectivului μικρός

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	μικρός	μικρά	μικρόν	μικροί	μικραί	μικρά
<i>G</i>	μικροῦ	μικράς	μικροῦ	μικρῶν	μικρῶν	μικρῶν
<i>D</i>	μικρῷ	μικρᾷ	μικρῷ	μικροῖς	μικραῖς	μικροῖς
<i>A</i>	μικρόν	μικράν	μικρόν	μικρούς	μικράς	μικρά
<i>V</i>	μικρέ	μικρά	μικρόν	μικροί	μικραί	μικρά

0508. Declinarea adjectivului δίκαιος

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	δίκαιος	δικαία	δίκαιον	δίκαιοι	δίκαιαι	δίκαια
<i>G</i>	δικαίου	δικαίας	δικαίου	δικαίων	δικαίων	δικαίων
<i>D</i>	δικαίῳ	δικαίᾳ	δικαίῳ	δικαίοις	δικαίαις	δικαίοις
<i>A</i>	δίκαιον	δικαίαν	δίκαιον	δικαίους	δικαίας	δίκαια
<i>V</i>	δίκαιε	δικαία	δίκαιον	δίκαιοι	δίκαιαι	δίκαια

0509. Se va observa că la femininul adjectivelor de mai sus (**μικρός** și **δίκαιος**) avem la cazurile oblice (genitiv și dativ) **α** și nu **η**, deoarece în primul caz litera precedentă este **ρ** iar în al doilea este **ι** (vezi §0410).

0510. Accentul la genitiv plural la toate adjectivele de declinarea a II-a și I urmează regula normală a substantivului și nu regula specială pentru substantivele de declinarea I (vezi §0406).

0511. Declinarea articolului

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
<i>G</i>	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
<i>D</i>	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
<i>A</i>	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά

0512. Formele **ὁ, ἡ, οἱ, αἱ** sunt proclitice. Procliticul este un cuvânt foarte strâns legat de cuvântul care-i urmează, astfel că nu are propriul său accent.

0513. Se va observa că articolul este declinat la fel ca adjectivul **ἀγαθός**, cu următoarele trei excepții:

- (1) formele proclitice neregulate **ὁ, ἡ, οἱ, αἱ**;
- (2) forma **τό** (și nu **τόν**) la nominativ și acuzativ singular neutru;
- (3) absența vocativului.

0514. Acordul

Adjectivele și articolul se acordă cu substantivele pe care le determină, în gen, număr și caz.

Exemple:

1. ὁ λόγος, τοῦ λόγου, τῷ λόγῳ, βλέπω τὸν λόγον, οἱ λόγοι, τῶν λόγων, τοῖς λόγοις, βλέπω τοὺς λόγους.
2. τό δῶρον, τοῦ δώρου etc.
3. ἡ ὥρα, τῆς ὥρας, τῇ ὥρᾳ, βλέπω τὴν ὥραν, αἱ ὥραι etc.
4. ἡ ὁδός (vezi 0502), τῆς ὁδοῦ, τῇ ὁδῷ, βλέπω τὴν ὁδόν, αἱ ὁδοί, τῶν ὁδῶν, ταῖς ὁδοῖς, βλέπω τὰς ὁδούς.
5. καλὸς λόγος etc., καλὴ ὥρα, καλὴ ὁδός etc.

0515. Utilizarea articolului

Modul de utilizare a articolului în limba greacă corespunde în general cu modul de utilizare a articolului hotărât în limba română. Astfel, **λόγος** înseamnă *cuvânt* sau *un cuvânt*; **ὁ λόγος** înseamnă *cuvântul*; **λόγοι** înseamnă *cuvinte* sau *niște cuvinte*; **οἱ λόγοι** înseamnă *cuvintele*.

0516. Articolul nu a existat în limba indoeuropeană comună; o dovadă în acest sens este lipsa lui în limba latină și în limba greacă mai veche - cea folosită în poemele homerice, de exemplu. Articolul a fost preluat dintr-un vechi pronume demonstrativ.

0517. Articolul însoțește chiar și nume proprii de persoane; nu însoțește însă cuvintele ce definesc relațiile de familie și nici numele predicativ.

0518. Utilizarea atributivă și predicativă a adjectivului

Adjectivele pot fi folosite în două moduri distincte:

(1) atributiv

(2) predicativ

În expresia *cuvântul bun*, adjectivul *bun* este în poziție atributivă: el ne spune la ce fel de cuvânt ne referim. Nu ne referim la *toate cuvintele*, sau la *orice cuvânt*, ci doar la *cuvântul care este bun*.

În expresia *cuvântul este bun*, adjectivul *bun* este în poziție predicativă: împreună cu verbul *este*, el realizează o apreciere legată de subiect, *cuvântul*.

În limba greacă, distincția între adjectivul atributiv și cel predicativ este de o extremă importanță; așa cum se va observa mai târziu, câteva din cele mai importante și mai caracteristice părți ale gramaticii grecești se bazează pe această distincție.

0519. Expresia *cuvântul bun* poate fi formulată în limba greacă în două moduri comune: **ὁ ἀγαθός λόγος** sau **ὁ λόγος ὁ ἀγαθός**.

Se va observa că ceea ce este caracteristic legat de această poziție atributivă a adjectivului grecesc este faptul că adjectivul vine imediat după articol. Cea de-a doua din alternative este foarte asemănătoare situației din limba română când formulăm această expresie astfel: *cuvântul cel bun*.

0520. Expresia *cuvântul este bun* poate fi formulată în limba greacă în două moduri:

ὁ λόγος ἀγαθός sau **ἀγαθός ὁ λόγος**. (Verbul poate fi omis).

Ceea ce este caracteristic legat de această poziție predicativă în limba greacă este faptul că adjectivul nu vine imediat după articol.

0521. Studentul își va fixa în minte această distincție citind cu voce tare, în mod repetat, expresii ca cele de mai sus și altele asemănătoare, până când expresia **ἀγαθός ὁ λόγος** ajunge să însemne pentru el, fără să trebuiască să facă o analiză conștientă, *bun (este) cuvântul*, și să fie complet disociat de ideea *cuvântul cel bun*. În acest fel se va așeza o temelie solidă pentru stăpânirea unei importante părți a sintaxei grecești.

0522. Exerciții de repetare a pozițiilor atributivă și predicativă ale adjectivului

Poziția atributivă

ὁ ἀγαθός λόγος

cuvântul (cel) bun (N, sg)

ὁ λόγος ὁ ἀγαθός

Poziția predicativă

ὁ λόγος ἀγαθός

cuvântul este bun sau: bun este cuvântul

ἀγαθός ὁ λόγος

0523. Se va observa că distincția între pozițiile atributivă și predicativă ale adjectivului se poate face în limba greacă numai atunci când substantivul este articulat: expresiile **ἀγαθός λόγος** sau **λόγος ἀγαθός** (substantivul aici neavând articol) pot ambele să însemne fie *(un) cuvânt bun* (atributiv) fie *un cuvânt este bun* (predicativ).

0524. Utilizarea adjectivului ca substantiv

Adjectivul poate fi folosit ca substantiv, în special dacă are articol. Exemple:

(1) **ἀγαθός** poate însemna *om bun*, **ἀγαθή** *femeie bună*, **ἀγαθόν** *lucru bun*; **ἀγαθοί** *oameni buni*, **ἀγαθαί** *femei bune*, **ἀγαθά** *lucruri bune*; (2) **ὁ ἀγαθός** înseamnă *omul bun*, **ἡ ἀγαθή** *femeia bună*, **τὸ ἀγαθόν** *lucrul bun*; **οἱ ἀγαθοί** *oamenii buni*, **αἱ ἀγαθαί** *femeile bune*, **τὰ ἀγαθά** *lucrurile bune*.

0525. Este un lucru obișnuit și în limba română să se folosească uneori adjectivul fără a se adăuga substantivul *om* sau *femeie*. Astfel, **οἱ ἀγαθοί** se poate traduce foarte bine prin *cei buni*, în înțelesul de *oamenii cei buni*; sau **οἱ νεκροί** se poate traduce prin *cei morți*, în înțelesul de *oamenii morți*, etc.

0526. Exerciții

A. Traduceți în limba română :

1. ἀγαθὴ ἡ ἐκκλησία καὶ ἡ βασιλεία κακή.
2. ἡ κακὴ καρδιά τῶν ἀνθρώπων γινώσκει θάνατον.

Observație:

Anticipând un principiu care va fi studiat mai târziu, θάνατον se va traduce aici prin "moartea" și nu "moarte". Problemele de aplicare a articolului în limba greacă sunt destul de complexe și nu pot fi exprimate printr-o regulă simplă. Pentru moment însă vom afirma că substantivele comune care definesc noțiuni cu sens unic (de exemplu „Dumnezeu”, „noapte”, „zi”) pot avea sens articulat chiar dacă articolul nu este prezent în mod explicit.

(În exercițiile anterioare, când încă nu se studiase articolul, traducerea sunt poate mai rigide și au avut rolul principal de a familiariza studentul cu noțiunile studiate până în acel moment, chiar dacă alcătuirea frazelor nu a fost întotdeauna în concordanță cu rigorile limbajului uzual).

3. οἱ ἀπόστολοι βλέπουσι τοὺς μικροὺς οἴκους καὶ τὰς κακὰς ὁδοὺς.
4. οἱ δοῦλοι οἱ κακοὶ λύουσι τὸν οἶκον τοῦ ἀποστόλου.
5. οἱ κακοὶ λύουσι τὸ ἱερόν.

6. ὁ κύριος τῆς ζωῆς ἐγείρει τούς νεκρούς.
7. οἱ λόγοι τῆς ἀληθείας διδάσκουσι τοὺς ἄλλους ἀποστόλους.
8. οἱ δίκαιοι λαμβάνουσι τὰ δῶρα τοῦ κυρίου τὰ καλά.
9. ὁ κακὸς βλέπει τὴν ἔρημον καὶ τοὺς ἐσχάτους οἴκους.
10. πρῶτοι οἱ δοῦλοι· ἔσχατοι οἱ κακοί.
11. τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ μικρᾷ γράφει ὁ κύριος λόγον ἀγαθόν.
12. τοὺς πιστοὺς βλέπει ὁ πιστός.
13. ἔσχατοι οἱ δοῦλοι οἱ κακοί· πρῶτοι οἱ υἱοὶ οἱ ἀγαθοί.
14. ὁ υἱὸς τοῦ ἐσχάτου ἀδελφοῦ βλέπει τὰς καλὰς ἐκκλησίας τοῦ κυρίου.
15. ἄλλην παραβολὴν λέγομεν τῇ κακῇ βασιλείᾳ.
16. πρώτη ἡ ἐκκλησία· ἐσχάτη ἡ ἄλλη βασιλεία.
17. ταῖς πισταῖς λέγει ὁ κύριος παραβολὴν καλὴν καὶ τοῖς πιστοῖς.
18. ὁ ἀγαθὸς γράφει ἀγαθὰ· ὁ κακὸς κακά.
19. ἀγαθὸς ὁ δοῦλος καὶ λέγει καλά.
20. ἡ ἀλήθεια πιστὴ καὶ ἡ ὥρα κακὴ.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Primei biserici îi scrie Domnul prima pildă.
2. Femeia cea bună vede drumurile deșertului.
3. Lucrurile bune sunt primele și lucrurile rele ultimele.
4. Moartea este rea și viața este bună.
5. Domnul împărăției înviază pe bărbații credincioși și pe femeile credincioase.
6. Cei buni cunosc pe cei răi, și cei răi pe cei buni.
7. Noi spunem cuvintele bune bisericii, și cuvintele rele le scriem fraților.
8. Tu vezi zilele bune ale Domnului vieții.
9. Drumurile sunt bune și oamenii răi.
10. Primul dar este ultimul iar ultimul (dar) primul.
11. Slujitorii cei buni cunosc adevărul și slava domnului.
12. Ultima zi ia pe slujitorii cei răi.
13. Oamenii distrug templele frumoase și casele mici.
14. Cei drepti au o altă casă.
15. Biserica ia cealaltă casă.
16. Eu cunosc celelalte căi.
17. Domnul spune cealaltă pildă primei biserici.

Lecția 6

Substantive masculine de declinarea I

Prepoziții

0601 Vocabular

ἄγγελος, ὁ	înger, trimis, sol, vestitor
ἄγω	duc, aduc, conduc
ἀπό	prep. cu Gen. <i>de la</i>
βάλλω	arunc
διά	prep. cu Gen. <i>prin mijlocul, prin</i> ; cu Ac. <i>din cauza, în favoarea, în vederea</i>
εἰς	prep. cu Ac. <i>în, la, către, până la</i>
ἐκ	prep. Ac. <i>din, venind din, ieșind din</i>
ἐν	prep. cu Dat. <i>în, pe, la</i>
θεός, ὁ	Dumnezeu
κόσμος, ὁ	lume, univers
λίθος, ὁ	piatră
μαθητής, ὁ	ucenic
μένω	rămân, locuiesc
μετά	prep. cu Gen. <i>cu, printre, în mijlocul</i> ; cu Ac. <i>după, în urma (în sens temporal sau local)</i>
οὐρανός, ὁ	cer, boltă cerească, locașul lui Dumnezeu
πέμπω	trimit (pe cineva sau ceva la cineva sau undeva)
πρός	prep. cu Ac. <i>la, spre, către</i>
προφήτης, ὁ	prooroc, profet
τέκνον, τό	copil, fiu sau fiică
τόπος, ὁ	loc, ținut, regiune
φέρω	duc, port, sufăr, rabd

0602. Substantive masculine de declinarea I

Substantivele de declinarea I care se termină în -ης sunt masculine.

Conjugarea substantivului προφήτης, ὁ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N</i>	προφήτης	προφῆται
<i>G</i>	προφήτου	προφητῶν
<i>D</i>	προφήτη	προφήταις

A	προφήτην	προφήτας
V	προφήτα	προφήται

Se va observa că substantivul **προφήτης**, cu toate că este masculin, aparține declinării I, fiind exact ca un substantiv feminin de declinarea I, cu excepția nominativului, genitivului și vocativului singular.

0603. Substantivul **μαθητής** se declină exact ca **προφήτης**, cu excepția accentului.

0604. Observație: toate adjectivele care determină cuvinte masculine de declinarea I, (de asemenea articolul), trebuie să fie masculine, deoarece adjectivele (respectiv articolul) trebuie să se acorde cu cuvintele pe care le determină, în gen, număr și caz.

Exemple :

ὁ ἀγαθὸς προφήτης
τῷ ἀγαθῷ προφήτῃ
τοῖς ἐσχάτοις μαθηταῖς

0605. Prepoziții

Prepozițiile exprimă relații între cuvinte. Astfel, în propoziția *cartea este în bancă*, prepoziția *în* exprimă o anumită relație între carte și bancă. În propoziția *cartea este pe bancă*, este vorba de o relație diferită (prin prepoziția *pe*).

0606. Se va observa că în limba greacă prepozițiile pot să stea în diferite cazuri. Prepoziția **ἐν**, care înseamnă *în* (în sens static), stă întotdeauna în cazul dativ. Astfel, *în casă* se exprimă prin **ἐν τῷ οἴκῳ**, expresia *în adevăr* se exprimă prin **ἐν τῇ ἀληθείᾳ** etc. Pe de altă parte, prepoziția **εἰς**, care înseamnă *în* (în sens de mișcare), stă întotdeauna în cazul acuzativ. Astfel, *în casă* (în sens de mișcare), se exprimă prin **εἰς τὸν οἶκον**. În fine, prepoziția **ἀπό** stă întotdeauna în cazul genitiv. Astfel, *de la casă* se exprimă prin **ἀπὸ τοῦ οἴκου**.

Aceste trei prepoziții ilustrează principiul general cum că genitivul este cazul *separării*, dativul este cazul *stării*, iar acuzativul este cazul *mișcării către* ceva. Prepozițiile care exprimă separarea iau în mod natural cazul genitiv, prepozițiile care exprimă starea într-un loc iau în mod natural cazul dativ, iar prepozițiile care exprimă mișcarea către un loc iau în mod natural cazul acuzativ.

Totuși, un foarte mare număr de utilizări ale prepozițiilor nu pot fi reduse la o astfel de regulă generală. Astfel, există numeroase prepoziții care nu exprimă în nici un fel ideea de separare și totuși iau cazul genitiv.

0607. Se va observa că **ἐν**, **εἰς** și **ἐκ** sunt toate proclitice (vezi §0512).

0608. Prepozițiile **ἐν**, **εἰς**, **ἐκ** și **ἀπό** primesc fiecare doar câte un singur caz, iar **πρός** nu este folosit în mod obișnuit cu alt caz în afară de acuzativ. Multe alte prepoziții însă primesc mai multe cazuri. Acestea au adesea înțelesuri destul de diferite după cum sunt folosite cu diferite cazuri. Astfel, **διά** cu

genitiv înseamnă *prin*; **διά** cu acuzativ înseamnă *din cauza*; **μετά** cu genitiv înseamnă *cu*; **μετά** cu acuzativ înseamnă *după*.

0609. Atunci când se consultă un dicționar, este insuficient să se învețe cum se traduc prepozițiile; este necesar să se învețe și care sunt cazurile împreună cu care ele au un anumit înțeles. Astfel, este insuficient să spunem că **ἐν** înseamnă *în*. Ceea ce trebuie să spunem este că **ἐν cu dativ** înseamnă *în*. Expresia **ἐν cu dativ** trebuie să formeze în mintea studentului o idee unitară, absolut indivizibilă: **ἐν** nu trebuie niciodată să fie considerat separat de cazul său. În același fel - și chiar mai evident - este insuficient să gândim că **μετά** înseamnă *cu* sau *după*. Ceea ce trebuie să gândim este că **μετά cu genitiv** înseamnă *cu*, iar **μετά cu acuzativ** înseamnă *după*. Această metodă de studiu trebuie aplicată la toate prepozițiile.

0610. Un alt principiu important este acela al *preciziei* în învățarea înțelesului prepozițiilor. Este adevărat că există situații în care poate că nu vom găsi nici un cuvânt românesc care să poată traduce o singură prepoziție grecească în toate înțelesurile ei. Dar metoda corectă de învățare este ca mai întâi să se învețe înțelesul uzual, înainte de a trece la cel neuzual. Inversarea acestei metode ar conduce la confuzii fără ieșire. Studentul va adera pentru moment - cel puțin în ce privește prepozițiile - la traducerile indicate în vocabular, conștient fiind că acestea reprezintă sensurile principale. În acest fel se va forma o poziție bună a studentului față de înțelesul cu adevărat fundamental al prepozițiilor, iar mai târziu se pot studia fără dificultate și înțelesurile derivate.

0611. În fine, trebuie subliniată importanța acestui subiect. Puține sunt lucrurile care sunt mai necesare pentru înțelegerea corectă a limbii eline decât familiarizarea strânsă cu prepozițiile comune. Prepozițiile trebuie să fie supuse unei atenții deosebite, iar atunci când se învață prepoziții noi, cele vechi trebuie recapitulate.

0612. Recapitularea prepozițiilor învățate în această lecție

ἀπό + genitiv = de la

λαμβάνει δῶρα ἀπὸ τῶν τέκνων = El primește daruri de la copii.

διά + genitiv = prin

φέρει τὰ τέκνα διὰ τοῦ ἱεροῦ = El poartă copiii prin templu.

διά + acuzativ = din cauza

φέρει τὰ κακὰ διὰ τὴν ἐκκλησίαν = El îndură relele din cauza bisericii.

μετά + genitiv = cu

πέμπει τὸν υἱὸν μετὰ τῶν ἀγγέλων = El trimite fiul cu îngerii.

μετά + acuzativ = după

ἡ ψυχὴ μένει μετὰ τὸν θάνατον = Sufletul rămâne după moarte.

εἰς + acuzativ = în (cu mișcare)

πέμπει τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον = El trimite fiul în lume.

ἐκ + genitiv = din

φέρει τὸ τέκνον ἐκ τοῦ ἱεροῦ = El duce copilul afară din templu.

πρός + acuzativ = la (mişcare, către)

ἄγει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν προφήτην = El îl conduce pe om la prooroc.

ἐν + dativ = în (poziționat înăuntru)

διδάσκει ἐν τῷ ἱερῷ = El învață în templu.

0613. Exerciții

A. Traduceți în limba română :

1. οἱ μαθηταὶ τῶν προφητῶν μένουσιν ἐν τῷ κόσμῳ.
2. οἱ κακοὶ βάλλουσιν λίθους εἰς τὸν οἶκον τῶν μαθητῶν.
3. ὁ θεὸς πέμπει τοὺς ἀγγέλους εἰς τὸν κόσμον.
4. ὁ προφήτης πέμπει τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου ἐκ τῶν οἰκῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
5. ὁ θεὸς ἐγείρει τοὺς νεκροὺς ἐκ θανάτου.
6. λαμβάνετε τὰ καλὰ δῶρα ἀπὸ τῶν τέκνων.
7. ἄγομεν τὰ τέκνα ἐκ τῶν οἰκῶν.
8. μετὰ τοὺς ἀγγέλους πέμπει ὁ θεὸς τὸν υἱόν.
9. μετὰ τῶν ἀγγέλων ἄγει ὁ κύριος τοὺς δικαίους εἰς τὸν οὐρανόν.
10. διὰ τῶν ὁδῶν τῆς ἐρήμου φέροσιν οἱ δοῦλοι τὰ δῶρα εἰς ἄλλον τόπον.
11. διὰ τῶν γραφῶν τῶν προφητῶν γινώσκομεν τὸν κύριον.
12. διὰ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἐγείρει ὁ κύριος τοὺς νεκρούς.
13. φέρουσιν τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ἔρημον.
14. οἱ μαθηταὶ διδάσκουσι τὰ ἀγαθὰ τέκνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.
15. ὁ κύριος λέγει παραβολὴν τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ ἱερῷ.
16. διὰ τὴν ἀλήθειαν βλέπουσιν οἱ προφῆται τὸν θάνατον.
17. ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἄγουσιν οἱ μαθηταὶ τοὺς ἀγαθοὺς δούλους καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν προφητῶν πρὸς τοὺς μικροὺς οἴκους τῶν μαθητῶν.
18. διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ φέρομεν τὰ κακά.
19. διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀδελφῶν βλέπει κακά.
20. καλὸς ὁ οὐρανός· κακὸς ὁ κόσμος.

B. Traduceți în limba greacă:

1. În lume avem moarte, și în biserică viață.
2. Proorocii îi conduc pe ucenicii drepti ai Domnului în drumul deșertului.
3. Copilul aruncă o piatră în casa mică.
4. Omul spune un cuvânt bun ucenicilor și îi conduce pe ucenici la Domnul.
5. Ucenicii rămân în biserică și spun o pildă celorlalți prooroci.
6. Prin vocea proorocului Domnul îi învață pe ucenici.

7. Datorită bisericii ucenicii și apostolii scriu cuvinte bune fraților.
8. Din cauza copiilor proorocul trimite pe oamenii cei răi în pustie.
9. După Domnul apostolul îl vede pe ucenic.
10. Proorocii îi învață pe ucenici cu copiii.
11. Ei îi aduc pe ucenici la Domnul.
12. Domnul rămâne cu proorocul în alt loc.
13. Cei drepti îi conduc pe ucenici prin pustie la Domnul.
14. Noi vedem zilele Fiului lui Dumnezeu în lumea rea.
15. Rele sunt zilele; bune sunt bisericile.
16. Prin cuvântul Domnului, Dumnezeu îi înviază pe cei morți.

Lecția 7

Enclitice

Pronumele personal

Prezentul indicativ al verbului εἰμί, (eu) sunt

0701 Vocabular

αὐτός, ἡ, ό	A. pron. pers. III sg., <i>el, ea</i> ; B. pron. de întărire (neprecedat de articol), <i>însuși, însăși</i> ; C. pron. dem., <i>același, aceeași</i>
δέ	<i>dar, ba chiar, așadar, deci</i>
ἐγώ	pron. pers. I. sg., <i>eu</i>
εἰμί	<i>sunt</i>
σύ	pron. pers. II sg., <i>tu</i>

0702. Conjuncția **δέ** este postpozitivă, adică nu poate sta la începutul propoziției din care face parte. În mod obișnuit, ea este plasată în poziția a doua.

Exemplu :

ό δοῦλος γινώσκει τὸν ἀπόστολον, ό δὲ ἀπόστολος βλέπει τὸν κύριον.
Slujitorul îl cunoaște pe apostol, dar apostolul vede pe Domnul.

0703. Enclitice

O enclitică este un cuvânt care este atât de strâns legat de cuvântul ce-l precede încât nu are accentul său propriu. Encliticele trebuie deosebite de proclitice, care sunt legate de cuvântul care le urmează (vezi §0512). Procliticele nu ridică nici un fel de probleme speciale legate de accentuarea lor: ele pur și simplu nu au accent și nu produc nici o schimbare în modul de accentuare a cuvântului care le precede sau a celui care le urmează. Situația este însă foarte diferită la enclitice, care impun regulile de mai jos.

0704. Accentuarea cuvântului dinaintea unei enclitice

1. Cuvântul dinaintea unei enclitice nu-și schimbă accentul ascuțit de pe ultima silabă în accent grav.

Exemple:

ἀδελφός μου este incorect; **ἀδελφός μου** este corect.

2. Dacă cuvântul dinaintea unei enclitice are accent ascuțit pe antepenultima silabă sau accent circumflex pe penultima silabă, el mai primește un accent suplimentar (ascuțit) pe ultima silabă.

Exemple : **ἄνθρωπός μου, δῶρόν σου, ἄνθρωπός ἐστιν, δῶρόν ἐστιν**

3. Dacă cuvântul dinaintea unei enclitice este el însuși proclitică sau enclitică, acesta va avea accent

ascuțit pe ultima silabă.

Exemple : εἷς με, ἄνθρωπός μου ἐστίν

0705. Situații în care o enclitică are propriul accent

1. O enclitică formată din două silabe își menține propriul accent dacă urmează unui cuvânt ce are accent ascuțit pe penultima silabă.

Exemplu : ὥρα ἐστίν

(Pe de altă parte, ὥρα μου este de asemenea corect, căci μου este o enclitică formată dintr-o singură silabă).

2. Un enclitică își păstrează propriul accent dacă există o emfază asupra ei, sau dacă enclitica respectivă este la începutul unei propoziții.

Ar putea fi util la învățarea acestor reguli să se considere că enclitica împreună cu cuvântul care o precede ar forma un singur cuvânt, și apoi să se aplice regulile generale de accentuare. Aceste reguli privitoare la enclitice ar putea fi apoi privite ca o încercare de evitarea a încălcării acestor reguli generale. Astfel, dacă ἄνθρωποσεστίν sau ἄνθρωποσμου sau ἄνθρωποσμε ar fi privite ca fiind câte un singur cuvânt, felul în care sunt accentuate ar încălca regula generală care spune că accentul ascuțit nu poate merge mai departe decât antepenultima silabă. De asemenea, δῶρονμου încălca regula generală de accentuare care spune că accentul circumflex nu poate fi plasat mai departe de penultima silabă. Ceva deci trebuie făcut. Ceea ce se face de fapt este să se aplice un accent suplimentar, pentru a întrerupe astfel seria lungă de silabe neaccentuate. Urmând această regulă, ὥραεστίν ar deveni ὥράεστίν. Totuși, nu este de dorit să avem două accente ascuțite în juxtapunere într-un singur cuvânt. De aceea, în acest caz a fost adoptat celălalt mod alternativ de a ieși din impas, și anume ca enclitica să-și păstreze propriul accent.

(Trebuie observat totuși că modul acesta de a considera aceste lucruri nu va fi valabil în toate cazurile; de exemplu, ὥραμου ar încălca regula generală cum că accentul nu poate sta pe antepenultima silabă dacă ultima silabă este lungă).

0706. Pronumele personal

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἐγώ	ἡμεῖς
<i>II</i>	σύ	ὕμεῖς
<i>III</i>	αὐτός, -ή, -ό	αὐτοί, -αί, -ά

0707. Declinarea pronumelui personal

ἐγώ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>Nominativ</i>	ἐγώ	ἡμεῖς
<i>Genitiv</i>	μου (ἐμοῦ)	ἡμῶν
<i>Dativ</i>	μοι (ἐμοῖ)	ἡμῖν
<i>Acuzativ</i>	με (ἐμέ)	ἡμᾶς

Formele **ἐμοῦ, ἐμοῖ, ἐμέ** sunt folosite atunci când se dorește ca acestea să fie emfatice. Formele neemfatice **μου, μοι, με** sunt enclitice.

σύ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>Nominativ</i>	σύ	ὕμεῖς
<i>Genitiv</i>	σοῦ	ὕμῶν
<i>Dativ</i>	σοῖ	ὕμῖν
<i>Acuzativ</i>	σέ	ὕμᾶς

Formele corespunzătoare cazurilor gen., dat., ac. sg. sunt enclitice (**σου, σοι, σε**), cu excepția situațiilor în care sunt emfatice. Când sunt emfatice, ele primesc accentele date în paradigmă (**σοῦ, σοῖ, σέ**).

αὐτός, -ή, -ό

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Neutru</i>	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Neutru</i>
<i>N</i>	αὐτός	αὐτή	αὐτό	αὐτοί	αὐταί	αὐτά
<i>G</i>	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
<i>D</i>	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς
<i>A</i>	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό	αὐτούς	αὐτάς	αὐτά

Se va observa că declinarea lui **αὐτός** este ca declinarea lui **ἀγαθός** (omițând vocativul), cu excepția formei **αὐτό** la nominativ și acuzativ neutru singular.

0708. Utilizarea pronumelui personal

I. Pronumele este un cuvânt care ține locul unui substantiv.

De exemplu, propoziția *Eu văd pe ucenic și îl învăț* are același înțeles cu propoziția *Eu văd pe ucenic și*

învăţ pe ucenic. Pronumele *îl* ţine locul celei de-a doua apariţii a substantivului *ucenic*.

II. Substantivul căruia pronumele îi ţine locul se numeşte *antecedent* al acestuia.

Astfel, în propoziţia *Eu văd pe ucenic şi îl învăţ*, antecedentul lui *îl* este substantivul *ucenic*.

III. Pronumele se acordă cu antecedentul său în gen şi număr.

Exemple :

βλέπω τὸν μαθητὴν καὶ διδάσκω αὐτόν.

Eu văd pe ucenic şi îl învăţ.

Aici, **μαθητῆς** este antecedentul lui **αὐτόν**, şi, de vreme ce **μαθητῆς** are genul masculin şi numărul singular, **αὐτόν** este de asemenea masculin singular.

μένω ἐν τῷ οἴκῳ καὶ γινώσκω αὐτόν.

Eu rămân în casă şi o cunosc.

Aici, **οἴκῳ** este antecedentul lui **αὐτόν**, şi, deoarece **οἴκῳ** are genul masculin şi numărul singular, **αὐτόν** va fi şi el masculin singular. În limba română se foloseşte pronumele *o*, căci cuvântul *casă* este în limba română de genul feminin. În limba greacă însă, cuvântul **οἶκος** este de genul masculin, şi de aceea pronumele care se referă la el este de genul masculin. Se va mai observa că pronumele nu se acordă cu antecedentul său în caz, ci numai în gen şi număr. În propoziţia de mai sus, antecedentul **οἴκῳ** este la dativ deoarece urmează prepoziţiei **ἐν**, pe când **αὐτόν** are propria sa construcţie, fiind obiectul verbului **γινώσκω**.

ἡ ἐκκλησία διδάσκει ἐμέ, καὶ ἐγὼ διδάσκω αὐτήν.

Biserica mă învaţă pe mine şi eu o învăţ pe ea.

βλέπω τοὺς μαθητὰς καὶ διδάσκω αὐτούς.

Eu văd pe ucenici şi îi învăţ.

βλέπω τὰ τέκνα καὶ διδάσκω αὐτά.

Eu văd pe copii şi îi învăţ.

IV. Pronumele personal nu este folosit în cazul nominativ, decât dacă este emfatic.

1. Motivul pentru aceasta constă în faptul că terminaţia verbului indică în mod suficient dacă subiectul este la persoana I, a II-a sau a III-a. Astfel, **λέγω** înseamnă eu spun. Pronumele **ἐγὼ** nu se foloseşte decât dacă se doreşte a se aplica o anumită emfază asupra lui.

2. Emfaza este de obicei cauzată de un anumit contrast. Astfel, în propoziţia **ἐγὼ λέγω, σὺ δὲ γράφεις** = Eu vorbesc dar tu scrii, **ἐγὼ** şi **σύ** sunt emfatice, căci sunt în contrast unul cu celălalt. Sau, în propoziţia **ἐγὼ λέγω**, implicaţia naturală este aceea că eu vorbesc, nu altcineva. Folosirea emfaticului **ἐγὼ** sugerează în mod natural un contrast, chiar dacă acesta nu este redat în mod explicit.

3. Cuvântul **αὐτός** nu este aproape niciodată folosit ca pronume personal la cazul nominativ. Locul lui, la nominativ, este luat de obicei de anumite alte cuvinte, și el însuși are la nominativ o utilizare diferită de cea în care are rol de pronume personal. Aceste probleme vor fi însă abordate într-un studiu viitor.

Exemple de utilizare emfatică a lui **αὐτός**:

a. **αὐτὸς φέρει δῶρα**, *el însuși aduce daruri* (sau: *chiar el aduce daruri*)

b. **ὁ θεὸς αὐτὸς διδάσκει αὐτούς**, *Dumnezeu însuși îi învață*

V. Pentru a exprima posesia, se vor folosi formele neemfatice ale pronumelui personal.

Exemple:

ὁ λόγος μου, *cuvântul meu*

ὁ λόγος σου, *cuvântul tău*

ὁ λόγος αὐτοῦ, *cuvântul lui*

ὁ λόγος αὐτῆς, *cuvântul ei*

ὁ λόγος αὐτῶν, *cuvântul lor*

Dacă se dorește să se sublinieze ideea de posesiune, se va folosi în mod normal adjectivul posesiv, care se va învăța mai târziu, în locul genitivului pronumelui personal.

VI. După prepoziții se folosesc în mod normal formele emfatice ale pronumelui personal.

Exemple :

ἐξ ἐμοῦ și nu **ἐκ μου**

ἀπ' ἐμοῦ și nu **ἀπό μου**

Observație: Vocale finală a prepozițiilor este în mod frecvent elidată înaintea cuvintelor care încep cu o vocală. Eliziunea este marcată printr-un apostrof.

δι' ἐμοῦ și nu **διά μου**

ἐν ἐμοί și nu **ἐν μοι**

(Forma **πρός με** este tutuși comună).

0709. Prezentul indicativ al verbului εἰμί, a fi

Conjugarea verbului εἰμί

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	εἰμί	ἐσμέν
<i>II</i>	εἶ	εστέ
<i>III</i>	ἐστί(ν)	εἰσί(ν)

Toate formele sunt enclitice cu excepția lui εἶ. Accentele prezentate în paradigmă se vor folosi numai atunci când sunt cerute de regulile prezentate mai sus la §0704. Formele ἐστί și εἰσί pot primi la sfârșit un *v* eufonic (vezi §0321).

Pentru a-și completa înțelesul, verbul εἰμί primește un nume predicativ, și nu un acuzativ.

Exemple :

ὁ ἀπόστολος ἄνθρωπός ἐστιν, *apostolul este om*

ὁ ἀπόστολος ἀγαθός ἐστιν, *apostolul este bun*

În propoziția *apostolul spune cuvântul*, se înțelege că apostolul face ceva cuvântului; *cuvântul* este deci obiectul acțiunii descrise de verb și stă în cazul acuzativ. Dar în propoziția *apostolul este om*, nu se înțelege că apostolul ar face ceva unui om. De aceea, *om* nu este aici în cazul acuzativ, ci este un nume predicativ.

0710. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. οἱ μαθηταί σου γινώσκουσι τὴν βασιλείαν καὶ ἄγουσι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν εἰς αὐτήν.
2. διδάσκω τοὺς ἀδελφούς μου καὶ λέγω αὐτοῖς παραβολήν.
3. ἄγει με ὁ κύριος πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.
4. δι' ἐμὲ βλέπετε σὺ τὸν θάνατον, σοὶ δὲ ἐγὼ λέγω λόγους κακοῦς.
5. διὰ σοῦ ἄγει ὁ θεὸς τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ δι' αὐτῶν τοὺς ἄλλους.
6. δι' ἡμᾶς μένει ὁ κύριος ἐν τῷ κόσμῳ.
7. ἐγὼ εἰμι δοῦλος, σὺ δὲ ἀπόστολος.
8. ἀγαθός ἐστιν ὁ κύριος καὶ ἀγαθοὶ ἐστε ὑμεῖς.
9. μαθηταί ἐστε τοῦ κυρίου καὶ ἀδελφοὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ.
10. ὁ ἀπόστολος πιστός ἐστιν, οἱ δὲ δοῦλοι αὐτοῦ κακοί.
11. ἡ ἐκκλησία πιστή ἐστιν, ἡμεῖς δὲ βλέπομεν αὐτήν.
12. βλέπομέν σε καὶ λέγομέν σοι παραβολήν.
13. δοῦλοί ἐσμεν, δούλους δὲ διδάσκομεν.
14. οἱ δοῦλοι ἡμῶν βλέπουσιν ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ διδάσκομεν αὐτούς.
15. ἀφ' ὑμῶν λαμβάνει ὁ ἀδελφός μου δῶρα καλά, καὶ πέμπει αὐτὰ πρὸς με διὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.
16. γινώσκομεν τὴν ὁδόν, καὶ δι' αὐτῆς ἄγομέν σε εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν.
17. μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν βλέπομεν τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου ἡμῶν.
18. μετὰ τὰς ἡμέρας τὰς κακὰς βλέπομεν τὴν βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν.
19. μεθ' ἡμῶν βλέπεις αὐτόν.
20. μεθ' ὑμῶν ἐσμεν ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Slujitorii tăi sunt în casa Domnului.
2. Casa mea este în deșert.

Observație: acesta poate fi un exemplu legat de sensul articulat sau nearticulat care îl pot avea substantivele, în cazul în care articolul (în textul românesc) nu există în mod explicit. Cuvântul deșert în această propoziție este nearticulat; și totuși, sensul lui este unul articulat, căci, prin ceea ce comunic (casa mea este în deșert) doresc probabil să fac referire la localizarea casei mele și nu la natura mediului în care se află casa mea. La traducerea în limba greacă voi folosi deci forma articulată, și nu cea nearticulată.

3. Proorocul cunoaște pe ucenicii săi și îi aduce în casele sale.
4. Prin cuvântul meu voi aveți slavă.
5. Datorită copiilor noștri voi vedeți zile rele.
6. În zilele noastre lumea este rea.
7. Dumnezeu cunoaște sufletele noastre și le înviază din moarte.
8. Voi sunteți fii noștri și noi suntem ucenicii voștri.
9. Noi suntem în împărăția lui Dumnezeu cu ucenicii Tăi credincioși.
10. Noi îți spunem o pildă, dar tu ne spui un alt cuvânt.
11. Calea este rea, dar noi îi conducem pe copii în ea.
12. Fratele meu primește daruri de la tine, dar tu îi scrii un cuvânt rău.
13. Casa mea este rea, dar ucenicii tăi îi scot pe copii din ea.
14. Ucenicii mei conduc pe frați la mine.
15. Eu îi văd și îi cunosc pe fiii mei și îi conduc la Domnul meu.
16. Dumnezeu cunoaște biserica Sa și o conduce din moarte în împărăția Sa.
17. Poruncile tale sunt bune și drepte, și ne conduc în viață.
18. Domnul nostru trimite pe apostolii Săi la mine.
19. Noi trimitem pe slujitorii noștri în casa ta, dar tu primești darurile noastre de la noi.
20. Voi sunteți buni, dar slujitorii voștri sunt răi.

Lecția 8

Pronumele demonstrativ

Alte utilizări ale cuvântului αὐτός, -ή, -ό

0801 Vocabular

ἀγάπη, ἡ	<i>dragoste</i>
ἁμαρτία, ἡ	<i>păcat</i>
βαπτίζω	<i>(eu) botez</i>
διδάσκαλος, ὁ	<i>învățător, dascăl</i>
ἐκεῖνος, -η, -ο	<i>pron. dem. acel, acela</i>
ἐπαγγελία, ἡ	<i>făgăduință, promisiune</i>
εὐαγγέλιον, τό	<i>veste bună, evanghelie</i>
κρίνω	<i>judec, hotărăsc, pedepsesc</i>
νῦν	<i>acum, în momentul de față</i>
οὗτος, αὕτη, τοῦτο	<i>pron. dem. acesta, aceasta</i>
οὕτως	<i>așa cum, așa, tot așa</i>
πονηρός, -ά, -όν	<i>rău, necinstit</i>
πρόσωπον, τό	<i>față, chip</i>
χαρά, ἡ	<i>bucurie</i>

0802. Pronumele demonstrativ

Declinarea pronumelui demonstrativ οὗτος, αὕτη, τοῦτο

	sg			pl		
	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Neutru</i>	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Neutru</i>
<i>N</i>	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
<i>G</i>	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
<i>D</i>	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
<i>A</i>	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα

0803. Declinarea lui ἐκεῖνος este asemănătoare cu cea a adjectivelor în -ος, -η, -ον, cu excepția că la nominativ și acuzativ singular neutru avem ἐκεῖνο și nu ἐκεῖνον.

0804. Utilizarea lui οὗτος și ἐκεῖνος

Pronumele demonstrativ este adeseori folosit împreună cu un substantiv. În acest caz, substantivul este cel care are articolul, iar pronumele demonstrativ stă în poziție predicativă, nu atributivă (vezi §0518-0523).

Exemple:

οὗτος ὁ λόγος (sau **ὁ λόγος οὗτος**), *acest cuvânt (cuvântul acesta)*

ἐκεῖνος ὁ λόγος (sau **ὁ λόγος ἐκεῖνος**), *acel cuvânt*

βλέπω ταύτην τὴν ἐκκλησίαν (sau **βλέπω τὴν ἐκκλησίαν ταύτην**), *eu văd această biserică*

οὗτοι οἱ λόγοι (sau **οἱ λόγοι οὗτοι**), *aceste cuvinte*

ἐκεῖνοι οἱ λόγοι (sau **οἱ λόγοι ἐκεῖνοι**), *acele cuvinte*

οὗτος ὁ καλὸς λόγος (sau **ὁ καλὸς λόγος οὗτος**), *acest cuvânt frumos*

Adeseori, **οὗτος** și **ἐκεῖνος** sunt folosite singure, fără substantiv.

Exemple: **οὗτος** înseamnă *acest om*, **αὕτη** *această femeie*, **τοῦτο** *acest lucru*; **ἐκεῖνος** *acel om*, **ἐκείνη** *acea femeie*, **ἐκεῖνο** *acel lucru*.

0805. Alte utilizări ale cuvântului αὐτός, -ή, -ό

Cuvântul **αὐτός, -ή, -ό**, pe lângă funcția lui de pronume personal, mai poate fi folosit după cum urmează:

1. Este adesea folosit împreună cu substantive, având o funcție de întărire. În astfel de cazuri, el stă în poziție predicativă.

Exemple:

αὐτὸς ὁ ἀπόστολος sau **ὁ ἀπόστολος αὐτός**, *apostolul însuși*

αὕτη ἡ ἐκκλησία sau **ἡ ἐκκλησία αὕτη**, *biserica însăși*

αὐτὸ τὸ δῶρον sau **τὸ δῶρον αὐτό**, *darul însuși*

2. Este adesea folosit împreună cu substantive, având înțelesul de *același*. În astfel de cazuri, el stă în poziție atributivă.

Exemple:

ὁ αὐτὸς ἀπόστολος sau **ὁ ἀπόστολος ὁ αὐτός**, *același apostol*

ἡ αὕτη ἐκκλησία sau **ἡ ἐκκλησία ἡ αὕτη**, *același biserică*

τὸ αὐτὸ δῶρον sau **τὸ δῶρον τὸ αὐτό**, *același dar*

3. Adeseori, în utilizarea sa pentru a indica o intensificare, acest cuvânt este folosit împreună cu alte pronume sau împreună cu un subiect neexprimat.

Exemple:

αὐτὸς ἐγὼ λέγω sau **αὐτὸς λέγω**, *eu însumi spun*

αὐτὸς σὺ λέγεις sau **αὐτὸς λέγεις**, *tu însuși spui*

αὐτὸς λέγει, *el însuși spune*

αὕτη λέγει, *ea însăși spune*

αὐτοὶ ἡμεῖς λέγομεν sau **αὐτοὶ λέγομεν**, *noi înșine spunem*

αὐτοὶ ὑμεῖς λέγετε sau **αὐτοὶ λέγετε**, *voi înșivă spuneți*

αὐτοὶ λέγουσι, *ei înșiși spun*

Principalele utilizări ale adjectivelor și substantivelor, pe care le-am studiat până acum, pot fi rezumate după cum urmează:

ὁ καλὸς λόγος

cuvântul bun

ὁ λόγος ὁ καλός

καλὸς ὁ λόγος

cuvântul este bun

ὁ λόγος καλός

οὗτος ὁ λόγος

acest cuvânt

ὁ λόγος οὗτος

ἐκεῖνος ὁ λόγος

acel cuvânt

ὁ λόγος ἐκεῖνος

αὐτὸς ὁ λόγος

cuvântul însuși

ὁ λόγος αὐτός

ὁ αὐτὸς λόγος

același cuvânt

ὁ λόγος ὁ αὐτός

ὁ λόγος μου

cuvântul meu

ὁ λόγος αὐτοῦ

cuvântul lui

βλέπω αὐτόν

eu îl văd pe el

βλέπω τοῦτον

eu văd acest om

βλέπω ταῦτα

eu văd aceste lucruri

0806. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. οὗτοι οἱ διδάσκαλοι κρίνουσιν αὐτὸν τὸν ἀπόστολον.
2. ὁ δὲ αὐτὸς διδάσκαλος ἔχει τὴν αὐτὴν χαρὰν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
3. νῦν λαμβάνω αὐτὸς τὸ αὐτὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τοῦ κυρίου μου.
4. οὗτος βλέπει ἐκεῖνον καὶ κρίνει αὐτόν.
5. μετὰ ταῦτα ἔχετε αὐτοὶ τὴν ἀγάπην τοῦ κυρίου ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.
6. οὗτοι ἔχουσι χαρὰν, ἐκεῖνοι δὲ ἔχουσιν ἁμαρτίαν.
7. αὕτη δέ ἐστιν ἡ φωνὴ τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
8. οὕτως γινώσκομεν τοῦτον καὶ βλέπομεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
9. λαμβάνομεν ταῦτα τὰ δῶρα ἀπὸ αὐτοῦ καὶ βλέπομεν αὐτόν.
10. αὐτὸς βαπτίζει ἐκεῖνον καὶ εἰ ἀδελφὸς αὐτοῦ.
11. εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἄγομεν τούτους τοὺς διδασκάλους ἡμῶν τοὺς ἀγαθοὺς.
12. αὐτὸς ἐγὼ ἔχω ταύτην τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ κυρίου μου.
13. αὕτη βλέπει τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου αὐτῆς.
14. αὕτη γινώσκει αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν.
15. ἀγαθὴ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία σου καὶ ἀγαθὴ εἰ αὕτη.
16. ἐκεῖνοί ἐστιν μαθηταὶ τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου.
17. οὗτός ἐστιν διδάσκαλος ἐκεῖνου, ἐκεῖνος δὲ τούτου.
18. οὗτος διδάσκει τοὺς ἀγαθοὺς καὶ αὐτός ἐστιν ἀγαθός.
19. μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας διδάσκαλοί ἐσμεν τούτων τῶν δούλων.
20. μετὰ τῶν πιστῶν ἔχομεν ἐπαγγελίας ἀγαθὰς, οἱ δὲ πονηροὶ βλέπουσιν ἡμέρας κακάς.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Aceste biserici cunosc pe Domnul Însuși.
2. Aceiași ucenici îl cunosc și îi văd fața.
3. Acei învățători judecă aceleași biserici și le conduc în aceeași bucurie.
4. Noi înșine avem acest păcat în inimile noastre.
5. Aceasta este dragostea Dumnezeului nostru.
6. Acestea sunt bisericile credincioase ale Domnului nostru.
7. Apostolul însuși îi botează pe frații săi și îi conduce la tine.
8. Prin această Evanghelie avem viață.
9. Din cauza acestor învățători vedem noi moartea.
10. El însuși ne cunoaște și de la El primim noi această promisiune.
11. Datorită aceleiași Evanghelii noi înșine trimitem pe acești apostoli la voi.
12. În această lume El îl trimite pe Domnul Însuși.
13. Eu văd pe acest om și frații îl văd pe el.
14. Acum noi botezăm pe acei ucenici ai Domnului nostru și îi trimitem pe aceiași ucenici în pustie.
15. Ucenicii mei cunosc glasul meu și aduc aceste lucruri la mine.

16. Prin aceste lucruri noi aducem aceeași Evanghelie în aceeași lume.
17. Noi suntem ucenici ai Domnului, dar voi sunteți ucenici ai celui rău.
18. Acest păcat conduce pe copiii noștri în moarte.
19. Păcatele acestor biserici conduc pe alți oameni în aceleași păcate.
20. Ucenicii lui au acest păcat în inimile lor și așa îi învață pe oameni.
21. Eu cunosc păcatele ucenicilor și pe ucenicii înșiși.

Lecția 9

Prezentul mediu și pasiv indicativ

Folosirea construcției ὑπό + genitiv

Dativul instrumental

Verbe deponente

Verbe compuse

Poziția lui οὐ

Cazuri asociate verbelor

0901 Vocabular

ἀκούω	(poate primi genitivul, dar poate primi de asemenea și acuzativul), <i>aud, ascult</i>
ἀλλά	conj. (mai puternic adversativă decât δέ), <i>dar, ci, însă</i>
ἁμαρτωλός, ὁ	<i>păcătos</i>
ἀποκρίνομαι	verb deponent, primește dativul, <i>răspund</i>
ἄρχω	primește genitivul, <i>cârmuiesc, domnesc, stăpânesc</i> ; forma medie înseamnă <i>încep</i>
γίνομαι	dep. (primește nume predicativ, nu acuzativ), <i>mă nasc, vin la viață, devin</i>
διέρχομαι	dep., <i>merg prin mijlocul, traversez, străbat</i>
εἰσέρχομαι	dep., <i>intru, pătrund</i>
ἐξέρχομαι	dep., <i>ies, plec</i>
ἔρχομαι	dep., <i>vin, sosesc, merg</i>
ἵππος, ὁ	<i>cal</i>
ὅτι	conj., <i>că</i>
οὐ	(οὐκ înaintea unei vocale, οὐχ înaintea vocalelor cu spirit aspru), <i>nu</i>
πορεύομαι	dep., <i>merg, mă duc, plec</i>
σώζω	<i>mântuiesc, salvez, izbăvesc, scap</i>
ὑπό	prep. cu genitiv, <i>de, de către, din cauza, din pricina</i> ; cu acuzativ, <i>sub</i>

0902. Prezentul mediu și pasiv indicativ

Există trei diateze în limba greacă: *diateza activă*, *diateza pasivă* și *diateza medie*. Diateza arată relația care există între acțiunea verbului și subiect. În limba română avem diatezele activă, pasivă și reflexivă. Despre diateza activă s-a vorbit la §0202.

0903. Diateza pasivă

La diateza pasivă, subiectul propoziției este cel care suferă acțiunea și nu el este cel care acționează. De exemplu:

Activ	Pasiv
prigonesc	<i>sunt prigonit</i>
judec	<i>sunt judecat</i>

0904. Conjugarea verbului λύω la prezent pasiv indicativ

	sg		pl	
I	λύομαι	<i>sunt eliberat</i>	λύόμεθα	<i>suntem eliberați</i>
II	λύῃ	<i>ești eliberat</i>	λύεσθε	<i>sunteți eliberați</i>
III	λύεται	<i>este eliberat</i>	λύονται	<i>sunt eliberați</i>

0905. Diateza medie

Diateza medie indică faptul că subiectul acționează asupra sa însuși sau pentru sine însuși, sau într-un fel în care participă la rezultatul acțiunii verbului. În Noul Testament, acțiuni precum îmbrăcarea sau dezbrăcarea cuiva sunt descrise folosind verbele respective la diateza medie. Lucrul acesta nu este necunoscut vorbitorilor de limbă română, căci exprimări de felul: *mă îmbrac, mă încălț, mă duc, mă gândesc, mă judec* etc. sunt uzuale.

La prezent indicativ, diateza medie are exact aceleași forme ca diateza pasivă.

Pentru exemplificare vom folosi același verb λύω. Cu toate că el nu apare deloc în NT la diateza medie, conjugarea lui va ajuta pe student să recunoască diateza medie a altor verbe. Traducerea dată în paradigma de mai jos arată într-un mod aproximativ înțelesul de bază al verbului la aceste diateze. În exercițiile din această lecție, formele care ar putea fi ori medii ori pasive, vor fi considerate pasive.

0906. Conjugarea verbului λύω la prezent mediu indicativ

	sg		pl	
I	λύομαι	<i>mă eliberez</i>	λύόμεθα	<i>ne eliberăm</i>
II	λύῃ	<i>te eliberezi</i>	λύεσθε	<i>vă eliberați</i>
III	λύεται	<i>se eliberează</i>	λύονται	<i>se eliberează</i>

Terminațiile personale la diatezele medie și pasivă ale așa-ziselor *timpuri primare* sunt:

-μαι, -σαι, -ται, -μεθα, -σθε, -νται

Între rădăcină și terminațiile personale este plasată vocala tematică **ο/ε** (ο înainte de **μ, ν** și, înainte de alte litere, **ε**). Persoana a II-a sg., **λύῃ** este o formă prescurtată a lui **λύεσαι**. (O formă alternativă pentru **λύῃ** este **λύει**, dar prima dintre acestea pare a fi preferată în NT.)

0907. Folosirea construcției ὑπό + genitiv

Construcția ὑπό + genitiv exprimă agentul prin care este efectuată acțiunea. Acest fel de utilizare apare în principal la diateza pasivă.

Exemplu: ὁ ἀπόστολος λύει τὸν δοῦλον (verbul este la diateza activă) înseamnă *apostolul eliberează pe slujitor*; dacă aceeași idee ar fi exprimată folosind diateza pasivă, obiectul verbului activ devine subiectul celui pasiv, iar subiectul verbului activ devine ὑπό + genitiv, adică: ὁ δοῦλος λύεται ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου, ceea ce înseamnă *slujitorul este eliberat de către apostol*.

0908. Dativul instrumental

Atunci când agentul unui verb pasiv este un animal sau un obiect neînsușit, agentul este pus la cazul dativ. Această utilizare este numită *dativ de mijloace* sau *dativ instrumental*.

Exemple:

1. ἐγείρονται τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου, *Ei sunt înviați prin (de către) cuvântul Domnului*. (De comparat cu ἐγείρονται ὑπὸ τοῦ κυρίου, *Ei sunt înviați de Domnul*).

Comparația aceasta servește la observarea distincției între ὑπό cu genitiv (care exprimă agentul personal activ) și dativul care exprimă mijlocul/instrumentul.

2. ἄγομεν τοὺς δούλους μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῶν λόγοις καλοῖς, *Noi conducem pe slujitori cu fiii lor prin cuvinte bune*.

Acest exemplu servește la observarea distincției între dativul instrumental și μετὰ cu genitiv, care exprimă ideea de însoțire. Cele două idei, cu toate că în mod logic sunt diferite, le exprimăm adesea în limba română cu ajutorul aceleiași prepoziții: *cu*. În limba greacă, μετὰ + genitiv înseamnă *cu* în sensul de *împreună cu*, iar dativul înseamnă *cu* în sensul de *prin intermediul*.

0909. Verbe deponente

Multe dintre verbe nu au formă activă, ci doar formă medie sau pasivă, însă cu înțeles activ. Acestea se numesc verbe deponente. De exemplu, πορεύομαι are formă medie medio-pasivă, ca și λύομαι, dar este activ ca înțeles, precum λύω. El înseamnă pur și simplu *merg* sau *mă duc*.

De fapt, cea mai obișnuită întrebuințare a prezentului mediu în Noul Testament este în cazul verbelor deponente. Câteva din aceste verbe deponente sunt prezentate în vocabularul acestei lecții:

ἔρχομαι, ἀποκρίνομαι, πορεύομαι, γίνομαι

Aceste patru verbe sunt printre cele mai comune în Noul Testament și trebuie învățate foarte bine.

0910. Verbe compuse

Prepozițiile sunt adesea folosite ca prefixe ale verbelor. Înțelesul verbului este astfel modificat, noul lui înțeles fiind adesea determinat în mod logic de înțelesul comun al prepoziției. De exemplu, **ἐκ** înseamnă *din*, iar **πορεύομαι** înseamnă *(eu) merg*. Verbul compus **ἐκπορεύομαι** înseamnă, în mod logic, *(eu) ies*.

0911. Poziția lui οὐ

Negativul **οὐ** precede cuvântul pe care-l neagă. Și, deoarece în marea majoritate a cazurilor verbul este cel ce este negat într-o propoziție, poziția normală a lui **οὐ** este imediat înainte de verb.

Exemple:

οὐ λύω, *nu dezleg*

οὐ λύομαι, *nu sunt dezlegat*

0912. Cazuri asociate verbelor

Pentru a-și completa înțelesul, unele verbe primesc genitivul (altele dativul) acolo unde, în mod normal, în limba română se folosește acuzativul.

Exemplu: **ἀκούω τῆς φωνῆς**, *Eu aud glasul*.

(Verbul **ἀκούω** poate primi însă și acuzativul).

0913. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. λύονται οὗτοι οἱ δοῦλοι ὑπὸ τοῦ κυρίου.
2. τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου ἀγόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ.
3. οὐκ ἀκούετε τῆς φωνῆς τοῦ προφήτου, ἀλλ' ἐξέρχεσθε ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
4. τῷ λόγῳ αὐτοῦ τοῦ κυρίου γίνεσθε μαθηταὶ αὐτοῦ.
5. ἐκεῖνοι οἱ ἀγαθοὶ διδάσκαλοι οὐκ εἰσέρχονται εἰς τοὺς οἴκους τῶν ἁμαρτωλόν.
6. οὐ βαπτίζονται οἱ ἁμαρτωλοὶ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ἀλλ' ἐξέρχονται ἐκ τούτων τῶν οἴκων πρὸς ἄλλους διδασκάλους.
7. λέγετε ἐκείνοις τοῖς ἁμαρτωλοῖς ὅτι σώζεσθε ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν.
8. ἄρχει αὐτὸς ὁ θεὸς τῆς βασιλείας αὐτοῦ.
9. εἰρήνην ἔχει ἡ ἐκκλησία, ὅτι σώζεται ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτῆς.
10. οὐκ ἀποκρινόμεθα τῷ ἀποστόλῳ ὅτι οὐ γινώσκομεν αὐτόν.
11. οὐχ ὑπὸ τῶν μαθητῶν σώζῃ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἀλλ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ.
12. οὐ πορεύῃ ἐν τῇ ὁδῷ τῇ κακῇ, ἀλλὰ σώζῃ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἀκούουσι τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου.
13. μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἄγεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ τῇ φωνῇ τῶν

ἀποστόλων.

14. οὐ γίνῃ μαθητῆς τοῦ κυρίου, ὅτι οὐκ εἰσέρχῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Aceste biserici sunt mântuite de Dumnezeu din moarte.
2. Eu sunt mântuit de el și sunt învățat de cuvântul său.
3. Noi devenim ucenici ai apostolului celui bun, dar voi nu ascultați vocea lui.
4. Sunt un păcătos, dar sunt învățat de apostolii Domnului.
5. Eu sunt un slujitor rău, dar tu devii învățător al acestei biserici.
6. Oamenii cei răi spun acelor biserici că frații noștri nu văd fața Domnului.
7. Lumea este nimicită de cuvântul Dumnezeului nostru.
8. Noi cunoaștem pe Domnul căci primim daruri bune de la el și suntem învățați de el în pilde.
9. Tu scrii aceste lururi fraților tăi și ești mântuit din păcatul tău.
10. El învață pe alții și este el însuși învățat de acest apostol.
11. Acel ucenic nu răspunde acestui prooroc, căci nu cunoaște cuvintele lui.
12. Tu spui acestei biserici că ești un slujitor rău.
13. Voi rămâneți în acel templu, deoarece nu sunteți slujitori ai Domnului.
14. Noi nu vedem fețele ucenicilor Domnului nostru, deoarece nu suntem în casele lor.
15. În casa Domnului nostru sunt bucurie și pace.
16. Dumnezeu conduce lumea aceasta prin cuvântul său.
17. Acești păcătoși nu intră în casa Domnului, dar ies în pustie.
18. Aceste cuvinte sunt scrise de Dumnezeu bisericilor sale credincioase.

Lecția 10

Imperfectul activ indicativ

Imperfectul activ al verbului εἰμί

Accentul lui ἐστί(ν)

1001 Vocabular

αἶρω	<i>iau, ridic</i>
ἀναβαίνω	<i>mă sui</i>
ἀπάγω	<i>duc, mân</i>
ἀποθνήσκω	<i>mor</i>
ἀποκτείνω	<i>ucid</i>
ἀποστέλλω	<i>trimit</i> (cu o însărcinare; πέμπω înseamnă <i>trimit</i> , în general)
ἄρτος, ὁ	<i>pâine</i>
βαίνω	<i>merg</i> ; în NT, nu se folosește verbul simplu; este folosit doar în verbe compuse
ἐσθίω	<i>mănânc</i>
κατά	prep., sensul primar este <i>de sus în jos</i> ; cu Gen. <i>împotriva, contra</i> ; cu Ac. <i>potrivit cu, cât privește</i>
καταβαίνω	<i>cobor</i>
μέν... δέ	<i>pe de o parte... pe de altă parte</i> . De obicei, μέν nu se traduce, iar δέ se traduce cu <i>dar</i>
οὐκέτι	<i>nu mai</i>
παρά	prep., sensul inițial este <i>în apropiere de, lângă</i> . Cu Gen. <i>de la</i> ; cu Dat. <i>lângă, la</i>
παραλαμβάνω	<i>iau cu mine</i>
σύν	prep., sensul primar este <i>cu</i> ; cu Dat. <i>cu, împreună</i> ; sinonim al lui μετά cu Gen.
συνάγω	<i>adun, strâng</i>
τότε	adv. <i>atunci, în acel moment, în acel timp</i>

1002. Imperfectul activ indicativ

Timpul *imperfect* indică o acțiune trecută ca fiind continuă, frecventă sau repetată.

Exemple:

ἐδίδασκον (eu) *învățam*

ἔγραφον (eu) *scriam*

ἔπεμπε *trimitea*

La timpul prezent, în limba greacă nu există nicio formă specială care să indice aspectul continuu al acțiunii. La trecut însă, se face o distincție foarte clară între trecutul simplu (pe care-l numim *aorist* și-l vom studia mai târziu) și acel trecut care descrie o acțiune continuă; acesta din urmă se numește

imperfect.

Aoristul activ indicativ al lui λύω înseamnă (pers. I sg.) *am dezlegat*, pe când imperfectul activ indicativ al aceluiași verb înseamnă *dezlegam*. Deosebirea aceasta trebuie respectată cu grijă.

1003. Conjugarea verbului λύω la imperfect activ indicativ:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἔλυον	ἐλύομεν
<i>II</i>	ἔλυες	ἐλύετε
<i>III</i>	ἔλυε(ν)	ἔλυον

Imperfectul indicativ, ca și indicativul celorlalte timpuri secundare (vezi *Observația de la §0206*), are un *augment* la începutul rădăcinii verbului.

La verbele care încep cu o consoană, augmentul este **ἐ-**.

Exemple:

1. ἔλυον = (eu) dezlegam.
2. ἐγίνωσκον = (eu) știam.

La verbele care încep cu o vocală, augmentul constă în lungirea acelei vocale. Dacă această vocală este **α**, ea nu se transformă în **α** lung, ci în **η**.

Exemple:

1. ἐγείρω - imperfectul lui este ἤγειρον
2. ἀκούω - imperfectul lui este ἤκουον
3. αἶρω - imperfectul lui este ἤρουν

1004. Terminațiile personale active ale timpurilor secundare sunt după cum urmează:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	-ν	-μεν
<i>II</i>	-ς	-τε
<i>III</i>	nu are	-ν (sau -σαν)

Vocala tematică (plasată între rădăcină și terminațiile personale) este, ca și la prezent, **ο** înainte de **μ** și **ν**, și **ε** înaintea celorlalte litere.

Persoana a III-a singular, ἔλυε, poate avea un **ν** eufonic (în condițiile prezentate la §0321).

Se va observa că persoana I sg. și a III-a pl. sunt identice ca formă. Numai contextul va determina dacă, de exemplu, **ἔλϋον** înseamnă *eu dezlegam* sau *noi dezlegam*.

1005. Augmentul verbelor compuse

La verbele compuse (vezi §0910), augmentul se plasează după prepoziție și înainte de rădăcină. Dacă prepoziția se termină cu o vocală, acea vocală este de obicei eliminată, atât înaintea unui verb care începe cu o vocală, cât și înaintea augmentului.

Exemple:

1. **ἐκβάλλω** - imperfectul lui este **ἐξέβαλλον**
2. **ἀποκτείνω** - imperfectul lui este **ἀπέκτεινον**
3. **ἀπάγω** - imperfectul lui este **ἀπήγον**

Se va observa că accentul nu merge mai înapoi decât augmentul. Astfel, **ἀπήγον** este corect, și nu **ἄπηγον**.

1006. Imperfectul activ al verbului εἰμί

Conjugarea verbului εἰμί la imperfect activ indicativ:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἦμην	ἦμεν
<i>II</i>	ἦς	ἦτε
<i>III</i>	ἦν	ἦσαν

1007. Accentul lui ἔστι(ν)

După **οὐκ** și după anumite alte cuvinte, persoana a III-a sg. prezent activ indicativ a verbului **εἰμί** este accentuată pe prima silabă. Acest lucru nu se aplică celorlalte forme ale lui **εἰμί**. Astfel, avem **οὐκ ἔστιν**, dar **οὐκ ἐσμέν**.

1008. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἠκούομεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, νῦν δὲ οὐκέτι ἀκούομεν αὐτῆς.
2. ὁ δὲ μαθητὴς τοῦ κυρίου ἔλεγε παραβολὴν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
3. ἀπέκτεινον οἱ δούλοι τὰ τέκνα σὺν τοῖς μαθηταῖς.
4. τότε μὲν κατέβαινον εἰς τὸν οἶκον, νῦν δὲ οὐκέτι καταβαίνω.
5. παρελαμβάνετε τὸν ἄρτον παρὰ τῶν δούλων καὶ ἡσθίετε αὐτόν.
6. διὰ τὴν ἀλήθειαν ἀπέθνησκον οἱ μαθηταὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις.
7. συνήγεν οὗτος ὁ ἀπόστολος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου ἡμῶν.

8. νῦν μὲν διδασκόμεθα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, τότε δὲ ἐδιδάσκομεν ἡμεῖς τὴν ἐκκλησίαν.
9. ὁ κύριος ἡμῶν ἤρε τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν.
10. τότε μὲν ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερόν, νῦν δὲ οὐκέτι ἀναβαίνουνσιν.
11. πονηροὶ ἦτε, ἀγαθοὶ δὲ ἐστε.
12. ὑμεῖς μὲν ἐστε ἀγαθοί, ἡμεῖς δὲ ἐσμεν πονηροί.
13. τότε ἤμην ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἐδίδασκέ με ὁ κύριος.
14. λέγομεν ὑμῖν ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ ὑμῶν ἤμεν.
15. ἐξέβαλλες αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
16. ἀπέστελλον οἱ ἄνθρωποι τοὺς δούλους αὐτῶν πρὸς με.
17. ὁ κύριος ἀπέστελλεν ἀγγέλους πρὸς ἡμᾶς.
18. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔβλεπεν αὐτόν.
19. δοῦλος ἦς τοῦ πονηροῦ, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι εἰ δοῦλος.
20. τοῦτό ἐστι τὸ δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, καλὸν δὲ οὐκ ἔστιν.

11B. Traduceți în limba greacă:

1. Slujitorul spunea aceste cuvinte împotriva lor.
2. Potrivit cuvântului apostolului, ei se suiau în templu.
3. Domnul era în templul Său.
4. Ei ne omorau copiii.
5. Voi mureați în acele zile din pricina Împărăției lui Dumnezeu.
6. Tu ridicai păcatele ucenicilor Tăi.
7. Proorocul trimitea aceiași slujitori în casa cea mică.
8. Noi nu mai suntem păcătoși, pentru că suntem mântuiți de Domnul din păcatul inimilor noastre.
9. Eu primeam această pâine de la slujitorii apostolului.
10. Atunci el scria aceste lucruri fraților săi.
11. În ceasul acela noi eram în pustie cu Domnul.
12. Ei sunt buni, dar erau răi.
13. Tu erai bun, dar noi eram păcătoși.
14. Atunci eram slujitor, dar acum sunt fiu.
15. Fiii proorocilor adunau laolaltă aceste lucruri în templu.
16. Acum sunt trimis de Domnul la copiii ucenicilor, dar atunci eu trimiteam pe oamenii drepti în pustie.

Lecția 11

Imperfectul indicativ mediu și pasiv

Verb singular cu subiect neutru la plural

Utilizări ale lui καὶ și οὐδέ

1101. Vocabular

ἀπέρχομαι	dep., mă duc, plec, mă îndepărtez
βιβλίον, τό	carte, act, înscris
δαιμόνιον, τό	divinitate, demon, duh necurat
δέχομαι	dep., primesc, iau
ἐκπορεύομαι	dep., ies, plec
ἔργον, τό	lucrare, faptă, lucru
ἔτι	încă, mai
θάλασσα, ἡ	mare
καὶ	și, de asemenea (în acest sens, a fost deja folosit în lecțiile anterioare). καὶ... καὶ și... și; în mod normal, se traducea doar cel de-al doilea și
κατέρχομαι	dep., cobor, vin de sus
οὐδέ	și nu, nu mai mult, nici chiar, nici măcar; οὐδέ... οὐδέ, nici... nici
οὕτω	nu încă
περί	sens inițial: în jurul, împrejurul; cu gen., în privința, cu privire; cu ac., în jurul, împrejurul, aproape de, cam pe la
πλοῖον, τό	corabie
συνέρχομαι	dep., mă întâlnesc, mă întrunesc, mă adun, mă strâng (la o adunare)
ὑπέρ	cu gen., pentru, pentru apărarea, în favoarea; cu ac., dincolo de, peste, mai sus de, mai presus de

1102. Imperfectul indicativ mediu și pasiv

Ca și imperfectul activ indicativ, imperfectul mediu și pasiv se formează prin adăugarea lui **ε** înainte de rădăcină și prin adăugarea terminațiilor secundare. De observat că la timpul imperfect, ca și la prezent, formele de pasiv și mediu sunt identice.

1103. Imperfectul mediu și pasiv al verbului λύω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἐλυόμην	ἐλύομεθα
<i>II</i>	ἐλύου	ἐλύεσθε
<i>III</i>	ἐλύετο	ἐλύοντο

Terminațiile personale medii ale timpurilor secundare sunt după cum urmează:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	-μην	-μεθα
<i>II</i>	-σο	-σθε
<i>III</i>	-το	-ντο

Vocala tematică, ca și la activ imperfect și la toate cele trei diateze ale prezentului, este **ο** înainte de **μ** și **ν**, și **ε** înaintea celorlalte litere. La persoana a II-a singular, **ἐλίου** este o formă prescurtată a formei inițiale **ἐλύεσο**.

O mare atenție trebuie acordată pronunțării clare, atât a vocalei lungi din ultima silabă a formei **ἐλύομην** cât și accentului pe penultima vocală.

1104. Verbele care sunt deponente la prezent sunt deponente și la imperfect.

Exemplu: **ἔρχομαι** - imperfectul indicativ este: **ἤρχόμην**.

1105. Verb singular cu subiect neutru la plural

Un subiect neutru plural poate avea verbul corespunzător la singular.

Exemple:

τὰ δαιμόνια ἐξέρχεται, *duhurile rele ies*

ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ δῶρα, *acestea sunt darurile cele bune*

Acest fenomen nu este valabil însă în toate situațiile: subiectul plural neutru are adesea verbul său la plural.

Exemplu: **τὰ τέκνα σώζονται**, *copiii sunt mântuiți*

Utilizări ale lui καὶ și οὐδέ

1106. Utilizarea simplă ca și conjuncție a lui **καὶ**, unde acest cuvânt înseamnă *și*, a fost deja studiată. Dar **καὶ** are și alte utilizări; în mod frecvent, el poate să însemne *chiar și*. Când este astfel folosit, el stă înaintea cuvântului de care este în mod logic legat.

Exemple:

τοῦτο δὲ καὶ ἐγὼ λέγω, *dar și eu spun acest lucru*

γινώσκουσι καὶ τὰ τέκνα τὸν νόμον, *chiar și copiii cunosc legea*

1107. Cuvântul **οὐδέ**, ca și **καὶ**, este adesea pur și simplu un cuvânt de legătură, și înseamnă *și nu*, sau *nici*. Dar, ca și **καὶ**, acesta are și alte utilizări; adeseori, el înseamnă *nici chiar*.

Exemple:

τοῦτο δὲ οὐ λέγω ἐγὼ οὐδὲ λέγουσιν αὐτὸ οἱ ἄλλοι, *dar acest lucru nu-l spun eu, și nici ceilalți nu-l spun*

τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ βλέπουσιν οὐδὲ οἱ μαθηταί, *slava lui Dumnezeu nu o văd nici chiar ucenicii*

1108. În fine, expresiile **καὶ... καὶ** și **οὐδέ... οὐδέ** înseamnă *atât... cât* și, respectiv *nici... nici*.

Exemple:

1. τοῦτο λέγουσιν καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ δοῦλοι, *asta o spun atât apostolii cât și slujitorii*

2. τοῦτο λέγουσιν οὐδὲ οἱ ἀπόστολοι οὐδὲ οἱ δοῦλοι, *asta n-o spun nici apostolii și nici slujitorii*

1109. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἐγράφοντο οὗτοι οἱ λόγοι ἐν τῷ βιβλίῳ.
2. ἐδιδασκόμην ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν προφητῶν.
3. ἐν ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις καὶ ἐδιδασκόμεθα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐδιδάσκομεν τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ νῦν οὐδὲ διδασκόμεθα οὐδὲ διδάσκομεν.
4. ἀπήρχοντο οἱ ἁμαρτωλοὶ πρὸς τὴν θάλασσαν.
5. ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι ἐκπορεύεται.
6. οὕτω βλέπομεν τὸν κύριον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐδιδασκόμεθα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς κακαῖς.
7. ἐλέγετο ἐν τῷ ἱερῷ καλὸς λόγος περὶ τούτου τοῦ ἀποστόλου.
8. περὶ αὐτὸν ἐβλέπετο ἡ δόξα αὐτοῦ.
9. ἐφέρετο τὰ δῶρα καὶ πρὸς τοὺς πονηροὺς.
10. ἐδέχου τὰ βιβλία ἀπὸ τῶν προφητῶν.
11. συνήρχοντο οἱ μαθηταί πρὸς τοῦτον.
12. τὰ ἔργα τοῦ πονηροῦ πονηρά ἐστιν.
13. οὐδὲ αὐτὸς πονηρὸς οὐδὲ τὰ ἔργα πονηρά.
14. ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ ἀπέθνησκειν ὁ κύριος.
15. οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.
16. ἐν τῷ πλοίῳ ἦγον πρὸς τὸν κύριον διὰ τῆς θαλάσσης.
17. ἐξήρχεσθε ἐκ τῶν οἴκων ὑμῶν.
18. ταῦτα τὰ δαιμόνια ἐξήρχετο διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ.
19. ἠκούοντο καὶ ἤκουον· ἀκούονται καὶ ἀκούουσιν.
20. ἤρχομην πρὸς τὸν κύριον, ἦγον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Acele cuvinte erau auzite de același apostol, dar acum ele nu mai sunt auzite.
2. Aceste cărți erau scrise de el pentru slujitorii săi.

3. Încă nu eram învățat de către acest om, dar îi conduceam pe ceilalți la el.
4. Voi nu sunteți mai presus de mine și nici eu nu sunt mai presus de voi.
5. Tu trimiteai pe alții la el și erai trimis de el la alții.
6. Duhurile rele ieșeau din copii.
7. În biserică, voi ieșeați și intrați.
8. Noi încă nu plecam la cei păcătoși, dar încă ascultam glasul apostolului și eram învățați din cărțile proorocilor cu privire la Domnul.
9. Ei coborau la mare și mergeau pe (prin) ea în corăbii.
10. Nici cei răi și nici cei buni nu răspundeau Domnului.
11. Îi și vedeam și îi și auzeam pe acești ucenici.
12. Tu erai mântuit de cuvântul Domnului.
13. Nu de lucrările voastre, ci de Domnul erați voi mântuiți din păcatele voastre.
14. Nici chiar cei buni nu sunt mântuiți prin fapte.
15. Prin cuvântul Domnului noi deveneam buni ucenici.
16. Nu tu mureai pentru El, ci El murea pentru tine.

Lecția 12

Viitorul activ și mediu indicativ

1201. Vocabular

ἀναβλέπω, ἀναβλέψω	(cea de-a doua formă este viitorul), <i>ridic ochii spre cer, privesc spre cer, recapăt vederea</i>
βήσομαι	deponent, viitorul lui βαίνω
γενήσομαι	deponent, viitorul lui γίνομαι
γνώσομαι	deponent, viitorul lui γινώσκω
διδάξω	viitorul lui διδάσκω
διώκω, διώξω	<i>urmăresc, persecut</i>
δοξάξω, δοξάσω	<i>slăvesc</i>
ἐλεύσομαι	deponent, viitorul lui ἔρχομαι
ἔξω	viitorul lui ἔχω
κηρύσσω, κηρύξω	<i>vestesc, predic</i>
λήψομαι	deponent, viitorul lui λαμβάνω
προσεύχομαι, προσεύξομαι	<i>mă rog</i>
τυφλός, ό	<i>orb</i>

1202. Viitorul activ și mediu indicativ

Timpurile prezent și imperfect, la toate cele trei diateze, se formează pe rădăcina prezentului, la care se adaugă vocala tematică **ο/ε** și terminațiile personale. Timpurile *viitor activ* și *viitor mediu* se construiesc pe *rădăcina viitorului*, care se formează prin adăugarea sufixului de timp **σ** la rădăcina de prezent a verbului. Astfel, dacă pentru verbul **λύω**, **λυ-** este rădăcina prezentului, **λυσ-** este rădăcina viitorului.

1203. Viitorul, fiind un timp primar, are terminații personale primare, ca și timpul prezent. Vocala tematică este și ea aceeași. Astfel, viitorul activ indicativ și viitorul mediu indicativ sunt conjugate exact ca, respectiv, prezentul activ indicativ și prezentul mediu indicativ, cu observația că viitorul începe cu **λυσ-** și nu cu **λυ-**.

1204. Ne vom reaminti că la timpurile prezent și imperfect, diatezele medie și pasivă sunt identice ca formă. La viitor însă, forma pasivă este destul de diferită de cea medie, și de aceea i se va rezerva spațiu într-o lecție viitoare. De exemplu, **λύσομαι** înseamnă *mă voi dezlega*, dar nu înseamnă și *voi fi dezlegat*.

1205. Conjugarea verbului λύω la viitor activ indicativ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λύσω	λύσομεν
<i>II</i>	λύσεις	λύσετε
<i>III</i>	λύσει	λύσουσι

1206. Conjugarea verbului λύω la viitor mediu indicativ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λύσομαι	λυσόμεθα
<i>II</i>	λύση	λύσεσθε
<i>III</i>	λύσεται	λύσονται

1207. Viitorul activ și mediu al verbelor ale căror rădăcini se termină în consoană

Când rădăcina unui verb se termină în consoană, adăugarea sufixului **σ** face ca cele două consoane să se contopească într-una singură. Putem avea următoarele situații:

1. **π, β, φ** (numite *labiale* mute, căci se pronunță cu ajutorul buzelor) formează împreună cu **σ** consoana dublă **ψ**. Exemple: viitorul lui πέμπω este πέμψω, iar al lui γράφω este γράψω.
2. **κ, γ, χ** (numite *palatale* mute, căci se pronunță cu ajutorul palatului) formează împreună cu **σ** consoana dublă **ξ**. Exemple: viitorul lui ἄγω este ἄξω, iar al lui ἄρχω este ἄρξω.
3. **τ, δ, θ** (numite *linguale* mute, căci se pronunță cu ajutorul limbii) sunt eliminate dinaintea lui **σ**. Exemplu: viitorul lui πείθω este πείσω.

1208. Formarea rădăcinii diferitelor verbe pentru viitor și alte timpuri

În cazul multor verbe rădăcina verbului este diferită de rădăcina prezentului.

Exemple:

- (1) Rădăcina verbului κηρύσσω este κηρυκ- și nu κηρυσσ-. Pornind de la κηρυκ-, viitorul κηρύξω este format pe baza regulii prezentate la §1207 mai sus.
- (2) Rădăcina verbului βαπτίζω este βαπτιδ- și nu βαπτιζ-. Pornind de la βαπτιδ-, viitorul βαπτίσω este format pe baza regulii prezentate la §1207 mai sus).

1209. În general, viitorul unui verb grecesc nu poate fi format cu certitudine pe baza vreunor reguli; neregularitățile sunt atât de numeroase încât el trebuie căutat în lexicon pentru fiecare verb în parte.

1210. Verbul grecesc este în cea mai mare parte extrem de regulat în ce privește derivarea formelor individuale care indică diateza, modul, persoana și numărul, pornind de la rădăcinile de bază ale timpurilor. Dar formarea acelor rădăcini de bază din rădăcina verbului (și mai cu seamă din rădăcina

prezentului) este adeseori extrem de neregulată. Rădăcinile de bază ale timpurilor, din care se formează tot restul verbului, sunt șase la număr. Aceste șase forme, prezentate în dicționare cu terminația personală pentru persoana I singular indicativ, se numesc forme principale.

Până acum au fost învățate doar două din aceste șase forme principale ale verbului **λύω**. Din prima formă principală, **λύω**, se formează întreg prezentul și imperfectul la toate trei diatezele; din a doua, **λύσω**, se formează întreg timpul viitor și întreaga diateză medie. Prezentul și imperfectul împreună formează *sistemul prezent*; viitorul activ și mediu formează *sistemul viitor*.

1211. Regularitatea verbului grecesc în a-și construi formele individuale în interiorul fiecărui sistem de timp din prima din formele aceluia sistem, precum și marea neregularitate în a-și construi formele de bază, pot fi ilustrate cu ajutorul verbului foarte neregulat **ἔρχομαι**. Studentul nu se va fi așteptat desigur ca viitorul lui **ἔρχομαι** să fie **ἐλεύσομαι**. Dar, odată ce află, cu ajutorul lexiconului, că **ἐλεύσομαι** este persoana I singular a viitorului, persoana a III-a, **ἐλεύσονται**, de exemplu, poate fi derivată din ea exact în felul în care **λύσονται** este derivat din **λύσομαι**, care, la rândul lui, este derivat din **λύσω**.

1212. Începând din acest punct, se va presupune că studentul va folosi vocabularele generale pe care le are la dispoziție. Metoda de folosirea a acestora poate fi ilustrată astfel:

(1) Să presupunem că se dorește traducerea în limba greacă a propoziției *ei vor începe*. Primul pas este de a căuta în vocabularul român-grec cuvântul *a începe*. Acolo se va găsi explicația că *a începe* se exprimă prin diateza medie a lui **ἄρχω**. Următorul pas este de a căuta în vocabularul grec-român cuvântul **ἄρχω**. Împreună cu el sunt date în vocabularul grec-român și celelalte forme principale. A doua din aceste forme principale este **ἄρξω**. Ceea ce se dorește este viitorul, căci *ei vor începe* este la viitor. Este nevoie însă de diateza medie a lui **ἄρχω**, căci la diateza medie acesta înseamnă *a începe*. Se va căuta deci viitorul mediu indicativ (persoana a III-a plural). Acesta poate fi derivat din **ἄρξω** prin analogie cu **λύω**. Dacă se consultă paradigma lui **λύω**, se va descoperi că viitorul mediu indicativ, persoana a III-a plural, se formează din cea de-a doua din formele principale prin reținerea lui **λυσ-** din **λύσω** și adăugarea lui **-ονται** în locul lui **-ω**. Tratatând pe **ἄρξω** în același mod, vom păstra **ἄρξ-**, la care adăugăm **-ονται**. Astfel, forma căutată este **ἄρξονται**.

(2) Dacă în exercițiile de traducere din limba greacă în limba română se întâlnește forma **σώσει**, studentul va presupune în mod natural că cel de-al doilea **σ** este semnul timpului viitor, tot așa cum **σ** este pentru **λύσει**. El va căuta deci în vocabular printre verbele care încep cu **σω-**. Fără dificultate se va găsi **σώζω**, cea de-a doua formă a acestuia, adică viitorul, fiind **σώσω**, pornind de la care, desigur, **σώσει** este pur și simplu persoana a III-a singular.

(3) În mod asemănător, dacă studentul întâlnește forma **ἄξω**, el ar trebui să-și dea seama imediat că particula **σ**, ascunsă în consoana dublă **ξ**, este **σ** al viitorului. Prezentul va fi deci în mod natural una din următoarele trei forme: **ἄκω**, **ἄγω** sau **ἄχω**. S-ar putea să fie necesar să se caute toate aceste trei forme în vocabular până când se va descoperi că **ἄγω** este forma corectă.

Desigur, aceste procese vor deveni în scurtă vreme „a doua natură” și vor fi parcurse fără a se mai conștientiza pașii individuali.

1213. Formele mai dificile vor fi descrise separat în vocabulare, făcându-se referire la verbele din care acestea provin.

1214. Formele verbelor compuse nu vor fi însă descrise astfel. De exemplu, dacă studentul întâlnește forma **ἀπελεύσεσθε** în exerciții, el ar trebui să observe că **ἀπ-** este, de fapt, prepoziția **ἀπό** având vocala finală elidată. Forma simplă a verbului deci, dacă se înlătură prepoziția, este **ἐλεύσεσθε**. Persoana I singular va fi, desigur, **ἐλευσομαι**. Această formă se va găsi în vocabularul grec-român și va fi definită ca fiind viitorul lui **ἔρχομαι**. Astfel, de vreme ce **ἐλεύσεσθε** vine de la **ἔρχομαι**, se va concluziona că **ἀπελεύσεσθε** vine de la **ἀπέρχομαι**, acesta fiind de fapt verbul pe care studentul trebuie să-l caute.

1215. Viitorul deponent al unor verbe

Unele verbe sunt deponente la un timp, dar nu și la altul. De exemplu, **βαίνω** are formă medie la viitor: **βήσομαι**. El este deci deponent la viitor, dar nu și la prezent.

1216. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἄξει ὁ κύριος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλείαν.
2. γνωσόμεθα καὶ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς.
3. λήμψεσθε τὰ πλοῖα ἐκ τῆς θαλάσσης.
4. λύσεις τοὺς δούλους.
5. ἔξουσιν οἱ πονηροὶ οὐδὲ χαρὰν οὐδὲ εἰρήνην.
6. ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐλεύσεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σὺν τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
7. ἁμαρτωλοὶ ἐστε, γενήσεσθε δὲ μαθηταὶ τοῦ κυρίου.
8. διώκουσιν οἱ πονηροὶ τοὺς προφήτας, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου οὐκέτι διώξουσιν αὐτούς.
9. προσεύξη τῷ θεῷ σου καὶ δοξάσεις αὐτόν.
10. τότε γνώσεσθε ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριος.
11. ταῦτα γνώσομαι οὐδὲ ἐγώ.
12. ἄλλους διδάξει ὁ δοῦλος, ἀλλ' ἐμὲ διδάξει ὁ διδάσκαλος ὁ πιστός.
13. ἐκεῖνα λήμψονται οἱ ἀπόστολοι, ταῦτα δὲ καὶ οἱ ἀδελφοί.
14. διὰ τοῦ λόγου τοῦ κυρίου ἀναβλέψουσιν οἱ τυφλοὶ οὗτοι.
15. ὁ προφήτης αὐτὸς γράψει ταῦτα ἐν ταῖς γραφαῖς.
16. ἐλεύσονται κακὰς ἡμέρας.
17. ἀπελεύσῃ καὶ σὺ εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν πονηρῶν καὶ διδάξεις οὕτως τοὺς ἀνθρώπους.
18. κηρύξουσιν καὶ αὐτοὶ τὸ εὐαγγέλιον ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τῷ κακῷ.
19. ἐλεύσεται καὶ αὕτη πρὸς αὐτόν, καὶ αὐτὸς διδάξει αὐτήν.
20. ἐκηρύσσετο τὸ εὐαγγέλιον ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς κακαῖς, κηρύσσεται δὲ καὶ νῦν, ἀλλ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐλεύσεται ὁ κύριος αὐτός.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Biserica va trimite slujitori la mine.
2. Aceste femei vor deveni bune.
3. Aceste cuvinte le voi scrie într-o carte.
4. Aceste lucruri vor veni în lume în acele zile.
5. Acum el încă nu mă învață, dar în acel ceas el mă va și învăța și mă va și cunoaște.
6. Ei prigoneau pe acele femei în zilele rele, și le vor prigoni chiar și în celelalte locuri.
7. Atunci orbii se vor ruga Domnului, dar cei răi nu se vor ruga.
8. Darurile erau primite de noi de la copii, dar nu le vom mai primi.
9. Ne vom ruga pentru aceiași copii în biserică.
10. În această lume avem moartea, dar în împărăția lui Dumnezeu vom avea și dragoste și slavă.
11. Atunci eram învățați de apostoli, dar în ziua aceea și noi vom învăța.
12. În acele zile vă prigoneam, dar acum voi mă veți prigoni pe mine.
13. Tu nu te ve coborî la mare, ci vei urmări pe aceste femei cu copiii lor în pustie.
14. Ei predica evanghelia aceasta, dar acum nu o vor mai predica.
15. Aceste lucruri sunt rele, dar voi veți avea lucruri bune în ziua aceea.
16. Domnul va veni la biserică Sa în slavă.

Lecția 13

Timpul aorist I activ și mediu indicativ

Construcții cu πιστεύω

1301. Vocabular

ἀπολύω, ἀπολύσω, ἀπέλυσα	<i>eliberez, dezleg</i>
ἐκήρυξα	aoristul lui κηρύσσω
ἐπιστρέφω, ἐπιστρέψω, ἐπέστρεψα	<i>întorc</i>
ἐτοιμάζω, ἐτοιμάσω, ἠτοίμασα	<i>pregătesc</i>
ἤδη	<i>adv., deja</i>
θαυμάζω, θαυμάσω, ἐθαύμασα	<i>mă mir</i>
θεραπεύω, θεραπεύσω, ἐθεράπευσα	<i>vindec</i>
πείθω, πείσω, ἔπεισα	<i>convîng</i>
πιστεύω, πιστεύσω, ἐπίστευσα	<i>cred</i>
ὑποστρέφω, ὑποστρέψω, ὑπέστρεψα	<i>mă întorc</i>

1302. Timpul aorist I activ și mediu indicativ

Aoristul I și aoristul II (care va fi studiat în lecția următoare) nu sunt timpuri diferite unul de celălalt; aceste două forme de aorist sunt pur și simplu două moduri diferite de formare a aceluiași timp al unui verb.

1303. Timpul aorist seamănă cu imperfectul în sensul că și el se referă la trecut. Imperfectul însă se referă la o acțiune continuă, pe când aoristul este un trecut simplu: în expresii precum *am mers*, *am înnotat*, *am vorbit*, timpul aorist în limba greacă indică faptul că o acțiune s-a petrecut în trecut, fără să facă referire la durata sau stadiul de încheiere a ei. Astfel, imperfectul ἔλυνον înseamnă (*eu*) *dezlegam*, pe când ἔλυσα înseamnă (*eu*) *am dezlegat*. Se va avea grijă deci să nu se confunde aoristul cu imperfectul.

1304. Conjugarea verbului λύω la timpul aorist activ indicativ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἔλυσα	ἐλύσαμεν
<i>II</i>	ἔλυσας	ἐλύσατε
<i>III</i>	ἔλυσε(ν)	ἔλυσαν

Aoristul, fiind un timp secundar (ca și imperfectul), are un augment. Augmentul este același ca la imperfect (vezi §1003).

1305. Aoristul (ca și imperfectul) are terminații secundare. Ne vom reaminti că acestea sunt următoarele:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	-ν	-μεν
<i>II</i>	-ς	-τε
<i>III</i>	nu are	-ν (sau -σαν)

1306. Se va observa că, la aoristul I, ν este eliminat la persoana I singular.

1307. Înainte de aceste terminații personale avem nu o vocală tematică ci sufixul de timp -σα, care este adăugat la rădăcina verbului. Astfel, acolo unde viitorul are σο/ε, aoristul I are σα.

1308. La persoana a III-a singular acest σα este schimbat în σε. Persoana a III-a singular (ἔλυσε(ν)) poate avea un ν flotant, la fel ca imperfectul (ἔλυε(ν)).

1309. Forma ἐλύσαμεν - ca exemplu - poate fi divizată astfel: ἐ / λύ / σα / μεν, unde ἐ este augmentul, λυ este rădăcina verbului, σα este semnul aoristului I și μεν este terminația personală secundară a persoanei I plural activ.

1310. Conjugarea verbului λύω la timpul aorist mediu indicativ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἐλυσάμην	ἐλυσάμεθα
<i>II</i>	ἐλύσω	ἐλύσασθε
<i>III</i>	ἐλύσατο	ἐλύσαντο

1311. La aorist, ca și la viitor, diateza pasivă este cu totul deosebită ca formă de cea medie. Astfel, ἐλυσάμην înseamnă *m-am eliberat*, dar νu înseamnă și *am fost eliberat*.

Ca și aoristul activ, aoristul mediu are terminații personale secundare. Ne vom reaminti că aceste terminații, la diateza medie, sunt după cum urmează:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	-μην	-μεθα
<i>II</i>	-σο	-σθε
<i>III</i>	-το	-ντο

1312. Acestea sunt precedate, ca și la diateza activă, de sufixul de timp, σα. Nu se produce nici o schimbare cu excepția persoanei a II-a singular, unde ἐλύσω este forma prescurtată a formei inițiale ἐλύσασο.

1313. Forma **ἐλυσάμεθα** - ca exemplu - poate fi divizată astfel: **ἐ** / **λυ** / **σά** / **μεθα**, unde **ἐ** este augmentul, **λυ** este rădăcina verbului, **σα** este sufixul de timp și **μεθα** este terminația personală secundară a persoanei I plural mediu.

1314. Modificările cauzate de adăugarea sufixului de timp **σα** la rădăcinile diferitelor verbe sunt ca și cele cauzate de **σο/ε** al viitorului. Ca și în cazul viitorului însă, nu se poate prezice cu certitudine care este forma de aorist a unui verb grecesc. Fiecare verb trebuie căutat în mod separat în lexicon. Pentru acest scop, studentul are nevoie să folosească vocabularele generale în maniera descrisă la §1212-1214, doar că, în ce privește aoristul activ și mediu, vom fi interesați nu de cea de-a doua din formele principale, ci de a treia. (Studentul va observa că vocabularul acestei lecții prezintă primele trei forme principale ale verbelor. Aceste forme sunt: prezentul activ indicativ, viitorul activ indicativ și aoristul activ indicativ, la persoana I sg. De exemplu, studentul va recunoaște că formele **ἀπολύω**, **ἀπολύσω**, **ἀπέλυσα** reprezintă pers. I sg. a prezentului, viitorului și respectiv aoristului activ indicativ. Prin memorarea acestor trei forme principale, studentul va putea să construiască toate celelalte forme verbale corespunzătoare acestor trei forme principale. În general, verbele au șase forme principale, celelalte trei fiind prezentate odată cu timpurile care se vor învăța în lecțiile viitoare).

1315. Construcții cu πιστεύω

Verbul **πιστεύω** primește în mod obișnuit cazul dativ. Astfel, **πιστεύω τῷ ἀνθρώπῳ** înseamnă *il cred pe om*. **πιστεύω** urmat de **εἰς** înseamnă *eu cred în*. Astfel, **πιστεύω εἰς τὸν κύριον** înseamnă *eu cred în Domnul*.

1316. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἀπέλυσεν ὁ κύριος τὸν δοῦλον αὐτοῦ, ὁ δὲ δοῦλος οὐκ ἀπέλυσε τὸν ἄλλον.
2. ἤδη ἐπέστρεψαν οὗτοι πρὸς τὸν κύριον, ἐκεῖνοι δὲ ἐπιστρέψουσιν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς κακαῖς.
3. ἐπιστεῦσαμεν εἰς τὸν κύριον καὶ σώζει ἡμᾶς.
4. καὶ ἐπίστευσας εἰς αὐτὸν καὶ πιστεύσεις.
5. ὑπέστρεψας πρὸς τὸν κύριον καὶ ἐδέξατό σε εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ.
6. ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐπορεύεσθε ἐν ταῖς ὁδοῖς ταῖς κακαῖς.
7. ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν κύριον καὶ ἐθεράπευσεν ὑμᾶς.
8. ἐκεῖνοι πονηροί, ἀλλ' ἡμεῖς ἐπείσαμεν αὐτούς.
9. ἡτοίμασα ὑμῖν τόπον ἐν τῷ οὐρανῷ.
10. ἐδεξάμην σε εἰς τὸν οἶκόν μου, ἀλλ' οὗτοι οἱ πονηροὶ οὐκ ἐδέξαντο.
11. ἀνέβλεψαν οἱ τυφλοί.
12. ἔσωσα ὑμᾶς ἐγώ, ὑμεῖς δὲ ἐμὲ οὐκ ἐδέξασθε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν.
13. πονηροὶ ἦσαν αὐτοί, πονηροὺς δὲ ἔπεμψαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
14. ἐδίδαξάς με ἐν τῷ ἱερῷ.
15. τότε ἠκούσαμεν ταῦτας τὰς ἐντολάς, ἄλλας δὲ ἀκούσομεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

16. ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐξελεύσονται ἐκ τοῦ κόσμου, τότε δὲ ἐδέξαντο ἡμᾶς.
17. ἤκουσαν αὐτοῦ καὶ ἐθαύμασαν.
18. ἐδέξω σὺ τὸ εὐαγγέλιον, οὗτοι δὲ οὐ δέχονται αὐτό.
19. οὐδὲ ἠκούσαμεν τὸν κύριον οὐδὲ ἐπιστεύσαμεν εἰς αὐτόν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Noi nu am primit evanghelia, deoarece nu am auzit glasul apostolului.
2. În acele zile noi nu credeam în Domnul, dar ucenicul acesta ne-a convins.
3. Păcătosul s-a întors la Domnul și deja este învățat de El.
4. Slujitorii au pregătit case pentru voi.
5. Acest orb a crezut în Domnul.
6. Copiii s-au mirat, iar ucenicii au crezut.
7. Tu nu te-ai rugat Domnului, și din pricina aceasta El nu te-a vindecat.
8. Acei oameni răi au urmărit pe aceste femei în pustie.
9. Eu le-am predicat evanghelia.
10. Voi m-ați prigonit, dar eu nu v-am prigonit.
11. Acești orbi au slăvit pe Domnul, pentru că El i-a vindecat.
12. Prin ucenicii Săi El a propovăduit lumii evanghelia Sa.
13. Făgăduințele sunt bune, iar noi le-am primit.
14. Voi ați primit aceleași făgăduințe și ați crezut în același Domn.
15. El nu a predicat evanghelia, și nici acum nu o predică.
16. Femeia aceea nici nu l-a slăvit pe Dumnezeu, și nici nu i-a primit pe copii.

Lecția 14

Timpul aorist II activ și mediu indicativ

1401. Vocabular

γάρ	postpozitiv, <i>căci, fiindcă</i>
ἔβαλον	aoristul II al lui βάλλω
ἐγενόμην	aoristul II al lui γίνομαι
εἶδον	aoristul II al lui βλέπω
εἶπον	aoristul II al lui λέγω
ἔλαβον	aoristul II al lui λαμβάνω
ἤγαγον	aoristul II al lui ἄγω
ἦλθον	aoristul II al lui ἔρχομαι
ἤνεγκα	aoristul II al lui φέρω
λείπω, -, ἔλιπον	(cea de-a doua formă - viitorul - lipsește și se va studia ulterior; cea de-a treia formă este aorist, în cazul nostru, aorist II), <i>las</i>
ὄψομαι	viitorul lui βλέπω
πίπτω, -, ἔπεσον	(cea de-a treia formă este aorist, în cazul nostru, aorist II), <i>cad</i>
προσφέρω	<i>aduc la</i> (cere acuzativ pentru lucrul adus și dativ pentru persoana căreia i se aduce acel lucru)

Timpul aorist II activ și mediu indicativ

1402. S-a observat deja că aoristul II nu este un timp distinct față de aoristul I, ci doar un alt mod de a forma același timp. De aceea există foarte puține verbe care au atât formă de aorist I cât și de aorist II.

1403. Nu se poate prezice dinainte dacă un anumit verb va avea formă de aorist I sau de aorist II, și nici ce formă are aoristul II (dacă are formă de aorist II). Aceste lucruri pot fi determinate numai prin consultarea lexiconului, pentru fiecare verb în parte.

1404. *Sistemul aorist II* (cuprinzând toate modurile aoristului II activ și mediu) diferă de *sistemul prezent* (cuprinzând toate modurile prezentului și imperfectului activ, mediu și pasiv), nu prin adăugarea lui **-σα**, sau a vreunui alt sufix de timp la rădăcina verbului, ci prin modificări ale cuvântului însuși. De obicei aceste diferențe arată că aoristul II se apropie de rădăcina reală, fundamentală, a verbului, mai mult decât prezentul.

Exemple:

- (1) λαμβάνω are aoristul II ἐλαβον, λαβ- fiind rădăcina aoristului II, iar λαμβαν- rădăcina prezentului.
- (2) βάλλω are aoristul II ἔβαλον, βαλ- fiind rădăcina aoristului II, iar βαλλ- rădăcina prezentului.

1405. Pe rădăcina aoristului II se formează aoristul II activ și mediu. Aoristul pasiv al tuturor verbelor

este diferit de aoristul mediu, fie că aoristul mediu este aorist I sau aorist II. Astfel, **ἐλιπόμην**, aoristul mediu al lui **λείπω**, nu înseamnă *eu am fost părăsit*. Expresia *eu am fost părăsit* se traduce în limba greacă prin aoristul pasiv, care are o formă cu totul diferită de forma medie.

1406. Aoristul II fiind un timp secundar, are augment, care este exact ca augmentul imperfectului. Astfel, o rădăcină de aorist II precum **λιπ-** (de la **λείπω**), care începe cu o consoană, primește prefixul **ἐ** ca augment (de la rădăcina **λιπ-** rezultând **ἐλιπον**), în timp ce o rădăcină de aorist II precum **ἐλθ-**, care începe cu o vocală, lungește acea vocală rezultând **ἤλθον**).

1407. Aoristul II, fiind un timp secundar, are terminații personale secundare. Între acestea și rădăcină avem vocala tematică **ο/ε**, exact ca la prezent și imperfect. De aceea, aoristul II indicativ este conjugat exact ca imperfectul, cu excepția că imperfectul se formează pe rădăcina prezentului, pe când aoristul II indicativ se formează pe rădăcina aoristului II. Astfel, **ἐλείπομεν** înseamnă *noi părăseam* (imperfect), pe când **ἐλίπομεν** înseamnă *noi am părăsit* (aorist II). Uneori o singură literă face deosebirea între imperfect și aoristul II. De exemplu, **ἐβάλλομεν** înseamnă *noi aruncam* (imperfect), iar **ἐβάλομεν** înseamnă *noi am aruncat* (aorist II).

1408. Conjugarea verbului λείπω, aorist II activ indicativ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἔλιπον	ἐλίπομεν
<i>II</i>	ἔλιπες	ἐλίπετε
<i>III</i>	ἔλιπε(ν)	ἔλιπον

1409. Conjugarea verbului λείπω, aorist II mediu indicativ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἐλιπόμην	ἐλιπόμεθα
<i>II</i>	ἐλίπου	ἐλίπεσθε
<i>III</i>	ἐλίπετο	ἐλίποντο

1410. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. καὶ εἶδομεν τὸν κύριον καὶ ἠκούσαμεν τοὺς λόγους αὐτοῦ.
2. οὐδὲ γὰρ εἰσῆλθες εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν οὐδὲ εἶπες αὐτοῖς παραβολήν.
3. ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένοντο μαθηταὶ τοῦ κυρίου.
4. οὗτοι μὲν ἐγένοντο μαθηταὶ ἀγαθοί, ἐκεῖνοι δὲ ἔτι ἦσαν πονηροί.
5. προσέφερον αὐτῷ τοὺς τυφλοὺς.
6. ἔπεσον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ οἱ ἄγγελοι οἱ πονηροί.
7. τὰ μὲν δαιμόνια ἐξεβάλετε, τὰ δὲ τέκνα ἐθεραπεύσατε.

8. τοὺς μὲν πονηροὺς συνηγάγετε ὑμεῖς εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς ἡμεῖς.
9. οὐκ ἐκήρυξας τὸ εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδὲ γὰρ ἐγένου μαθητῆς.
10. νῦν μὲν λέγετε λόγους ἀγαθούς, εἶπον δὲ οὗτοι τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις.
11. ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν κύριον, οἱ γὰρ μαθηταὶ ἤγαγον ἡμᾶς πρὸς αὐτόν.
12. ταῦτα μὲν εἶοιν ὑμῖν ἐν τῷ ἱερῷ, ἐκεῖνα δὲ οὕτω λέγω.
13. τότε μὲν εἰσῆλθετε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰσελεύσεσθε εἰς τὸν οὐρανόν.
14. τότε ὁψόμεθα τὸν κύριον ἐν τῇ δόξᾳ αὐτοῦ· ἐπιστεύσαμεν γὰρ εἰς αὐτόν.
15. ὁ μὲν κύριος ἐξῆλθε τότε ἐκ τοῦ κόσμου, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔτι μένουσιν ἐν αὐτῷ.
16. ταύτας τὰς ἐντολὰς ἔλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ἥμην γὰρ μαθητῆς αὐτοῦ.
17. τότε μὲν παρελάβετε τὴν ἐπαγγελίαν παρὰ τοῦ κυρίου, νῦν δὲ καὶ κηρύσσετε αὐτὴν ἐν τῷ κόσμῳ.
18. ἦλθετε πρὸς τὸν κύριον καὶ παρελάβετε παρ' αὐτοῦ ταῦτα.
19. συνηγάγεν ἡμᾶς αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ.
20. εἶδον οἱ ἄνθρωποι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ· ἐγένετο γὰρ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ ἔμεινεν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Noi nu L-am văzut, căci încă nu am devenit ucenici ai Săi.
2. Apostolul i-a adus pe păcătoși la El.
3. Voi nu m-ați auzit, dar ați venit la ucenicii mei.
4. Voi ați intrat în această casă, dar ceilalți au ieșit din ea.
5. Păcătoșii intrau în casele lor, dar apostolii L-au văzut pe Domnul.
6. În acele zile Îl vom vedea pe Domnul, dar în zilele cele rele nu L-am văzut.
7. Frații tăi luau daruri de la copii, dar apostolii i-au luat pe copii de la ei.
8. Tu ai devenit slujitor al apostolului, dar apostolul a devenit chiar frate pentru tine.
9. Ați devenit biserică a lui Dumnezeu, căci ați crezut în Fiul Său.
10. El a adunat laolaltă pe ucenicii Săi în împărăția Sa.
11. Învățătorul cel credincios a spus că Domnul este bun.
12. Ei au crezut în Domnul și au adus și pe alții la El.
13. Ei au auzit pe copii și au venit la ei.
14. Noi am primit bucurie și pace de la Dumnezeu, pentru că intram deja în împărăția Sa.
15. Ucenicii spun că apostolii L-au văzut pe Domnul și au primit aceasta de la El.
16. Voi ați ieșit în pustie, dar apostolul a spus aceste cuvinte fraților lui.

Lecția 15

Aoristul pasiv indicativ

Viitorul pasiv indicativ

1501. Vocabular

ἀναλαμβάνω	<i>iau, duc, port dintr-un loc într-altul</i>
ἐβλήθην	aor. pas. al lui βάλλω
ἐγενήθην	aor. pas. al lui γίνομαι
ἐγνώσθην	aor. pas. al lui γινώσκω
ἐδιδάχθην	aor. pas. al lui διδάσκω
ἐκηρύχθην	aor. pas. al lui κηρύσσω
ἐλήμφθην	aor. pas. al lui λαμβάνω
ἐπορεύθην	aor. pas. al lui πορεύομαι
ἠγέρθην	aor. pas. al lui ἐγείρω
ἠκούσθην	aor. pas. al lui ἀκούω
ἠνέχθην	aor. pas. al lui φέρω
ἤχθην	aor. pas. al lui ἄγω
ᾤφθην	aor. pas. al lui βλέπω, ὁράω

Aoristul pasiv indicativ

1502. Aoristul pasiv indicativ și viitorul pasiv indicativ se formează pe rădăcina aoristului pasiv.

1503. Rădăcina aoristului pasiv se formează prin adăugarea particulei **θε** la rădăcina verbului. La indicativ, acest **θε** este lungit, devenind **θη**. Rădăcina aoristului pasiv pentru λύω este λύθη-.

1504. Fiind un timp secundar, aoristul pasiv indicativ se conjugă după modelul imperfectului (vezi §1003; §1004), cu excepția că la pers. III pl. primește terminația **-σαν** în loc de **-v**. Terminațiile personale se adaugă direct rădăcinii, fără folosirea vocalei tematice.

1505. Conjugarea verbului λύω la aorist pasiv indicativ

	<i>sg</i>		<i>pl</i>	
<i>I</i>	ἐλύθην	<i>am fost eliberat</i>	ἐλύθημεν	<i>am fost eliberați</i>
<i>II</i>	ἐλύθης	<i>ai fost eliberat</i>	ἐλύθητε	<i>ați fost eliberați</i>
<i>III</i>	ἐλύθη	<i>a fost eliberat/ă</i>	ἐλύθησαν	<i>au fost eliberați</i>

Viitorul pasiv indicativ

1506. Viitorul pasiv indicativ este format prin adăugarea particulei **σο/ε** la rădăcina aoristului pasiv (cu **θε** prelungit la **θη**). Conjugarea se face la fel ca viitorul mediu, cu excepția că rădăcina este **λυθησο/ε** și nu **λυσο/ε**.

Conjugarea verbului λύω la viitor pasiv indicativ

	<i>sg</i>		<i>pl</i>	
<i>I</i>	λυθήσομαι	<i>voi fi eliberat</i>	λυθησόμεθα	<i>vom fi eliberați</i>
<i>II</i>	λυθήσῃ	<i>vei fi eliberat</i>	λυθήσεσθε	<i>veți fi eliberați</i>
<i>III</i>	λυθήσεται	<i>va fi eliberat/ă</i>	λυθήσονται	<i>vor fi eliberați</i>

1507. Formarea rădăcinii aoristului pasiv la verbe a căror rădăcină se termină în consoană

π, β	se transformă în	φ	(πέμπω - ἐπέμφθην)
κ, γ	se transformă în	χ	(ἄγω - ἤχθην)
τ, δ, θ	se transformă în	σ	(πείθω - ἐπέισθην)

Observație: Se va ține seama totuși că, tot așa ca și în cazul celorlalte forme principale verbale, aoristul pasiv nu se va putea forma cu absolută certitudine potrivit acestor reguli, fiecare verb trebuind să fie cercetat în mod individual.

1508. Aoristul pasiv II

Unele verbe au forme de aorist pasiv II, în locul formei de aorist pasiv I. Acestea se conjugă la fel ca și verbele cu formă de aorist I, cu diferența că nu există **θ** în rădăcină. Exemplu (verbul **γράφω**):

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἐγράφην	ἐγράφημεν
<i>II</i>	ἐγράφης	ἐγράφητε
<i>III</i>	ἐγράφη	ἐγράφησαν

1509. Aoristul și viitorul verbelor deponente

Unele verbe deponente au la aorist și viitor forme pasive (și nu medii). De exemplu, forma de aorist a verbului **ἀποκρίνομαι** este **ἀπεκρίθην** *eu am răspuns*.

Observație: Uneori, totuși, **ἀποκρίνομαι** are forme medii.

Unele verbe deponente au atât forme medii, cât și forme pasive. De exemplu, **γίνομαι** *eu devin*, poate fi la aorist fie **ἐγενόμην**, fie **ἐγενήθην**. Ambele forme înseamnă exact același lucru: *eu am devenit*, și au înțeles activ.

1510. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἐπιστεύσαμεν εἰς τὸν κύριον καὶ ἐγνώσθημεν ὑπ' αὐτοῦ.
2. ταῦτα ἐγράφη ἐν τοῖς βιβλίοις.
3. ἐδιδάξατε τὰ τέκνα, ἐδιδάχθητε δὲ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου.
4. ἐλήμφθησαν οἱ πιστοὶ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐξεβλήθησαν δὲ ἐξ αὐτοῦ οἱ ἄγγελοι οἱ πονηροί.
5. ἐγερθήσονται οἱ νεκροὶ τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου.
6. οἱ τυφλοὶ συνήχθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.
7. ἐξεβλήθη τὰ δαιμόνια· ὁ γὰρ κύριος ἐξέβαλεν αὐτά.
8. πέμπονται μὲν καὶ νῦν οἱ μαθηταί, ἐπέμφθησαν δὲ τότε οἱ ἀπόστολοι καὶ πεμφθήσονται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ οἱ ἄγγελοι.
9. εἰσῆλθες εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐβαπτίσθης.
10. ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ· ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.
11. οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐσώθησαν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ καὶ ἐγενήθησαν μαθηταὶ τοῦ κυρίου.
12. ἐπορεύθημεν εἰς ἕτερον τόπον· οὐ γὰρ δέξονται ἡμᾶς οὗτοι.
13. ἐδοξάσθη ὁ θεὸς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ, ἐδόξασε δὲ αὐτὸν.
14. τὸ εὐαγγέλιον ἐκηρύχθη ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, κηρυχθήσεται δὲ καὶ νῦν.
15. ἐτοιμασθήσεται ἡμῖν τόπος ἐν οὐρανῷ κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ κυρίου.
16. τὰ τέκνα προσηνέχθησαν τῷ κυρίῳ.
17. εἶδον οὗτοι τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου καὶ ἤκουσαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
18. ἐν τῷ μικρῷ οἴκῳ ἀκουσθήσεται ἡ φωνὴ τοῦ ἀποστόλου.
19. πρῶτός εἰμι τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐσώθην δὲ καὶ ἐγώ.
20. ὁψόμεθα μὲν τοὺς ἀγγέλους, ὁφθησόμεθα δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν.

16B. Traduceți în limba greacă:

1. Aceasta este biserica lui Dumnezeu, dar păcătoșii au fost aduși în ea.
2. Acesta a fost dat afară din cauza Evangheliei.
3. Eu am fost trimis la cei păcătoși, dar voi ați fost trimiși la frații voștri.
4. Tu nu ai primit Evanghelia, dar ceilalți au primit-o și au fost mântuiți.
5. Aceste cuvinte au fost scrise de către apostoli.
6. Slujitorii vor veni în casă, dar fiii au fost botezați în ceasul acela.
7. Voi Îl veți vedea pe Domnul în cer, dar apostolii au fost învățați de El.
8. Ucenicii au adus pe orbi la Domnul, dar copiii cei mici au fost conduși de alții.
9. Darurile au fost primite de la slujitori, dar legea a fost predicată lumii.
10. A fost pregătit un loc pentru frați.
11. Noi ne-am dus la mare, dar fiii noștri se vor duce la templu.

12. După aceste lucruri, ei au fost luați în slavă.
13. Fiul omului a fost înviat din morți și slăvit.
14. Făgăduințele Domnului au fost auzite în lume.

Lecția 16

Declinarea a III-a

1601. Vocabular

ἅγιος, -α, -ον	<i>sfânt, oi ἅγιοι sfinții</i>
αἷμα, αἵματος, τό	<i>sânge</i>
αἰών, αἰώνας, ὁ	<i>secol, veac, epocă, timp, eră; εἰς τὸν αἰῶνα, în veci; εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, în vecii vecilor</i>
ἄρχων, ἄρχοντος, ὁ	<i>cârmuitor, conducător, fruntaș, domn</i>
γράμμα, γράμματος, τό	<i>literă, caracter, semn al alfabetului</i>
ἐλπίς, ἐλπίδος, ἡ	<i>nădejde, speranță</i>
θέλημα, θελήματος, τό	<i>voie, voință, lucru dorit/prețins</i>
νύξ, νυκτός, ἡ	<i>noapte</i>
ὄνομα, ονόματος, τό	<i>nume</i>
πνεῦμα, πνεύματος, τό	<i>suflare, vânt, suflu, duh, spirit, suflet, viață</i>
ῥήμα, ῥήματος, τό	<i>cuvânt (pronunțat), vorbă</i>
σὰρξ, σαρκός, ἡ	<i>carne, corp, trup, natură umană, fire pământească</i>
σῶμα, σώματος, τό	<i>corp, trup, persoană, ființă</i>

1602. Declinările substantivelor (1) ἐλπίς, ἐλπίδος, ἡ, *speranță*, (2) νύξ, νυκτός, ἡ, *noapte*, și (3) ἄρχων, ἄρχοντος, ὁ, *conducător*, sunt după cum urmează:

sg	N	ἐλπίς	νύξ	ἄρχων
	G	ἐλπίδος	νυκτός	ἄρχοντος
	D	ἐλπίδι	νυκτί	ἄρχοντι
	A	ἐλπίδα	νύκτα	ἄρχοντα
	V	ἐλπί	νύξ	ἄρχων
pl	N, V	ἐλπίδες	νύκτες	ἄρχοντες
	G	ἐλπίδων	νυκτῶν	ἀρχόντων
	D	ἐλπίσι(ν)	νυξί(ν)	ἀρχουσι(ν)
	A	ἐλπίδας	νύκτας	ἄρχοντας

1603. Terminațiile pe cazuri pentru declinarea a III-a sunt după cum urmează:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N</i>	-ς (sau deloc)	-ες
<i>G</i>	-ος	-ων
<i>D</i>	-ι	-σι
<i>A</i>	-α	-ας
<i>V</i>	ca la <i>N</i> , sau deloc	ca la <i>N</i> , sau deloc

1604. Pentru determinarea rădăcinii, se elimină **ος** de la forma de genitiv singular. La substantivele de declinarea a III-a deci, rădăcina nu se poate afla din forma de nominativ singular așa cum se face la substantivele de declinarea I și a II-a. De aceea, este absolut necesar ca definiția unui substantiv de declinarea a III-a să cuprindă forma de *N sg.*, *G sg.* și articolul. De exemplu, răspunsul la întrebarea „Care este echivalentul grecesc al substantivului *carne*?”, răspunsul este: „**σάρξ, σαρκός, ἡ**”.

1605. La dativ plural, în cazul în care rădăcina se termină în consoană, combinarea lui **-σι** cu acea consoană va produce diferite modificări, care în general au fost prezentate anterior. Ca un caz special, atunci când cad două consoane înainte de **σ**, cum este cazul grupului **ντ** din rădăcina **ἀρχοντ-**, vocala **ο** se prelungește, generând nu un **ω**, ci diftongul **ου**.

1606. Genul substantivelor de declinarea a III-a nu poate fi determinat prin reguli - cu excepția unei clase speciale de substantive care se termină în **-μα, -ματος** - ci trebuie învățat pentru fiecare substantiv în parte.

1607. Monosilabice de declinarea a III-a

Substantivele monosilabice de declinarea a III-a au la genitiv și dativ, singular și plural, accentul pe ultima silabă. La genitiv plural, el este circumflex.

Exemplu: **σάρξ, σαρκός, σαρκῶν**.

Aceasta este o excepție de la regula accentuării substantivelor. Potrivit acelei reguli, accentul rămâne pe aceeași silabă ca la nominativ singular, în măsura permisă de regulile generale de accentuare.

1608. Substantive în -μα

Acestea reprezintă o clasă importantă de substantive. Ele sunt toate neutre. Rădăcina lor se termină în **-ματ**. Declinarea lor se face după următorul model:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, A, V</i>	ὄνομα	ὀνόματα
<i>G</i>	ὀνόματος	ὀνομάτων
<i>D</i>	ὀνόματι	ὀνόμασι(ν)

1609. Se observă că formele de N, A și V sunt identice, atât la singular cât și la plural și se termină în **α** (vezi §0319).

1610. Alte exemple de substantive de declinare a III-a

		σάρξ, σαρκός, ἡ (rădăcina: σαρκ-)	χάρις, χάριτος, ἡ (rădăcina: χαριτ-)	γένος, γένους, τό (rădăcina: γενεσ-)
<i>sg</i>	<i>N</i>	σάρξ	χάρις	γένος
	<i>G</i>	σαρκός	χάριτος	γένους
	<i>D</i>	σαρκί	χάριτι	γένει
	<i>A</i>	σάρκα	χάριν	γένος
	<i>V</i>	σάρξ	χάρις	γένος
<i>pl</i>	<i>N</i>	σάρκες	χάριτες	γένη
	<i>G</i>	σαρκῶν	χαρίτων	γενῶν
	<i>D</i>	σαρξί(ν)	χάρισι(ν)	γένεσι(ν)
	<i>A</i>	σάρκας	χάριτας	γένη
	<i>V</i>	σάρκες	χάριτες	γένη
		πόλις, πόλεως, ἡ (rădăcina: πολι-)	βασιλεύς, βασιλέως, ὁ (rădăcina: βασιλευ-)	πατήρ, πατρός, ὁ (rădăcina: πατερ-)
<i>sg</i>	<i>N</i>	πόλις	βασιλεύς	πατήρ
	<i>G</i>	πόλεως	βασιλέως	πατρός
	<i>D</i>	πόλει	βασιλεῖ	πατρί
	<i>A</i>	πόλιν	βασιλέα	πατέρα
	<i>V</i>	πόλι	βασιλεῦ	πάτερ
<i>pl</i>	<i>N</i>	πόλεις	βασιλεῖς	πατέρες
	<i>G</i>	πόλεων	βασιλέων	πατέρων
	<i>D</i>	πόλεσι(ν)	βασιλεῦσι(ν)	πατράσι(ν)
	<i>A</i>	πόλεις	βασιλεῖς	πατέρας
	<i>V</i>	πόλεις	βασιλεῖς	πατέρες

		άνήρ, ἀνδρός, ὁ (rădăcina: ἀνερ-)	χείρ, χειρός, ἡ (rădăcina: χειρ-)	γυνή, γυναικός, ἡ (rădăcina: γυναικ-)
sg	N	άνήρ	χείρ	γυνή
	G	άνδρός	χειρός	γυναικός
	D	άνδρί	χειρί	γυναικί
	A	ἄνδρα	χεῖρα	γυναῖκα
	V	ἄνερ	χείρ	γύναι
pl	N	ἄνδρες	χεῖρες	γυναῖκες
	G	άνδρῶν	χειρῶν	γυναικῶν
	D	άνδράσι(ν)	χερσί(ν)	γυναιξί(ν)
	A	ἄνδρας	χεῖρας	γυναῖκας
	V	ἄνδρες	χεῖρες	γυναῖκες

1611. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἐλπίδα οὐκ ἔχουσιν οὐδὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.
2. διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν καλὴν ἤνεγκαν ταῦτα οἱ μαθηταὶ τοῦ κυρίου.
3. ταῦτά ἐστιν τὰ ῥήματα τοῦ ἁγίου πνεύματος.
4. ἐγράφη τὰ ὀνόματα ὑμῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς.
5. τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου ἔσωσεν ἡμᾶς ὁ θεός.
6. οἱ ἄρχοντες οἱ πονηροὶ οὐκ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου.
7. ταῦτα εἶπον ἐκεῖνοι τοῖς ἄρχουσιν τούτου τοῦ αἰῶνος.
8. ὄψεσθε ὑμεῖς τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' οὐκ ὄψονται αὐτὸ οἱ πονηροί, ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
9. οὐκέτι κατὰ σάρκα γινώσκουμεν τὸν κύριον.
10. ἐν τῇ σαρκὶ ὑμῶν εἶδετε τὸν θάνατον, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔχετε ἐλπίδα καλήν.
11. τὸ μὲν γράμμα ἀποκτείνει, ἐν τῷ δὲ πνεύματι ἔχετε ζωὴν.
12. βλέπομεν τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ.
13. ἐδίδαξαν οἱ μαθηταὶ καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς δούλους.
14. ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ εἶδετε τὸν ἄρχοντα τὸν πονηρόν.
15. μετὰ τῶν ἀρχόντων ἤμην ἐν ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ.
16. μετὰ δὲ ἐκείνην τὴν νύκτα ἦλθεν οὗτος ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον.
17. ταῦτά ἐστιν ῥήματα ἐλπίδος καὶ ζωῆς.
18. ἤγαγεν αὐτὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα εἰς τὸ ἱερόν.

19. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐκηρύχθη ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ τοῖς δούλοις τοῦ ἄρχοντος.
20. ἠγγέρθησαν τὰ σώματα τῶν ἁγίων.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Prin voia lui Dumnezeu noi am crezut în numele Domnului.
2. Stăpânii nu au primit această nădejde de la apostol, căci ei nu au crezut în Domnul.
3. Noi vom cunoaște voia lui Dumnezeu pentru totdeauna.
4. În veacul acesta avem moarte, dar în veacul acela nădejde și viață.
5. În firea noastră pământească rămânem în acest veac, dar prin Duhul lui Dumnezeu avem o nădejde bună.
6. Prin voia lui Dumnezeu noi am fost mântuiți din păcatele noastre prin sângele Domnului.
7. În zilele acelea voi i-ați văzut pe dregători.
8. Acest veac este rău, dar în el noi avem nădejde.
9. Aceste cuvinte l-am scris conducătorilor.
10. Noi am venit la conducătorul cel bun și la apostolul Domnului.
11. În trupurile noastre noi vom vedea moarte, dar vom fi mântuiți potrivit cu Cuvântul lui Dumnezeu.
12. Voi ați fost prizonieri de către conducător, dar sângele Domnului vă mântuiește din păcat.
13. Noi am scris acele cuvinte bune conducătorului cel rău.
14. Această noapte a devenit pentru ei un ceas al morții, dar ei au crezut în numele Domnului.
15. Duhurile rele au fost scoase de către cuvântul Domnului.

Lecția 17

Participiul prezent

Utilizarea participiului

1701. Vocabular

προσέρχομαι *merg, mă duc, plec* (cu Dativ)

ὢν, οὔσα, ὄν participiul prezent al lui εἰμί

1702. Participiul prezent

Declinarea participiului prezent activ al verbului εἰμί

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	ὢν	οὔσα	ὄν
	<i>G</i>	ὄντος	οὔσης	όντος
	<i>D</i>	όντι	οὔσῃ	όντι
	<i>A</i>	όντα	οὔσαν	όν
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	όντες	οὔσαι	όντα
	<i>G</i>	όντων	οὔσων	όντων
	<i>D</i>	οὔσι(ν)	οὔσαις	οὔσι(ν)
	<i>A</i>	όντας	οὔσας	όντα

Declinarea participiului prezent activ al verbului λύω

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	λύων	λύουσα	λύον
	<i>G</i>	λύοντος	λυούσης	λύοντος
	<i>D</i>	λύοντι	λυούσῃ	λύοντι
	<i>A</i>	λύοντα	λύουσαν	λύον
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	λύοντες	λύουσαι	λύοντα
	<i>G</i>	λύόντων	λυουσών	λύόντων
	<i>D</i>	λύουσι(ν)	λυούσαις	λύουσι(ν)
	<i>A</i>	λύοντας	λυούσας	λύοντα

1703. Se observă că genurile masculin și neutru se declină conform declinării a III-a (la masculin, este exact ca pentru **ἄρχων**), iar genul feminin conform declinării I (ca și **δόξα**). Accentul la genitiv feminin plural respectă regula *substantivului* de declinare I și *nu pe cea a adjectivului*. (Vezi §0509, 0510)

Declinarea participiului prezent mediu și pasiv al verbului λύω

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	λύόμενος	λυομένη	λυόμενον
	<i>G</i>	λυομένου	λυομένης	λυομένου
	<i>D</i>	λυομένῳ	λυομένη	λυομένῳ
	<i>A</i>	λύομενον	λυομένην	λύομενον
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	λύομενοι	λύομεναι	λύομενα
	<i>G</i>	λυομένων	λυομένων	λυομένων
	<i>D</i>	λυομένοις	λυομέναις	λυομένοις
	<i>A</i>	λυομένους	λυομένας	λύομενα

Se observă că această declinare este identică cu cea a substantivelor de declinare I și a II-a.

1704. Participiul oricărui verb regulat se obține prin adăugarea terminațiilor **-ων**, **-ουσα**, **-ον**, respectiv **-όμενος**, **-ομένη**, **-όμενον** la rădăcina de prezent a verbului respectiv (vezi §1202).

1705. Utilizarea participiului

Participiile sunt adjective verbale. Fiind adjective, ele au gen, număr și caz și, ca și celelalte adjective, se acordă în gen, număr și caz cu substantivele pe care le determină. Având în același timp și natură verbală, ele au următoarele caracteristici: - au timp și diateză; - pot primi modificatori adverbiali; - dacă provin din verbe tranzitive, pot avea complement direct.

Exemple:

(1) ὁ ἀπόστολος λέγων ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ βλέπει τὸν κύριον.

Apostolul, spunând aceste lucruri în templu, vede pe Domnul.

Participiul **λέγων**, care înseamnă *spunând*, se acordă cu **ἀπόστολος**, care este substantiv masculin la cazul nominativ singular. Având natură verbală, participiul va avea timp și diateză. Este la timpul prezent, ceea ce înseamnă că acțiunea pe care o determină se desfășoară în același timp cu acțiunea verbului principal **βλέπει**. Este la diateza activă, ceea ce înseamnă că se referă la apostol ca făcând ceva și nu făcându-i-se ceva. Mai are un complement indirect, **ἐν τῷ ἱερῷ** și un complement direct **ταῦτα**. Participiul **λέγων** nu are un subiect al său, așa cum ar avea un verb finit, căci substantivul **ἀπόστολος**, care denumește persoana ce îndeplinește acțiunea definită de participiu, nu este subiectul participiului ci substantivul cu care participiul (ca adjectiv) se acordă.

(2) βλέπομεν τὸν ἀπόστολον λέγοντα ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ.

Noi vedem pe apostol spunând aceste lucruri în templu.

Substantivul cu care participiul se acordă este masculin, la cazul acuzativ singular; tot așa trebuie să fie deci și participiul.

(3) προσερχόμεθα τῷ ἀποστόλῳ λέγοντι ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ.

Noi venim la apostol pe când el spune aceste lucruri în templu.

Participiul λέγοντι, ca și substantivul ἀποστόλῳ pe care-l determină, este masculin, la cazul dativ singular. Uneori, traducerea perfect literală nu este posibilă, deoarece sensul ideii exprimate în limba greacă ar fi modificat. Chiar și în exemplul (1), o traducere mai corectă ar fi: *În timp ce spune aceste lucruri, apostolul vede pe Domnul.*

(4) διδασκομένῳ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου προσέρχονται αὐτῷ οἱ δοῦλοι.

Pe când este el învățat de apostol, slujitorii vin la el.

Participiul prezent pasiv διδασκομένῳ se acordă cu αὐτῷ, predicatul fiind προσέρχονται.

1706. Timpul participiului

Participiul prezent este folosit pentru acțiuni care au loc în același timp cu acțiunea verbului principal, fie că acea acțiune este prezentă, trecută sau viitoare.

Exemple:

(1) διδασκομένῳ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου προσήλθον αὐτῷ οἱ δοῦλοι.

În timp ce era învățat de apostol, slujitorii au venit la el.

Acțiunea descrisă de participiul διδασκομένῳ, cu toate că este trecută față de timpul la care propoziția este spusă sau scrisă, este prezentă față de timpul verbului principal - adică învățarea avea loc în același timp cu venirea slujitorilor; de aceea se folosește participiul prezent.

Observație: chiar dacă verbul principal este la aorist, participiul prezent folosit aici are în traducere în limba română formă de imperfect, căci denotă o acțiune care este în curs la momentul în care are loc acțiunea verbului principal.

(2) πορευομένῳ ἐν τῇ ὁδῷ προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Pe când mergea el pe drum, ucenicii săi au venit la el.

(3) πορευόμενος ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τυφλόν.

Pe când mergea el pe drum, a văzut un orb.

Se va observa că adeseori participiul se acordă cu un subiect neexprimat al propoziției. De exemplu:

(4) λέγων ταῦτα εἶδεν τυφλόν.

În timp ce spunea aceste lucruri el a văzut un orb.

sau

λέγοντες ταῦτα εἶδετε τυφλόν.

În timp ce spuneți aceste lucruri voi ați văzut un orb.

1707. Participiul atributiv

Participiul, ca orice adjectiv, poate sta în poziție atributivă.

Exemple:

(1) ὁ λέγων ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ ἀπόστολος

apostolul care spunea aceste lucruri în templu

Precum în aranjamentul **ὁ ἀγαθὸς ἀπόστολος** adjectivul **ἀγαθός** stă în poziție atributivă (vezi §0519), tot așa este și **ὁ λέγων ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ** în exemplul nostru. Aranjamentul preferat al cuvintelor în frază va fi însă **ὁ ἀπόστολος ὁ λέγων ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ**, corespunzător celei de-a doua alternative pe care o întâlnim la adjective în general (**ὁ ἀπόστολος ὁ ἀγαθός**).

(2) Comparați:

εἶδον τοὺς ἀποστόλους λέγοντας ταῦτα.

I-am văzut pe apostoli în timp ce spuneau aceste lucruri.

cu:

εἶδον τοὺς ἀποστόλους τοὺς λέγοντας ταῦτα.

I-am văzut pe apostolii care spuneau aceste lucruri.

În al doilea caz, participiul atributiv arată despre care apostoli este vorba.

1708. Folosirea participiului ca substantiv

Participiul, ca orice adjectiv, poate fi folosit ca substantiv, cu ajutorul articolului. Așa cum spunem:

ὁ ἀγαθός (*omul*) *cel bun*

ἡ ἀγαθή (*femeia*) *cea bună*

τὸ ἀγαθόν (*lucrul*) *cel bun*

etc., vom înțelege că...

ὁ λέγων ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ

... înseamnă:

cel ce spune aceste lucruri în templu

Exemple:

(1) εἶδον τὸν λέγοντα ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ.

L-am văzut pe cel ce spunea aceste lucruri în templu.

Participiul folosit aici este prezent; acțiunea pe care o denotă se desfășoară deci în același timp cu acțiunea verbului principal.

(2) εἶδον τοὺς λέγοντας ταῦτα.

I-am văzut pe cei ce spuneau aceste lucruri.

(3) ὁ ἀδελφὸς τῆς λεγούσης ταῦτα δοῦλός ἐστιν.

Fratele celei care spune aceste lucruri este slujitor.

(4) ὁ πιστεύων εἰς τὸν ἐγείροντα τοὺς νεκροὺς σώζεται.

Cel ce crede în acela care înviază morții este mântuit.

(5) τὸ σώζον τοὺς ἀνθρώπους τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐστιν.

Ceea ce-i mântuiește pe oameni este voia lui Dumnezeu.

(6) τὰ βλεπόμενα οὐ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Lucrurile care se văd nu rămân pentru totdeauna.

1709. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος προσευχόμεθα τῷ θεῷ.
2. ὁ δὲ δεχόμενος δέχεται καὶ τὸν κύριον.
3. ταῦτα λέγομεν τοῖς προσευχομένοις ἐν τῷ οἴκῳ περὶ τοῦ ἐγείροντος τοὺς νεκρούς.
4. ἐξερχομένοις ἐκ τῆς ἐκκλησίας λέγει ἡμῖν ταῦτα.
5. αἱ ἐκκλησίαι αἱ διωκόμεναι ὑπὸ τῶν ἀρχόντων πιστεύουσιν εἰς τὸν κύριον.
6. οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν κύριον σώζονται.
7. γινώσκει ὁ θεὸς τὰ γραφόμενα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς.
8. ἐξήλθομεν πρὸς αὐτοὺς ἄγοντες τὰ τέκνα.
9. εἶδομεν τοὺς λαμβάνοντας τὰ δῶρα ἀπὸ τῶν τέκνων.
10. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρχων ὁ δεχόμενός με εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
11. ἅγιοί ἐστιν οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν κύριον καὶ σωζόμενοι ὑπ' αὐτοῦ.
12. τοῦτό ἐστι τὸ πνεῦμα τὸ σώζον ἡμᾶς.
13. ἦσαν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ λυομένῳ ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος.
14. ἦσαν ἐν τῷ οἴκῳ λυομένῳ ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος.

15. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐκκλησία ἡ πιστεύουσα εἰς τὸν κύριον.
16. διδασκόμενοι ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐπορεύεσθε ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀναβαινούσῃ εἰς τὴν ἔρημον.
17. ἐκηρύχθη ὑπ' αὐτῶν τὸ εὐαγγέλιον τὸ σώζον τοὺς ἁματωλοὺς.
18. τοῦτό ἐστι τὸ εὐαγγέλιον τὸ κηρυσσόμενον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ σώζον τοὺς ἄνθρωπους.
19. ἦλθον πρὸς αὐτὸν βαπτίζοντα τοὺς μαθητάς.
20. ἔτι ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ εἶδομεν αὐτόν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Pe când era încă în trup, Domnul îi mântuia pe cei ce credeau în El.
2. În timp ce eram învățați în templu, eram urmăriți de către stăpân.
3. Cei ce sunt mântuiți de Domnul Îl cunosc pe Cel ce-i mântuiește pe ei.
4. Cei ce predicau aceste lucruri au căpătat ei înșiși lucrurile predicate de ei.
5. Cea care Îl primește pe Domnul în casa ei vede fața Celui ce o mântuiește.
6. Pe când încă învăța El în templu, noi L-am văzut.
7. Pe când învățam noi în templu, L-am văzut pe Cel ce ne mântuiește.
8. Nădejdea care este văzută nu este nădejde.
9. Domnul a spus celor ce credeau în El că Dumnezeu îi mântuiește pe păcătoși.
10. Frații celor ce prigoneau pe ucenici nu au nădejde.
11. Cei ce spun aceste lucruri nu-L cunosc pe Cel ce mântuiește biserica.
12. Noi am fost dați afară de către stăpânul care prigonește biserica.
13. Acesta este glasul auzit de către cei ce cred în Domnul.
14. Pe când eu rămâneam în casă am văzut pe femeia care primea daruri de la ucenici.
15. Fiind predicată de cei ce cred în Domnul, evanghelia îi va conduce pe oameni în biserică.
16. Cei credincioși Îl vor vedea pe Domnul suindu-Se în cer.

Lecția 18

Participiul aorist activ și mediu

Folosirea participiului aorist (continuare)

Negațiile οὐ și μή

1801. Vocabular

ἀγαγών	participiul aorist II activ al lui ἄγω
ἀπέθανον	aoristul II al lui ἀποθνήσκω
ἀπεκρίθη	aoristul indicativ (în formă de pasiv) al lui ἀποκρίνομαι
εἰπών	participiul aorist II activ al lui λέγω
ἐλθών	participiul aorist II activ al lui ἔρχομαι
ἐνεγκών	participiul aorist II activ al lui φέρω (la indicativ, aoristul I ἤνεγκα este mai frecvent folosit)
ιδών	participiul aorist II activ al lui βλέπω

Participiul aorist activ și mediu

1802. Declinarea participiului aorist activ al verbului λύω

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i> <i>N, V</i>	λύσας	λύσασα	λύσαν
<i>G</i>	λύσαντος	λυσάσης	λύσαντος
<i>D</i>	λύσαντι	λυσάση	λύσαντι
<i>A</i>	λύσαντα	λύσασαν	λύσαν
<i>pl</i> <i>N, V</i>	λύσαντες	λύσασαι	λύσαντα
<i>G</i>	λυσάντων	λυσασῶν	λυσάντων
<i>D</i>	λύσασι(ν)	λυσάσαις	λύσασι(ν)
<i>A</i>	λύσαντας	λυσάσας	λύσαντα

1803. Ca și participiul prezent indicativ, participiul aorist indicativ este declinat după modelul declinării a III-a la masculin și neutru, și după modelul declinării I la feminin.

1804. Particula **σα**, care este caracteristică sistemului aorist, apare peste tot, adăugată fiind la rădăcina verbului. Se va observa că augmentul apare numai la modul indicativ. Astfel, cu toate că aoristul activ indicativ al lui λύω este ἔλυσα, participiul aorist activ nu este ἔλυσας ci λύσας, și cu toate că aoristul activ indicativ al lui ἀκούω este ἤκονσα, participiul aorist activ nu este ἤκούσας ci ἀκούσας.

1805. Declinarea participiului aorist mediu al verbului λύω

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	λυσάμενος	λυσάμενη	λυσάμενον
	<i>G</i>	λυσάμενου	λυσάμενης	λυσάμενου
	<i>D</i>	λυσάμενω	λυσάμενη	λυσάμενω
	<i>A</i>	λυσάμενον	λυσάμενην	λυσάμενον
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	λυσάμενοι	λυσάμεναι	λυσάμενα
	<i>G</i>	λυσάμενων	λυσάμενων	λυσάμενων
	<i>D</i>	λυσάμενοις	λυσάμεναις	λυσάμενοις
	<i>A</i>	λυσάμενους	λυσάμενας	λυσάμενα

1806. La fel ca și participiul prezent activ și mediu, participiul aorist mediu (participiul aorist pasiv este diferit) este declinat ca oricare alt adjectiv de declinarea a II-a, respectiv declinarea I.

1807. Ca și participiul aorist activ, respectiv restul sistemului aorist, participiul aorist mediu se formează pe rădăcina aoristă. Particula caracteristică **σα** apare peste tot.

1808. Declinarea participiului aorist II activ al verbului βλέπω

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	ιδών	ιδούσα	ιδόν
	<i>G</i>	ιδόντος	ιδούσης	ιδόντος
	<i>D</i>	ιδόντι	ιδούση	ιδόντι
	<i>A</i>	ιδόντα	ιδούσαν	ιδόν
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	ιδόντες	ιδούσαι	ιδόντα
	<i>G</i>	ιδόντων	ιδουσών	ιδόντων
	<i>D</i>	ιδούσι(ν)	ιδούσαις	ιδούσι(ν)
	<i>A</i>	ιδόντας	ιδούσας	ιδόντα

1809. Se va observa că participiul aorist II este declinat ca și participiul prezent activ, cu diferența că are accent neregulat.

1810. Ne vom aminti că augmentul se folosește numai la modul indicativ. Atunci când se formează participiul aorist, augmentul trebuie deci eliminat din cea de-a treia din formele principale ale verbului respectiv. În cazul verbelor neregulate, ca de exemplu βλέπω (ὁράω), eliminarea augmentului din forma de aorist II poate cauza dificultăți. Cea de-a treia formă a verbului βλέπω (ὁράω) este εἶδον.

Fără augment, rădăcina de aorist II este **ιδ-**, deoarece **ι** a fost în acest caz augmentat în mod neregulat la **ει**. Pe de altă parte, participiul aorist al lui **λέγω** este **εἰπών** (**εἶπον** fiind aoristul II indicativ), deoarece în acest caz rădăcina aoristului II a fost **ειπ-** și, aceasta fiind deja considerată suficient de lungă, nu a mai fost augmentată.

1811. Cu excepția puținelor situații în care, pentru a găsi rădăcina, este mai dificil să se elimine augmentul din forma a treia a verbelor, la care să se adauge **-ων** pentru a forma participiul, studentul trebuie să fie în stare să facă acest lucru singur. Astfel, dacă găsește în exerciții forma **ἀποθανών**, studentul trebuie să vadă că în această formă se află participiul unui aorist II, al cărui indicativ (cu augment) este **ἀπέθανον**. Această din urmă formă, având în vedere că verbul este neregulat, se găsește în dicționare.

1812. Participiul aorist II mediu este declinat ca și participiul prezent mediu, diferența constând doar în aceea că primul se formează pe rădăcina prezentului, iar al doilea pe rădăcina aoristului II. Astfel, **λαβόμενος** este participiul aorist II mediu al verbului **λαμβάνω**, **ἔλαβον** fiind indicativul activ aorist II al aceluiași verb (a treia din cele șase forme principale).

1813. Folosirea participiului aorist

Așa cum s-a arătat la §1706, timpul participiului este în funcție de timpul verbului principal; astfel, participiul aorist descrie o acțiune care este anterioară acțiunii verbului principal, fie că aceasta este trecută, prezentă sau viitoare.

Exemple:

ὁ ἀπόστολος εἰπὼν ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ βλέπει τὸν κύριον.

După ce a spus aceste lucruri în templu, apostolul Îl vede pe Domnul.

Participiul aorist **εἰπὼν** denotă o acțiune anterioară celei descrise de verbul **βλέπει**. Compară Exemplul (1) de la §1705.

εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν.

După ce a spus aceste lucruri, a plecat.

εἰπὼν ταῦτα ἀπέρχεται.

Spunând aceste lucruri, el pleacă.

προσῆλθον αὐτῷ εἰπόντι ταῦτα.

Ei au venit la el după ce spusese aceste lucruri.

De comparat această propoziție cu propoziția:

προσῆλθον αὐτῷ λέγοντι ταῦτα.

Ei au venit la el în timp ce spunea aceste lucruri.

ἐλθόντες πρὸς τὸν κύριον ὁψόμεθα αὐτόν.

După ce vom fi venit la Domnul, Îl vom vedea.

1814. Participiul aorist poate fi folosit desigur în poziție atributivă sau substantivală cu ajutorul articolului (vezi §1707,1708).

Exemplu:

ὁ μαθητὴς ὁ ἀκούσας ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον.

Ucenicul care auzise aceste lucruri în templu a venit în casă.

Pe de altă parte, avem:

ὁ μαθητὴς ἀκούσας ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον.

Ucenicul, după ce a auzit aceste lucruri, s-a dus în casă.

Un alt exemplu:

ὁ ἀκούσας ταῦτα ἀπῆλθεν.

Cel care auzise aceste lucruri a plecat.

Pe de altă parte, avem:

ἀκούσας ταῦτα ἀπῆλθεν.

După ce a auzit aceste lucruri, el a plecat.

În prima propoziție, **ὁ ἀκούσας** arată despre cine este vorba, pe câtă vreme **ἀκούσας** fără articol doar adaugă un detaliu despre o persoană care este desemnată în cadrul propoziției sau nu este desemnată deloc.

Un alt exemplu:

εἶδον τοὺς εἰπόντας ταῦτα.

Eu i-am văzut pe cei ce spuseseră aceste lucruri.

Este folositor ca studentul să compare aceste exemple cu exemplele date la participiul prezent.

1815. Negațiile οὐ și μή

Negația pentru modul indicativ este **οὐ**, iar pentru celelalte moduri, inclusiv pentru infinitiv și participiu, aceasta este **μή**.

Exemplu:

ὁ μὴ πιστεύων οὐ σώζεται.

Cel ce nu crede nu este mântuit.

În acest exemplu, **μή** neagă participiul **πιστεύων**, iar **οὐ** neagă indicativul **σώζεται**.

1816. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. λαβόντες ταῦτα παρὰ τῶν πιστευόντων εἰς τὸν κύριον ἐξήλθομεν εἰς τὴν ἔρημον.
2. πισταὶ εἰσιν αἱ δεξάμεναι τοὺς διωκομένους ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος.
3. εἶδομεν αὐτοὺς μένοντας ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐξελθόντας ἐξ αὐτοῦ.
4. οἱ ἰδόντες τὸν κύριον ἦλθον πρὸς τοὺς ἀγαγόντας τὸν μαθητὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
5. ταῦτα εἶπομεν περὶ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς.
6. οὗτοί εἰσιν οἱ κηρύξαντες τὸ εὐαγγέλιον, ἀλλ' ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ διώξαντες τοὺς πιστεύοντας.
7. προσενεγκόντες τῷ κυρίῳ τὸν διωκόμενον ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος τοῦ πονηροῦ ἀπήλθετε εἰς ἄλλον τόπον.
8. προσήλθον τῷ κυρίῳ ἐλθόντι εἰς τὸ ἱερόν.
9. ἐπίστευσας εἰς αὐτὸν εἰπόντα ταῦτα.
10. ταῦτα εἶπον ἐξελθὼν ἐκ τῆς ἐκκλησίας.
11. ὁ μὴ ἰδὼν τὸν κύριον οὐκ ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν.
12. ταῦτα εἶπεν ὁ κύριος ἔτι ὢν ἐν τῇ ὁδῷ τοῖς ἐξελθούσιν ἐκ τοῦ οἴκου καὶ πορευμένοις μετ' αὐτοῦ.
13. ἀκούσαντες τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.
14. εἶδομεν τοὺς γενομένους μαθητὰς τοῦ κυρίου καὶ ἔτι μένοντας ἐν τῇ ἐλπίδι αὐτῶν τῇ πρώτῃ.
15. τὰ τέκνα τὰ λαβόντα ταῦτα ἀπὸ τῶν ἀκουσάντων τοῦ κυρίου εἶδον αὐτὸν ἔτι ὄντα ἐν τῷ οἴκῳ.
16. ἰδοῦσαι αὗται τὸν κηρύξαντα τὸ εὐαγγέλιον ἐκεῖνο ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον εἰς τὸν οἶκον.
17. οἱ ἄγγελοι οἱ πεσόντες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πονηροὶ ἦσαν.
18. ἰδόντες τοὺς ἔτι ὄντας ἐν τῷ ἱερῷ ἐκήρυξαν αὐτοῖς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
19. ταῦτα ἀπεκρίθη τοῖς προσενεγκούσιν αὐτῷ τὰ τέκνα.
20. ἀπήλθομεν μὴ ἰδόντες τὸν διδάξαντα ἡμᾶς.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Cei ce nu l-au văzut pe apostol nu-l cunosc.
2. Eu nu l-am văzut pe cel ce crezuse în Domnul.
3. Eu l-am văzut după ce crezuse în Domnul, dar voi l-ați văzut pe când era încă în împărăția celui rău.
4. După ce noi am auzit aceste lucruri am crezut în cel ce murise pentru noi.
5. Noi am venit la cei ce mergeau pe drum.
6. Îl vom vedea pe apostol după ce vom fi mers în casa aceasta.
7. Oamenii aceia au spus celor ce intraseră în casă că Domnul este bun.
8. În timp ce spuneam aceste lucruri intram în casa noastră.
9. După ce au primit aceste daruri de la cei ce le aduseseră, ei au intrat împreună în biserică.

10. Acestea sunt femeile ce l-au primit pe cel ce le învățase.
11. După ce aceștia Îl văzuseră pe Domnul, ei au fost aduși la dregător.
12. Ucenicii care veniseră în biserică au fost botezați de apostolii care-L văzuseră pe Domnul.
13. Orbul care îl primise pe acesta era cu cei ce-l prigoneau.
14. Duhurile rele care erau scoase afară au spus acest lucru celui ce le scotea.
15. Pe când noi mergeam prin pustie, îi învățam pe cei ce erau cu noi.
16. Noi l-am văzut pe slujitor după ce crezuse în Domnul și pe când era încă în casă.

Lecția 19

Participiul aorist pasiv

Genitivul absolut

1901. Vocabular

γραφείς	participiul aorist II pasiv al lui γράφω (declinat ca și un participiu aorist I pasiv)
ἐκεῖ	adv. de loc, <i>acolo</i>
εὐθέως sau εὐθύς	adv. <i>îndată, imediat</i>
ἱμάτιον, τό	<i>veșmânt, haină</i>
οἰκία, ἡ	<i>casă, clădire, edificiu</i> (sinonim pentru οἶκος)
παιδίον, τό	<i>prunc, copilăș, copil mic</i>
στρατιώτης, ὁ	<i>ostaș, soldat</i>
συναγωγή, ἡ	<i>loc de adunare, sinagogă</i>
φυλακή, ἡ	<i>strajă, gardă, acțiunea de a face strajă, închisoare</i>

1902. Participiul aorist pasiv

Declinarea participiului aorist pasiv al verbului λύω

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
sg	N, V	λυθείς	λυθεῖσα	λυθέν
	G	λυθέντος	λυθείσης	λυθέντος
	D	λυθέντι	λυθείσῃ	λυθέντι
	A	λυθέντα	λυθεῖσαν	λυθέν
pl	N, V	λυθέντες	λυθεῖσαι	λυθέντα
	G	λυθέντων	λυθεισῶν	λυθέντων
	D	λυθεῖσι(ν)	λυθείσαις	λυθεῖσι(ν)
	A	λυθέντας	λυθείσας	λυθέντα

1903. Ca și participiul prezent indicativ și participiul aorist indicativ, participiul aorist pasiv este declinat după modelul declinării a III-a la masculin și neutru, și după modelul declinării I la feminin.

1904. Particula -θε, caracteristică sistemului aorist pasiv, apare peste tot. Ca și la restul sistemului aorist pasiv, ea este adăugată la rădăcina verbului.

1905. Augmentul trebuie desigur eliminat de la cea de-a șasea dintre formele verbale principale înainte de a forma participiul aorist pasiv (vezi §§1810, 1811).

1906. Participiul aorist pasiv are accent neregulat, el nefiind recesiv la nominativ singular masculin. La celelalte forme ale declinării se respectă regula accentului substantivului, cu excepția genitivului plural feminin, unde se aplică o altă regulă, despre care s-a vorbit la §§0406,1703.

1907. Ca și celelalte participii aoriste, participiul aorist pasiv denotă o acțiune anterioară timpului verbului principal. De asemenea, i se aplică toate cele spuse despre folosirea participiului ca atribut și ca substantiv.

Exemple:

ἐκβληθέντα τὰ δαιμόνια ὑπὸ τοῦ κυρίου ἀπῆλθεν εἰς τὴν θάλασσαν.

După ce au fost scoase afară de Domnul, duhurile rele au plecat în mare.

ἐγερθέντι ἐκ νεκρῶν προσῆλθον αὐτῷ.

După ce a fost înviat din morți, ei au venit la el.

οἱ διδασκάλους ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἦλθον εἰς τὸν οἶκον.

Cei ce fuseseră învățați de către apostol au venit în casă.

1908. Genitivul absolut

Un substantiv sau un pronume cu participiu este adeseori dezlegat de restul propoziției, într-o construcție numită *genitiv absolut*.

Exemple:

εἰπόντων ταῦτα τῶν ἀποστόλων οἱ μαθηταὶ ἀπῆλθον.

Aceste lucruri fiind spuse de apostoli, ucenicii au plecat.

Aici, **εἰπόντων** și **τῶν ἀποστόλων** sunt în poziție de genitiv absolut. **ἀποστόλων** nu este subiectul niciunui verb, subiectul singurului verb finit din propoziție fiind **μαθηταί**, și nici nu are vreo altă legătură cu structura propoziției. De aceea, el este în stare absolută (în sensul de *dezlegat, separat*). Desigur, tot ceea ce s-a spus deja despre timpul participiului se aplică genitivului absolut precum și altor construcții.

Trebuie observat că genitivul absolut este în mod normal folosit numai atunci când substantivul sau pronumele care însoțește participiul este altul decât subiectul verbului finit. Astfel, în propoziția...

εἰπόντες ταῦτα οἱ ἀπόστολοι ἀπῆλθον.

După ce au spus aceste lucruri apostolii au plecat.

... cuvântul **ἀπόστολοι** este legat de structura propoziției; el este subiectul verbului principal **ἀπῆλθον**. De aceea, el nu este în poziție *absolută*. În exemplul dinainte însă, nu apostolii, ci altcineva era indicat ca executând acțiunea descrisă de verbul principal; așadar, **ἀποστόλων** nefiind subiectul propoziției, el se află în poziție de *genitiv absolut*.

λέγοντος αὐτοῦ ταῦτα οἱ μαθηταὶ ἀπῆλθον.

Pe când spunea el aceste lucruri, ucenicii au plecat.

τῶν μαθητῶν διδασκέντων ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον οἱ δοῦλοι.

După ce ucenicii au fost învățați de Domnul, slujitorii au ieșit în pustie.

1909. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. πορευθέντος τοῦ ἄρχοντος πρὸς τὸν κύριον οἱ δοῦλοι εἶπον ταῦτα τοῖς μαθηταῖς.
2. πορευθεὶς πρὸς αὐτούς ὁ ἄρχων ἐπίστευσεν εἰς τὸν κύριον.
3. πιστευσάντων ἡμῶν εἰς τὸν κύριον εὐθὺς ἐπίστευσε καὶ ὁ ἄρχων.
4. εἰσελθόντος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐγερθέντος ὑπὸ τοῦ κυρίου οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν.
5. ἐκβληθέντος αὐτοῦ ἐκ τῆς συναγωγῆς συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες.
6. ἐκβληθέντα ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐδίδαξεν αὐτὸν ὁ κύριος.
7. εἰπόντος ταῦτα τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου οἱ μαθηταὶ ἐκήρυξαν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
8. τοῖς θεραπευθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ εἶπετε ῥήματα ἐλπίδος καὶ ζωῆς.
9. ἐλθόντος τούτου εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εὐθέως εἶπομεν τοῖς ἄλλοις τὰ ῥήματα τὰ παραλημφθέντα ἀπὸ τοῦ κυρίου.
10. βληθέντες εἰς φυλακὴν διὰ τὸ εὐαγγέλιον τὸ κηρυχθὲν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἐδόξασαν ἐκεῖ τὸν σῶσαντα αὐτούς.
11. ἀναλημφθέντος αὐτοῦ εἰς οὐρανὸν εἰσῆλθον οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν.
12. ἐδέξασθε τοὺς ἐκβληθέντας ἐκ τῆς συναγωγῆς καὶ τὰς δεξαμένας αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν.
13. αὗται εἰσιν αἱ διωχθεῖσαι καὶ ἔτι διωκόμεναι ὑπὸ τῶν ἀρχόντων.
14. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐλπίς ἡ κηρυχθεῖσα ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ τῶν ἰδόντων τὸν κύριον.
15. τῶν στρατιωτῶν διωξάντων ἡμᾶς εἰς τὴν οἰκίαν ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ὄντες ἐκεῖ.
16. διωχθέντας ἡμᾶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐδέξαντο οἱ ὄντες ἐν τῇ οἰκίᾳ.
17. εἰσερχομένῳ σοι εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον οἱ ἄρχοντες, εἰσελθόντα δὲ ἐξέβαλον.
18. ταῦτα μὲν εἶπον αὐτοῖς προσφέρουσι τὰ παιδία τῷ κυρίῳ, ἐκεῖνα δὲ προσενεγκοῦσιν.
19. πορευομένου μὲν τοῦ κυρίου μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἔλεγον οἱ ἀπόστολοι ταῦτα, ἐλθόντος δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἐκεῖνα.
20. ταῦτα εἶπον ὑμῖν ἔτι οὕσιν μετ' ἐμοῦ.

B. Traduceți în limba greacă:

1. După ce ostașii au luat hainele de la copii, ucenicii au fost scoși afară din casă.
2. După ce ucenicii au fost dați afară din sinagogă, ei au venit la noi.
3. Pe când intram noi în casa noastră, Domnul a spus aceste lucruri dregătorilor.
4. Domnul v-a spus acele lucruri atât pe când erați cu El în drum cât și după ce ați venit la dregător.

5. Cei ce-l auziseră pe apostol spunând aceste lucruri au văzut casa care fusese distrusă de soldați.
6. După ce dregătorii au auzit lucrurile care au fost spuse de Domnul, i-au prigonit pe ucenici.
7. Când ucenicii au fost prigoniți de către dregători, apostolii s-au dus într-o altă casă.
8. Cei ce s-au dus în casa dregătorului erau frații mei.
9. După ce numele noastre vor fi fost scrise în cartea vieții, îl vom vedea pe Domnul.
10. După ce vom fi fost aduși la Domnul de către ucenicii aceștia, îl vom vedea pentru totdeauna.
11. Aceștia sunt dregătorii care au devenit ucenici ai tăi.
12. Când apostolii au fost aruncați în temniță, ucenicii care auziseră aceste lucruri au plecat într-un alt loc.
13. După ce acele femei au fost aruncate în temniță, noi am plecat în pustie.
14. După ce cei ce fuseseră aruncați în temniță l-au văzut pe omul ce fusese înviat, ei s-au minunat și au crezut în Domnul.
15. După ce ucenicii i-au condus la Domnul pe cei ce fuseseră prigoniți din pricina lui, acei slujitori au venit la noi aducându-ne daruri bune.
16. Cei ce nu au primit această nădejde de la Dumnezeu nu vor intra în împărăția cerurilor.

Lecția 20

Modul conjunctiv

2001. Vocabular

ἁμαρτάνω	<i>rătăcesc, mă înșel, săvârșesc o greșeală, păcătuiesc</i>
δικαιοσύνη, ἡ	<i>dreptate</i>
ἐάν	particulă condițională, cu conjunctiv, <i>dacă</i>
εἰ	cu indicativ, <i>dacă</i>
εὐαγγελίζομαι	deponent, cu forme medii, <i>predic Evanghelia</i> (cu acuzativul lucrului predicat și, fie acuzativul, fie dativul persoanei căreia i se predică).
ἵνα	conj., cu conjunctiv, <i>pentru a, ca să, astfel încât</i>
λαός, ὁ	<i>popor, mulțime</i>
λοιπός, -ή, -όν	adj., <i>care rămâne, rămas</i>
μακάριος, -α, -ον	<i>fericit, preafericit</i>
μαρτυρία, ἡ	<i>mărturisire, mărturie</i>
μηδέ	part. adv. negativă, <i>și nu, nici, nici chiar; μηδέ... μηδέ nici... nici</i>
μηκέτι	adv. neg., cu celelalte moduri în afară de indicativ, <i>nu mai</i>
ὄχλος, ὁ	<i>mulțime, gloată</i>

2002. Modul conjunctiv se folosește numai la timpurile prezent și aorist (în foarte puține cazuri, apare și la timpul perfect). El are terminații personale *primare* peste tot, chiar și la timpul aorist, care este un *timp secundar*. Terminațiile personale sunt peste tot precedate de vocala tematică lungă **ω/η**, în locul vocalei tematice scurte **ο/ε** care apare la prezent indicativ.

2003. Conjunctivul prezent activ al verbului λύω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λύω	λύωμεν
<i>II</i>	λύης	λύητε
<i>III</i>	λύη	λύωσι(ν)

2004. Conjunctivul prezent mediu/pasiv al verbului λύω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λύωμαι	λύόμεθα
<i>II</i>	λύη	λύησθε
<i>III</i>	λύηται	λύονται

2005. Se va observa că aceste forme de conjunctiv prezent sunt asemănătoare formelor de indicativ prezent, cu deosebirea că imediat după rădăcină vine o vocală lungă în locul uneia scurte: **ω/η** la conjunctiv, față de **ο/ε** la indicativ. Singurele excepții sunt (1) la indicativ prezent persoana a III-a plural, unde **ω** la conjunctiv stă în locul lui **ο** al indicativului, și (2) la prezent mediu și pasiv, persoana a II-a singular, unde indicativul are și el pe **η** (în **λύη**).

2006. Conjunctivul aorist activ al verbului λύω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λύσω	λύσωμεν
<i>II</i>	λύσης	λύσητε
<i>III</i>	λύση	λύσωσι(ν)

2007. Conjunctivul aorist mediu al verbului λύω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λύσμαι	λυσώμεθα
<i>II</i>	λυση	λύσησθε
<i>III</i>	λύσεται	λύσωνται

2008. Se va observa că terminațiile (cu vocală tematică) sunt aceleași la conjunctivul aorist activ și mediu ca și la conjunctivul prezent activ și mediu. Dar aceste terminații (cu vocală tematică) sunt la aorist adăugate la rădăcina aoristă, pe câtă vreme la prezent ele sunt adăugate la rădăcina prezentă. Ceea ce le deosebește este particula **σ**.

2009. La conjunctivul aorist nu se folosește augmentul (vezi §1804).

2010. Conjunctivul aorist II activ și mediu se conjugă ca și conjunctivul aorist I; atâta doar că se formează pe rădăcina de aorist II.

2011. Conjunctivul aorist pasiv al verbului λύω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λυθῶ	λυθῶμεν
<i>II</i>	λυθῇς	λυθῆτε
<i>III</i>	λυθῇ	λυθῶσι(ν)

2012. Conjunctivul aorist pasiv, ca și indicativul aorist pasiv, are terminații personale active. Terminațiile (cu vocala tematică) sunt exact ca cele de la conjunctivul prezent activ. Dar regula de accentuare a verbului pare a fi încălcată, căci accentul nu pare a fi recesiv. Această neregularitate aparentă este datorată faptului că a existat o *contragere*, particula **-θε** a rădăcinii aoriste pasive fiind

contrasă împreună cu vocalele care îi urmează, potrivit regulii corespunzătoare explicate în capitolul referitor la contragere. Dar, pentru scopurile noastre imediate, particularitatea accentului poate fi învățată pur și simplu, fără a insista deocamdată asupra motivului pentru care acesta este așa.

2013. Înainte de a forma conjunctivul aorist pornind de la formele principale verbale date în dicționare, augmentul trebuie eliminat, în maniera descrisă la §1810,1811.

2014. Conjunctivul prezent al verbului εἰμί

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ᾶ	ᾶμεν
<i>II</i>	ῆς	ῆτε
<i>III</i>	ῆ	ᾶσι

2015. Timpurile conjunctivului

În modul conjunctiv nu există nici o distincție de timp propriu-zis între timpuri: timpul aorist nu se referă la trecut, iar conjunctivul prezent nu se referă neapărat la prezent. Deosebirea între prezent și aorist se referă doar la felul în care acțiunea este privită. Conjunctivul aorist se referă la acțiune fără a spune ceva despre continuarea sau repetarea acesteia, în timp ce conjunctivul prezent se referă la ea ca fiind continuă sau repetată. Astfel, **ἵνα λύσω** înseamnă pur și simplu *pentru ca să dezleg*, în timp ce **ἵνα λύω** înseamnă același lucru, doar că are un aspect continuu.

2016. Negativul conjunctivului

Așa cum s-a explicat deja la §1815, negativul conjunctivului este μή.

2017. Conjunctivul de îndemn

Persoana I pl. a conjunctivului este folosită la formularea de îndemnuri.

πιστεύσωμεν εἰς τὸν κύριον.

Să credem în Domnul.

2018. Conjunctivul în propoziții de scop

Scopul este exprimat prin ἵνα plus conjunctiv.

ἐρχόμεθα ἵνα ἴδωμεν αὐτόν.

Venim pentru ca să-l vedem.

ἦλθομεν ἵνα ἴδωμεν αὐτόν.

Am venit pentru ca să-l vedem.

2019. Construcția ἵνα (= *pentru ca să*) plus conjunctiv, trebuie să fie bine deosebită de construcția ὅτι

(= *că*) plus indicativ. (Cea din urmă introduce un discurs indirect).
Pentru exemplificare, comparați propoziția:

λέγουσιν ὅτι γινώσκουσι τὸν κύριον.

Ei spun că Îl cunosc pe Domnul.

cu propoziția:

τοῦτο λέγουσιν ἵνα ἀκούωσιν οἱ μαθηταί.

Ei spun asta pentru ca ucenicii să audă.

Conjunctivul în condiționări de viitor

2020. Condiționările de viitor sunt exprimate prin **ἐάν** plus conjunctiv; alte condiționări sunt exprimate prin **εἰ** plus indicativ.

Această regulă simplă nu acoperă toate posibilitățile. De exemplu, ea nu ține seama de condiționările de „prezent general”, care sunt exprimate, ca și cele viitoare, prin **ἐάν** plus conjunctiv. Dar condiționările de prezent general sunt strâns legate de condiționările viitoare. În propoziția "Dacă cineva greșește suferă", care este o condiționare de prezent general, posibilitatea ca acel cineva să sufere se extinde și în viitor; ceea ce înțelegem prin aceasta este că ori de câte ori cineva greșește, va suferi din acea pricină. De aceea, probabil că nu este necesar ca studentul începător să fie încărcat și cu această categorie. În general, regula simplă dată aici va fi suficientă pentru greaca Noului Testament. Excepțiile pot fi observate pe măsură ce sunt întâlnite. Condiționările care nu se supun acestei reguli vor fi tratate la §3214.

ἐάν εισέλθωμεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁψόμεθα τὸν κύριον.

Dacă intrăm în casă Îl vom vedea pe Domnul.

Aici, **ἐάν εισέλθωμεν** se referă desigur la viitor. Comparați cu propoziția:

εἰ μαθηταί ἐσμεν τοῦ κυρίου σωθησόμεθα.

Dacă suntem ucenici ai Domnului, vom fi mântuiți.

Aici, înțelesul este: *Dacă acum este adevărat că suntem ucenici ai Domnului, vom fi mântuiți.*

Înțelegem deci că **εἰ... ἐσμεν** se referă la prezent.

ἐάν διδάσκητε τοὺς ἀδελφοὺς πιστοὶ ἐστε διδάσκαλοι.

Dacă îi învățați pe frați, sunteți învățători credincioși.

Aici, înțelesul este *Dacă în orice moment voi veți fi angajați în a-i învăța pe ucenici, sunteți învățători credincioși.* Aici, **ἐάν διδάσκητε** se referă la viitor. Comparați cu propoziția:

εἰ διδάσκετε τοὺς ἀδελφοὺς πιστοὶ ἐστε διδάσκαλοι.

Dacă îi învățați (acum...) pe frați, sunteți învățători credincioși.

Aici, înțelesul este *Dacă lucrarea în care acum tocmai vă aflați este aceea de a-i învăța pe frați, sunteți învățători credincioși.*

2021. Exemplele de mai sus arată că diferența între cele două feluri de condiționări tratate aici se referă numai la *protază* („dacă”). Diferitele moduri și timpuri pot să stea în *apodoză* (concluzie) după oricare din cele două feluri de *protază*. Un conjunctiv de îndemn, de exemplu, poate să stea după o condiționare de prezent simplu. De exemplu,

εἰ μαθηταὶ ἐσμεν τοῦ κυρίου διδάσκωμεν τοὺς ἀδελφούς.

Dacă suntem ucenici ai Domnului (adică: dacă acest lucru este acum adevărat), să-i învățăm pe frați.

2022. Trebuie de asemenea observat că nu se poate spune întotdeauna, pornind de la forma propoziției în limba română, dacă o anumită condiționare este prezentă sau viitoare. Astfel, în limba română modernă folosim adeseori prezentul indicativ pentru a exprima o condiționare viitoare. De exemplu, în propoziția *Dacă mâine plouă, nu ne vom duce la câmp*, expresia *dacă plouă* se referă desigur la viitor, și s-ar traduce în limba greacă cu **ἐάν** plus conjunctiv. Înțelesul propoziției în limba română deci, și nu forma, este cel care va determina conținutul frazei în limba greacă.

2023. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἐὰν εὐαγγελισώμεθα ὑμᾶς, λήψετε σωτηρίαν καὶ ἐλπίδα.
2. ἐὰν μὴ δέξησθε τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν, οὐ σωθήσεσθε.
3. ἐὰν μὴ ἴδῃ οὗτος τὸν κύριον, οὐ πιστεύσει εἰς αὐτόν.
4. εἰ κηρύσσεται ἡμῖν ὅτι ἀγαθὸς ἐστὶν ὁ κύριος, ἀγαθοὶ ὦμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα διδάσκωμεν τοὺς λοιπούς.
5. εὐηγγελισάμεν αὐτοὺς ἵνα σωθῶσιν καὶ ἔχωσιν ζωὴν.
6. μηκέτι ἀμαρτάνωμεν, ἵνα γενώμεθα μαθηταὶ πιστοί.
7. μακάριοί εἰσιν οἱ ὅχλοι, ἐὰν ἀκούσωσιν τὰ ῥήματά μου.
8. ἐὰν εἰσέλθωσιν εἰς ἐκείνην τὴν οἰκίαν οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν κύριον, εὐαγγελισώμεθα αὐτοὺς ἐκεῖ.
9. ἐκηρύξαμεν τούτῳ τῷ λαῷ τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς, ἵνα δέξωνται τὴν ἀλήθειαν καὶ σωθῶσιν.
10. προσέλθωμεν τῷ ἰδόντι τὸν κύριον, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς περὶ αὐτοῦ.
11. ταῦτα εἰπόντων αὐτῶν ἐν τῷ ἱερῷ οἱ ἀκούσαντες ἐδέξαντο τὰ λεγόμενα, ἵνα κηρύξωσιν αὐτὰ καὶ τοῖς λοιποῖς.
12. πιστεύσωμεν εἰς τὸν ἀποθανόντα ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα γράψῃ τὰ ὀνόματα ἡμῶν εἰς τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς.
13. ἐλεύσομαι πρὸς τὸν σώσαντά με, ἵνα μὴ λύω τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μηδὲ πορεύωμαι ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ θανάτου.
14. ταῦτα εἶπον ἐν τῷ ἱερῷ, ἵνα οἱ ἀκούσαντες σωθῶσιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ ἔχωσιν τὴν δικαιοσύνην τοῦ θεοῦ.

15. εἰ εἶδετε ταῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς κακαῖς, ὄψεσθε τὰ αὐτὰ καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.
16. ἐὰν μὴ διδαχθῇς ὑπὸ τοῦ κυρίου, οὐ γνώσῃ αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα.
17. ὁ λύων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχει ἐλπίδα, ἐὰν μὴ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν κύριον.
18. ταῦτα παρέλαβεν ἀπὸ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα παραλάβοντες αὐτὰ οἱ λοιποὶ σωθῶσιν καὶ αὐτοί.
19. συνελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν δεξώμεθα τὴν μαρτυρίαν τοῦ εὐαγγελισαμένου ἡμᾶς.
20. διωξάτων τῶν στρατιωτῶν τοὺς ἁγίους ἵνα μὴ πιστεύσωσιν εἰς τὸν σώσαντα αὐτούς, συνῆλθον οὗτοι εἰς τὴν συναγωγὴν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Să primim mărturia acestor oameni, pentru ca să fim mântuiți.
2. Dacă nu ne întoarcem la Domnul, nu-L vom cunoaște.
3. Dacă Domnul pregătește un loc pentru noi, vom intra în cer.
4. Dacă am primit această poruncă de la Domnul, să predicăm evanghelia la mulțime.
5. Dacă oamenii aceștia sunt ucenici ai Domnului, nu-i vor prizoni pe sfinți.
6. Dacă acești stăpânitori îi prigonesc pe cei ce au crezut în Domnul, ei nu vor veni la Domnul ca să fie mântuiți.
7. Dacă el o vede pe femeia care i-a primit pe sfinți, îi va lua pe copiii mici de la ea.
8. După ce ucenicii au spus aceste lucruri sfinților, ei au fost învățați de către Domnul, pentru ca să nu mai păcătuiască.
9. Dacă fiul omului a venit ca să-i mântuiască pe păcătoși, să primim mărturia lui.
10. Dacă-l cunoaștem pe Domnul, să nu-i prigonim pe sfinții lui și nici să nu-i dăm afară din sinagogă.
11. Dacă mulțimile care l-au auzit pe Domnul îl văd în acea sinagogă, ele vor veni la el pentru ca el să le spună cuvinte de speranță.
12. Dacă el nu spune aceste lucruri mulțimilor, ele nu vor fi mântuite.

(Care este aici forma corectă: **εἰ μή** sau **ἐὰν μή**?)

13. Dacă-l vezi în noaptea aceea pe cel ce te-a mântuit, stăpânitorul te va prizoni, ca să nu predici evanghelia la ceilalți.
14. Domnul a venit la noi, pentru ca noi să vă predicăm vouă evanghelia.
15. Slujitorii cei credincioși au venit ca să ne aducă acele veșminte.

Lecția 21

Infinitivul prezent și aorist

Infinitivul articular

Discursul indirect

Nume proprii

2101. Vocabular

δεῖ	verb impersonal, folosit numai la persoana a III-a (cere acuzativ), <i>trebuie, se cuvine, este necesar</i>
ἔξεστι(ν)	verb impersonal, folosit numai la persoana a III-a (cere dativul persoanei pentru care „se cuvine să”), <i>este îngăduit, este cu putință, este posibil, se cuvine</i>
θέλω	<i>doresc, vreau</i>
Ἰησοῦς, Ἰησοῦ, ὁ	<i>Isus</i>
Ἰουδαῖος, ὁ	<i>Iudeu</i>
κελεύω	<i>poruncesc</i>
κώμη, ἡ	<i>târg, sat, orășel</i>
μέλλω	<i>sunt gata să, sunt pe punctul de, intenționez să</i>
ὀφείλω	<i>sunt dator, datorez, sunt obligat, sunt silit, (eu) trebuie să</i>
πάσχω	<i>trec prin încercări, pătimesc, sufăr</i>
πρό	prep. <i>în fața, înainte de, înaintea</i> (cere genitiv)
σωτηρία, ἡ	<i>mântuire, salvare, izbăvire, scăpare</i>
Φαρισαῖος, ὁ	<i>fariseu</i>
Χριστός, ὁ	<i>Hristos</i>

Infinitivul prezent și aorist

2102. Infinitivul prezent și aorist al verbului λύω

	<i>Prezent</i>	<i>Aorist</i>
<i>Activ</i>	λύειν	λύσαι
<i>Mediu</i>	λύεσθαι	λύσασθαι
<i>Pasiv</i>	λύεσθαι	λυθῆναι

2103. Se va observa că:

- infinitivul prezent se formează pe rădăcina prezentului;
- infinitivul aorist activ și mediu se formează pe rădăcina aoristă (cu caracteristica **-σα**);
- infinitivul aorist pasiv se formează pe rădăcina aoristă pasivă (cu caracteristica **-θε** lungită la **-θη**).

2104. Aoristul I activ infinitiv este accentuat pe penultima silabă, chiar dacă acest lucru implică o excepție de la regula accentului verbelor. Astfel, avem de exemplu **πιστεῦσαι**, și nu **πίστευσαι**.

2105. Infinitivul aorist II activ al verbului **λείπω** este **λιπεῖν**, iar infinitivul aorist II mediu este **λιπέσθαι**. Acestea sunt identice cu formele de infinitiv prezent în ce privește terminațiile, diferența constând în iregularitatea accentului.

2106. Infinitivul prezent al verbului **εἰμί** este **εἶναι**.

2107. Infinitivul este un substantiv verbal. În multe cazuri, folosirea infinitivului în limba greacă este atât de asemănătoare cu cea din limba română, încât nu necesită niciun comentariu. De exemplu:

θέλω ἀκούειν τὸν λόγον.

Doresc să ascult cuvântul.

În acest caz, traducerea în limba română este perfect literală.

2108. În mod normal nu există nici un fel de distincție privitoare la timp propriu-zis între timpurile infinitivului; deosebirea între ele este asemănătoare cu situațiile întâlnite la conjunctiv. Infinitivul prezent se referă la o acțiune care este continuă sau repetată; infinitivul aorist nu are nici o conotație de acest gen.

2109. Negativul infinitivului este **μή**.

Infinitivul articular

2110. Fiind substantiv, infinitivul grecesc poate să aibă articol, ca oricare alt substantiv. El este tratat ca un substantiv neutru nedeclinabil; va avea deci articol neutru.

Infinitivul cu articol poate să se găsească în cele mai multe construcții în care se poate găsi orice substantiv. Astfel:

καλόν ἐστι τὸ ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν.

Este frumos a muri pentru frați.

sau, într-o traducere mai puțin literală:

Este frumos să-ți dai viața pentru frați.

Aici, **τὸ ἀποθανεῖν** este un substantiv în cazul nominativ; el este subiectul verbului **ἐστιν**.

2111. O importanță deosebită o are folosirea infinitivului articular după prepoziții.

Exemple:

μετὰ τὸ λῦσαι

după actul de eliberare

ἐν τῷ λύειν

în timpul procesului de eliberare

διὰ τὸ λυθῆναι

din pricina faptului de a fi eliberat

μετὰ τὸ λυθῆναι

după actul de a fi eliberat

πρὸ τοῦ λῦσαι

înainte de actul eliberării

εἰς τὸ λῦσαι

spre procesul de eliberare

Această ultimă prepoziție, **εἰς**, este foarte adesea folosită împreună cu infinitivul articular pentru a exprima un scop. Dacă o anumită acțiune este efectuată pentru a intra într-o altă acțiune, ea este efectuată în scopul acelei acțiuni. Astfel, **εἰς τὸ λῦσαι** înseamnă *pentru scopul de a elibera*.

2112. Până acum, am privit infinitivul ca pe un substantiv. El este însă și parte verbală, iar ca parte verbală el poate avea nu numai complemente adverbiale și directe - ca în cazul participiului - ci și subiect.

Subiectul infinitivului este la cazul *acuzativ*.

Exemple:

ἐν τῷ λέγειν αὐτοὺς ταῦτα

în împrejurarea că ei spuneau aceste lucruri

Aici, **αὐτούς** este subiectul infinitivului **λέγειν**, iar **ταῦτα** este complementul direct al acestuia.

μετὰ τὸ ἀπολυθῆναι τὸν ὄχλον ἀπῆλθεν ὁ κύριος.

După împrejurarea că mulțimii i s-a dat drumul, Domnul a plecat.

Același lucru ar putea fi exprimat astfel:

ἀπολυθέντος τοῦ ὄχλου ἀπῆλθεν ὁ κύριος.

διὰ δὲ τὸ λέγεσθαι τοῦτο ὑπὸ τῶν ὄχλων ἀπῆλθεν ὁ ἀπόστολος.

Datorită împrejurării că mulțimile au spus aceste lucruri, apostolul a plecat.

ταῦτα δὲ εἶπον ὑμῖν εἰς τὸ μὴ γενέσθαι ὑμᾶς δούλους τῆς ἁμαρτίας.

Și aceste lucruri vi le-am spus ca să nu deveniți robi ai păcatului.

2113. Se observă că uneori este necesar ca infinitivul articular cu prepoziții să fie tradus în limba română cu ajutorul unei propoziții ce începe cu o conjuncție. Trebuie însă avut în vedere că o astfel de traducere nu are nimic în comun cu detaliile textului original grecesc. Lucrul acesta se face cu scopul de a traduce cu exactitate ideea textului grecesc și nu neapărat cuvintele individuale din care acesta se compune.

Discursul indirect

2114. Discursul indirect poate fi exprimat uneori prin acuzativ plus infinitiv.

Exemplu:

ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι αὐτὸν εἶναι τὸν προφήτην.

Oamenii spuneau că el este proorocul.

2115. De obicei însă, discursul indirect este exprimat prin **ὅτι** plus indicativ. De observat că în limba greacă se menține în discursul indirect modul și timpul pe care l-ar avea discursul direct care stă în spatele celui indirect.

Exemple:

λέγει ὅτι βλέπει τὸν ἀπόστολον.

El zice că-l vede pe apostol.

Aici, discursul direct care stă în spatele discursului indirect este *Eu îl văd pe apostol*, căci acestea ar fi cuvintele vorbitorului, dacă acesta s-ar exprima prin a se cita pe sine însuși.

εἶπεν ὅτι βλέπει τὸν ἀπόστολον.

El a zis că-l vede pe apostol.

Aici, **βλέπει** este la timpul prezent deoarece discursul direct care stă în spatele discursului indirect este *Eu îl văd pe apostol*, căci acestea ar fi cuvintele vorbitorului dacă acesta s-ar exprima printr-un discurs direct.

εἶπεν ὁ μαθητὴς ὅτι εἶδεν τὸν ἀπόστολον.

Ucenicul a zis că-l văzuse pe apostol.

Aici, discursul direct care stă în spatele discursului indirect este *L-am văzut pe apostol*.

εἶπεν ὅτι ὄψεται τὸν ἀπόστολον.

El a zis că-l va vedea pe apostol.

Discursul direct ar fi *Îl voi vedea pe apostol*.

Nume proprii

2116. Numele proprii (se scriu cu majusculă) adeseori au articol. Desigur, atunci când traducem din greacă în română, va trebui, în cazul unor asemenea situații, să omitem articolul. Declinarea numelui lui Isus:

N	Ἰησοῦς
G	Ἰησοῦ
D	Ἰησοῦ
A	Ἰησοῦν
V	Ἰησοῦ

2117. Anumite substantive, care se referă la persoane sau lucruri care nu sunt parte dintr-o categorie oarecare ci sunt unice, sunt tratate ca nume proprii, articolul putând fi folosit sau omis. De exemplu:

θεός sau ὁ θεός = *Dumnezeu*
πνεῦμα sau τὸ πνεῦμα = *Duhul*
κόσμος sau ὁ κόσμος = *lumea*
νόμος sau ὁ νόμος = *Legea*

2118. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

- οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.
- κελεύσας δὲ τοὺς ὄχλους ἀπολυθῆναι ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον.
- οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ ἐκβαλεῖν αὐτόν.
- ἤρξατο δὲ ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν.
- μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν δόξῃ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.
- εἰ θέλει μετ' ἐμοῦ ἐλθεῖν, δεῖ αὐτὸν ἀποθανεῖν.
- καλὸν σοὶ ἐστὶν εἰς ζωὴν εἰσελθεῖν.
- ἐν δὲ τῷ λέγειν με τοῦτο ἔπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς.
- μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι τὸν κύριον ἐδίωξαν οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.
- πρὸ δὲ τοῦ βληθῆναι εἰς φυλακὴν τὸν προφήτην ἐβάπτιζον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ τοὺς ἐρχομένους πρὸς αὐτούς.
- διὰ δὲ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐκεῖ συνῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι.
- θέλω γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα λάβητε δῶρον ἀγαθόν, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς μαθητὰς πιστούς.
- ἀπέθανεν ὑπὲρ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.
- ἔπεμψεν ὁ θεὸς τὸν Ἰησοῦν, ἵνα ἀποθάνῃ ὑπὲρ ἡμῶν, εἰς τὸ δοξάζειν ἡμᾶς τὸν σῶσαντα ἡμᾶς.
- εἶπεν ὁ τυφλὸς ὅτι βλέπει τοὺς ἀνθρώπους.

16. εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλεύσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
17. ταῦτα ἔλεγεν ὁ ἀπόστολος ἔτι ὢν ἐν σαρκί, εἰς τὸ πιστεῦσαι εἰς τὸν Ἰησοῦν τοὺς ἀκούοντας.
18. κελεύσας ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς ἐλθεῖν εἰς τὴν κώμην εὐθὺς ἀπέλυσε τὸν ὄχλον.
19. σωθέντες ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ὀφείλομεν καὶ πάσχειν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
20. ἐν τῷ πάσχειν ἡμᾶς ταῦτα ἔλεγον οἱ ἀδελφοὶ ὅτι βλέπουσι τὸν Ἰησοῦν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Pe când Isus predica evanghelia la popor, fariseii porunceau soldaților să-l aducă.
2. După ce Isus a poruncit mulțimii să plece, ucenicii Săi au venit la El.
3. Dacă dorim să-L vedem pe Isus, să mergem în satul acesta.
4. Ei au spus că se cuvine să ia aceste veșminte.
5. Ei au văzut că este necesar să ia aceste haine.
6. După ce Isus a spus aceste lucruri Fariseilor, mulțimea a plecat.
7. Din cauză că nu suntem ucenici ai lui Isus, dregătorul ne va porunci să plecăm.
8. După ce mântuirea a fost predicată poporului, Isus i-a învățat pe ucenicii Săi.
9. Trebuie ca atunci când suferim aceste lucruri să ne rugăm la Cel care ne-a mântuit.
10. Vom fi mântuiți în ceasul acela, pentru că am crezut în numele lui Isus.
11. Cei ce au venit în satul acela au văzut că Isus este în casă.
12. Să nu păcătuim, căci Dumnezeu nu va primi în Împărăția Sa pe cei ce păcătuiesc și nu se întorc la El.
13. În timp ce oamenii aceștia se rugau la Dumnezeu, soldații prigoneau biserica.
14. Și după ce au intrat ei în satul acesta, au spus că doresc să-L vadă pe Isus.
15. Această femeie a venit să vadă lucrările Hristosului.
16. Oamenii au fost aduși la Isus Hristos pentru ca acesta să-i vindece.

Lecția 22

Verbe contrase

2201. Vocabular

ἀγαπάω	<i>iubesc</i> ; în Noul Testament este cuvântul cel mai frecvent folosit, și are sensul cel mai înalt, pentru noțiunea de <i>a iubi</i>
ἀκολουθέω	<i>însoțesc, urmez pe, merg cu, vin după</i> ; de obicei, cere dativ.
Γαλιλαία, ἡ	<i>Galilea</i>
δηλόω	<i>fac cunoscut, arăt, lămpiesc, spun</i>
εὐλογέω	<i>vorbesc ce este bine, vorbesc de bine, binecuvântează, slăvesc, aduc mulțumire</i>
εὐχαριστέω	<i>sunt recunoscător, mulțumesc, aduc mulțumiri</i>
ζητέω	<i>caut ceva sau pe cineva, (eu) cer</i>
θεωρέω	<i>sunt spectator, privesc, văd</i>
καλέω, καλέσω, ἐκάλεσα, -, -, ἐκαλήθην	<i>dau nume, numesc, chem pe nume, chem la</i>
λαλέω	<i>strig, țip, vorbesc</i>
παρακαλέω	<i>rog, invit, chem, îndemn, încurajez, mângâi</i>
περιπατέω	<i>merg, mă plimb, umblu de colo până colo, umblu</i>
ποιέω	<i>fac, termin, isprăvesc, realizez, săvârșesc, creez</i>
προσκυνέω	<i>mă prosternez, mă închin în fața cuiva. De obicei, cere dativ; uneori, cere acuzativ.</i>
σταυρόω	<i>răstignesc, crucific</i>
τηρέω	<i>păzesc, supraveghez, veghez asupra cuiva, păstrez, pun deoparte, țin, rețin</i>
τιμάω	<i>evaluez, prețuiesc, estimez, pune (fixez) un preț, tratez cu cinste, cinstesc</i>
φιλέω	<i>iubesc</i> ; felul de dragoste caracteristică prieteniei, afecțiunii, simpatiei; acest cuvânt este mult mai puțin folosit în Noul Testament decât ἀγαπάω .
χώρα, ἡ	<i>ținut, regiune, meleag, țară, teritoriu</i>

2202. Reguli de contragere

Două vocale, sau o vocală și un diftong, sunt adeseori unite într-o singură vocală sau un singur diftong. Procesul prin care se realizează aceasta se numește *contragere*.

2203. Se va presupune desigur că acest fenomen apare atunci când cele două vocale sau vocala și diftongul fac parte din același cuvânt.

2204. Regulile de contragere sunt următoarele:

I. Vocală + vocală

1. O vocală deschisă și una închisă - atunci când cea deschisă este înaintea celeilalte - se unesc în diftongul compus din cele două vocale. Exemplu: **ε-ι** se transformă în **ει**. Trebuie observat că atunci când vocala închisă se află înaintea celei deschise, nu se formează un diftong: cele două vocale vor face parte din silabe diferite. Exemplu: **ι-ε-ρὸν**.

2. Două vocale asemănătoare se transformă în vocala corespondentă lungă.

Exemple:

α-α se transformă în **α** lung

ε-η se transformă în **η**

ο-ω se transformă în **ω**

3. Totuși, **ε-ε** se transformă în **ει** iar **ο-ο** se transformă în **ου**.

4. Sunetul **ο** (**ο** sau **ω**) are prioritate asupra sunetelor **α**, **ε**, **η** (fie că **ο** este înainte sau după) și determină formarea lui **ω**.

Exemple:

α-ο se transformă în **ω**

ε-ω se transformă în **ω**

5. Totuși, **ε-ο** și **ο-ε** se transformă în **ου**. Această regulă constituie o excepție a regulii 4.

6. Atunci când **α** și **ε** sau **η** sunt alăturate, prima dintre vocale are prioritate asupra celeilalte și se transformă în vocala sa lungă.

Exemple:

α-ε și **α-η** se transformă în **α** lung

ε-α se transformă în **η**.

II. Vocală + diftong

1. O vocală dispare prin absorbție înaintea unui diftong care începe cu aceeași vocală.

Exemple:

ε-ει se transformă în **ει**

ο-ου se transformă în **ου**

2. Când o vocală se află înaintea unui diftong care nu începe cu aceeași vocală, aceasta se contrage cu prima vocală a diftongului. Cea de-a doua vocală a diftongului dispare, cu excepția cazului în care aceasta este **ι**, când ea devine **ι** subscris.

Exemple:

α-ει se transformă în **α** (**α** este contrasă cu **ε** conform I.6, iar **ι** devine subscris)

α-ου se transformă în **ω** (**α** este contrasă cu **ο** conform I.4, iar **υ** dispare)

ε-ου se transformă în **ου** (**ε** este contrasă cu **ο** conform I.5, iar **υ** dispare).

3. Totuși, **ο-ει** și **ο-η** se transformă în **οι**.

III. Accentul silabelor contrase

1. Dacă una din silabele contrase a avut accent, silaba care rezultă prin contragere primește accent. Dacă silaba rezultantă este penultimă sau antepenultimă, felul de accent va fi determinat de *regulile generale de accentuare*. Dacă silaba rezultată este ultimă, accentul ei va fi circumflex.

Exemple:

a) **φιλέομεν** se transformă în **φιλούμεν**, conform I.5. Deoarece una din cele două silabe care s-au unit, formând diftongul **ου**, are accent, acest diftong rezultat trebuie să aibă accent. Regulile generale de accentuare spun că dacă ultima silabă este scurtă, penultima - dacă este accentuată - va avea accent circumflex. De aceea, accentuarea se face astfel: **φιλοῦμεν**.

b) **τιμαόμεθα** se transformă în **τιμώμεθα**, conform I.4. Deoarece una din cele două silabe care s-au unit pentru a forma **ω** a avut accent, **ω** trebuie să aibă accent. Dar în conformitate cu regulile generale de accentuare, numai un accent ascuțit poate să stea pe antepenultima silabă. De aceea, modul corect de accentuare este **τιμώμεθα**.

c) **δηλόεις** se transformă în **δηλοις**, conform II.3. Deoarece una din cele două silabe care s-au unit pentru a forma **οι** a avut accent, **οι** trebuie de asemenea să aibă accent. Regulile generale de accentuare ar permite ca pe o silabă ultimă să stea fie un accent ascuțit, fie unul circumflex. Dar, cum am arătat mai sus, deoarece această silabă ultimă rezultă prin contragere, modul corect de accentuare este **δηλοῖς**.

2. Dacă nici una din silabele contrase nu a avut accent, nici silaba rezultată nu va avea accent.

Exemplu: **ἐφίλεε** se transformă în **ἐφιλει**, conform I.3. Deoarece nici una din silabele contrase pentru a forma **ει** nu a fost accentuată, nici **ει** nu va primi accent. Modul corect de accentuare va fi deci **ἐφίλει**.

Sistemul prezentului la verbele contrase

2205. Studentul va face următorul exercițiu: va scrie formele necontrase ale verbelor **τιμάω**, **φιλέω**, **δηλόω**, la toate modurile studiate pentru timpurile prezent și imperfect, iar apoi va scrie în dreptul lor formele corespunzătoare contrase, aplicând regulile de contragere. Rezultatele pot fi verificate cu

ajutorul tabelelor de conjugare prezentate la §3336, 3337, 3338.

2206. Trebuie observat că există două excepții la aceste reguli:

- (1) Prezentul activ infinitiv al verbelor în **-αω** se contrage de la **-άειν** la **-ᾶν**, în loc de **-ᾷν**;
- (2) Prezentul activ infinitiv al verbelor în **-οω** se contrage de la **ο-ειν** la **-οῦν**, în loc de **-οῖν**.

2207. Contragerea are loc pentru toate formele declinării participiului.

2208. În general, formele necontrase ale acestor verbe în **-άω**, **-έω** și **-όω** nu apar în Noul Testament. Motivul pentru care în dicționare se dau formele necontrase, și nu cele contrase, la prezent activ indicativ persoana I singular, este acela că pentru a putea conjuga verbul trebuie cunoscută forma lui necontrasă, căci este o mare diferență între situațiile în care, de exemplu, forma **τιμῶ** este contrasă de la **τιμάω**, **τιμέω**, sau **τιμόω**.

Formele principale ale verbelor în **-άω**, **-έω** și **-όω**

2209. Verbele a căror rădăcină se termină în vocală, de obicei lungesc acea vocală (**α** și **ε** fiind ambele lungite la **η**) înainte de aplicarea sufixelor de timp (de exemplu, **-σο/ε** la sistemul viitor, **-σα** la sistemul aorist I și **-θε** la sistemul aorist pasiv). Astfel, formele principale ale verbului **τιμάω**, atâtea câte le-am învățat deja, sunt: **τιμάω**, **τιμήσω**, -, -, **ἐτιμήθην** (nu **τιμάω**, **τιμάσω**, etc.); formele principale ale verbului **φιλέω** sunt: **φιλέω**, **φιλήσω**, etc.; iar pentru verbul **δηλόω** avem: **δηλόω**, **δηλώσω**, etc. Trebuie observat că această lungire a vocalei finale a rădăcinii acestor verbe „contrase” nu are nimic în comun cu contragerea. Contragerea apare numai în sistemul prezentului.

2210. Este foarte important ca studentul să învețe și inversul procesului implicat în această regulă.

Astfel, dacă se găsește în exercițiile de traducere forma **φανερωθεῖς**, studentul trebuie să-și dea seama mai întâi că particula **-θε** în **φανερωθεῖς** este în mod evident semnul sistemului aorist pasiv. Rădăcina verbului, după îndepărtarea sufixului de timp, trebuie să fie **φανερω-**. Dar, deoarece vocala finală a rădăcinii verbului este lungită înainte de sufixul de timp **-θε**, rădăcina verbului a fost **φανερο-** și verbul a fost **φανερόω**.

Sau, dacă se găsește forma **ἠρωτήθη**, studentul trebuie mai întâi să-și dea seama că **-θη** este evident terminația aoristului pasiv indicativ, persoana a III-a singular, precum în cazul lui **ἐλύθη**. Dar aoristul pasiv indicativ are augment, care, dacă verbul începe cu o vocală, constă în lungirea acelei vocale. De aceea, pentru a obține verbul, vocala **η** de la începutul lui **ἠρωτήθη** trebuie scurtată. Dar **η** este varianta lungită fie a lui **α**, fie a lui **ε**. Nu se poate determina deci dacă verbul începe cu **α** sau cu **ε**. Din nou, vocala **η** dinaintea lui **-θη** în cuvântul **ἠρωτήθη** face parte din forma lungită a rădăcinii verbului. Rădăcina verbului se termină deci fie în **α**, fie în **ε**. În consecință, există patru posibilități cu privire la forma verbală din care provine cuvântul **ἠρωτήθη**. Acesta poate proveni din **ἄρωτέω** sau din **ἄρωτάω** sau din **ἔρωτέω** sau din **ἔρωτάω**. Încercând toate acestea cu dicționarul, vom constata că ultima variantă este cea corectă.

2211. O excepție de la regula pe care tocmai am formulat-o este cuvântul **καλέω**. Acesta nu lungeste **ε-**

ul final al rădăcinii înainte de σ-ul sistemului viitor sau al celui aorist. Mai mult, aoristul pasiv se formează în mod neregulat.

2212. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. οὐκ εὐλόγησεν ὁ θεὸς τὸν μὴ περιπατοῦντα κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ.
2. οἱ ἀγαπώμενοι ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἀγαπῶσι τὸν ἀγαπῶντα αὐτούς.
3. λαλοῦντος τοῦ Ἰησοῦ τοῖς ἀκολουθοῦσιν ἤρξατο ὁ ἄρχων παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν.
4. ἀκολουθήσαντες τῷ λαλήσαντι ταῦτα ζητήσωμεν τὸν οἶκον αὐτοῦ.
5. εἰ ἀγαπῶμεν τὸν θεόν, τηρῶμεν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ ποιῶμεν τὰ λαλούμενα ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ.
6. τοῦτο ποιήσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ ὁ θεραπευθεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι ὄχλῳ.
7. ἐθεώρουν οἱ ἀπόστολοι τὰ ἔργα τὰ ποιούμενα ὑπὸ Ἰησοῦ ἐν τῷ περιπατεῖν αὐτοὺς σὺν αὐτῷ.
8. μετὰ τὸ βληθῆναι εἰς φυλακὴν τὸν προφήτην οὐκέτι περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ.
9. οἱ ἀγαπῶντες τὸν θεὸν ποιοῦσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.
10. ταῦτα ἐποιοῦν τῷ Ἰησοῦ καὶ οἱ θεραπευθέντες ὑπ' αὐτοῦ.
11. ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ὄχλοι, ἵνα θεωρῶσι τὰ ποιούμενα ὑπ' αὐτοῦ.
12. οὐ φιλοῦσι τὸν Ἰησοῦν οἱ μὴ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.
13. ἀγαπῶμεν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀγαπῶντες καὶ τοὺς ἀδελφούς.
14. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ ἔτι περιπατῶν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων.
15. ἐὰν μὴ περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ, οὐ θεωρήσομεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
16. μετὰ τὸ καλέσαι αὐτοὺς τὸν Ἰησοῦν οὐκέτι περιεπάτουν ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ πονηροῦ οὐδὲ ἐποιοῦν τὰ πονηρά.
17. ταῦτα ἐποιεῖτε ἡμῖν διὰ τὸ ἀγαπᾶν ὑμᾶς τὸν καλέσαντα ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.
18. τῷ Ἰησοῦ λαλήσαντι ταῦτα μετὰ τὸ ἐγερθῆναι ἐκ νεκρῶν προσεκύνησαν οἱ κληθέντες ὑπ' αὐτοῦ.
19. ἐθεώρουν τὸν Ἰησοῦν σταυρούμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἱ ἀκολουθήσασαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας.
20. οὐ θεωρήσομεν αὐτὸν ἐὰν μὴ ἀκολουθῶμεν αὐτῷ περιπατοῦντι ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Acele lucruri le-a spus Isus celor ce l-au urmat din Galilea.
2. Eu îl priveam pe cel ce m-a iubit și a murit pentru mine.
3. Să ne închinăm celui ce face aceste lucruri și să binecuvântăm numele lui cel sfânt.
4. Cei ce-l priveau pe când umbla în Galilea spuneau că nu doresc să-l urmeze.
5. După ce îl urmaseră pe Isus pe când el umbla în Galilea, ei l-au privit de asemenea după ce a fost înviat din morți.
6. Să-l căutăm pe cel ce ne-a spus cuvinte de speranță.
7. Să binecuvântăm numele celui ce a umblat cu noi în lume și a fost răstignit pentru noi.
8. Dacă îl urmezi pe cel ce face aceste lucruri, îl vei privi în slava sa.
9. Dacă nu-i iubim pe cei ce ne binecuvintează, nu-i vom iubi pe cei ce fac lucruri rele.
10. El ne iubește și ne arată slava sa, pentru ca noi să-l binecuvântăm pe Dumnezeu întotdeauna.
11. Pe când mulțimea îl urma pe Isus și asculta lucrurile ce erau spuse de el, dregătorii spuneau că ei nu-l iubesc.
12. Voi arăta celor ce mă urmează lucrurile ce mi-au fost arătate de Isus.
13. Aceștia sunt cei ce-l iubesc pe Isus și au privit lucrările lui și au fost chemați în împărăția sa.
14. Fratele său l-a îndemnat să-l urmeze pe Isus pentru ca să poată fi cu el veșnic.
15. Această pildă o spunem celor ce-l iubesc pe Dumnezeu și țin poruncile lui.
16. Acesta este copilul care-l binecuvintează pe Dumnezeu și-l iubește.

Lecția 23

Viitorul și aoristul I activ și mediu ale verbelor în lichidă

Viitorul indicativ al verbului εἰμί

Pronumele reflexiv

2301. Vocabular

ἀλλήλων	pronume personal reciproc, <i>unul pe altul</i>
ἀποθανοῦμαι	viitorul (deponent al) lui ἀποθνήσκω
ἀποκτενῶ, ἀπέκτεινα	viit. și aor. lui ἀποκτείνω
ἀποστειλῶ, ἀπέστειλα	viit. și aor. lui ἀποστέλλω
ἄρῳ, ἤρα	viit. și aor. lui αἶρω
βαλῶ	viit. lui βάλλω
ἑαυτοῦ, ἡς, οὗ	pronume reflexiv pers. a III-a sg. & pl., pers. I pl., pers. a II-a sg. & pl., <i>însuși/însăși</i>
ἐγερῶ, ἤγειρα	viit. și aor. lui ἐγείρω
ἐμαυτοῦ, ἡς, οὗ	pronume reflexiv pers. I sg., <i>eu însumi/însămi</i>
ἐπί	prep., cu Genitiv: <i>pe, locul unde se termină mișcarea, locul lângă care se găsește un lucru, în fața, în timpul, în fruntea, peste</i> ; cu Dativ: <i>împrejurările în care se petrece acțiunea, în legătură cu, după, spre, ținând seama de</i> ; cu Acuzativ: <i>în același loc, laolaltă, în timpul, în vederea unui scop, pentru, în vederea unui scop</i> ; această prepoziție este extrem de comună, dar destul de dificilă. Diferitele ei utilizări trebuie învățate prin observare, atunci când acestea sunt întâlnite.
ἔσομαι	viit. lui εἰμί
μενῶ, ἔμεινα	viit. și aor. lui μένω
μετανοέω	<i>mă căiesc, mă pocăiesc, regret</i>
σεαυτοῦ, ἡς	pronume reflexiv de pers. a II-a, <i>tu însuși/însăși</i>
σπείρω, σπερῶ, ἔσπειρα, -, -, ἐσπάρην	<i>semăn</i>
φοβέομαι	v. dep. cu forme pasive, <i>mă înfricoșez, mă înspăimânt, mă tem</i>

Viitorul și aoristul I activ și mediu ale verbelor în lichidă

2302. Verbele în lichidă sunt acele verbe ale căror rădăcină se termină în una din consoanele „lichide” λ, μ, ν sau ρ.

2303. Viitorul verbelor în lichidă

Viitorul activ și mediu al verbelor în lichidă se formează nu prin adăugarea la rădăcină a particulei -σο/ε (așa cum se face la celelalte verbe), ci prin adăugarea lui -εο/ε. Particula ε se contrage cu vocalele

tematice care-i urmează, după regulile de contragere prezentate în lecția precedentă. Astfel, viitorul activ și mediu al verbelor în lichidă se conjugă la fel ca prezentul verbelor în **-εω**.

2304. Viitorul activ indicativ al verbului κρίνω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	κρινῶ	κρινούμεν
<i>II</i>	κρινεῖς	κρινεῖτε
<i>III</i>	κρινεῖ	κρινούσι(ν)

2305. Se va observa că singurul lucru prin care viitorul activ indicativ la toate persoanele singular și la persoana a III-a plural se deosebește (în mod aparent) de prezentul activ indicativ la verbul **κρίνω** este accentul.

2306. Viitorul mediu indicativ al verbului κρίνω

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	κρινούμαι	κρινούμεθα
<i>II</i>	κρινῇ	κρινεῖσθε
<i>III</i>	κρινεῖται	κρινούνται

2307. Ne vom reaminti (vezi §1208) că, în sistemul prezent, rădăcina verbului este adeseori ascunsă. Astfel, viitorul unui verb în lichidă este adeseori deosebit de prezent prin ceva mai mult decât adăugarea lui **ε**.

Exemplu: viitorul lui **βάλλω** este **βαλῶ**, rădăcina verbului fiind **βαλ-** și nu **βαλλ-**. Chiar **κρινῶ** diferă în realitate de prezentul **κρίνω** prin aceea că **ι** este scurt la viitor și lung la prezent. Dar chiar și această distincție nu este valabilă în cazul lui **μένω**.

2308. Unele verbe au rădăcină lichidă la viitor, dar nu și la alte timpuri.

Exemplu: viitorul lui **λέγω** este **ἐρῶ**.

Aoristul I al verbelor în lichidă

2309. Aoristul I activ și mediu al verbelor în lichidă se formează nu prin adăugarea particulei **-σα** la rădăcina verbului, ci prin adăugarea lui **-α** și modificarea cuvântului (în general lungirea acestuia; **ε** se lungește nu la **η** ci la **ει**).

Conjugarea, la toate modurile, este ca și conjugarea celorlalte forme de aorist I.

Exemple:

	<i>Indicativ</i>	<i>Conjunctiv</i>	<i>Infinitiv</i>	<i>Participiu</i>
μένω	ἔμεινα	μείνω	μείναι	μείνας
ἀποστέλλω	ἀπέστειλα	ἀποστείλω	ἀποστεῖλαι	ἀποστεῖλας

2310. Verbele în lichidă pot să aibă forme de aorist II sau forme neregulate de aorist. De exemplu, aoristul lui **βάλλω** este **ἔβαλον**. Unele verbe pot chiar să aibă rădăcină prezentă care se termină într-o consoană lichidă, și totuși ele însele nu sunt verbe în lichidă. Astfel, **λαμβάνω** nu este verb în lichidă, căci rădăcina lui este **λαβ-**.

Studentul trebuie să-și amintească tot timpul că nu se pot prezice întotdeauna formele diferitelor sisteme de timpuri în limba greacă; trebuie consultat lexiconul.

2311. Viitorul indicativ al verbului εἰμί

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἔσομαι	ἐσόμεθα
<i>II</i>	ἔσῃ	ἔσεσθε
<i>III</i>	ἔσται	ἔσονται

Se va observa că conjugarea este ca și la viitorul mediu al verbului **λύω**, cu excepția faptului că la persoana a III-a singular vocala tematică este omisă, și astfel avem **ἔσται** și nu **ἔσεται**.

Pronumele reflexiv

2312. Declinarea pronumelui reflexiv ἐμαυτοῦ, -ῆς

	<i>sg</i>		<i>pl</i>	
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>m</i>	<i>f</i>
<i>G</i>	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν
<i>D</i>	ἐμαυτῷ	ἐμαυτῇ	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς
<i>A</i>	ἐμαυτόν	ἐμαυτήν	ἐαυτούς	ἐαυτάς

2313. Declinarea pronumelui reflexiv σεαυτοῦ, -ῆς

	<i>sg</i>		<i>pl</i>	
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>m</i>	<i>f</i>
<i>G</i>	σεαυτοῦ	σεαυτῆς	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν
<i>D</i>	σεαυτῷ	σεαυτῇ	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς
<i>A</i>	σεαυτόν	σεαυτήν	ἐαυτούς	ἐαυτάς

2314. Declinarea pronumelui reflexiv ἑαυτοῦ, -ῆς, -οῦ

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
G	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	ἑαυτοῦ	ἑαυτῶν	ἑαυτῶν	ἑαυτῶν
D	ἐντῷ	ἐαυτῇ	ἐντῷ	ἑαυτοῖς	ἑαυταῖς	ἑαυτοῖς
A	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτό	ἑαυτούς	ἑαυτάς	ἑαυτά

2315. Se va observa că declinarea pronumelui reflexiv este ca cea a lui αὐτός, cu excepția faptului că nu există cazul nominativ și că pentru pronumele de persoana I și a II-a nu există genul neutru.

2316. La plural, ἑαυτῶν, care inițial aparținuse numai pronumelui ἑαυτοῦ la persoana a III-a, este folosit la toate trei persoanele.

2317. Utilizarea pronumelui reflexiv

Pronumele reflexiv este pronumele care se răsfrânge asupra subiectului propoziției.

Exemple:

οὐ λαλῶ περὶ ἑμαυτοῦ *Nu voi vorbi despre mine.*
οὐ δοξάζεις σεαυτόν *Tu nu te slăvești pe tine însuși.*
οὐκ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ *El nu are viață în sine însuși.*
δοξάζετε ἑαυτούς *Voi vă slăviți pe voi înșivă.*

2318. Pronumele reciproc

Pronumele reciproc este ἀλλήλων, *de la unul la altul*. El apare în Noul Testament numai în formele ἀλλήλων *de la unul la altul*, ἀλλήλοις, *unul altuia* și ἀλλήλους *unul pe altul* (βλέπουσιν ἀλλήλους, *ei se văd unul pe altul*).

2319. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.
2. ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν ἐγερεῖ καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ.
3. εἶπεν ὁ μαθητὴς ὅτι ἀποθανεῖται ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ.
4. οὐκ ἐγεροῦμεν αὐτοὶ ἑαυτούς, ὁ δὲ Ἰησοὺς ἐγερεῖ ἡμᾶς ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
5. εὐθὺς ἦρεν ὁ πονηρὸς τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρέν.
6. ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, ἔσεσθε μαθηταὶ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν.
7. ἐὰν πιστεύσητε εἰς τὸν Ἰησοῦν, μετ' αὐτοῦ μενεῖτε εἰς τὸν αἰῶνα.

8. ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν.
9. χαρὰ ἔσται ἐπὶ τῷ ἁμαρτωλῷ τῷ ἐπὶ τῷ ῥήματι τοῦ Ἰησοῦ μετανοήσαντι.
10. οἱ ἀποκτείναντες τὸν Ἰησοῦν καὶ διώξαντες τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐκβαλοῦσι καὶ ἡμᾶς.
11. ἐπιστρέψαντες οὗτοι ἐπὶ τὸν θεὸν ἔμειναν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ.
12. ἐγείραντος τοῦ θεοῦ τοὺς νεκροὺς ἐσόμεθα σὺν τῷ κυρίῳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
13. οὐκ εἰς ἑμαυτὸν ἐπίστευσα, ἀλλ' εἰς τὸν κύριον.
14. ἔξεστιν ἡμῖν λαβεῖν δῶρα ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' οὐκ ἀποκτεῖναι οὐδὲ διώξει ἀλλήλους.
15. οὗτος μὲν ἐστὶν ὁ ἄρχων ὁ ἀποκτείνας τοὺς προφῆτας, ἐκεῖνος δὲ ἐστὶν ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ μετανοήσας ἐπὶ τῷ ῥήματι τοῦ Ἰησοῦ.
16. ἐὰν δὲ τοῦτο εἴπωμεν κατ' αὐτοῦ, φοβούμεθα τοὺς ὄχλους, λέγουσι γὰρ εἶναι αὐτὸν προφήτην.
17. ἀποστελεῖ πρὸς αὐτοὺς διδασκάλους καὶ προφῆτας, ἵνα μετανοήσωσιν καὶ φοβῶνται τὸν θεόν.
18. μακάριοί εἰσιν οὐχ οἱ ἑαυτοὺς δοξάζοντες ἀλλ' οἱ δοξάζοντες τὸν ἀποστείλαντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον.
19. ἐρχομένου πρὸς αὐτοὺς τοῦ Ἰησοῦ περιπατοῦντος ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐφοβοῦντο οἱ ἰδόντες αὐτὸν μαθηταί.
20. ταῦτα ἐροῦμεν τοῖς ἀποστελεῖσι πρὸς ἡμᾶς προφήταις.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Când Isus va ridica păcatele noastre noi vom fi sfinți pentru totdeauna.
2. Să nu începem să spunem ^(*) în noi înșine că nu-l cunoaștem.

(*) Cu **αρχομαι**, a *începe*, se va folosi infinitivul prezent, nu aorist.

3. Nu ne vom teme de dregătorul care i-a ucis pe prooroci, căci Dumnezeu va trimite îngerii săi la noi.
4. După ce soldații l-au omorât pe Isus Domnul nostru, noi ne-am temut și am plecat de la el.
5. El a spus că nu este necesar ca să ne vedem.
6. Dacă prizoniți și-i omorâți pe cei ce sunt trimiși la voi, nu veți mai fi poporul lui Dumnezeu.
7. Mulțimile au plecat, dar cei ce au rămas au spus că el are cuvintele vieții.
8. După ce Isus a spus aceste lucruri și și-a trimis ucenicii în satele Galileii, Fariseii s-au temut de popor.
9. După ce l-au omorât pe Isus, ei vor da afară din sinagogile lor pe cei ce au crezut în el.
10. Apostolul însuși nu s-a mântuit pe sine, ci chiar Dumnezeu l-a mântuit.
11. După ce Domnul a spus această pildă, conducătorii aceia au zis că vor omori pe cei ce fuseseră trimiși de el.
12. Dacă Isus însuși nu ne trimite nu vom fi ucenici ai lui.
13. Dacă nu vă pocăiți, veți rămâne în păcat pe vecie.
14. Cel ce a spus acest cuvânt celui ce i-a trimis pe apostoli va spune același cuvânt și celor ce fuseseră trimiși de el.

15. Ucenicii aceia buni, iubindu-i pe cei ce-l urmau pe Isus, îi vor iubi și pe cei ce-i urmează pe apostolii săi.
16. Cei ce l-au văzut mergând în Galilea îl vor privi în ceruri pe vecie.

Lecția 24

Alte substantive de declinarea a III-a

Adjective de declinarea a III-a în -ης, -ες

2401. Vocabular

ἀληθής, -ές	<i>neascuns, adevărat, sincer, real, autentic</i>
ἀνήρ, ἀνδρός, ὁ	<i>bărbat (bărbat adult, în opoziție cu femeia sau copilul), soț</i>
ἀρχιερεύς, ἀρχιερέως, ὁ	<i>mare preot</i>
βασιλεύς, βασιλέως, ὁ	<i>împărat</i>
γένος, γένους, τό	<i>ceea ce se naște, neam, seminție, urmași, popor, gintă, gen, fel, soi, specie</i>
γραμματεὺς, γραμματέως, ὁ	<i>secretar, scrib, cărturar, iudeu învățat, cunoscător al legii</i>
ἔθνος, ἔθνους, τό	<i>popor, neam, nație, etnie</i>
ἱερεύς, ἱερέως, ὁ	<i>preot</i>
μήτηρ, μητρός, ἡ	<i>mamă</i>
ὄρος, ὄρους, τό	<i>munte</i>
πατήρ, πατρός, ὁ	<i>tată</i>
πίστις, πίστεως, ἡ	<i>fidelitate, credincioșie, credință</i>
πλήρης, -ες	<i>plin de, umplut cu</i>
πόλις, πόλεως, ἡ	<i>cetate, oraș</i>
χάρις, χάριτος, ἡ	<i>ceea ce este plăcut/agreabil, farmec, grație, favoare, har, gingășie</i>

Înainte de a studia această lecție, studentul ar trebui să revadă paradigmele de la Lecția 16.

Alte substantive de declinarea a III-a

2402. Declinarea substantivului χάρις, χάριτος, ἡ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, V</i>	χάρις	χάριτες
<i>G</i>	χάριτος	χαρίτων
<i>D</i>	χάριτι	χαρίσι(ν)
<i>A</i>	χάριν	χάριτας

2403. Acest substantiv diferă de cele studiate la §1602) prin aceea că terminația de acuzativ singular este -ν și nu -α. Litera τ finală a rădăcinii (χαριτ-) cade înaintea lui -ν. (Dacă χάρις ar fi declinat ca și ἐλπίς, acuzativul singular ar fi χάριτα).

2404. Declinarea substantivului πόλις, πόλεως (rădăcina πολι-), ἡ

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N</i>	πόλις	πόλεις
<i>G</i>	πόλεως	πόλεων
<i>D</i>	πόλει	πόλεσι(ν)
<i>A</i>	πόλιν	πόλεις
<i>V</i>	πόλι	πόλεις

2405. Litera finală **ι** a rădăcinii este schimbată în **ε**, cu excepția nominativului, acuzativului și vocativului singular. La dativ singular, **πόλει** este contras din **πόλε-ι**, iar **πόλεις** la nominativ plural este contras din **πόλε-ες**, potrivit regulilor de contragere prezentate în lecția 22. Acuzativul plural are **-εις** și nu **-εας** sau (după cum ar cere-o regulile de contragere) **-ης**. Acuzativul singular are **-ν** (și nu **-α**), terminație care apare la anumite alte substantive de declinarea a III-a, cum ar fi **χάρις**. Terminația de genitiv singular este **-ως** și nu **-ος**. Accentul la genitiv singular și plural al acestei categorii de substantive este singura excepție de la regula cum că dacă ultima silabă este lungă, antepenultima nu poate fi accentuată (vezi *regulile generale de accentuare*).

2406. Aceste substantive de declinarea a III-a în **-ις** cu genitivul în **-εως**, pentru care **πόλις** este un exemplu, constituie o foarte importantă categorie de substantive în Noul Testament. Substantivele din această categorie sunt declinate la fel și sunt toate de genul feminin.

2407. Declinarea substantivului γένος, γένους (rădăcina γενεσ-), τό

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, A, V</i>	γένος	γένη
<i>G</i>	γένους	γενῶν
<i>D</i>	γένει	γένεσι(ν)

2408. Litera finală **σ** a rădăcinii (**γενεσ-**) cade, cu excepția cazului nominativ singular. Litera **ε** care rămâne la sfârșitul rădăcinii este contrasă cu vocalele terminațiilor regulate ale declinării a III-a, potrivit regulilor de contragere descrise în lecția 23.

2409. Aceste substantive de declinarea a III-a în **-ος**, **-ους** sunt declinate la fel, și sunt toate de genul neutru.

2410. Declinarea substantivului βασιλεύς, βασιλέως (rădăcina βασιλευ-), ó

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N</i>	βασιλεύς	βασιλεῖς
<i>G</i>	βασιλέως	βασιλέων
<i>D</i>	βασιλεῖ	βασιλεύσι(ν)
<i>A</i>	βασιλέα	βασιλεῖς
<i>V</i>	βασιλεῦ	βασιλεῖς

2411. Litera **υ** finală a rădăcinii cade înaintea terminațiilor care încep cu vocală. Contragerea are loc la dativ singular și la nominativ plural. Genitivul singular are **-ως** în loc de **-ος** (de comparat cu πόλις). Dar acuzativul singular este de terminație **-α** și nu **-ν**.

2412. Aceste substantive în **-ευς, εως** sunt masculine.

2413. Vezi și declinarea substantivelor πατήρ și ἀνὴρ la §3311.

2414. Declinarea altor substantive de declinarea a III-a nu vor prezenta dificultăți mari odată ce se cunoaște genitivul singular și genul acestora. Numai dativul plural poate fi uneori mai dificil, dar formele lui pot fi recunoscut relativ ușor când sunt întâlnite.

Adjective de declinarea a III-a în -ης, -ες

2415. Declinarea adjectivului ἀληθής, -ές (rădăcina ἀληθεσ-)

	<i>sg</i>		<i>pl</i>	
	<i>m,f</i>	<i>n</i>	<i>m,f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	ἀληθής	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῆ
<i>G</i>	ἀληθοῦς	ἀληθοῦς	ἀληθῶν	ἀληθῶν
<i>D</i>	ἀληθεῖ	ἀληθεῖ	ἀληθέσι(ν)	ἀληθέσι(ν)
<i>A</i>	ἀληθῆ	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῆ
<i>V</i>	ἀληθές	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῆ

2416. Sunetul final **σ** al rădăcinii dispare în majoritatea formelor și are loc contragerea. De comparat: πόλις, γένος și βασιλεύς.

Acesta este primul adjectiv studiat până acum care este declinat după regula declinării a III-a la toate cele trei genuri.

2417. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἀληθὴ ἐστὶ τὰ λαλούμενα ὑπὸ τοῦ ἱερέως τούτου.
2. συνελθόντων τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματέων ἵνα ἀποκτείνωσι τὸν ἄνδρα τοῦτον, προσηύξαντο οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ ἱερῷ.
3. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς ὁ ἀγαθὸς λέγων ὅτι οὐ θέλει ἀποκτεῖναι τοῦτον.
4. χάριτι δὲ ἐσώθησαν ἐκεῖνοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἠγέρθησαν ἐν δόξῃ.
5. τῇ γὰρ χάριτι σωζόμεθα διὰ πίστεως ἵνα δοξάζωμεν τὸν θεόν.
6. ἰδὼν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἔμεινεν σὺν αὐτοῖς.
7. εἰς τὰ ἔθνη ἀποστελεῖς τοὺς ἀποστόλους σου, ἵνα κηρύσσωσιν αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτός σου.
8. ἀγαθὸς ἦν οὗτος ὁ ἀνὴρ καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως.
9. ἰδόντες δὲ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ παρεκάλεσαν τὰ ἔθνη μένειν ἐν τῇ χάριτι σὺν χαρᾷ καὶ ἐλπίδι.
10. καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐλάλει ταῦτα ὁ Ἰησοῦς.
11. ἀγαπήσωμεν τοὺς πατέρας καὶ τὰς μητέρας ἡμῶν, ἵνα τηρήσωμεν τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ.
12. τῶν ἀρχιερέων ἰδόντων τοὺς συνερχομένους εἰς τὸ ἀκούειν τοῦ ἀνδρὸς εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἄρχοντες ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀποθανεῖν.
13. οἱ βασιλεῖς οἱ πονηροὶ ἀπέκτειναν καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰ τέκνα.
14. ὁ δὲ θεὸς ἡγειρεν αὐτούς, ἵνα δοξάζωσιν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα.
15. ἐὰν μὴ χάριν ἔχωμεν καὶ πίστιν καὶ ἐλπίδα, οὐ μετανοήσουσι τὰ ἔθνη ἐπὶ τῷ λόγῳ ἡμῶν.
16. τοῖς ἀνδράσι τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσηνέγκαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἡμῶν.
17. ἐλθὼν πρὸς τὸν βασιλέα ταύτης τῆς χώρας παρεκάλεσας αὐτὸν μὴ ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα τοῦτον.
18. εἰ ἀληθὴ ἐστὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀκολουθησάντων τῷ ἀνδρὶ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.
19. διὰ πίστεως σώζει τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
20. ἐδέξαντο δὲ καὶ τὰ ἔθνη τὸ ῥῆμα τοῦ Ἰησοῦ τὸ ἀληθές.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Acesta este neamul care i-a ucis pe cei ce cred în Isus.
2. Când cărturarii au intrat în cetate, ucenicii au plecat în munți.
3. Noi am văzut că cuvântul spus de bărbat era adevărat.
4. După ce Domnul a spus acest lucru marilor preoți, dregătorul s-a mirat.
5. Tatăl celui ce i-a ucis pe bărbați îi va ucide și pe copii.

6. Dumnezeu îi va învia din morți pe cei ce au fost mântuiți prin harul său.
7. Voi veți fi mântuiți de Dumnezeu prin credință.
8. Din cauza credinței tatilor și mamelor copiii vor muri în cetatea cea rea.
9. Cetatea fiind ea însăși plină de păcat are de asemenea un împărat păcătos.
10. Dacă intrăm în acele cetăți având inimile pline de har și de credință și de nădejde, cei ce se pocăiesc la cuvântul nostru îl vor vedea pe împărat în slava sa.
11. Isus le-a spus cărturarilor care veneau în urmă că se duce în cetatea sfântă.
12. Dacă iubim pe frați, îl vom iubi și pe acela ce i-a trimis la neamuri.
13. Împăratul a spus tatălui meu că marii preoți și Fariseii vor să-i ucidă pe cei ce-l urmau pe Isus.
14. Pe când Isus spunea aceste lucruri în cetatea aceea păcătoasă, marii preoți adunau pe ostași pentru ca aceștia să-l omoare.
15. Cei ce nu au harul lui Dumnezeu în inima lor nu au nici viață nici nădejde.
16. Dacă mergeți în acele cetăți și sate, îl veți vedea pe împăratul care a ucis pe tatii voștri și pe mamele voastre.

Lecția 25

Declinarea lui πᾶς, πολὺς, μέγας

Numerale

Utilizarea ca atribut sau substantiv a frazelor prepoziționale și a genitivului

Acuzativul de timp și spațiu

2501. Vocabular

δύο	<i>doi, două</i>
εἷς, μία, ἓν	<i>unu, una, unul singur, unic</i>
ἕξ	<i>num. indeclinabil, șase</i>
ἔτος, ἔτους, τό	<i>an</i>
ἤ	<i>conj. sau, ori</i>
ἤθελον	<i>imperf. indic. al lui θέλω (cu augment aparent neregulat, însă o altă formă a verbului a fost ἐθέλω).</i>
Ἰάκωβος	<i>Iacov</i>
καθαρός, á, óν	<i>curat, pur, fără amestec</i>
μέγας, μεγάλη, μέγα	<i>mare (lung, vast, în vârstă, abundent, puternic, de rang înalt, important)</i>
μηδείς, μηδεμία, μηδέν	<i>cu alte moduri decât indicativ, nici un, nici o, nimeni, nimic</i>
ὀλίγος	<i>adj. puțin, puțin numeros, mic, puțin</i>
οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν	<i>adj. nici un, nici, nimeni, nimic (cu indicativ)</i>
πᾶς, πᾶσα, πᾶν	<i>adj., tot, toată, oricare, orice, fiecare</i>
πεντακισχίλιοι, αἱ, α	<i>num. card. cinci mii</i>
πέντε	<i>num. card. cinci</i>
πλήθος, πλήθους, τό	<i>număr foarte mare, mulțime, gloată, adunare</i>
πολύς, πολλή, πολύ	<i>numeros, mult, mulți, mare (număr, cantitate), majoritatea, mulțime, gloată</i>
πούς, ποδός, ó	<i>picioar</i>
στάδιον, τό	<i>stadion (măsură de lungime), stadion (locul unde se dispută competițiile sportive) , plural: τὰ στάδια, dar de asemenea masc. οἱ στάδιοι.</i>
τέσσαρες, α	<i>num. card. patru</i>
τρεις, τρία	<i>num. card. trei</i>
ὥς	<i>conj. ca, precum, după cum, așa cum, ca și, când, cât timp, cu numerale: aproximativ, cam</i>

Declinarea lui πᾶς, πολὺς, μέγας

2502. Declinarea adjectivului πᾶς, πᾶσα, πᾶν

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα
G	παντός	πάσης	παντός	πάντων	πασῶν	πάντων
D	παντί	πάσῃ	παντί	πᾶσι(ν)	πάσαις	πᾶσι(ν)
A	πάντα	πᾶσαν	πᾶν	πάντας	πάσας	πάντα

2503. Rădăcina masculină și cea neutră este **παντ-** și cuvântul se declină aproape la fel ca participiul aorist I activ al verbului **λύω**. Accentul este însă ușor neregulat la masculin și neutru, urmând regula monosilabicelor celei de-a treia declinări (vezi §1607) la singular, nu însă și la plural.

Utilizarea adjectivului πᾶς

2504. Adjectivul **πᾶς** poate sta în poziție predicativă cu un substantiv care are articol:

πᾶσα ἡ πόλις

tot orașul

2505. El poate sta de asemenea în poziție atributivă:

ἡ πᾶσα πόλις

întreg orașul

οἱ πάντες μαθηταί

toți ucenicii (ca un întreg)

2506. Împreună cu un substantiv singular, **πᾶς** înseamnă adeseori *fiecare*:

πᾶς ὄρος

fiecare munte

Adjectivul **πᾶς** este în mod frecvent folosit cu articol și participiu:

πᾶς ὁ πιστεύων

fiecare care crede

πάντες οἱ πιστεύοντες

toți cei care cred

πάντα τὰ ὄντα ἐκεῖ

toate lucrurile care sunt acolo

Alte adjective

2507. πολὺς, πολλή, πολύ

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	πολύς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλαί	πολλά
G	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
D	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
A	πολύν	πολήν	πολύ	πολούς	πολλάς	πολλά

μέγας, μεγάλη, μέγα

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
G	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
D	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
A	μέγαν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
V	μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

Se va observa că aceste adjective - cu excepția formelor scurte la nominativ, vocativ și acuzativ, masculin și neutru singular - sunt declinate ca și adjectivele obișnuite de declinarea a II-a și declinarea I.

Numerale

2508. Declinarea numeralului εἷς, μία, ἓν

	m	f	n
N	εἷς	μία	ἓν
G	ένός	μιᾶς	ένός
D	ένί	μιᾷ	ένί
A	ἓνα	μίαν	ἓν

Se vor observa ușoarele neregularități.

2509. Declinarea lui οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν și a lui μηδείς, μηδεμία, μηδέν este la fel ca pentru εἷς.

2510. Numeralul **δύο** este nedeclinabil, cu excepția că are forma de dativ **δυσί(ν)**.

2511. Declinarea numeralului τρεῖς, τρία

	<i>m,f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	τρεῖς	τρία
<i>G</i>	τριῶν	τριῶν
<i>D</i>	τρισί(ν)	τρισί(ν)
<i>A</i>	τρεῖς	τρία

2512. Declinarea numeralului τέσσαρες, τέσσαρα

	<i>m,f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	τέσσαρες	τέσσαρα
<i>G</i>	τεσσάρων	τεσσάρων
<i>D</i>	τέσσαρσι(ν)	τέσσαρσι(ν)
<i>A</i>	τέσσαρας	τέσσαρα

2513. Celelalte numere cardinale până la **διακόσιοι** *două sute* nu sunt declinabile.

Utilizarea ca atribut sau substantiv a frazelor prepoziționale și a genitivului

2514. Frazele prepoziționale sunt adeseori tratate ca adjective atributive, fiind plasate după articol.

οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει μαθηταί

sau

οἱ μαθηταὶ οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει

ucenicii din acea cetate

Aici, fraza prepozițională ia exact locul unui adjectiv atributiv. Ne vom reaminti că **οἱ ἀγαθοὶ μαθηταί** sau **οἱ μαθηταὶ οἱ ἀγαθοί** înseamnă *ucenicii cei buni* (vezi §0519). Dacă în aceste fraze se substituie adjectivul **ἀγαθοί** cu **ἐν τῇ πόλει**, obținem construcția despre care chiar discutăm.

2515. Precum alte adjective atributive, aceste fraze prepoziționale pot fi folosite ca substantive.

Exemplu: precum **οἱ ἀγαθοί** înseamnă *cei buni*, tot așa **οἱ ἐν τῇ πόλει** înseamnă *cei din cetate*.

2516. Un substantiv la cazul genitiv poate fi folosit în același fel. De exemplu, așa cum **οἱ ἀγαθοί** înseamnă *cei buni*, tot așa **οἱ τοῦ Ἰησοῦ** înseamnă *cei ai lui Isus*.

2517. În acest fel de construcție, genitivul poate să indice diferite relații. Uneori el indică calitatea de fiu. Astfel, **ὁ τοῦ Ζεβεδαίου** poate însemna *fiul lui Zebedei*. Contextul este cel care determină înțelesul unei astfel de fraze. Tot ceea ce textul grecesc implică cu certitudine este faptul că persoana de care se vorbește este legată într-un oarecare fel de Zebedei.

2518. Să observăm că fraza *ucenicii care sunt în cetate* poate fi exprimată și prin **οἱ μαθηταὶ οἱ ὄντες ἐν τῇ πόλει**. Dar **ὄντες** nu este necesar. Tot așa, fraza *cei ce sunt în cetate* poate fi exprimată și prin **οἱ ὄντες ἐν τῇ πόλει**. Dar de asemenea **ὄντες** nu este necesar. Fraza prepozițională poate fi folosită ca adjectiv atributiv tot așa cum se folosește participiul (cu complementele sale).

2519. Toate cele trei construcții discutate mai sus (**οἱ ἐν τῇ πόλει μαθηταί, οἱ ἐν τῇ πόλει** și **οἱ τοῦ Ἰησοῦ**) sunt importante. Trebuie deja să fie tot mai evident cât de mult este dependentă sintaxa greacă de deosebirea între pozițiile atributivă și predicativă. Vezi §§0518-0523.

2520. Acuzativul de timp și spațiu

Acuzativul este folosit pentru a exprima mărimea spațiului sau a timpului, răspunzând la întrebări precum: *până unde? până când?*

ἐπορεύθην μετ' αὐτοῦ στάδιον ἕν.

Am mers cu el un stadiu.

ἔμεινα μίαν ἡμέραν.

Am rămas o zi.

2521. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. μείνας σὺν αὐτῷ ἔτη τρία ἦλθεν εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν.
2. ἰδὼν δὲ τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει ἔγραφε καὶ τοῖς ἐν τῇ μικρᾷ. ^(*)

^(*) Care este substantivul ce este legat aici în mod natural de **τῇ μικρᾷ**?

3. πορευθέντες δὲ οἱ τοῦ Ἰακώβου σταδίους ὡς πέντε εἶδον τὸν Ἰησοῦν καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ μαθητάς.
4. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα πάντα οἱ ἐν τῇ συναγωγῇ εἶπον ὅτι θέλουσιν ἰδεῖν τὸν ταῦτα ποιοῦντα.
5. ἐθαύμασεν πᾶν τὸ πλῆθος ἐν τῷ βλέπειν αὐτοὺς τὰ ποιούμενα ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ.
6. οὐκ ἔμεινε μίαν ἡμέραν ὁ μετὰ δύο ἔτη ἰδὼν τὸν ἀπόστολον τὸν εὐαγγελισάμενον αὐτόν.
7. τῶν ἀρχιερέων ὄντων ἐν ἐκείνῃ τῇ μεγάλῃ πόλει ἔμεινεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ κώμῃ ἡμέρας ὡς πέντε ἢ ἕξ.
8. δεῖ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐξελθεῖν εἰς τὰ ὄρη.
9. θεραπευθέντος ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν τεσσάρων προσενεχθέντος αὐτῷ ἐδόξασαν πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸν ποιήσαντα τὰ μεγάλα ταῦτα.
10. πρὸ δὲ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς ἐκ τῶν πόλεων ἦν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

11. ἐποιήθη μὲν δι' αὐτοῦ ὁ κόσμος καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, αὐτὸς δὲ ἐγένετο δι' ἡμᾶς ὡς δοῦλος.
12. τοῦτο ἐποίησεν ἵνα σώσῃ πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν.
13. πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἀδελφούς.
14. συνήχθησαν πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἵνα ἀκούσωσι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων.
15. ταῦτα ἔλεγον οἱ ἐν τῷ οἴκῳ πᾶσι τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι διὰ τὸ γινώσκειν αὐτοὺς πάντα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ.
16. ταῦτα ἐποίει ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἦλθε γὰρ ἀποκτεῖναι τὰ ἐν τῇ κώμῃ παιδία.
17. οὐδεὶς γινώσκει πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ εἰ μὴ ^{(*)2} ὁ ποιήσας τὰ πάντα.

^{(*)2} εἰ μὴ and ἐάν μὴ se traduc adeseori prin *decât*.

18. σωθήσεται οὐδεὶς ἐάν μὴ διὰ πίστεως· ἐτήρησε γὰρ οὐδεὶς πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ.
19. προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν διωκόντων ἡμᾶς, ἵνα γενώμεθα υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
20. μακάριοι οἱ καθαροί, αὐτοὶ γὰρ τὸν θεὸν ὄψονται.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Marii preoți au văzut că toate lucrurile care erau spuse de Isus erau adevărate.
2. În locul acela erau cam cinci mii de bărbați cu multe daruri și multe veștminte.
3. Mulți sunt cei ce se coboară pe calea cea rea, dar puțini sunt cei ce umblă în căile vieții.
4. Dacă deveniți ucenici ai mei, vă voi arăta toate lucrurile.
5. Prin harul lui Dumnezeu noi am devenit cu toții ucenici ai lui Isus.
6. Prin credință noi am devenit copii ai Tatălui nostru care este în ceruri, căci Isus ne-a mântuit.
7. Să facem toate lucrurile care sunt în lege, potrivit cu cele ce ne-au fost spuse de prooroci.
8. În cetatea aceea mare am văzut trei ucenici ai Domnului rugându-se Tatălui lor din ceruri. ^{(*)3}

^{(*)3} Cu care substantiv este asociată expresia *din ceruri*? Dacă este asociată cu *Tatăl*, trebuie să fie în poziție atributivă.

9. După ce Isus a chemat pe unul din cei trei ce erau în corabie, i-a spus toate lucrurile privitoare la Împărăția lui Dumnezeu.
10. Eram în același oraș timp de un an, dar Isus ne-a trimis în satele ce sunt în Galilea.
11. După ce Isus a făcut toate aceste lucruri mari, Fariseii au spus că se află un duh rău în el.
12. După ce Isus a spus toate aceste lucruri mulțimilor ce erau în orașe și sate, i-a trimis pe ucenici pentru ca aceștia să predice și în celelalte orașe.
13. Toate bisericile vor vedea pe acela care le-a mântuit prin harul său și a trimis pe apostoli la ele.
14. Mulți împărați și preoți vor spune că toate lucrurile care au fost spuse de Isus sunt adevărate.
15. N-am văzut pe nimeni în acel mare oraș decât pe un ucenic și câțiva copii.
16. Cei ai lui Isus au murit din pricina credinței lor.

Lecția 26

Pronumele interogativ, indefinit și relativ

Întrebări deliberative

Propoziții relative condiționale

2601. Vocabular

αἰτεω	cer, cer de la cineva
εἰ	adv., <i>dacă</i> (în întrebări indirecte). Sensul comun a fost dat anterior.
ἐπερωτάω	întreb, pun la îndoială
ἐρωτάω	întreb pe cineva, a întreb pe cineva ceva, rog, cer. Inițial, ἐρωτάω a însemnat <i>întreb</i> , în sensul de <i>interoghez</i> , iar αἰτέω a însemnat <i>cer</i> . În Noul Testament însă, ἐρωτάω este adesea folosit în ambele aceste sensuri.
καρπός, ὅ	rod, roadă, rezultat, vlăstar, urmare
κρίσις, κρίσεως, ἡ	acțiunea de a judeca, hotărâre a justiției, judecată, sentință
ὅπου	adv. relativ, <i>unde, acolo unde</i> (fără mișcare), <i>câtă vreme, cât timp, din moment ce, din cauza, din pricina</i>
ὅς, ἥ, ὃ	pron. rel., <i>care, ce</i>
ὅταν	conj., <i>ori de câte ori, de câte ori</i> (cu conjunctiv)
ὅτε	conj., <i>când</i> (relativă)
οὕν	particulă de coordonare, <i>deci, așadar, prin urmare, atunci</i> (postpozitiv, precum δέ și γάρ)
πίνω, πίομαι, ἔπιον	<i>beau</i> (viitor foarte neregulat)
ποῦ	adv. <i>unde?</i> (interogativ)
πῶς	adv. <i>cum? în ce chip?</i> (interogativ)
τίς, τί	pron. interog. <i>cine? care? ce?</i>
τις, τι	pron. indef. <i>cineva, ceva, unul, una</i>
φάγομαι	viit. (foarte neregulat) al lui ἐσθίω . Aorist II: ἔφαγον

Pronumele interogativ și indefinit

2602. Declinarea pronumelui interogativ τίς, τί *cine? care? ce?*

	sg		pl	
	m,f	n	m,f	n
N	τίς	τί	τίνες	τίνα
G	τίνος	τίνος	τίνων	τίνων
D	τίνι	τίνι	τίσι(ν)	τίσι(ν)
A	τίνα	τί	τίνας	τίνα

2603. Declinarea pronumelui interogativ este ca și declinarea a treia la toate genurile. Formele pentru masculin și feminin sunt la fel. Genul neutru diferă de acestea doar la nominativ și acuzativ.

2604. Accentul ascuțit la pronumele interogativ nu se schimbă niciodată în accent grav.

Exemplu:

τί λέγει;
Ce spune?

2605. Declinarea pronumelui indefinit **τις, τι** *cineva, careva, unul, una*

	sg		pl	
	m,f	n	m,f	n
N	τις	τι	τινές	τινά
G	τινός	τινός	τινῶν	τινῶν
D	τινί	τινί	τισί(ν)	τισί(ν)
A	τινά	τι	τινάς	τινά

2606. Pronumele indefinit se declină la fel ca și pronumele interogativ, atâta doar că toate formele pronumelui indefinit sunt enclitice și primesc accent numai potrivit cu regulile prezentate la §§0703-0705.

2607. Atât pronumele interogativ cât și pronumele relativ pot fi folosite fie împreună cu un substantiv, fie independent.

Exemple:

τίνα καρπὸν ἔχετε;
Ce fruct aveți?

τί λέγεις;
Ce spui?

ἄνθρωπός τις
Un anume om.

εἶπέν τις
Cineva a spus.

2608. Acuzativul singular neutru **τί** al pronumelui interogativ este adesea folosit ca adverb și înseamnă *de ce*.

Exemplu:

τί ποιεῖτε ταῦτα;

De ce faceți aceste lucruri?

Întrebări indirecte

2609. Întrebările indirecte, ca și forma obișnuită de discurs indirect (vezi §§2114,2115), păstrează același mod și timp care ar fi fost folosite în discursul direct care stă în spatele discursului indirect.

2610. În întrebările indirecte se folosesc aceleași cuvinte interogative care se folosesc în mod obișnuit în întrebările directe.

Exemple:

ἠρώτησεν αὐτὸν τίς ἐστιν.

L-a întrebat cine este el.

Întrebarea directă care stă în spatele celei indirecte este: **τίς εἶ;** *Cine ești tu?*

εἶπεν αὐτοῖς ποῦ μένει.

Le-a spus unde rămâne.

Întrebarea directă care stă în spatele celei indirecte este: **ποῦ μένεις;** *Unde rămâi?*

2611. Întrebări deliberative

În întrebările deliberative se folosește modul conjunctiv. O întrebare deliberativă este o întrebare care așteaptă răspuns la modul imperativ.

Exemple:

ποιήσωμεν τοῦτο ἢ μὴ ποιήσωμεν;

Să facem asta sau nu?

Răspunsul care se așteaptă este *Faceți asta, sau, Nu faceți asta.*

τί ποιήσωμεν;

Ce să facem?

Răspunsul care se așteaptă este *Faceți asta etc.*

Pronumele relativ

2612. Declinarea pronumelui relativ ὅς, ἥ, ὅ care, ce

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	ὅς	ἥ	ὅ	οἱ	αἱ	ἅ
G	οὗ	ἥς	οὔ	ῶν	ῶν	ῶν
D	ᾧ	ἣ	ᾧ	οἷς	αἷς	οἷς
A	ὃν	ἣν	ὅ	οὓς	ἄς	ἅ

2613. Se va observa că, cu excepția că la nominativ și acuzativ singular neutru se folosește **ὅ** și nu **ὃν** (de comparat cu **αὐτός** și **ἐκεῖνος**), declinarea pronumelui relativ este ca și cea a adjectivelor regulate de declinarea a II-a și I. Nominativul singular feminin și nominativul plural masculin și feminin sunt ca și formele corespondente ale articolului, cu excepția că, în aceste forme, articolul este proclitic.

2614. Ca și alte pronume, pronumele relativ se acordă cu antecedentul său în gen și număr, dar are propriul său caz în propoziția sa.

Exemple:

ὁ ἀπόστολος ὃν εἶδες ἀπῆλθεν.

Apostolul pe care l-ai văzut a plecat.

ἀληθῆ ἦν πάντα ἃ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Toate lucrurile pe care Isus le-a spus erau adevărate.

ὁ μαθητὴς ὃν ἠγάπησεν ὁ Ἰησοῦς ἦν ἐν τῷ οἴκῳ.

Ucenicul pe care Isus îl iubea era în casă.

2615. Dacă însă antecedentul pronumelui relativ este la genitiv sau dativ - pronumele relativ fiind în mod natural la acuzativ, ca obiect al verbului din propoziția relativă - acesta este în mod regulat atras la cazul antecedentului său.

Exemplu:

πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ...

Dar pe când toți se mirau de toate lucrurile pe care le făcea, El a spus ucenicilor Săi...

Aici, **οἷς** ar fi fost la acuzativ dacă și-ar fi păstrat cazul pe care l-ar fi avut în propria sa propoziție. El este atras la cazul lui **πᾶσιν**.

2616. Antecedentul pronumelui relativ este adeseori neexprimat. Astfel, **ὅς** poate însemna *cel care*; **ἥ** *cea care*; **ὅ** *cel care* (neutru); **οἱ** *cei care*; **αἱ** *cele care*; **ἅ** *cele care* (neutru).

Exemple:

οὐκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι.

Nu-mi este îngăduit să fac ce doresc (sau: să fac ce vreau).

ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἔστιν.

Căci cel ce nu este împotriva voastră este pentru voi.

Într-un astfel de caz, același gând este exprimat ca și printr-un articol cu participiu: **ὅς οὐκ ἔστιν** este aproape la fel cu **ὁ μὴ ὢν**.

Dar în multe cazuri se poate folosi numai articolul cu participiu. De exemplu, *în cel ce are* poate cu greu fi exprimat altfel decât prin **ἐν τῷ ἔχοντι**.

ἔχω ὁ θέλω.

Am ce doresc.

Aici, cuvântul *ce* este un mod prescurtat de a spune *lucrul care* sau *ceea ce*; de aceea, el este în mod corect exprimat prin **ὁ**. De comparat:

λέγω αὐτῷ τί ἔχω.

Îi spun ce am.

Aici, *ce* este un cuvânt interogativ într-o întrebare indirectă; de aceea, el este corect exprimat prin **τί**.

Propoziții relative condiționale

2617. Propozițiile indefinite relative, care în limba română sunt marcate de cuvinte precum *oricine*, *oricare*, *orice*, *oriunde*, *oricând*, au în limba greacă în mod obișnuit conjunctivul împreună cu particula **ἄν** sau **ἐάν**.

Acesta este unul din felurile cele mai comune de utilizare a conjunctivului.

Exemple:

ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι οὐ σώζει αὐτήν.

Căci oricine voiește să-și mântuiască viața nu și-o va mântui.

ὅς ἂν πιστεύσῃ σωθήσεται.

Oricine crede (sau: va crede) va fi mântuit.

εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθῃτε ὁψεσθε ἐν αὐτῇ μαθητάς.

Și în orice cetate intrați (sau: veți intra) veți vedea ucenici în ea.

ὅπου ἐὰν ᾗ ὁ διδάσκαλος ἐκεῖ ἔσονται καὶ οἱ διδασκόμενοι ὑπ' αὐτοῦ.

Oriunde este învățătorul, acolo vor fi și cei ce sunt învățați de el.

2618. Se va observa că în limba română propoziția condițională relativă poate fi tradusă folosind fie prezentul, fie viitorul indicativ.

2619. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ὅς ἐάν μὴ δέξηται ὑμᾶς τοῦτον οὐ δέξεται ὁ βασιλεύς.
2. ἃ ἐάν ποιήσωμεν ὑμῖν, ποιήσετε καὶ ὑμεῖς ἡμῖν.
3. ἐρωτήσαντός τινος αὐτοὺς τί φάγη ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι δεῖ αὐτὸν φαγεῖν τὸν ἄρτον τὸν ἐν τῷ οἴκῳ.
4. τίνας ^(*) ἔσται ταῦτα πάντα ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ;

^(*) Un substantiv sau pronume în cazul genitiv poate face parte din predicat împreună cu verbul *a fi*. Astfel, **ἡ βασιλεία ἐστὶ τοῦ θεοῦ** sau **θεοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία** înseamnă *împărăția este a lui Dumnezeu* sau *împărăția aparține lui Dumnezeu*.

5. ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τίνες ἔσονται οἱ πιστεύοντες;
6. ὅς ἂν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν ποιεῖ ὁ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν.
7. ἃ εἶπεν ὑμῖν ὁ προφήτης ἔτι ὧν μεθ' ὑμῶν ταῦτα ἐροῦσι καὶ οἱ εὐαγγελιστάμενοι ἡμᾶς.
8. ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.
9. ὅς ἐάν μὴ ἀκούσῃ τῶν προφητῶν οὐδὲ μετανοήσῃ ἐάν τινα ἴδῃ τῶν νεκρῶν.
10. οἱ ἂν εἰπωσιν ἃ οὐκ ἔστιν ἀληθῆ οὐ λήμψονται καρπὸν τινα τοῦ ἔργου αὐτῶν.
11. ἔλεγεν ὅτι ἐάν τις ἐγερθῇ ἐκ νεκρῶν μετανοήσουσιν.
12. ἠρώτησαν τὸν προφήτην οἱ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἰ οἱ νεκροὶ ἀκούσουσι τῆς φωνῆς τοῦ κυρίου.
13. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὅτι ἐν τῇ κρίσει ἀκούσουσιν πάντες τοῦ κυρίου.
14. ἐλθόντες οἱ Φαρισαῖοι εἰς τινα κώμην ἐπηρώτησαν τοὺς ἐν αὐτῇ λέγοντες Ποῦ εἰσιν οἱ τοῦ προφήτου· ἃ γὰρ λέγουσι περὶ αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ οὐκ ἔστιν ἀληθῆ.
15. ἔλεγε δὲ ὁ ἐπερωτηθεὶς Τί ἐπερωτᾷς με; οὐ γὰρ θέλω ἀποκρίνεσθαί σοι οὐδέν.
16. ἔλεγεν οὖν τῶν μαθητῶν τις τῷ ἀποστόλῳ Τί ποιήσει οὗτος; ὁ δὲ ἀπόστολος εὐθὺς ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων Ποιήσει ὁ θεὸς ἃ θέλει καὶ πάντα ἃ θέλει ἐστὶν ἀγαθὰ.
17. ἃ ἔβλεπε τὸν κύριον ποιοῦντα ταῦτα ἤθελε καὶ αὐτὸς ποιεῖν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Noi am făcut ceea ce au cerut oamenii aceia care erau în același oraș.
2. Preoții pe care i-am văzut pe când încă erau acolo ne-au întrebat cine sunt acei ucenici.
3. Oricine nu face ce spun eu nu va căpăta de la mine ceea ce cere.
4. Un anume cărturar s-a dus în cetate ca să ia cărțile pe care le scriseseră proorocii.

5. În orice popor mergem, să-i căutăm pe ucenicii care sunt în el.
6. Ce vom spune cu privire la toate aceste lucruri?
7. Ei ne-au întrebat ce trebuie să spună cu privire la cei din cetate.
8. Un anume om, după ce a venit la Isus, a spus că dorește să fie vindecat.
9. Oricine va cere orice va primi ceea ce cere.
10. Ei l-au întrebat pe Isus care este voia lui Dumnezeu.
11. Oricine ucide pe fratele său va veni în judecată.
12. De ce mănânci deci ceea ce nu este îngăduit să se mănânce?
13. Oricine nu este învățat de Domnul nu-l va cunoaște.
14. După ce marii preoți au văzut ce făcea Isus, au trimis pe un anume mesager la Farisei.
15. Unde vom rămâne? Căci noaptea vine și nimeni nu ne-a spus ce vom face.

Lecția 27

Modul Imperativ

2701. Vocabular

ἁγιάζω	<i>sfințesc, consacru</i>
ἀγρός	<i>țarină, câmp, ogor</i>
γῆ, γῆς, ἡ	<i>pământ</i> (ca element, în opoziție cu piatra); <i>uscatul, pământul neclintit/stabil, țară, ținut</i> (accentul circumflex se păstrează la toate cazurile deoarece aici a avut loc o contragere)
ἐγγύς	<i>adv. aproape, în apropiere</i>
ἐλεέω	<i>am milă</i>
ὅσος, -η, -ον	<i>pron. rel. tot atât de/ca, la fel de mare/mult/mulți</i>
ὅστις, ἥτις, ὃ τι	(plur. οἵτινες) <i>pron. rel. nedefinit cel care, oricine, oricare, oricine ar fi cel care, orice; arareori folosit în alte cazuri decât nominativ; uneori este folosit aproape la fel ca pronumele relativ ὅς.</i>
οὖς, ὠτός, τό	<i>ureche</i>
ὀφθαλμός, ὁ	<i>ochi</i>
σκότος, σκότους, τό	<i>întuneric</i>
ὔδωρ, ὕδατος, τό	<i>apă</i>
φῶς, φωτός, τό	<i>lumină</i>

2702. Modul imperativ este folosit în Noul Testament aproape exclusiv la timpurile prezent și aorist.

2703. Prezentul imperativ activ, mediu și pasiv, se formează pe rădăcina de prezent; aoristul imperativ, activ și mediu, pe rădăcina de aorist; aoristul imperativ pasiv, pe rădăcina de aorist pasiv. Nu se folosește nici un augment (vezi §1804).

2704. Modul imperativ nu are persoana I, ci numai persoanele a II-a și a III-a.

2705. Conjugarea verbului λύω la imperativ prezent activ:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λύε	λύετε
<i>III</i>	λύέτω	λύέτωσαν

2706. Conjugarea verbului λύω la imperativ prezent mediu:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λύου	λύεσθε
<i>III</i>	λύέσθω	λύέσθωσαν

2707. Conjugarea verbului λύω la imperativ prezent pasiv:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λύου	λύεσθε
<i>III</i>	λύεσθω	λύεσθωσαν

2708. Se va observa că la prezent activ și mediu imperativul folosește vocala tematică **ο/ε**.

2709. Conjugarea verbului λύω la imperativ aorist activ:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λύσον	λύσατε
<i>III</i>	λυσάτω	λυσάτωσαν

2710. Conjugarea verbului λύω la imperativ aorist mediu:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λύσαι	λύσασθε
<i>III</i>	λυσάσθω	λυσάσθωσαν

2711. Se va observa că imperativul aorist activ și mediu are caracteristica **-σα** a sistemului aorist. Aceasta este puțin modificată numai la aorist activ, pers. a II-a sg.

Conjugarea verbului λύω la imperativ aorist pasiv:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λύθητι	λύθητε
<i>III</i>	λυθήτω	λυθήτωσαν

2712. Se va observa că imperativul aorist pasiv are caracteristica **-θη** a sistemului aorist. Aceasta este lungită la **-θη**.

2713. Conjugarea verbului λείπω la imperativ aorist II activ:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λίπε	λίπετε
<i>III</i>	λιπέτω	λιπέτωσαν

2714. Conjugarea verbului λείπω la imperativ aorist II mediu:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	λιποῦ	λίπεσθε
<i>III</i>	λιπέσθω	λιπέσθωσαν

2715. Se va observa că imperativul aorist II activ și mediu se formează pe rădăcina de aorist II. El are aceleași terminații ca imperativul prezent.

2716. Imperativul aorist II mediu are întotdeauna la persoana a II-a sg. accent neregulat (ex: **λιποῦ**), nesupunându-se regulii accentului recesiv. De asemenea, formele **εἰπέ**, **έλθέ** de la **λέγω** și **ἔρχομαι** au accent neregulat.

2716. Timpurile modului Imperativ

Nu există nicio distincție de timp între timpurile modului imperativ. Imperativul aorist se referă la o acțiune fără să spună nimic despre durata sau repetarea sa, în timp ce imperativul prezent se referă la aceasta ca fiind continuă sau repetată. Astfel, **λῦσον** înseamnă pur și simplu *dezleagă*, în timp ce **λῦε** înseamnă *continuă să dezlegi* etc. În mod obișnuit, este imposibil de a reflecta diferența între cele două la traducerea în limba română. Compară cu §2015.

Folosirea modului imperativ

2717. Modul imperativ se folosește la formularea de comenzi.

Exemple:

ἀκούσατε τοὺς λόγους μου
Ascultați cuvintele mele.

ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω
Cel ce are urechi să audă.

Interdicția

2718. Interdicția (o poruncă negativă) este exprimată prin prezentul imperativ cu **μὴ** sau prin conjunctivul aorist cu **μὴ**.

Exemple:

μὴ λῦε sau **μὴ λύσης**
Nu dezlega.
(**μὴ λύης** sau **μὴ λῦσον** ar fi greșit.)

μὴ λυέτω sau μὴ λύση

Să nu dezlege (III sg.).

μὴ λύετε sau μὴ λύσητε

Nu dezlegați.

μὴ λυέτωσαν sau μὴ λύσωσιν

Să nu dezlege. (III pl.)

2719. Imperativul verbului εἰμί

Conjugarea verbului εἰμί la imperativ prezent:

	sg		pl	
II	ἴσθι	<i>fii</i>	ἔσθε	<i>fiți</i>
III	ἔστω	<i>să fie</i>	ἔστωσαν	<i>să fie</i>

2720. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓνα ἢ δύο.
2. ὁ ἐὰν ἴδῃτε τὸν Χριστὸν ποιοῦντα, τοῦτο ποιήσατε καὶ ὑμεῖς.
3. κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, οὐ γὰρ ἐποιήσαμεν ἃ ἐκέλευσας.
4. μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ὁ ἐν τῷ ὄρει.
5. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω ^{(*)1} ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω ^{(*)2} τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

^{(*)1} O terminație de aorist I este plasată aici pe o rădăcină de aorist II, cum se întâmplă frecvent în Noul Testament. Vezi §3039.

^{(*)2} Aoristul pasiv al lui γίνομαι are același înțeles ca aoristul mediu, verbul fiind deponent în toate ipostazele. Înțelesul verbului aici este *a avea loc, a se face*.

6. ἀπόλυσον οὖν, κύριε, τὰ πλήθη· ἤδη γὰρ ἔρχεται ἡ νύξ.
7. μηδεὶς ἐξέλθῃ εἰς τὰ ὄρη, προσευξάσθωσαν δὲ πάντες τῷ πατρὶ αὐτῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
8. λάβων αὐτὸν ἄγε πρὸς ἡμᾶς.
9. μηδενὶ εἶπητε ὃ εἶδετε.
10. ἐγέρθητε ^{(*)3} καὶ μὴ φοβεῖσθε· ὁ γὰρ κύριος σώσει ὑμᾶς.

^{(*)3} Pasivul lui ἐγείρω este adeseori folosit cu înțeles deponent *mă ridic, mă scol*.

11. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.
12. ἔλεγεν αὐτῷ μαθητῆς τις Κύριε, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐλθέ.
13. ὅσα ἐὰν ἀκούσητε τοῖς ὠσὶν ὑμῶν καὶ ἴδητε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν εἴπετε καὶ τοῖς ἔθνεσιν.
14. ἃ ἐὰν ἀκούσητε ἐν τῷ σκότει κηρύξατε ἐν τῷ φωτί.
15. μακάριος ὁστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
16. ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει εἰσὶν ἱερεῖς πονηροί, οἵτινες οὐ ποιοῦσι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ.
17. ἐξελθόντες εἴπετε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ἐπὶ πάσης τῆς γῆς ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
18. ὅταν κληθῇς ὑπὸ τινος, πορεύθητι.
19. ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γνώσεσθε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ κρίσις.
20. ἴδετε πάντες ὑμεῖς τὰς χεῖράς μου· οὐ γὰρ ἐποίησαν αὗται αἱ χεῖρες ὧν λέγουσιν ἐκεῖνοι οὐδέν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Spuneți tuturor neamurilor lucrurile ce vi le-am spus vouă.
2. Să nu spuneți în inima voastră că nu vreți să faceți lucrurile pe care le poruncește împăratul.
3. Nimeni să nu se teamă de preoții aceia răi, căci oricine face voia lui Dumnezeu va ieși cu bucurie.
4. Cel ce ne-a mântuit prin sângele Său să aibă milă de noi în aceste zile rele.
5. Oricine iubește pe Dumnezeu va veni la lumină, dar cel ce nu-L iubește va umbla în întuneric.
6. Oricu ce lucru faceți, faceți-l în lumină, pentru ca numele lui Dumnezeu să fie sfințit.
7. Să fie botezați acești oameni, căci Hristos i-a mântuit prin cuvântul său.
8. Rugați-vă Tatălui vostru din cer, căci el va face orice lucruri cereți.
9. Să nu spună împăratul asta, căci noi toți suntem oameni credincioși.
10. Să nu facem lucrurile ce ni le-au spus oamenii cei răi.
11. Aveți milă de toți oamenii, căci Domnul a avut milă de voi.
12. Câte lucruri sunt bune, faceți-le; dar câte lucruri sunt rele, nici să nu vorbiți cu privire la acestea.
13. Ucenicii l-au întrebat pe apostol ce să mănânce, și apostolul le-a spus: „Mergeți în sate și mâncați pâinea care este în ele”.
14. Nu începeți să spuneți în voi înșivă că nu cunoașteți adevărul.
15. Cei ce sunt în câmpii să nu se întoarcă în casele lor.
16. Doamne, mântuiește-mă, căci am încălcat poruncile Tale.

Lecția 28

Timpul perfect

Recapitularea verbului λύω

2801. Vocabular

ἀκήκοα	perf. act. ind. al lui ἀκούω
βεβάπτισμαι	perf. pas. ind. al lui βαπτίζω
γέγονα	perf. ind. al lui γίνομαι. (γίνεται = se întâmplă)
γέγραφα, γέγραμμαι	perf. act. și pas. ind. al lui γράφω
γεννάω	nasc
ἐγγίζω	mă apropii
ἐγήγερται	perf. pas. ind. pers. III sg. al lui ἐγείρω
ἔγνωκα	perf. act. ind. al lui γινώσκω
ἐλήλυθα	perf. ind. al lui ἔρχομαι
ἐρρέθην	aor. pas. ind. al lui λέγω (aor. pas. part. ῥηθείς)
ἑώρακα	perf. act. ind. al lui βλέπω (ὁράω)
θνήσκω	mor (folosit numai la perfect, τέθνηκα = a fi mort, și la mai mult ca perfect. Pentru alte timpuri se folosește ἀποθνήσκω)
μαρτυρέω	mărturisesc, depun mărturie
Πετρος, ὁ	Petru
πληρόω	umpli, îndeplinesc (o slujbă), săvârșesc (o lucrare), împlinesc (Legea)

Timpul perfect

2802. Perfectul activ indicativ al verbului λύω

	sg	pl
I	λέλυκα	λελύκαμεν
II	λέλυκας	λελύκατε
III	λέλυκε(ν)	λελύκασι (sau λέλυκαν)

2803. Perfectul activ infinitiv al verbului λύω este λελυκέναι (accentul este neregulat).

2804. Perfectul activ participiu al verbului λύω este λελυκώς, λελθκθία, λελυκός (accentul este neregulat).

2805. Formele date mai sus constituie sistemul perfect, care se formează din cea de-a patra din cele șase forme verbale principale, λέλυκα.

2806. Sistemul perfect se formează prin adăugarea lui **κ** (la indicativ, **κα**) la rădăcina verbului, și prin prefixarea reduplicării. Reduplicarea conține prima consoană a rădăcinii verbului, urmată de **ε**.

2807. Perfectul fiind un timp primar, ne-am aștepta să folosească terminațiile personale primare. Dar, la indicativ, terminațiile sunt exact ca terminațiile aoristului I (care este un timp secundar), cu excepția persoanei a III-a plural; chiar și la persoana a III-a plural, uneori avem **λέλυκαν** și nu **λελύκασι(ν)**.

2808. Perfectul activ conjunctiv este atât de rar încât nu este necesar să-l învățăm acum.

2809. Declinarea participiului perfect activ

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός	λελυκόντες	λελυκυῖαι	λελυκότα
<i>G</i>	λελυκότος	λελυκυίας	λελυκότος	λελυκόντων	λελυκυῶν	λελυκότων
<i>D</i>	λελυκότι	λελυκυῖα	λελυκότι	λελυκόσι(ν)	λελυκυῖαις	λελυκόσι(ν)
<i>A</i>	λελυκότα	λελυκυῖαν	λελυκός	λελυκότας	λελυκυίας	λελυκότα

2810. Se va observa că participiul perfect activ, ca și celelalte forme de participiu, inclusiv participiul aorist pasiv, este declinat conform declinării a III-a la masculin și neutru, și conform declinării I la feminin.

Formarea rădăcinii perfecte la diferite verbe

2811. Dacă rădăcina verbului începe cu o vocală sau un diftong, reduplicarea constă în lungirea vocalei sau diftongului respectiv. În acest caz reduplicarea este ca un augment.

Exemple: perfectul activ a verbului **ἐλπίζω** este **ἤλπικα** iar cel al verbului **αἰτέω** este **ἤτηκα**.

2812. Dacă rădăcina verbului începe cu două consoane, reduplicarea în anumite cazuri (nicidecum în toate) constă în aplicarea prefixului **ἐ** (ca un augment), în locul repetării primei consoane precedate de **ε**.

Exemple: perfectul activ a verbului **γινώσκω** este **ἤγνωκα**, dar cel al verbului **γράφω** este **γέγραφα**.

2813. Rădăcinile verbale care încep cu **φ**, **θ** sau **χ** sunt reduplicate respectiv cu **π**, **τ** sau **κ**.

Exemple: perfectul verbului **φιλέω** este **πεφίληκα**; cel al verbului **θνέσκω** este **τέθνηκα** (prezentul nu se întâlnește în Noul Testament).

2814. Dacă rădăcina verbului se termină cu o vocală, acea vocală este de regulă lungită înaintea particulei **κ** a perfectului activ, tot așa cum se întâmplă cu particula **σ** la viitor și aorist I.

Exemple: perfectul verbului ἀγαπάω este ἡγάπηκα; cel al verbului φιλέω este πεφίληκα.

2815. Dacă rădăcina verbului se termină cu τ, δ sau θ, acestea cad înainte de particula κ a perfectului.

Exemplu: perfectul verbului ἐλπίζω este ἤλπικα (rădăcina este ἐλπίδ-).

2816. Unele verbe au perfect II, care este conjugat ca și perfectul I, cu excepția că nu există particula κ.

Exemple: perfectul verbului γράφω este γέγραφα; cel al verbului ἀκούω este ἀκήκοα.

2817. În general, studentul trebuie să-și amintească cele ce s-au spus la §1210 despre varietatea în formarea sistemelor de timpuri la verbul grec.

Perfectul mediu și pasiv

2818. Perfectul medio-pasiv indicativ al verbului λύω este după cum urmează:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	λέλυμαι	λελύμεθα
<i>II</i>	λέλυσαι	λέλυσθε
<i>III</i>	λέλυται	λέλυνται

2819. Perfectul mediu și pasiv infinitiv al verbului λύω este λελύσθαι (accent neregulat).

2820. Perfectul mediu și pasiv participiu al verbului λύω este λελυμένος, -η, -ον, și se declină ca un adjectiv regulat de declinarea a II-a și I (accent neregulat).

2821. Formele date mai sus constituie sistemul perfect mediu, care se formează din a cincea din cele șase forme verbale principale, λέλυμαι.

2822. Reduplicarea se face la fel ca la perfectul activ.

2823. La indicativ, terminațiile primare medii (vezi §0906) sunt adăugate direct rădăcinii, fără vocală tematică. Ele nu se modifică deloc. Astfel, la infinitiv și participiu, -σθαι și -μενος se adaugă direct rădăcinii.

2824. Dacă rădăcina verbului se termină cu o vocală, acea vocală este de regulă lungită înaintea terminațiilor la perfectul mediu și pasiv, tot așa ca înainte de sufixele de timp la viitor, aorist I, perfect activ și aorist pasiv.

Exemplu: μεμαρτύρημαι din μαρτυρέω.

2825. Dacă rădăcina verbului se termină cu o consoană, se produc unele modificări atunci când se aplică terminațiile perfectului mediu și pasiv. Aceste modificări se învață cel mai bine prin observarea

fiecărui verb.

Exemplu: γέγραμμαι (pers. a III-a sg. γέγραπται) din γράφω.

2826. Timpul mai mult ca perfect

Timpul mai mult ca perfect este atât de rar încât nu îl vom învăța acum. Este un timp secundar. Mai mult ca perfectul activ face parte din sistemul perfect; mai mult ca perfectul mediu și pasiv fac parte din sistemul perfect mediu.

Folosirea timpului perfect

2825. Timpul perfect în limba greacă denotă o stare prezentă rezultată dintr-o acțiune trecută.

Exemple:

1. Să presupunem că cineva întreabă o persoană oficială: „Care este relația ta cu acel deținut?”, și acesta răspunde: „L-am eliberat”. Verbul folosit în acest răspuns ar fi **λέλυκα**. Timpul perfect ar exprima starea prezentă a acelei persoane oficiale (față de deținut), ca rezultat al acțiunii sale de eliberare. Dar dacă, pe de altă parte, cineva ar întreba acea persoană oficială: „Care este istoria relațiilor tale cu acel deținut?”, și acesta răspunde: „Am eliberat acel deținut de trei ori și de trei ori l-am încarcerat din nou”, primul verb al acestui răspuns al persoanei oficiale ar fi **ἔλυσα**, și nu **λέλυκα**, deoarece nu se face nicio referire la starea prezentă ca rezultat al acțiunii trecute. Într-adevăr, actul de eliberare nu are vreun rezultat care să se continue în momentul prezent. Dar chiar dacă ar fi avut un rezultat permanent, verbul care face referire la acesta ar fi la timpul aorist, și nu perfect, cu excepția cazului în care ceea ce se are în vedere este rezultatul prezent, și nu pur și simplu acțiunea trecută. Astfel, chiar dacă după întrebarea „Ce ai făcut?”, oficialul răspunde pur și simplu „Am eliberat pe deținut”, și chiar dacă de fapt eliberarea respectivă ar fi avut un rezultat permanent, tot timpul aorist **ἔλυσα** ar putea foarte bine să fie folosit, deoarece ceea ce se subliniază ar putea fi istoria relațiilor oficialului cu deținutul, și nu relația sa prezentă cu el. Distincția între aceste situații este adesea foarte fină. În exercițiile noastre, perfectul nu se va folosi decât dacă vedem un motiv clar pentru care să nu folosim aoristul.

2. Perfectul pasiv este adesea mult mai ușor de tradus decât perfectul activ. Astfel, **γέγραπται** înseamnă *este scris* (în Scripturi). Aici, expresia în limba română *este scris* reproduce fidel perfectul grecesc; înțelesul este *stă scris*. Atât exprimarea grecească cât și cea românească se referă la o stare prezentă, rezultată dintr-un act de scriere care a avut loc cu ceva timp în urmă.

3. Participiul perfect pasiv poate adesea fi tradus pur și simplu prin participiul pasiv românesc simplu. Astfel, **λογος γεγραμμένος** înseamnă *cuvânt scris*, **ἡγαπημένος** înseamnă *iubit*, etc. Participiul activ perfect grecesc este însă foarte dificil de tradus.

2826. Recapitularea verbului λύω

Conjugarea verbului **λύω** se încheie aici. Studentul o va recapitula în totalitatea ei, folosind paradigmele date la §3335.

2827. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. οὐδείς ἐστιν δίκαιος κατὰ τὸν νόμον εἰ μὴ ὁ ποιήσας πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου.
2. εὐηγγελίσατο παντὶ τῷ λαῷ λέγων ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
3. ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν λέγομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε εἰς τὸν Χριστόν.
4. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.
5. ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.
6. πᾶς γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν.
7. τοῦτο γέγονεν, ^(*) ὅτι οὕτως γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου.

^(*) γίνομαι înseamnă aici a avea loc, a se întâmpla.

8. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν.
9. αὕτη δὲ ἐστίν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ σκότος.
10. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπεμένῳ Οὐκ ἔξεστιν ποιῆσαι τοῦτο.
11. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου καὶ οὐ δέχεσθέ με.
12. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε.
13. ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.
14. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστίν καὶ ζωὴ ἐστίν.
15. ἀπεκρίθη αὐτῷ Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς ἔχεις, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.
16. ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.
17. γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστίν.
18. ταῦτα εἶπεν πρὸς τοὺς πεπιστευκότας εἰς αὐτὸν Ἰουδαίους.
19. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ^(*) ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ.

^(*) Pronumele relativ se acordă cu antecedentul său în persoană, gen și număr. În această propoziție, antecedentul lui **ὃς** este **ἄνθρωπον**, care este la persoana I deoarece se află în apozitie cu pronumele personal la persoana I, **με**.

20. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Unde este preotul? Este deja venit.
2. Toți ucenicii botezați sunt în orașul cel mic.
3. Preoții fiind botezați au venit laolaltă în aceeași casă.
4. Unde este mulțimea? A venit deja aproape.
5. Ce este în inima ta? Am crezut în Domnul.
6. Ești tu credincios? Am păstrat credința.
7. Este scris prin prooroc că Mesia vine în acele zile, și noi știm că împărăția lui s-a apropiat.
8. Copii preaiubiți de Tatăl vostru, intrați în bucuria păstrată în cer pentru cei ce au crezut în Hristos.
9. Cine este omul acesta? Este copilul născut din Dumnezeu.
10. Fiind răstignit de către ostași, Domnul a murit, dar acum el este înviat.
11. Frați preaiubiți de către toți ucenicii, de ce nu vă este milă de cei mici?
12. Cei veniți din întuneric în lumină știu că Dumnezeu va face toate lucrurile scrise în Lege și Prooroci.
13. Toate lucrurile scrise și spuse prin acest prooroc sunt adevărate.
14. Aceasta s-a întâmplat pentru ca ceea ce a fost spus de Domnul prin prooroc să poată fi împlinit.
15. Dacă ești deja eliberat, dă mulțumiri Celui ce te-a eliberat.
16. Unde este proorocul pe care ostașii l-au prigonit? S-a făcut împărat al mai multor cetăți.

Lecția 29

Comparația adjectivelor

Declinarea lui *μείζων*

Genitivul de comparație și utilizarea lui *ἢ*, "*decât*"

Adverbe

Genitivul cu adverbe de loc

Genitivul "*timpului în care...*"

Genitivul infinitivului articular care exprimă un scop

Dativul de măsură

Acuzativul de specificare

Dativul de timp

Adjective posesive

μή utilizat ca și conjuncție

ἴνα cu conjunctiv, în diverse moduri de utilizare

Întrebări care așteaptă un răspuns negativ

2901. Vocabular

<i>ἐμός, -ή, -όν</i>	adj. pos. aparținând mie, al meu
<i>ἐμπροσθεν</i>	adv. înainte, înaintea, în fața, în prezența (cu gen.)
<i>ἐνώπιον</i>	adv. înaintea, în fața, sub privirile, în prezența (cu gen.)
<i>ἐξω</i>	adv. afară, în afara
<i>ἐχθρός, ὁ</i>	dușman, vrăjmaș
<i>ἢ</i>	conj. decât (înțelesul de „sau” a fost discutat deja)
<i>ἡμέτερος, -α, -ον</i>	adj. pos. aparținând nouă, al nostru, a noastră
<i>ἴδιος, -α, -ον</i>	personal, propriu, aparținând cuiva, al cuiva
<i>ἰκανός, -ή, -όν</i>	îndestulător, destul de mare, destul de numeros, mult, foarte mult, suficient, vrednic, considerabil
<i>ἰσχυρότερος, -α, -ον</i>	mai puternic; comparativ al lui <i>ἰσχυρός, -ά, -όν</i> , puternic
<i>καλῶς</i>	adv. bine
<i>κρείσσων, -ον</i>	mai bun, mai puternic; comparativ al lui <i>ἀγαθός</i>
<i>μᾶλλον</i>	adv. mai, încă, mai mult, decât
<i>μείζων, -ον</i>	mai mare; comparativ al lui <i>μέγας</i>
<i>μή</i>	conj. altfel, ca nu cumva, de teamă să nu (înțelesul adverbial al lui <i>μή</i> = „nu” a fost discutat deja)
<i>μήποτε</i>	particulă negativă; aceeași întrebuițare ca <i>μή</i> , niciodată, ca nu cumva, de teamă să nu, oare, nu cumva
<i>ὅπως</i>	să, ca să, pentru ca, pentru ca să (cu conjunctiv. Folosit foarte asemănător modului în care <i>ἴνα</i> este folosit)

πάλιν	adv. înapoi, îndărăt, în sens invers, la rândul său, din partea sa, din nou, iarăși, încă o dată, mai mult, în plus
πλείων, -ον	mai mulți, mai mult, în plus; comparativ al lui πολύς
σάββατον, τό	sabat (pluralul τὰ σάββατα, cu dativul neregulat τοῖς σάββασι(ν) , este adesea folosit în sens singular)
σός, -ή, -όν	adj. pos. aparținând ție, al tău, a ta
ὑμέτερος, -α, -ον	adj. pos. aparținând vouă, al vostru, a voastră

Comparația adjectivelor

2902. Gradul comparativ al adjectivelor se termină uneori în **-τερος, -α, -ον** (declinat ca un adjectiv oarecare de declinarea a II-a și I) și uneori în **-ίων, -ιον, -ιον** (declinat potrivit declinării a III-a, la toate genurile).

2903. Gradul superlativ se termină în **-τατος, -η, -ον**, sau **-ιστος, -η, -ον**. În Noul Testament superlativul este foarte rar.

2904. Unele adjective au forme de comparativ și superlativ neregulate. Acestea pot fi învățate din dicționar, atunci când sunt întâlnite.

Exemple:

μικρός, mic
 ἐλάσσων, mai mic
 ἐλάχιστος, cel mai mic.

Declinarea lui μείζων

2905. Declinarea lui **μείζων, -ον** mai mare, comparativul lui μέγας, este după cum urmează:

	sg		pl	
	m,f	n	m,f	n
N	μείζων	μείζον	μείζονες	μείζονα
G	μείζονος	μείζονος	μειζόνων	μειζόνων
D	μείζονι	μείζονι	μείζοσι(ν)	μείζοσι(ν)
A	μείζονα	μείζον	μείζονας	μείζονα

2906. σώφρων, înțelept, ἄφρων, prost, ἐλάσσων, mai puțin, πλείων, mai mult, κρείσσων, mai bine etc., sunt declinate în mod asemănător.

2907. Forma prescurtată **μείζω** poate sta în locul lui **μείζονα**, la masculin și feminin nominativ singular și la neutru nominativ și acuzativ plural, iar forma prescurtată **μείζους** la masculin și feminin nominativ și acuzativ plural.

2908. Genitivul de comparație și utilizarea lui ἢ, *decât*

Acolo unde în limba română se folosește cuvântul *decât* după un adjectiv comparativ, limba greacă folosește fie (1) genitivul de comparație, fie (2) cuvântul ἢ urmat de cel de-al doilea membru al comparației, la același caz la care se găsește primul membru al comparației.

Exemple:

μείζονα τούτων ποιήσει.

El va face lucruri mai mari decât acestea.

ἡγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μάλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς.

Oamenii au iubit mai mult întunericul decât lumina.

Aici, φῶς este la acuzativ. Înțelesul este, *Oamenii au iubit mai mult întunericul decât au iubit lumina.*

Adverbe

2909. Multe adverbe sunt formate din adjective, prin substituirea lui *v* cu *ς* la sfârșitul genitivului plural masculin și neutru. Exemplu: καλός, *bun*; genitivul plural este: καλῶν; adverbul corespunzător este καλώς.

2910. Gradul comparativ al adverbelor este ca acuzativul singular neutru al gradului comparativ al adjectivului corespunzător; gradul superlativ al adverbului este ca și acuzativul plural neutru al gradului superlativ al adjectivului corespunzător.

2911. Multe adverbe, totuși, au forme diverse, care trebuie învățate prin observație.

2912. Genitivul cu adverbe de loc

Adverbele de loc cer cazul genitiv. Exemplu:

ἔξω, *afară*

ἔξω τῆς πόλεως, *afară din oraș*

ἐγγύς τῆς πόλεως, *aproape de oraș*

2913. Genitivul „timpului în care...”

Genitivul este uneori folosit pentru a exprima *timpul în care...*

Exemplu:

παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός.

El a luat copilul și pe mama Lui noaptea.

2914. Genitivul infinitivului articular care exprimă un scop

Genitivul infinitivului articular, fără nici o prepoziție, este uneori folosit pentru a exprima un scop.

Exemplu:

ἦλθεν πρὸς τὸν προφήτην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ

El a venit la prooroc ca să fie botezat de el

Ne vom reaminti că, în cele mai multe cazuri, infinitivul articular se folosește în aceleași construcții ca acelea în care se poate folosi un substantiv obișnuit cu articol. Acest mod de folosire a genitivului pentru a exprima un scop nu este însă posibil cu un substantiv obișnuit.

2915. Dativul de măsură

Dativul este folosit uneori pentru a indica măsura în care ceva există sau este adevărat.

Exemple:

γινωσκόμενος τῷ προσώπῳ

fiind cunoscut la față

(fiind cunoscut în ce privește fața).

καθαρὸς τῇ καρδίᾳ

curat la inimă (curat în ceea ce privește inima).

ἄνὴρ ὀνόματι Ἰάκωβος

un bărbat pe nume Iacov

(un bărbat care este Iacov, în ce privește numele).

2916. Acuzativul de specificare

Acuzativul de specificare este foarte asemănător în înțeles cu dativul de măsură, dar este mai rar utilizat.

Exemplu:

τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι

cam cinci mii la număr

Dativul de timp

2917. Dativul este folosit uneori pentru a exprima timpul când.

Exemplu:

ἐθεράπευσε τῷ σαββάτῳ

El a vindecat în Sabat.

2918. De obicei totuși, *timpul când* este exprimat prin fraze prepoziționale. Astfel, *în Sabat* poate fi ἐν τῷ σαββάτῳ.

Adjective posesive

2919. Adjectivele posesive ἐμός, *al meu*; σός, *al tău*; ἡμέτερος, *al nostru*; ὑμέτερος, *al vostru*, sunt uneori folosite în locul cazului genitiv al pronumelor personale, atunci când se dorește o emfază. Aceste adjective posesive sunt declinate ca și adjectivele obișnuite de declinările a II-a și I. Ele pot sta în poziție atributivă cu articol.

Exemple:

ὁ ἐμός λόγος, *cuvântul meu*.

ἡ χαρὰ ἡ ἐμέ, *bucuria mea*.

τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, *voia mea*.

τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν, *toate lucrurile mele sunt ale tale*.

ὁ ἡμέτερος λόγος, *cuvântul nostru*.

ὁ ὑμέτερος λόγος, *cuvântul vostru*.

2920. Acest mod de utilizare este destul de rar. Modul obișnuit de a spune cuvântul meu nu este ὁ ἐμός λόγος, sau ὁ λόγος ὁ ἐμός, ci ὁ λόγος μου.

μὴ utilizat ca și conjuncție

2921. Cuvintele care denotă *teama de a...* sunt urmate de μὴ, *să nu*, cu conjunctiv. Aici, μὴ nu este adverb, ca în cazul în care înseamnă *nu*, ci conjuncție.

Exemplu:

φοβοῦμαι μὴ ἔλθῃ

mă tem să nu vină

2922. Propozițiile negative de scop pot de asemenea să înceapă cu simplul μὴ în loc de ἵνα μὴ.

Exemplu:

τοῦτο ποιεῖτε μὴ εἰσέλθῃτε εἰς κρίσιν

faceți aceste lucruri, ca să nu intrați în judecată

2923. Ίνα cu conjunctiv, în diverse moduri de utilizare

Pe lângă modul de utilizare în care exprimă un scop, **Ίνα** cu conjunctiv este foarte frecvent utilizat după cuvinte de sfătuire, urări, precum și în multe alte moduri care nu sunt ușor de clasificat.

Exemple:

εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γενήται ἄρτος

spune pietrei acesteia să se facă pâine

αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἣ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους

aceasta este porunca mea, să vă iubiți unii pe alții

Întrebări care așteaptă un răspuns negativ

2924. Întrebările care așteaptă un răspuns negativ sunt exprimate prin **μή** cu indicativ.

2925. Această regulă constituie o excepție importantă de la regula generală de utilizare a lui **οὐ** și **μή**. (vezi §1815). Întrebările care așteaptă un răspuns pozitiv au **οὐ** cu indicativ.

Exemple:

μή ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

Suntem noi mai puternici decât el? Răspunsul așteptat este: „Nu, desigur că nu”.

Compară:

οὐκ ἰσχυρότεροί ἐσμεν αὐτοῦ;

Nu suntem noi mai puternici decât el? Răspunsul așteptat este: „Ba da, desigur că da”.

2926. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες.
2. ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
3. κέλευσον οὖν τηρηθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ λάβωσιν αὐτὸ καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ ὅτι ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν.
4. οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.
5. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῶν ἄλλων.
6. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων.
7. εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε.
8. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
9. εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.
10. ἔμεινεν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον ἐγγὺς τῆς πόλεως.

11. τότε συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη.
12. μὴ ποίει τοῦτο· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσέλθης.
13. ἐλθόντες οἱ στρατιῶται νυκτὸς ἔλαβον τὸν ἄνδρα καὶ ἀγαγόντες αὐτὸν ἔξω ἀπέκτειναν.
14. τῇ μὲν σαρκὶ οὐκ ἐστε μεθ' ἡμῶν, τῇ δὲ καρδίᾳ ἐστὲ ἐγγύς.
15. μὴ περιπατοῦμεν κατὰ σάρκα; οὐκ ἔχομεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ;
16. εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ εἶναι ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς.
17. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.
18. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε.
19. μὴ ἐποίησα τὸ ἴδιον θέλημα; οὐ μᾶλλον ἐποίησα τὸ σόν;
20. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Cei ce au făcut o lucrare bine, vor face și lucruri mai mari.
2. Cel ce-și conduce propria casă bine face un lucru mai mare decât cel ce ia multe cetăți.
3. De ce faceți aceste lucruri? Sunteți voi cumva împărați și preoți? Nu sunteți voi slujitori?
4. Cei ce erau în întuneric ne-au îndemnat să ne fie milă de ei și să nu-i aruncăm afară.
5. Ai mei sunt în oraș iar ai tăi sunt în afara lui, dar vom fi cu toții înaintea lui Dumnezeu.
6. Ești tu mai puternic decât cel care a făcut pământul și marea și toate lucrurile ce sunt în ele?
7. Nu vă temeți de cel ce ucide trupul, ci temeți-vă mai degrabă de cel ce a făcut toate lucrurile.
8. După ce i-ați văzut pe frații voștri veți merge și în Galilea.
9. Noi avem mai mulți slujitori decât voi, dar ai noștri nu sunt destui pentru a evangheliza ^(*) toate neamurile.

(*) Ce construcție se folosește după **ἱκανός** pentru a exprima ideea *destui* (sau *vrednici*) *pentru a...* ?

10. Cei ce se închină Domnului ziua și noaptea vor fi mai puternici decât cei ce-i prigonesc pe ei.
11. Sunt mai mulți cei ce sunt cu noi decât cei ce sunt cu ei.
12. Fiind cu voi în inimă, nu cu fața, vă îndemnăm să faceți bine toate lucrurile pe care vi le-am poruncit.
13. Preoții s-au dus afară din oraș, ca să nu-i poată cărturarii vedea făcând ceea ce nu este îngăduit să se facă.
14. Dacă cineva care este mai puternic decât noi vine împotriva noastră nu vom rămâne în oraș.
15. După ce Isus a vindecat pe un om în Sabat, cărturarii s-au temut că oamenii îl fac împărat.
16. Este mai bine să mori pentru frați decât să faci ceea ce apostolii ne-au îndemnat să nu facem.

Lecția 30

Conjugarea lui δίδωμι

Aoristul II al verbului γινώσκω

Articolul, înaintea lui μέν sau δέ

Participiul aorist care denotă același act ca și verbul principal

Terminații de aorist I pe rădăcini de aorist II

3001. Vocabular

αἰώνιος, -ον	adj. cu două terminații, femininul fiind identic cu masculinul (-ος) la toate formele, <i>veșnic</i>
ἀντί	prep. cu gen. <i>în fața, în locul, în schimb</i>
ἀποδίδωμι	<i>înapoiez, dau ceea ce se cuvine sau este promis, plătesc, returnez</i>
γυνή, γυναικός, ἡ	<i>femeie</i> (cu accent neregulat la unele forme; vezi §3312)
δίδωμι	<i>dau, încredințez, dau în grija cuiva, transmit, dau rod, produc</i>
ἐγνων	aor. II (de formă mi) al lui γινώσκω
ἐξουσία, ἡ	<i>drept, stăpânire, autoritate</i>
ἔσχον	aor. II al lui ἔχω
ζάω	<i>trăiesc</i> (are η în loc de α în sistemul prezent; de exemplu, ζῆς, ζῆ și nu ζᾶς, ζᾷ).
ἰδοῦ	particulă demonstrativă, <i>iată!, uite!</i>
μόνος, -η, -ον	adj. <i>singur, unic, doar, numai</i>
μυστήριον, τό	<i>mister, taină, secret</i>
ὁράω	<i>văd, privesc</i> . (Sistemul prezent al acestui verb este mult mai puțin comun decât sistemul prezent al lui βλέπω. Verbul comun „a vedea” în Noul Testament este βλέπω, ὄψομαι, εἶδον, ἑώρακα (ὥμμαι), ὥφθην. Totuși, pentru că βλέπω are și el un viitor βλέψω și un aorist I ἑβλεψα, va fi probabil mai convenabil să considerăm ὄψομαι etc. ca fiind formele principale ale verbului ὁράω și nu ale lui βλέπω).
παραδίδωμι	<i>dau, predau, încredințez, comunic, transmit</i>
πειράζω	<i>încerc, mă străduiesc, pun la încercare, ispitesc</i>
οἷος, -α, -ον	pron. interog. <i>ce fel de?, de ce natură?, care?, ce?</i>
Σίμων, Σίμωνος, ὁ	<i>Simon</i>
χεῖρ, χειρός, ἡ	<i>mână</i>

3002. Verbele care au fost studiate deja, cu excepția verbului neregulat εἰμί, aparțin toate aceleiași conjugări. Ele au diferite moduri de alcătuire a formelor principale, dar terminațiile care se adaugă la aceste forme principale sunt toate de același tip. În limba greacă mai există doar o conjugare: ea se numește *conjugarea μι*, spre a se deosebi de conjugarea ω, care a fost deja studiată, deoarece persoana I singular prezent activ indicativ se termină în μι.

3003. Verbele în **μι** diferă de verbele în **ω** numai la sistemele prezent și aorist II.

Conjugarea lui **δίδωμι**

3004. Formele principale ale verbului în **μι**, **δίδωμι**, *a da*, sunt după cum urmează:

δίδωμι, δώσω, ἔδωκα, δέδωκα, δέδομαι, ἐδόθην

3005. Rădăcina lui **δίδωμι** este **δο-**. Dacă acesta ar fi fost un verb în **ω**, prima sa formă ar fi fost **δόω**.

3006. Viitorul **δώσω** este cu totul neregulat, vocala finală **ο** a rădăcinii fiind lungită înaintea lui **σ** al viitorului ca și în cazul lui (de exemplu) **δηλόω**. De la **δώσω** se formează întreg viitorul activ și mediu, exact în felul în care se formează formele corespondente ale lui **λύω**.

3007. Aoristul I **ἔδωκα** se formează în mod destul de regulat, cu excepția că în locul lui **σ** avem **κ**.

3008. Perfectul activ **δέδωκα** este complet regulat. De la **δέδωκα** se formează în mod destul de regulat întregul perfect activ.

3009. Perfectul mediu **δέδομαι** este destul de regulat, cu excepția că vocala finală a rădăcinii nu se lungește înainte de terminațiile personale (vezi §2824). De la **δέδομαι** se formează în mod destul de regulat întregul perfect mediu și pasiv.

3010. Aoristul pasiv **ἐδόθην** este destul de regulat, cu excepția că vocala finală a rădăcinii nu se lungește înainte de sufixul de timp **-θε**. De la **ἐδόθην** se formează în mod destul de regulat întreg aoristul pasiv și viitorul pasiv.

Sistemul prezent al lui **δίδωμι**

3011. Semnul sistemului prezent al lui **δίδωμι** este reduplicarea (de o manieră diferită de cea a perfectului), care este prefixată rădăcinii.

3012. Prezentul activ indicativ al verbului **δίδωμι:**

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	δίδωμι	δίδομεν
<i>II</i>	δίδως	δίδοτε
<i>III</i>	δίδωσι(ν)	διδόασι(ν)

3013. Vocała finală a rădăcinii (rădăcina, cu reduplicare, fiind **διδο-**) este lungită la singular, dar nu și la plural.

3014. Terminațiile personale sunt adăugate direct rădăcinii, fără nici o vocală tematică.

3015. Aceste terminații sunt: **-μι, -ς, -τι** (sau **-σι**), **-μεν, -τε, -ασι**.

3016. Prezentul activ conjunctiv al verbului δίδωμι

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	διδῶ	διδῶμεν
<i>II</i>	διδῶς	διδῶτε
<i>III</i>	διδῶ	διδῶσι(ν)

3017. Aici s-au produs contrageri, după cum indică accentul. Terminațiile personale sunt aceleași ca și la verbele în **ω**.

3018. Prezentul activ imperativ al verbului δίδωμι:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	δίδου	δίδοτε
<i>III</i>	διδότω	διδότωσαν

3019. Prezentul activ infinitiv este **διδόναι**. Se va observa accentul neregulat.

3020. Prezentul activ participiu este **διδούς, διδοῦσα, διδόν**.

3021. Genitivul singular este **διδόντος, διδούσης, διδόντος**. Masculinul și neutru se declină regulat conform declinării a III-a, iar femininul se declină regulat conform declinării I. Dativul plural masculin și neutru este **διδούσι(ν)**.

3022. Accentul este neregulat la nominativ, fără a fi recesiv. El respectă regula generală a substantivului, cu excepția că la genitiv plural feminin (**διδουσῶν**) este respectată regula specială a substantivelor de declinare a I (vezi *Accentuarea substantivelor*, §0406).

3023. Imperfectul activ indicativ al verbului δίδωμι

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἐδίδουν	ἐδίδομεν
<i>II</i>	ἐδίδους	ἐδίδοτε
<i>III</i>	ἐδίδου	ἐδίδοσαν

3024. Reduplicarea caracteristică, **δι-**, a prezentului desigur că apare aici, căci imperfectul este întotdeauna parte din sistemul prezent. Augmentul este regulat. Vocala finală a rădăcinii este lungită la singular, ca și la prezent. Dar la imperfect este lungită la **ου** în loc de **ω**. Apar aceleași terminații secundare ca și la conjugarea în **ω**, cu excepția că la persoana a III-a plural se folosește terminația

alternativă **-σαν** în loc de **-v**. (Vezi §1004).

3025. În ce privește **prezentul și imperfectul mediu și pasiv** ale verbului **δίδωμι** (vezi §3342), doar câteva din aceste forme se găsesc în Noul Testament; ele se pot recunoaște cu ușurință atunci când se întâlnesc.

Aoristul activ al verbului δίδωμι

3026. Aoristul activ al verbului **δίδωμι** este special prin aceea că este aorist I la indicativ și aorist II la celelalte moduri.

3027. Aoristul activ indicativ al verbului δίδωμι

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	ἔδωκα	ἔδώκαμεν
<i>II</i>	ἔδωκας	ἔδώκατε
<i>III</i>	ἔδωκε(ν)	ἔδωκαν

3028. Se va observa că această conjugare este identică cu cea a lui **ἔλυσσα**, aoristul activ al lui **λύω**. Terminația de timp este însă **κ** în loc de **σ**. (Vezi §§1304-1309).

3029. Aoristul activ conjunctiv al verbului δίδωμι:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>I</i>	δῶ	δῶμεν
<i>II</i>	δῶς	δῶτε
<i>III</i>	δῶ	δῶσι(ν)

3030. Aoristul activ imperativ al verbului δίδωμι:

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>II</i>	δός	δότε
<i>III</i>	δότω	δότωσαν

3031. Aceste forme sunt ca la prezent (fără reduplicare), cu excepția lui **δός** la persoana a II-a singular.

3032. Aoristul activ infinitiv este **δοῦναι**.

3033. Participiul aorist activ este **δούς, δοῦσα, δόν**. Se declină ca și prezentul participiu **διδούς**.

3034. Aoristul mediu al verbului **δίδωμι** apare numai de câteva ori în Noul Testament. Aceste forme pot fi înțelese ușor cu ajutorul unui lexicon.

Aoristul II al verbului γινώσκω

3035. γινώσκω este un verb în ω, dar are o formă de aorist II activ în μι. Rădăcina este γνω-, care este aproape peste tot lungită la γνω-. Studentul va învăța conjugarea acestui verb (vezi §3347).

Articolul, înaintea lui μέν sau δέ

3036. Înainte de μέν sau δέ, articolul hotărât este adeseori folosit ca un pronume care înseamnă *el, ea, sau ei*.

Exemple:

τοῦτο ἠρώτησαν αὐτόν· ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς.

Asta l-au întrebat. Iar el le-a răspuns.

ἦλθον πρὸς αὐτοὺς αἰτῶν τι παρ' αὐτῶν· οἱ δὲ ἐποίησαν οὐδέν.

Am venit la ei cerând ceva de la ei; dar ei nu au făcut nimic.

3037. Se va observa cu grijă că această utilizare este destul de diferită de utilizările articolului care au fost studiate până acum. De exemplu, în expresia οἱ ἐν τῷ οἴκῳ, *cei din casă*, ar fi o mare greșeală să gândim că articolul este folosit ca un pronume care înseamnă *cei*. În această frază, οἱ este folosit ca un articol hotărât obișnuit, precum în expresia οἱ ἀγαθοί, *oamenii cei buni*, expresia ἐν τῷ οἴκῳ fiind tratată exact ca ἀγαθοί din cealaltă exemplă. Sau, ar fi o mare greșeală să considerăm că în expresia ὁ λύων, *cel ce dezleagă*, articolul ar fi folosit ca un pronume care înseamnă *el*. Dimpotrivă, articolul este folosit aici exact în felul în care este el folosit în expresia ὁ ἀγαθός, *omul cel bun*. Înaintea lui δέ însă, articolul poate într-adevăr să fie folosit ca pronume. În expresia ὁ δὲ εἶπεν, *dar el a spus*, nu există nici un adjectiv sau expresie adjectivală la care particula ὁ să se refere.

3038. Participiul aorist care denotă același act ca și verbul principal

Participiul aorist este uneori folosit cu referire la același act la care se referă verbul principal.

Exemple:

ἀποκριθεὶς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς

răspunzând, Isus a spus

S-a spus la §§1706,1813 că participiul prezent denotă o acțiune contemporană cu acțiunea verbului principal, iar participiul aorist denotă o acțiune anterioară acțiunii verbului principal. Acea regulă trebuie imprimată puternic în minte înainte de a lua în considerare excepțiile de la ea. În fapt însă, regula nu reprezintă complet adevărul. Propriu-zis, timpurile participiului nu au de-a face cu momentul de timp, iar caracterul lor fundamental, non-temporal, apare în modul de folosire discutat aici. În expresia ἀποκριθεὶς εἶπεν, *a răspunde și a spune* reprezintă același act, iar participiul definește pur și simplu mai exact acțiunea descrisă de εἶπεν. În același timp, propoziția nu înseamnă *pe când răspundea, el a spus*; acest lucru s-ar exprima astfel: ἀποκρινόμενος εἶπεν. Este extrem de important ca acest idiom să nu pună în umbră faptul că, în majoritatea cazurilor, participiul aorist denotă o

acțiune anterioară timpului verbului principal. Studentul va trebui să evite cu grijă orice confuzie între participiul prezent și cel aorist.

ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν

iar el a răspuns și a zis (cu ușoară emfază pe *el*)

Desigur, ἀποκριθεὶς poate fi considerat aici ca fiind un participiu substantival cu ὁ, iar propoziția poate să însemne *și cel ce a răspuns a spus*. Dar în foarte multe locuri unde aceste cuvinte apar în Evanghelii, articolul trebuie luat ca un pronume, iar ἀποκριθεὶς este doar ușor legat de acesta, în maniera indicată în traducerea de mai sus.

3039. Terminații de aorist I pe rădăcini de aorist II

Foarte frecvent în Noul Testament sunt folosite terminații de aorist I, și nu de aorist II, pe rădăcini de aorist II.

Exemple: εἶπαν în loc de εἶπον (pers. a III-a pl.); εἰπόν în loc de εἰπέ (imperativ). Acest mod de utilizare este mult mai comun la unele forme de aorist decât la altele. εἶπον la indicativ are aproape exclusiv forme de aorist I.

3040. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς.
2. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἀπέλυσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ.
3. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.
4. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί.
5. ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν ^{(*)1} καὶ δούς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου, καὶ λαβὼν ποτήριον ^{(*)2} καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες.

^{(*)1} Aorist activ indicativ al verbului κλάω, *a rupe*.

^{(*)2} ποτήριον, τό, *a cup*.

6. καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτὸν Εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Ἐρωτήσω καὶ ἐγώ ^{(*)3} λόγον καὶ εἰπάτέ μοι.

^{(*)3} καὶ ἐγώ provine din καὶ ἐγώ prin fuziunea vocalei finale a lui καὶ cu vocala inițială a lui ἐγώ.

7. ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζῶν διδούς τῷ κόσμῳ.

8. λέγει αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.

9. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο.

10. ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ.

11. ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. ^{(*)4} ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

^{(*)4} ἄγω este uneori folosit în sens intransitiv și înseamnă a merge.

12. καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν Διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν τήρησον τὰς ἐντολάς.

13. καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.

14. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι ^{(*)5} Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοις δὲ οὐ δέδοται.

^{(*)5} ὅτι introduce adeseori un discurs direct. În asemenea situații, el trebuie lăsat netradus și ține locul ghilimelelor pe care noi le folosim.

15. ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἀπόλυσον αὐτούς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Femeia l-a îndemnat pe apostol să-i dea ceva. Dar el ^{(*)6} nu i-a răspuns nimic.

^{(*)6} În astfel de situații se folosește articolul (în sens pronominal) precedat de particula **δέ**.

2. Cei ce o ucisese ră pe femeie au spus că nu-l cunosc pe împărat. Dar răspunzând el a spus că nu este doritor să le dea ceea ce au cerut.

3. Dacă credem în cel ce ne-a iubit și s-a dat pe sine pentru noi, vom avea viață veșnică în loc de moarte.

4. Pe când apostolul dădea copiilor lucrurile pe care ei le ceruseră, femeia ne dădea daruri.

5. Domnul a dat mai departe Evanghelia apostolilor, iar ei au dat-o mai departe neamurilor.

6. Ce vom da noi înapoi celui ce s-a dat pe sine pentru noi?

7. Iată El ne dă viață veșnică.

8. Ce va da oricine în locul vieții sale?

9. Orice îi dăm lui nu va fi destul.

10. Orice vreți să vă dea oamenii vouă, dați-le și voi lor.

11. Ei să dea mulțumiri celor ce le-au dat lor Evanghelia.

12. Ei au întrebat pe Domnul ce să-i dea. Și răspunzând el le-a spus că a face voia lui Dumnezeu este mai mult decât toate darurile.
13. Femeile acelea dau înapoi copiilor lucrurile pe care le luaseră de la ei, altfel împăratul le aruncă afară din cetate.
14. După ce preoții au spus aceste lucruri celor ce erau în cetate, apostolul a plecat.
15. Ce este aceasta? Ne va da el trupul lui?
16. Orice vă cere el eu vă voi da. Dar el mi-a dat viață veșnică.

Lecția 31

Conjugarea verbelor τίθημι, ἀφίημι, δείκνυμι și ἀπόλλυμι
Acuzativul și infinitivul în propoziții rezultat (după ὥστε)
Conjunctivul cu ἕως ἄν

3101. Vocabular

ἀνοίγω	<i>deschid</i> ; pentru formele principale ale acestui verb și a altor verbe, se va consulta dicționarul
ἀπόλλυμι (sau ἀπολλύω)	<i>ucid, pierd, fac să piară, distrug; pier (mediu)</i>
ἀρχή, ἡ	<i>început</i>
ἀφίημι	<i>dau drumul, permit, părăsesc, iert</i> ; când înseamnă „a ierta”, ἀφίημι primește acuzativul lucrului iertat și dativul persoanei căreia i se iartă.
δείκνυμι (și δεικνύω)	<i>arăt, indic</i>
ἐπιτίθημι	<i>pune pe, așez pe</i> (cu acuzativul lucrului pus și dativul persoanei sau lucrului peste care este pus).
εὐρίσκω	<i>gădesc, aflu, descopăr, iau la cunoștință</i>
ἕως	adv. cu gen., <i>până la, până când</i> ; conj., <i>cât timp</i>
καθώς	adv. <i>ca și, precum, după cum</i>
καιρός, ὁ	<i>timp, clipă, moment, prilej, un timp, un moment fixat, un moment stabilit</i>
μνημεῖον, τό	<i>monument comemorativ, de aducere aminte, mormânt</i>
μόνον	adv. <i>doar, numai</i>
πῦρ, πυρός, τό	<i>foc</i>
σημεῖον, τό	<i>semn, indiciu</i>
στόμα, στόματος, τό	<i>gură</i>
τίθημι	<i>pun, așez, depun</i> ; τίθημι τὴν ψυχὴν = <i>îmi dau viața</i>
ὑπάγω	<i>plec, mă duc, mă îndepărtez, mă retrag</i>
χαίρω	<i>mă bucur, mă veselesc</i> (ἐχάρην , aor. II pasiv)
χρόνος, ὁ	<i>timp, vreme</i> (în special o perioadă de timp, deosebindu-se de καιρός , un moment stabilit)
ᾧδε	adv., <i>aici, încoace, în acest loc, în această situație</i>
ὥσπερ	adv., <i>precum, după cum, așa cum</i>
ὥστε	conj., <i>astfel, așa, prin urmare, așadar</i>

Conjugarea verbelor τίθημι, ἀφίημι și ἀπόλλυμι

3102. Formele principale ale verbului în **μι**, **τίθημι**, *a pune*, sunt după cum urmează:

τίθημι, θήρω, ἔθηκα, τέθεικα, τέθειμαι, ἐτέθην

3103. Rădăcina acestui verb este **θε-**. Sistemul prezent este reduplicat în aceeași manieră ca și la **δίδωμι**. Viitorul este regulat. Aoristul I este regulat, cu excepția (ca și în cazul lui **δίδωμι**) că are **κ** în loc de **σ**. Perfectul activ și perfectul mediu sunt regulate, cu excepția că **θε-** este lungit la **θει-** în loc de **θη-**. Aoristul pasiv este regulat, cu excepția că (1) vocala finală a rădăcinii nu este lungită, și (2) rădăcina **θε-** se modifică în **τε-** pentru a evita folosirea a doi **θ** în silabe succesive.

3104. Învățați diateza activă a sistemului prezent al verbului **τίθημι** (vezi §3344).

3105. Modul în care se tratează rădăcina și terminațiile sistemului prezent este foarte asemănător celui corespunzător verbului **δίδωμι**. Declinarea participiului **τιθείς** este ca și cea a lui **λυθείς**, participiul aorist pasiv al verbului **λύω**.

3106. Învățați diateza activă a sistemului aorist al verbului **τίθημι** (vezi §3345).

3107. Ca și **δίδωμι**, **τίθημι** are aorist I activ la indicativ și aorist II activ la celelalte moduri. Participiul aorist II **θείς** este declinat ca și participiul prezent **τιθείς**.

3108. Formele de prezent mediu și aorist mediu pot fi ușor recunoscute atunci când se întâlnesc, dacă se ține seama de faptul că aoristul II are o rădăcină verbală simplă **θε-**, pe când prezentul are rădăcina **τιθε-**. Astfel, dacă se întâlnește forma **ἀνεθέμην**, studentul ar trebui să vadă că **ἀν-** este pur și simplu prepoziția **ἀνα-**, **ε** este augmentul, **θε** este rădăcina lui **τίθημι**, iar **-μεν** este terminația secundară a persoanei I singular mediu. Astfel, forma respectivă este aorist II mediu indicativ, persoana I singular. Pe de altă parte, **ἐτίθεντο** aparține sistemului prezent deoarece conține particula **τι-**, care este semnul sistemului prezent; este imperfect, nu prezent, deoarece are augment și terminație secundară. Este evident imperfect mediu sau pasiv indicativ, persoana a III-a plural.

Conjugarea lui **ἀφίμι**

3109. Acesta este un verb compus din prepoziția **ἀπό** (**ἀφ'** înainte de spiritul aspru) și verbul în **μι**, **ῖμι**. Rădăcina verbului **ῖμι** este **ῖ-**.

3110. Formele pot fi de obicei recunoscute dacă se are în vedere faptul că particula **ῖ-** înainte de rădăcina **ῖ-** este semnul sistemului prezent, și că formele scurte cu **ῖ-** singur sunt aorist II. Astfel, **ἀφείς** este evident participiu aorist II (**είς** provenind de la rădăcina **ῖ-**, tot așa cum **θείς** provine de la rădăcina **θε-**). La indicativ, avem un aorist I în **κ** în loc de **σ**, ca și în cazul lui **δίδωμι** și **τίθημι**. Formele neregulate ale lui **ἀφίμι** pot fi găsite în dicționare și manuale de gramatică.

3111. Conjugarea lui **δείκνυμι** și **ἀπόλλυμι**

Aceste două verbe au unele forme în **μι** în sistemul prezent. Formele în **μι** pot fi recunoscute prin aceea că adaugă terminațiile personale direct la rădăcina prezentului. Rădăcina prezentului se termină în **υ**. Atât **δείκνυμι** cât și **ἀπόλλυμι** sunt de asemenea conjugate uneori ca și verbele în **ω**, chiar și în sistemul prezent. (Vezi vocabularul.)

Acuzativul și infinitivul în propoziții rezultat (după ὥστε)

3112. Cuvântul ὥστε, *astfel încât*, care exprimă un rezultat, este uneori urmat de acuzativ și infinitiv.

Exemplu:

ἐθεράπευσεν αὐτοὺς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι...

El i-a vindecat; astfel încât mulțimea s-a minunat...

3113. Accentul lui ὥστε încalcă în aparență regulile generale ale accentului. Inițial însă particula τε a fost o enclitică, despărțită de ὥς. Tot așa, ὥσπερ și οὕτε. (Pentru cel din urmă, vezi vocabularul lecției 32.)

3114. Conjunctivul cu ἕως ἄν

Conjuncția ἕως, atunci când înseamnă până când, primește conjunctivul cu ἄν, cu excepția cazului în care verbul pe care-l introduce se referă la o întâmplare reală din trecut. Uneori, ἄν este omis. Când ἕως înseamnă *în timp ce*, el primește indicativul. Expresia ἕως οὗ, în care ἕως este o prepoziție și οὗ genitivul singular neutru al pronumelui relativ, are același înțeles ca ἕως (conjuncție) singur.

Exemple:

μείνατε ἕως ἄν ἔλθω.

Rămâneți până când mă întorc.

ἔμεινεν ἕως οὗ ἔλθον.

El a rămas până când m-am întors.

3115. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. διὰ τοῦτο με ὁ πατήρ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

2. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ^(*)

^(*) φίλος, ὁ, prieten.

3. ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν καὶ ζήσεται.

4. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε ^(*) αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ^(*) ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν ^(*).

^{(*)2} **κωλύω**, *a împiedica*.

^{(*)3} **τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο**, (*un*) *astfel de*. Often used with the article.

^{(*)4} **ἐκεῖθεν**, *adv., de acolo*.

5. καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

6. τότε ἐπετίθουσιν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον πνεῦμα ἅγιον.

7. ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου ^{(*)5} χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς.

^{(*)5} **Παῦλος, ὁ**, *Pavel*.

8. ζῶποιεῖ ^{(*)6} ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὃν θέλει.

^{(*)6} **ζῶποιέω**, *a da viață, a grăbi*.

9. ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μεῖνη ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

10. καὶ ἐγένετο ὥσει ^{(*)7} νεκρός, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.

^{(*)7} **ὥσει** este o formă întârită a lui **ὥς**.

11. ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ^{(*)8} ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

^{(*)8} **Ἡρώδης, -ου, ὁ**, *Irod*.

12. Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα.

13. καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον.

14. τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται.

15. οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς σύ, πατήρ, ^{(*)9} ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

^{(*)10} **πατήρ** are o formă de vocativ, **πάτερ**. Dar chiar și astfel de substantive folosesc uneori forma de nominativ pentru cazul vocativ.

16. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἐτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμπσαντά με.

17. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ.

18. αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὥς διὰ πυρός.

B. Traduceți în limba greacă:

1. Această poruncă a pus-o peste ei, că trebuie să-și dea viața pentru frații lor.
2. Dacă iertați pe cei ce vă prigonesc, și eu vă voi ierta.
3. Când oamenii l-au găsit pe cel ce a făcut acest lucru l-au părăsit și au plecat.
4. După ce a pus trupul în mormânt, el a plecat.
5. Noi i-am văzut pe cei ce-și dădeau viețile lor pentru copii.
6. Femeile au văzut unde a fost pus trupul.
7. Îl vom întreba până când ne va răspunde.
8. Trebuie să dăm mulțumiri celui ce ne-a iertat păcatele.
9. Noi nu l-am cunoscut, dar el ne-a cunoscut pe noi.
10. „Dă-mi trupul ca să-l pun într-un mormânt”.
11. El v-a arătat toate lucrurile, pentru ca voi să le puneți în inimile voastre.
12. Apostolul răspunzând a spus celor ce-l întrebau că nu va pune aceste daruri în templu.
13. După ce am văzut noi semnul pe care Isus ni l-a arătat, am crezut în el.

Lecția 32

Conjugarea lui ἴστημι și οἶδα

Modul optativ

Situații contrare realității

Utilizări ale lui γίνομαι

3201. Vocabular

ἀνίστημι	tranzitiv: <i>ridic, înviez</i> (la prezent, viitor și aorist I activ); intransitiv: <i>mă scol, mă ridic, înviez</i> (la aorist II perfect activ, și la mediu).
δοκέω	<i>par, cred, sunt de părere, mi se pare</i>
δύναμαι	deponent (sistemul prezent conjugat ca și diateza medie a lui ἴστημι), <i>pot, sunt în stare</i>
δύναμις, δυνάμεως, ἡ	<i>putere, forță, puțință, minune</i>
ἔβην	aorist II (în μι) al lui βαίνω (conjugat ca și aoristul II al lui ἴστημι)
ἕτερος, -α, -ον	<i>altul</i> (uneori, dar nu întotdeauna, implică o diferență de fel, pe când ἄλλος adeseori denotă o distincție de număr)
ἴστημι	tranzitiv: <i>pun înainte, arăt, înfățișez, prezint, pun înaintea cuiva, stabilesc, statornicesc</i> (la prezent, viitor și aorist I activ); intransitiv: <i>stau, stau pe loc, stau neclintit</i> , la perfect (care are sens de prezent) și la aorist II.
κάθημαι	deponent, în μι, <i>mă așez, șed</i> (participiu prezent καθήμενος, <i>șezând</i>).
οἶδα	perfect II, folosit ca prezent, <i>știu, cunosc pe cineva, mă pricep, înțeleg</i>
ὅλος, -η, -ον	adj., <i>întreg, complet, tot</i>
ὅμοιος, -α, -ον	adj., <i>asemănător, asemenea cu</i> (cu dativul lucrului cu care se face asemănarea).
οὔτε	<i>și nu, nici</i> (οὔτε... οὔτε <i>nici... nici</i>).
παραγίνομαι	<i>sosesc, vin</i> (παραγίνομαι εἰς τὴν πόλιν <i>sosesc în oraș</i>)
φανερῶ	<i>fac vizibil, arăt cu claritate, înfățișez, vădesc, descopăr, dau pe față</i>
φημί	<i>zic, spun, afirm, declar</i> (verb în μι cu rădăcina φα; mult mai rar întâlnit decât λέγω).

Conjugarea lui ἴστημι și οἶδα

3202. Formele principale ale verbului în μι, ἴστημι, sunt după cum urmează:

ἴστημι, στήσω, ἔστησα, ἔστηκα, ἔσταμαι, ἐστάθην

Aorist II activ: ἔστην.

3203. Rădăcina verbului este **στα-**. Sistemul prezent este reduplicat prin aplicarea prefixului **ι-**. Sistemele viitor și aorist I sunt perfect regulate, rădăcina **στα-** fiind lungită la **στη-** înainte de **σ** al sufixelor de timp. Perfectul activ este regulat, cu excepția că particula **ε-** a reduplicării are spirit aspru.

Perfectul mediu și pasiv reține rădăcina **στα-** neschimbată, în loc să-i lungească vocala. Aoristul pasiv de asemenea reține rădăcina **στα-**, dar altfel este neregulat.

Învățați diateza activă a sistemului prezent al verbului **ἵστημι** (vezi §3346).

3205. Modul în care se tratează rădăcina și terminațiile sistemului prezent este foarte asemănător celui corespunzător verbelor **δίδωμι** și **τίθημι**. Declinarea participiului **ἱστάς** este ca și cea corespunzătoare lui **λύσας**, participiul aorist activ al verbului **λύω**, cu excepția accentului.

3206. Învățați formele medii și pasive ale sistemului prezent al lui **ἵστημι** (vezi §3346). Se va observa că terminațiile sunt adăugate direct rădăcinii reduplicate **ἱστα-**, cu excepția modului conjunctiv.

3207. **ἵστημι** diferă de **δίδωμι** și **τίθημι** prin aceea că are un aorist II activ complet, și de asemenea un aorist I activ complet. Aoristul I este tranzitiv, iar aoristul II este intransitiv.

3208. Învățați aoristul II activ al lui **ἵστημι** (vezi §3347)

3209. Se va observa că această conjugare este foarte asemănătoare celei a aoristului pasiv al lui **λύω**. Participiul **στάς** este declinat la fel ca participiul prezent **ἱστάς**.

3210. Nu se întâlnește nici o formă de aorist II mediu al lui **ἵστημι**.

3211. Pe lângă participiul I perfect activ **ἑστηκώς**, verbul **ἵστημι** are un participiu II perfect: **ἑστώς**, **ἑστῶσα**, **ἑστός**, gen. **ἑστώτος**, etc.

Conjugarea verbului **οἶδα**

3212. Studentul va învăța conjugarea verbului **οἶδα**, *a ști* (un perfect II folosit ca prezent, mai mult ca perfectul **ᾔδειν** fiind folosit ca imperfect), descrisă la §3349.

3213. Modul optativ

În perioada clasică, limba greacă a mai avut și un alt mod, modul optativ, pe lângă modurile pe care le-am studiat deja. În greaca Noului Testament, totuși, cele mai multe dintre utilizările optativului, practic au dispărut. Optativul este totuși păstrat pentru a exprima o dorință. Astfel, **μὴ γένοιτο** (**γένοιτο** fiind optativul aorist II, persoana a III-a singular, al verbului **γίνομαι**) înseamnă *de nu s-ar întâmpla*, în sensul, cum am zice uneori, *ferească Dumnezeu*. Celelalte puține forme de optativ care există în Noul Testament pot fi observate atunci când sunt întâlnite.

3214. Situații contrare realității

Situațiile contrare realității sunt exprimate prin timpurile secundare ale indicativului, atât în protază cât și în apodoză. Protaza este introdusă prin **εἰ**, iar apodoza are particula **ἄν**, care totuși uneori este omisă.

Exemplu:

κύριε, εἰ ἤς ὤδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου.

Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit.

Utilizări ale lui γίνομαι

3215. Până acum, în exerciții, a fost de obicei posibil să se traducă verbul γίνομαι prin cuvântul românesc *a deveni*. Foarte adesea însă în Noul Testament, o astfel de traducere este imposibilă. Cuvântul românesc *a deveni* cere un nume predicativ, dar în foarte multe cazuri γίνομαι nu are niciun nume predicativ. În asemenea cazuri el înseamnă *a se întâmpla*, *a ajunge în existență*, *a apărea*, *a se ridica*, *a se face*. Uneori el poate fi tradus prin cuvintele *a veni* sau *a fi*.

Exemple:

ἐν ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις ἐγένετο ἱερεὺς τις

În acele zile a fost (a apărut) un anumit preot

πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο.

Toate lucrurile au ajuns în existență (sau au fost făcute) prin el.

εἶδεν τὰ γενόμενα

El a văzut lucrurile care se întâmplaseră.

φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν.

A venit un glas din ceruri.

(Nu trebuie însă să se înțeleagă că γίνομαι ar fi un verb de mișcare).

3216. Utilizarea lui **καὶ ἐγένετο** și **ἐγένετο δὲ**, înțelegând prin aceasta *și s-a întâmplat*, necesită un comentariu special. Există trei forme de utilizare, care pot fi ilustrate după cum urmează:

καὶ ἐγένετο ἐλθεῖν.

Și s-a întâmplat ca el să vină.

Aici acuzativul și infinitivul depind de ἐγένετο într-un fel care este cel puțin după analogia modului de utilizare grecesc obișnuit.

καὶ ἐγένετο καὶ ἦλθεν.

Și s-a întâmplat și el a venit.

Traducerea literală aici nu este acceptabilă, și de asemenea construcția grecească nu este în concordanță cu modul de utilizare grecesc obișnuit, ci este derivată dintr-un idiom ebraic.

καὶ ἐγένετο ἦλθεν.

Și s-a întâmplat că el a venit.

Aceasta de asemenea nu este un mod de utilizare obișnuit, ἦλθεν fiind lăsat fără o construcție.

În toate cele trei exemple de mai sus, traducerea liberă poate fi: *Și s-a întâmplat să vină.*

3217. Exerciții

A. Traduceți în limba română:

1. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἶδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν.
2. ἔλεγον οὖν αὐτῷ Ποῦ ἐστὶν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὔτε ἐμὲ οἶδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε.
3. ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὕρησετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.
4. καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν.
5. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μεῖζων μου ἐστίν.
6. εὔρεν ἄλλους ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς Τί ὥδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν;
7. προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε ^(*) κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ ὑμῖν.

^(*) Viitorul lui ἀκούω este deponent aici.

8. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Οὐδὲν ἀποκρίνη;
9. τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· οὐδέπω ^(*) γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

^(*) οὐδέπω, încă nu.

10. εἰ ἐν Σοδόμοις ^(*) ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι ^(*) τῆς σήμερον ^(*).

^(*) Σόδομα -ων, τά, plural cu sens de singular, Sodoma.

^(*) μέχρι with gen., până.

^(*) σήμερον, adv., astăzi; ἡ σήμερον (se subînțelege ἡμέρα), astăzi, ziua de azi

11. ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια.
12. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα ^(*) τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεψυχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

^(*) ἅπας, ἅπασα, ἅπαν, tot (o formă întărită a lui πᾶς).

13. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὰ ὄρη προσεύξασθαι.
14. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθον.

15. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, ^{(*)7} εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν Κύριε δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ^{(*)8} ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

^{(*)7} παύομαι (mediu), a înceta.

^{(*)8} Ἰωάννης, -ου, ὁ, Ioan.

16. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεὸν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου.

17. δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ;

18. περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρου τινός;

19. αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί.

B. Traduceți în limba greacă:

1. El i-a iertat pe cei ce s-au ridicat împotriva împăratului lor.

2. Noi știm că cei ce șed în casă nu vor ieși până când îl vor vedea pe apostol.

3. După ce Isus s-a coborât din munte, ucenicii l-au văzut pe om șezând în casă.

4. Noi i-am văzut pe apostoli stând în prezența marilor preoți.

5. După ce femeile au ajuns în oraș, l-au văzut pe Isus făcând multe minuni.

6. În zilele acelea s-a ridicat un împărat care nu ne cunoștea.

7. Tu te-ai arătat celor ce ședeau în întuneric.

8. După ce văzuse aceste lucruri el nu știa ce spune.

9. Noi nu suntem în stare să cunoaștem toate aceste lucruri decât dacă Domnul ni le face cunoscut.

10. Noi am găsit pe acela care este în stare să ia păcatele noastre.

11. Noi știm că nimeni nu este în stare să facă ceea ce împăratul face.

Lecția 33

Paradigme

Declinarea I

3301. Declinarea substantivelor of ὥρα, ή, rădăcină ὥρα-, *perioadă de timp, oră*; ἀλήθεια, ή, rădăcină ἀληθεια-, *adevăr*; δόξα, ή, rădăcină δοξα-, *slavă*, și γραφή, ή, rădăcină γραφα-, *scriptură, scriere*, este după cum urmează:

<i>N/V</i>	<i>sg</i>	ὥρα	ἀλήθεια	δόξα	γραφή
<i>G</i>		ώρας	ἀληθείας	δόξης	γραφῆς
<i>D</i>		ώρας	ἀληθεία	δόξη	γραφῇ
<i>A</i>		ώραν	ἀλήθειαν	δόξαν	γραφὴν
<i>N/V</i>	<i>pl</i>	ῥαι	ἀλήθειαι	δόξαι	γραφαί
<i>G</i>		ῶρων	ἀληθειῶν	δοξῶν	γραφῶν
<i>D</i>		ῶραις	ἀληθείαις	δόξαις	γραφαῖς
<i>A</i>		ώρας	ἀληθείας	δόξας	γραφάς

3302. Declinarea lui προφήτες, ό, *profet* și μαθητής, ό, *ucenic*, este după cum urmează:

		προφήτες, ό (rădăcina: πρφητα-)	μαθητής, ό (rădăcina: μαθητα-)
<i>sg</i>	<i>N</i>	προφήτης	μαθητής
	<i>G</i>	προφήτου	μαθητοῦ
	<i>D</i>	προφήτη	μαθητῇ
	<i>A</i>	προφήτην	μαθητήν
	<i>V</i>	προφήτα	μαθητά
<i>pl</i>	<i>N/V</i>	προφῆται	μαθηταί
	<i>G</i>	προφητῶν	μαθητῶν
	<i>D</i>	προφήταις	μαθηταῖς
	<i>A</i>	προφήτας	μαθητάς

Declinarea a II-a

3303. Declinarea lui λόγος, ό , rădăcina λογο-, *cuvânt*, άνθρωπος, ό , rădăcina άντρωπο-, *om*, υίός, ό , rădăcina υιο-, *fiu*, și δοῦλος, ό , rădăcina δουλο-, *slujitor*, este după cum urmează:

<i>N</i>	<i>sg</i>	λόγος	άνθρωπος	υίός	δοῦλος
<i>G</i>		λόγου	άνθρώπου	υίοῦ	δούλου
<i>D</i>		λόγῳ	άνθρώπῳ	υίῳ	δούλῳ
<i>A</i>		λόγον	άνθρωπον	υión	δούλον
<i>V</i>		λόγε	άνθρωπε	υίέ	δούλε
<i>N/V</i>	<i>pl</i>	λόγοι	άνθρωποι	υιοί	δούλοι
<i>G</i>		λόγων	άνθρώπων	υίων	δούλων
<i>D</i>		λόγοις	άνθρώποις	υιοίς	δούλοις
<i>A</i>		λόγους	άνθρώπους	υιούς	δούλους

3304. Declinarea lui δῶρον, τό, *dar*, este după cum urmează:

δῶρον, τό

(rădăcina: δωρο-)

	<i>sg</i>	<i>pl</i>
<i>N, A, V</i>	δῶρον	δῶρα
<i>G</i>	δώρου	δώρων
<i>D</i>	δώρῳ	δώροις

Declinarea a III-a

3305. Declinarea substantivelor νύξ, νυκτός, ή, *noapte*; σάρξ, σαρκός, ή, *carne, corp*; άρχων, άρχοντος, ό, *cărmuitor, conducător*, este după cum urmează:

		νύξ, νυκτός, ή (rădăcina: νυκτ-)	σάρξ, σαρκός, ή (rădăcina: σαρκ-)	άρχων, άρχοντος, ό (rădăcina: άρχοντ-)
<i>sg</i>	<i>N</i>	νύξ	σάρξ	άρχων
	<i>G</i>	νυκτός	σαρκός	άρχοντος
	<i>D</i>	νυκτί	σαρκί	άρχοντι
	<i>A</i>	νύκτα	σάρκα	άρχοντα
	<i>V</i>	νύξ	σάρξ	άρχων
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	νύκτες	σάρκες	άρχοντες
	<i>G</i>	νυκτών	σαρκών	άρχόντων
	<i>D</i>	νυξί(ν)	σαρξί(ν)	άρχουσι(ν)
	<i>A</i>	νύκτας	σάρκας	άρχοντας

3306. Declinarea substantivelor ἐλπίς, ἐλπίδος, ἡ, *speranță*; χάρις, χάριτος, ἡ, *har, grație*, este după cum urmează:

		ἐλπίς, ἐλπίδος, ἡ (rădăcina: ἐλπιδ-)	χάρις, χάριτος, ἡ (rădăcina: χαριτ-)
sg	N	ἐλπίς	χάρις
	G	ἐλπίδος	χάριτος
	D	ἐλπίδι	χάριτι
	A	ἐλπίδα	χάριν
	V	ἐλπί	χάρις
pl	N/V	ἐλπίδες	χάριτες
	G	ἐλπίδων	χαρίτων
	D	ἐλπίσι(ν)	χάρισι(ν)
	A	ἐλπίδας	χάριτας

3307. Declinarea substantivului ὄνομα, ὀνόματος, τό, *nume*, este după cum urmează:

		ὄνομα, ὀνόματος, τό (rădăcina: ὀνοματ-)
		sg pl
N, A, V		ὄνομα ὀνόματα
	G	ὀνόματος ὀνομάτων
	D	ὀνόματι ὀνόμασι(ν)

3308. Declinarea substantivului γένος, γένους, τό, *neam, seminție*, este după cum urmează:

		γένος, γένους, τό (rădăcina: γενεσ-)
		sg pl
N, A, V		γένος γένη
	G	γένους γενῶν
	D	γένει γένεσι(ν)

3309. Declinarea substantivului πόλις, πόλεως, ή, *cetate, oraş*, este după cum urmează:

πόλις, πόλεως, ή (rădăcina: πολι-)			
	<i>sg</i>		<i>pl</i>
<i>N</i>	πόλις	<i>N/A/V</i>	πόλεις
<i>G</i>	πόλεως	<i>G</i>	πόλεων
<i>D</i>	πόλει	<i>D</i>	πόλεσι(ν)
<i>A</i>	πόλιν		
<i>V</i>	πόλι		

3310. Declinarea substantivului βασιλεύς, βασιλέως, ό, *împărat*, este după cum urmează:

βασιλεύς, βασιλέως, ό (rădăcina: βασιλευ-)			
	<i>sg</i>		<i>pl</i>
<i>N</i>	βασιλεύς	<i>N/A/V</i>	βασιλεῖς
<i>G</i>	βασιλέως	<i>G</i>	βασιλέων
<i>D</i>	βασιλεῖ	<i>D</i>	βασιλεῦσι(ν)
<i>A</i>	βασιλέα		
<i>V</i>	βασιλεῦ		

3311. Declinarea substantivelor πατήρ, πατρός, ό, *tată*; άνήρ, άνδρός, ό, *bărbat*, este după cum urmează:

		πατήρ, πατρός, ό (rădăcina: πατερ-)	άνήρ, άνδρός, ό (rădăcina: άνερ-)
<i>sg</i>	<i>N</i>	πατήρ	άνήρ
	<i>G</i>	πατρός	άνδρός
	<i>D</i>	πατρί	άνδρί
	<i>A</i>	πατέρα	άνδρα
	<i>V</i>	πάτερ	άνερ
<i>pl</i>	<i>N/V</i>	πατέρες	άνδρες
	<i>G</i>	πατέρων	άνδρων
	<i>D</i>	πατράσι(ν)	άνδράσι(ν)
	<i>A</i>	πατέρας	άνδρας

3312. Declinarea substantivelor χείρ, χειρός, ή, mână, și γυνή, γυναικός, ή, femeie, este după cum urmează:

		χείρ, ή (rădăcina: χειρ-)	γυνή, ή (rădăcina: γυναικ-)
<i>sg</i>	<i>N</i>	χείρ	γυνή
	<i>G</i>	χειρός	γυναικός
	<i>D</i>	χειρί	γυναικί
	<i>A</i>	χεῖρα	γυναῖκα
	<i>V</i>	χείρ	γύναι
<i>pl</i>	<i>N</i>	χεῖρες	γυναῖκες
	<i>G</i>	χειρῶν	γυναικῶν
	<i>D</i>	χερσί(ν)	γυναιξί(ν)
	<i>A</i>	χεῖρας	γυναῖκας
	<i>V</i>	χεῖρες	γυναῖκες

Articolul

3313. Declinarea articolului, ό, ή, τό, este după cum urmează:

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	ό	ή	τό	οί	αί	τά
<i>G</i>	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
<i>D</i>	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
<i>A</i>	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά

Adjective

3314. Declinarea lui αγαθός, -ή, -όν, bun, este după cum urmează:

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Neutru</i>	<i>Masculin</i>	<i>Feminin</i>	<i>Neutru</i>
<i>N</i>	αγαθός	αγαθή	αγαθόν	αγαθοί	αγαθαί	αγαθά
<i>G</i>	αγαθοῦ	αγαθῆς	αγαθοῦ	αγαθῶν	αγαθῶν	αγαθῶν
<i>D</i>	αγαθῷ	αγαθῇ	αγαθῷ	αγαθοῖς	αγαθαῖς	αγαθοῖς
<i>A</i>	αγαθόν	αγαθήν	αγαθόν	αγαθούς	αγαθάς	αγαθά
<i>V</i>	αγαθέ	αγαθή	αγαθόν	αγαθοί	αγαθαί	αγαθά

3315. Declinarea lui μικρός, -ά, -όν este după cum urmează:

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	μικρός	μικρά	μικρόν	μικροί	μικραί	μικρά
G	μικροῦ	μικράς	μικροῦ	μικρῶν	μικρῶν	μικρῶν
D	μικρῷ	μικρᾷ	μικρῷ	μικροῖς	μικραῖς	μικροῖς
A	μικρόν	μικράν	μικρόν	μικρούς	μικράς	μικρά
V	μικρέ	μικρά	μικρόν	μικροί	μικραί	μικρά

3316. Declinarea lui δίκαιος, -α, -ον, este după cum urmează:

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	δίκαιος	δικαία	δίκαιον	δίκαιοι	δίκαιαι	δίκαια
G	δικαίου	δικαίας	δικαίου	δικαίων	δικαίων	δικαίων
D	δικαίῳ	δικαίᾳ	δικαίῳ	δικαίοις	δικαίαις	δικαίοις
A	δίκαιον	δικαίαν	δίκαιον	δικαίους	δικαίας	δίκαια
V	δίκαιε	δικαία	δίκαιον	δίκαιοι	δίκαιαι	δίκαια

3317. Declinarea lui μείζων, μείζον, *mai mare*, este după cum urmează:

	sg		pl	
	m,f	n	m,f	n
N	μείζων	μείζον	μείζονες (μείζους)	μείζονα (μείζω)
G	μείζονος	μείζονος	μειζόνων	μειζόνων
D	μείζονι	μείζονι	μείζοσι(ν)	μείζοσι(ν)
A	μείζονα (μείζω)	μείζον	μείζονας (μείζους)	μείζονα (μείζω)

3318. Declinarea lui ἀληθής, -ές, *adevărat*, este după cum urmează:

	sg		pl	
	m,f	n	m,f	n
N	ἀληθής	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῇ
G	ἀληθοῦς	ἀληθοῦς	ἀληθῶν	ἀληθῶν
D	ἀληθεῖ	ἀληθεῖ	ἀληθέσι(ν)	ἀληθέσι(ν)
A	ἀληθῇ	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῇ
V	ἀληθές	ἀληθές	ἀληθεῖς	ἀληθῇ

3319. Declinarea lui πᾶς, πᾶσα, πᾶν este după cum urmează:

<i>sg</i>			<i>pl</i>			
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα
<i>G</i>	παντός	πάσης	παντός	πάντων	πασῶν	πάντων
<i>D</i>	παντί	πάσῃ	παντί	πᾶσι(ν)	πάσαις	πᾶσι(ν)
<i>A</i>	πάντα	πᾶσαν	πᾶν	πάντας	πάσας	πάντα

3320. Declinarea lui πολύς, πολλή, πολύ, *mult*, este după cum urmează:

<i>sg</i>			<i>pl</i>			
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	πολύς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλαί	πολλά
<i>G</i>	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
<i>D</i>	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
<i>A</i>	πολύν	πολήν	πολύ	πολούς	πολλάς	πολλά

3321. Declinarea lui μέγας, μεγάλη, μέγα, *mare*, este după cum urmează:

<i>sg</i>			<i>pl</i>			
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	μεγᾶς	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
<i>G</i>	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
<i>D</i>	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
<i>A</i>	μέγαν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
<i>V</i>	μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

Participii

3322. Declinarea lui λύων, λύουσα, λῡον, *dezlegând*, participiul prezent al lui λύω, este după cum urmează:

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	λύων	λύουσα	λῡον
	<i>G</i>	λύοντος	λυούσης	λύοντος
	<i>D</i>	λύοντι	λυούση	λύοντι
	<i>A</i>	λύοντα	λύουσιν	λῡον
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	λύοντες	λύουσιν	λύοντα
	<i>G</i>	λύόντων	λυουσῶν	λύόντων
	<i>D</i>	λύουσι(ν)	λυούσαις	λύουσι(ν)
	<i>A</i>	λύοντας	λυούσας	λύοντα

3323. Declinarea lui λύσας, λύσασα, λῡσαν, participiul aorist activ al lui λύω, este după cum urmează:

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	λύσας	λύσασα	λῡσαν
	<i>G</i>	λύσαντος	λυσάσης	λύσαντος
	<i>D</i>	λύσαντι	λυσάση	λύσαντι
	<i>A</i>	λύσαντα	λύσασαν	λῡσαν
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	λύσαντες	λύσασιν	λύσαντα
	<i>G</i>	λυσάντων	λυσασῶν	λυσάντων
	<i>D</i>	λύσασι(ν)	λυσάσαις	λύσασι(ν)
	<i>A</i>	λύσαντας	λυσάσας	λύσαντα

3324. Declinarea lui λευκώς, λευκυῖα, λευκός, participiul perfect activ al lui λύω, este după cum urmează:

	<i>sg</i>			<i>pl</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	λευκώς	λευκυῖα	λευκός	λευκόντες	λευκυῖαι	λευκότα
<i>G</i>	λευκότος	λευκυίας	λευκότος	λευκόντων	λευκυῶν	λευκότων
<i>D</i>	λευκότι	λευκυῖα	λευκότι	λευκόσι(ν)	λευκυῖαις	λευκόσι(ν)
<i>A</i>	λευκότα	λευκυῖαν	λευκός	λευκότας	λευκυίας	λευκότα

3325. Declinarea lui λυθείς, λυθεῖσα, λυθέν, participiul aorist pasiv al lui λύω, este după cum urmează:

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	λυθείς	λυθεῖσα	λυθέν
	<i>G</i>	λυθέντος	λυθείσης	λυθέντος
	<i>D</i>	λυθέντι	λυθείσῃ	λυθέντι
	<i>A</i>	λυθέντα	λυθεῖσαν	λυθέν
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	λυθέντες	λυθείσαι	λυθέντα
	<i>G</i>	λυθέντων	λυθεισῶν	λυθέντων
	<i>D</i>	λυθεῖσι(ν)	λυθείσαις	λυθεῖσι(ν)
	<i>A</i>	λυθέντας	λυθείσας	λυθέντα

3326. Declinarea lui ὤν, οὔσα, ὄν, fiind este după cum urmează:

		<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N, V</i>	ὤν	οὔσα	ὄν
	<i>G</i>	ὄντος	οὔσης	ὄντος
	<i>D</i>	ὄντι	οὔσῃ	ὄντι
	<i>A</i>	ὄντα	οὔσαν	ὄν
<i>pl</i>	<i>N, V</i>	ὄντες	οὔσαι	ὄντα
	<i>G</i>	ὄντων	οὔσων	ὄντων
	<i>D</i>	οὔσι(ν)	οὔσαις	οὔσι(ν)
	<i>A</i>	ὄντας	οὔσας	ὄντα

Pronume

3327. Declinarea pronumelor personale ἐγώ, *eu*, σύ, *tu* αὐτός, -ή, -ό, *el* (m), *ea*, *el* (n) este după cum urmează:

			<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>sg</i>	<i>N</i>	ἐγώ	σύ	αὐτός	αὐτή
	<i>G</i>	μου (ἐμοῦ)	σοῦ	αὐτοῦ	αὐτῆς
	<i>D</i>	μοι (ἐμοῖ)	σοῖ	αὐτῷ	αὐτῇ
	<i>A</i>	με (ἐμέ)	σέ	αὐτόν	αὐτήν
<i>pl</i>	<i>N</i>	ἡμεῖς	ὕμεῖς	αὐτοί	αὐταί
	<i>G</i>	ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
	<i>D</i>	ἡμῖν	ὕμῖν	αὐτοῖς	αὐταῖς
	<i>A</i>	ἡμᾶς	ὕμᾶς	αὐτούς	αὐτάς

3328. Declinarea lui οὗτος, αὕτη, τοῦτο, *acesta/aceasta*, este după cum urmează:

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
G	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
D	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
A	τούτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα

ἐκεῖνος, -η, -ο, *acela/aceea* are aceleași terminații ca **αὐτός**.

3329. Declinarea pronumelui relativ ὅς, ἥ, ὅ, este după cum urmează:

	sg			pl		
	m	f	n	m	f	n
N	ὅς	ἥ	ὅ	οἱ	αἱ	ἅ
G	οὗ	ἥς	οὗ	ᾧν	ᾧν	ᾧν
D	ᾧ	ἥ	ᾧ	οἷς	αἷς	οἷς
A	ὃν	ἥν	ὃ	οὓς	ᾗς	ᾗ

3330. Declinarea pronumelui interogativ τίς, τί, *cine? care? ce?*, și a pronumelui indefinit τις, τι, *cineva, careva, ceva* este după cum urmează:

	sg		pl	
	m,f	n	m,f	n
N	τίς	τί	τίνες	τίνα
G	τίνος	τίνος	τίνων	τίνων
D	τίνι	τίνι	τίσι(ν)	τίσι(ν)
A	τίνα	τί	τίνας	τίνα
N	τις	τι	τινές	τινά
G	τινός	τινός	τινῶν	τινῶν
D	τινί	τινί	τισί(ν)	τισί(ν)
A	τινά	τι	τινάς	τινά

3331. Declinarea pronumelor reflexive ἐμαντοῦ, -ῆς and σεαυτοῦ, -ῆς, este după cum urmează:

<i>sg</i>			<i>pl</i>	
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>m</i>	<i>f</i>
<i>G</i>	ἐμαντοῦ	ἐμαντῆς	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν
<i>D</i>	ἐμαντῶ	ἐμαντῇ	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς
<i>A</i>	ἐμαντόν	ἐμαντήν	ἐαυτούς	ἐαυτάς
<i>G</i>	σεαυτοῦ	σεαυτῆς	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν
<i>D</i>	σεαυτῶ	σεαυτῇ	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς
<i>A</i>	σεαυτόν	σεαυτήν	ἐαυτούς	ἐαυτάς

3332. Declinarea pronumelui reflexiv ἐαυτοῦ, -ῆς, -οῦ

<i>sg</i>			<i>pl</i>		
<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>G</i>	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς	ἐαυτοῦ	ἐαυτῶν	ἐαυτῶν
<i>D</i>	ἐυτῶ	ἐαυτῇ	ἐυτῶ	ἐαυτοῖς	ἐαυταῖς
<i>A</i>	ἐαυτόν	ἐαυτήν	ἐαυτό	ἐαυτούς	ἐαυτά

Numerale

3333. Declinarea lui εἷς, μία, ἕν, *unu*, este după cum urmează:

	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	εἷς	μία	ἕν
<i>G</i>	ένός	μιᾶς	ένός
<i>D</i>	ένί	μιᾷ	ένί
<i>A</i>	ένα	μίαν	ἕν

3334.

Declinarea lui τρεῖς, τρία, *trei*, este după cum urmează:

	<i>m,f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	τρεῖς	τρία
<i>G</i>	τριῶν	τριῶν
<i>D</i>	τρισί(ν)	τρισί(ν)
<i>A</i>	τρεῖς	τρία

Declinarea lui τέσσαρες, τέσσαρα, *patru*, este după cum urmează:

	<i>m,f</i>	<i>n</i>
<i>N</i>	τέσσαρες	τέσσαρα
<i>G</i>	τεσσάρων	τεσσάρων
<i>D</i>	τέσσαρσι(ν)	τέσσαρσι(ν)
<i>A</i>	τέσσαρας	τέσσαρα

Verbul regulat

3335. Conjugarea verbului λύω, *dezleg*, pentru toate cele șase forme principale, este după cum urmează:

λύω				λύσω				ἔλυσα		λέλυκα		λέλυμαι		ἐλύθην	
Prez. Act.				Impf. Act.				Prez. M/P		Impf. M/P		Viit. Act.		Viit. Med.	
Aor. Act.				Aor. Med.				Pf. Act.		Mmcp Act.		Pf. M/P		Aor. Pas.	
Viit. Pas.															
Ind.	sg	1	λύω	ἔλυον	λύομαι	ἐλύόμην	λύσω	λύσομαι	ἔλυσα	ἐλυσάμην	λέλυκα	(ἐ)λελύκειν	λέλυμαι	ἐλύθην	λυθήσομαι
		2	λύεις	ἔλυες	λύῃ	ἐλύου	λύσεις	λύσῃ	ἔλυσας	ἐλύσω	λέλυκας	(ἐ)λελύκεις	λέλυσαι	ἐλύθης	λυθήσῃ
		3	λύει	ἔλυε(ν)	λύεται	ἐλύετο	λύσει	λύσεται	ἔλυσε(ν)	ἐλύσατο	λέλυκε(ν)	(ἐ)λελύκει	λέλυται	ἐλύθη	λυθήσεται
	pl	1	λύομεν	ἐλύομεν	λυόμεθα	ἐλυόμεθα	λύσομεν	λυσόμεθα	ἐλύσαμεν	ἐλυσάμεθα	λελύκαμεν	(ἐ)λελύκειμεν	λελύμεθα	ἐλύθημεν	λυθησόμεθα
		2	λύετε	ἐλύετε	λύεσθε	ἐλύεσθε	λύσετε	λύσεσθε	ἐλύσατε	ἐλύσασθε	λελύκατε	(ἐ)λελύκειτε	λέλυσθε	ἐλύθητε	λυθήσεσθε
		3	λύουσι(ν)	ἔλυον	λύονται	ἐλύοντο	λύσουσι(ν)	λύσονται	ἔλυσαν	ἐλύσαντο	λελύκασι(ν) λέλυκαν	(ἐ)λελύκεισαν	λέλυνται	ἐλύθησαν	λυθήσονται
Conj.	sg	1	λύω		λύωμαι		λύσω	λύσωμαι						λυθῶ	
		2	λύῃς		λύῃ		λύσῃς	λυσῃ						λυθῇς	
		3	λύῃ		λύηται		λύσῃ	λύσῃται						λυθῇ	
	pl	1	λύωμεν		λυώμεθα		λύσωμεν	λυσώμεθα						λυθῶμεν	
		2	λύητε		λύησθε		λύσητε	λύσησθε						λυθῇτε	
		3	λύωσι(ν)		λύωνται		λύσωσι(ν)	λύσωνται						λυθῶσι(ν)	
Imper.	sg	2	λῦε		λύου		λῦσον	λῦσαι						λύθητι	
		3	λύέτω		λυέσθω		λυσάτω	λυσάσθω						λυθήτω	
	pl	2	λύετε		λύεσθε		λύσατε	λυσασθε						λύθητε	
		3	λύέτωσαν		λυέσθωσαν		λυσάτωσαν	λυσάσθωσαν						λυθήτωσαν	
			λύειν		λύεσθαι		λῦσαι	λυσασθαι			λελυκέναι		λελύσθαι	λυθῆναι	
			λύων		λυόμενος		λύσας	λυσάμενος			λελυκώς		λελυμένος	λυθείς	
Part.			λύουσα		λυομένη		λύσασα	λυσαμένη			λελυκυῖα		λελυμένη	λυθεῖσα	
			λῦον		λυόμενον		λῦσαν	λυσάμενον			λελυκός		λελυμένον	λυθέν	

Verbe contrase

3336. Sistemul prezent al verbului τιμάω, *preṭuiesc*, este după cum urmează:

			Prez. Act.		Imperf. Act.		Prez. Med. & Pas.		Imperf. Med. & Pas.	
Ind.	sg	1	(τιμάω)	τιμῶ	(ἐτίμαον)	ἐτίμων	(τιμάομαι)	τιμῶμαι	(ἐτιμαόμην)	ἐτιμώμην
		2	(τιμάεις)	τιμᾷς	(ἐτίμαες)	ἐτίμας	(τιμάῃ)	τιμᾷ	(ἐτιμάου)	ἐτιμῶ
		3	(τιμάει)	τιμᾷ	(ἐτίμαε)	ἐτίμα	(τιμάεται)	τιμᾶται	(ἐτιμάετο)	ἐτιμᾶτο
	pl	1	(τιμάομεν)	τιμῶμεν	(ἐτιμάομεν)	ἐτιμῶμεν	(τιμαόμεθα)	τιμώμεθα	(ἐτιμαόμεθα)	ἐτιμώμεθα
		2	(τιμάετε)	τιμᾶτε	(ἐτιμάετε)	ἐτιμᾶτε	(τιμάεσθε)	τιμᾶσθε	(ἐτιμάεσθε)	ἐτιμᾶσθε
		3	(τιμάω)	τιμῶ	(ἐτίμαον)	ἐτίμων	(τιμάομαι)	τιμῶμαι	(ἐτιμαόμην)	ἐτιμώμην
Conj.	sg	1	(τιμάω)	τιμῶ			(τιμάωμαι)	τιμῶμαι		
		2	(τιμάῃς)	τιμᾷς			(τιμάῃ)	τιμᾷ		
		3	(τιμάῃ)	τιμᾷ			(τιμάῃται)	τιμᾶται		
	pl	1	(τιμάωμεν)	τιμῶμεν			(τιμαώμεθα)	τιμώμωθα		
		2	(τιμάητε)	τιμᾶτε			(τιμάησθε)	τιμᾶσθε		
		3	(τιμάωσι(ν))	τιμῶσι(ν)			(τιμώνται)	τιμώνται		
Imper.	sg	2	(τίμαε)	τίμα			(τιμάου)	τιμῶ		
		3	(τιμαέτω)	τιμάτω			(τιμαέσθω)	τιμάσθω		
	pl	2	(τιμάετε)	τιμᾶτε			(τιμάεσθε)	τιμᾶσθε		
		3	(τιμαέτωσαν)	τιμάτωσαν			(τιμαέσθωσαν)	τιμάσθωσαν		
	Inf.		(τιμάειν)	τιμᾶν			(τιμάεσθαι)	τιμᾶσθαι		
Part.	m	(τιμάων)	τιμῶν			(τιμαόμενος)	τιμώμενος			
	f	(τιμάουσα)	τιμῶσα			(τιμαομένη)	τιμωμένη			
	n	(τιμάον)	τιμῶν			(τιμαόμενον)	τιμώμενον			

3337. Sistemul prezent al verbului φιλέω, *iubesc*, este după cum urmează:

			Prez. Act.		Imperf. Act.		Prez. Med. & Pas.		Imperf. Med. & Pas.	
Ind.	sg	1	(φιλέω)	φιλῶ	(ἐφίλεον)	ἐφίλουν	(φιλέομαι)	φιλοῦμαι	(ἐφιλεόμην)	ἐφιλούμην
		2	(φιλέεις)	φιλεῖς	(ἐφίλης)	ἐφίλεις	(φιλέῃ)	φιλῇ	(ἐφιλέου)	ἐφιλοῦ
		3	(φιλέει)	φιλεῖ	(ἐφίλεε)	ἐφίλει	(φιλέεται)	φιλεῖται	(ἐφιλέετο)	ἐφιλεῖτο
	pl	1	(φιλέομεν)	φιλοῦμεν	(ἐφιλέομεν)	ἐφιλοῦμεν	(φιλεόμεθα)	φιλούμεθα	(ἐφιλεόμεθα)	ἐφιλούμεθα
		2	(φιλέετε)	φιλεῖτε	(ἐφιλέετε)	ἐφιλεῖτε	(φιλέεσθε)	φιλεῖσθε	(ἐφιλέεσθε)	ἐφιλεῖσθε
		3	(φιλέουσι(ν))	φιλοῦσι(ν)	(ἐφίλεον)	ἐφίλουν	(φιλέονται)	φιλοῦνται	(ἐφιλέοντο)	ἐφιλοῦντο
Conj.	sg	1	(φιλέω)	φιλῶ		(φιλέωμαι)	φιλῶμαι			
		2	(φιλέῃς)	φιλῇς		(φιλῇ)	φιλῇ			
		3	(φιλέῃ)	φιλῇ		(φιλέηται)	φιλῇται			
	pl	1	(φιλέωμεν)	φιλῶμεν		(φιλεώμεθα)	φιλῶμεθα			
		2	(φιλέητε)	φιλῇτε		(φιλέησθε)	φιλῇσθε			
		3	(φιλέωσι(ν))	φιλῶσι(ν)		(φιλέωνται)	φιλῶνται			
Imper.	sg	2	(φίλεε)	φίλει		(φιλέου)	φιλοῦ			
		3	(φιλέέτω)	φιλεῖτω		(φιλεέσθω)	φιλεῖσθω			
	pl	2	(φιλέετε)	φιλεῖτε		(φιλέεσθε)	φιλεῖσθε			
		3	(φιλεέτωσαν)	φιλεῖτωσαν		(φιλεέσθωσαν)	φιλεῖσθωσαν			
Infin.		(φιλέειν)	φιλεῖν		(φιλέεσθαι)	φιλεῖσθαι				
Part.	m	(φιλέων)	φιλῶν		(φιλεόμενος)	φιλούμενος				
	f	(φιλέουσα)	φιλοῦσα		(φιλεομένη)	φιλουμένη				
	n	(φιλέον)	φιλοῦν		(φιλεόμενον)	φιλούμενον				

3338. Sistemul prezent al verbului δηλώω, *arăt*, este după cum urmează:

			Prez. Act.		Imperf. Act.		Prez. Med. ἥ Pas.		Imperf. Med. ἥ Pas.	
Ind.	sg	1	(δηλώω)	δηλῶ	(ἐδήλοον)	ἐδήλουν	(δηλόομαι)	δηλοῦμαι	(ἐδηλοόμην)	ἐδηλοῦμεν
		2	(δηλόεις)	δηλοῖς	(ἐδήλοες)	ἐδήλους	(δηλόη)	δηλοῖ	(ἐδηλόου)	ἐδηλοῦ
		3	(δηλόει)	δηλοῖ	(ἐδήλοε)	ἐδήλου	(δηλόεται)	δηλοῦται	(ἐδηλόετο)	ἐδηλοῦτο
	pl	1	(δηλόομεν)	δηλοῦμεν	(ἐδηλόομεν)	ἐδηλοῦμεν	(δηλοόμεθα)	δηλούμεθα	(ἐδηλοόμεθα)	ἐδηλούμεθα
		2	(δηλόετε)	δηλοῦτε	(ἐδηλόετε)	ἐδηλοῦτε	(δηλόεσθε)	δηλοῦσθε	(ἐδηλόεσθε)	ἐδηλοῦσθε
		3	(δηλόουσι(ν))	δηλοῦσι(ν)	(ἐδήλοον)	ἐδήλουν	(δηλόονται)	δηλοῦνται	(ἐδηλόοντο)	ἐδηλοῦντο
Conj.	sg	1	(δηλώω)	δηλῶ		(δηλώωμαι)	δηλῶμαι			
		2	(δηλόης)	δηλοῖς		(δηλόη)	δηλοῖ			
		3	(δηλόη)	δηλοῖ		(δηλόηται)	δηλῶται			
	pl	1	(δηλώωμεν)	δηλῶμεν		(δηλωόμεθα)	δηλῶμεθα			
		2	(δηλόητε)	δηλῶτε		(δηλόησθε)	δηλῶσθε			
		3	(δηλώωσι(ν))	δηλῶσι(ν)		(δηλώονται)	δηλώνται			
Imper.	sg	2	(δήλοε)	δήλου		(δηλόου)	δηλοῦ			
		3	(δηλοέτω)	δηοῦτω		(δηλοέσθω)	δηλούσθω			
	pl	2	(δηλόετε)	δηλοῦτε		(δηλόεσθε)	δηλοῦσθε			
		3	(δηλοέτωσαν)	δηλούτωσαν		(δηλοέσθωσαν)	δηλούσθωσαν			
	Infin.		(δηλόειν)	δηλοῦν		(δηλόεσθαι)	δηλοῦσθαι			
Part.	m	(δηλων)	δηλῶν		(δηλοόμενος)	δηλούμενος				
	f	(δηλόουσα)	δηλοῦσα		(δηλοομένην)	δηλουμένη				
	n	(δηλόον)	δηλοῦν		(δηλοόμενον)	δηλούμενον				

3339. Aoristul II activ și mediu

Aoristul II activ și mediu al lui **λείπω**, *părăsesc*, este după cum urmează:

			<i>Aor. II Act.</i>	<i>Aor. II Med.</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	ἔλιπον	ἐλιπόμην
		2	ἔλιπες	ἐλίπου
		3	ἔλιπε(ν)	ἐλίπετο
	<i>pl</i>	1	ἐλίπομεν	ἐλιπόμεθα
		2	ἐλίπετε	ἐλίπεσθε
		3	ἔλιπον	ἐλίποντο
<i>Subj.</i>	<i>sg</i>	1	λίπω	λίπωμαι
		2	λίπης	λίπη
		3	λίπη	λίπηται
	<i>pl</i>	1	λίπωμεν	λιπώμεθα
		2	λίπητε	λίπησθε
		3	λίπωσι(ν)	λίπωνται
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2	λίπε	λιποῦ
		3	λιπέτω	λιπέσθω
	<i>pl</i>	2	λίπετε	λίπεσθε
		3	λιπέτωσαν	λιπέσθωσαν
<i>Infin.</i>			λιπεῖν	λιπέσθαι
<i>Part.</i>	<i>m</i>		λιπών	λιπόμενος
	<i>f</i>		λιποῦσα	λιπομένη
	<i>n</i>		λιπόν	λιπόμενον

Viitorul și aoristul verbelor în lichidă

3340. Viitorul activ și mediu al lui **κρίνω**, *judec*, este după cum urmează:

			<i>Fut. Act.</i>	<i>Fut. Mid.</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	κρινῶ	κρινοῦμαι
		2	κρινεῖς	κρινῇ
		3	κρινεῖ	κρινεῖται
	<i>pl</i>	1	κρινοῦμεν	κρινούμεθα
		2	κρινεῖτε	κρινεῖσθε
		3	κρινοῦσι(ν)	κρινοῦνται

3341. Aoristul I activ și mediu al lui **κρίνω**, *judec*, este după cum urmează:

			<i>Aor. I Act.</i>	<i>Aor. I Med.</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	ἔκρινα	ἐκρινάμην
		2	ἔκρινας	ἐκρίνω
		3	ἔκρινε(ν)	ἐκρίνατο
	<i>pl</i>	1	ἐκρίναμεν	ἐκρινάμεθα
		2	ἐκρίνατε	ἐκρίνασθε
		3	ἔκριναν	ἐκρίναντο
<i>Subj.</i>	<i>sg</i>	1	κρίνω	κρίνωμαι
		2	κρίνης	κρίνη
		3	κρίνη	κρίνηται
	<i>pl</i>	1	κρίνωμεν	κρινώμεθα
		2	κρίνητε	κρίνησθε
		3	κρίνωσι(ν)	κρίνωνται
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2	κρίνον	κρίναι
		3	κρινάτω	κρινάσθω
	<i>pl</i>	2	κρίνατε	κρίνασθε
		3	κρινάτωσαν	κρινάσθωσαν
<i>Infin.</i>			κρίναι	κρίνασθαι
<i>Part.</i>	<i>m</i>		κρίνας	κρινάμενος
	<i>f</i>		κρίνασα	κριναμένη
	<i>n</i>		κρίναν	κρινάμενον

Verbe în -μι

3342. Sistemul prezent al verbului δίδωμι, rădăcina δο-, *dau*, este după cum urmează:

		<i>Pres. Act</i>	<i>Imperf. Act</i>	<i>Pres. Mid./Pass.</i>	<i>Imperf. Mid./Pass.</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1 δίδωμι	ἐδίδουν	δίδομαι	ἐδιδόμην
		2 δίδως	ἐδίδους	δίδοσαι	ἐδίδοσο
		3 δίδωσι(ν)	ἐδίδου	δίδοται	ἐδίδοτο
	<i>pl</i>	1 δίδομεν	ἐδίδομεν	διδόμεθα	ἐδιδόμεθα
		2 δίδοτε	ἐδίδοτε	δίδοσθε	ἐδίδοσθε
		3 διδόασι(ν)	ἐδίδοσαν	δίδονται	ἐδίδοντο
	<i>Subj.</i>	<i>sg</i>		(διδῶμαι	
				διδῷ	
				διδῶται	
		<i>pl</i>		διδώμεθα	
				διδῶσθε	
				διδῶνται	
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2 δίδου		(δίδοσο	
		3 διδότω		διδόσθω	
	<i>pl</i>	2 δίδοτε		δίδοσθε	
		3 διδότωσαν		διδόσθωσαν)	
	<i>Infin.</i>	διδόναι		δίδοσθαι	
<i>Part.</i>	<i>m</i>	διδούς		διδόμενος	
	<i>f</i>	διδούσα		διδομένη	
	<i>n</i>	διδόν		διδόμενον	

3343. Aoristul activ și mediu al lui δίδωμι, *dau*, este după cum urmează:

		<i>Aor. Act.</i>	<i>Aor. Med.</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i> 1	ἔδωκα	ἔδόμην
	2	ἔδωκας	ἔδου
	3	ἔδωκε(ν)	ἔδοτο
	<i>pl</i> 1	ἔδώκαμεν	ἔδόμεθα
	2	ἔδώκατε	ἔδοσθε
	3	ἔδωκαν	ἔδοντο
<i>Subj.</i>	<i>sg</i> 1	δῶ	(δῶμαι
	2	δῶς	δῶ
	3	δῶ	δῶται
	<i>pl</i> 1	δῶμεν	δώμεθα
	2	θῆτε	δῶσθε)
	3	θῶσι(ν)	δῶνται)
<i>Imper.</i>	<i>sg</i> 2	δός	(δοῦ
	3	δότω	δόσθω
	<i>pl</i> 2	δότε	δόσθε
	3	δότωσαν	δόσθωσαν)
<i>Infin.</i>		δοῦναι	(δόσθαι)
<i>Part.</i>	<i>m</i>	δούς	δόμενος
	<i>f</i>	δοῦσα	δομένη
	<i>n</i>	δόν	δόμενον

3344. Sistemul prezent al verbului τίθημι, rădăcina θε-, pun, este după cum urmează:

		<i>Prez. Act.</i>	<i>Imperf. Act.</i>	<i>Prez. M/P</i>	<i>Imperf. M/P</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i> 1	τίθημι	ἐτίθην	τίθεμαι	ἐτιθέμην
	2	τίθης	ἐτίθεις	τίθειςαι	ἐτίθειςο
	3	τίθησι(ν)	ἐτίθει	τίθεται	ἐτίθετο
	<i>pl</i> 1	τίθεμεν	ἐτίθεμεν	τιθέμεθα	ἐτιθέμεθα
	2	τίθετε	ἐτίθετε	τίθεσθε	ἐτίθεσθε
	3	τιθέασι(ν)	ἐτίθουσιν	τίθενται	ἐτίθεντο
	<i>Subj. sg</i> 1	τιθῶ		(τιθῶμαι	
	2	τιθῇς		τιθῇ	
	3	τιθῇ		τιθῇται	
	<i>pl</i> 1	τιθῶμεν		τιθῶμεθα	
	2	τιθῆτε		τιθῆσθε	
	3	τιθῶσι(ν)		τιθῶνται	
<i>Imper.</i>	<i>sg</i> 2	τίθει		τίθειςο	
	3	τιθέτω		τιθέσθω	
	<i>pl</i> 2	τίθετε		τίθεσθε	
	3	τιθέτωσαν		τιθέσθωσαν	
	<i>Infin.</i>	τιθέναι		τίθεσθαι	
<i>Part.</i>	<i>m</i>	τιθείς		τιθέμενος	
	<i>f</i>	τιθεῖσα		τιθεμένη	
	<i>n</i>	τιθέν		τιθέμενον	

3345. Aoristul activ și mediu al verbului τίθημι, *pun*, este după cum urmează:

			<i>Aor. Act.</i>	<i>Aor. Med.</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	ἔθηκα	ἐθέμην
		2	ἔθηκας	ἔθου
		3	ἔθηκε(ν)	ἔθετο
	<i>pl</i>	1	ἐθήκαμεν	ἐθέμεθα
		2	ἐθήκατε	ἔθεσθε
		3	ἔθηκαν	ἔθεντο
<i>Conj.</i>	<i>sg</i>	1	θῶ	θῶμαι
		2	θῇς	θῇ
		3	θῇ	θῇται
	<i>pl</i>	1	θῶμεν	θώμεθα
		2	θῆτε	θήσθε
		3	θῶσι(ν)	θώνται
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2	θές	θοῦ
		3	θέτω	θέσθω
	<i>pl</i>	2	θέτε	θέσθε
		3	θέτωσαν	θέσθωσαν
	<i>Infin.</i>		θεῖναι	θέσθαι
<i>Part.</i>	<i>m</i>		θείς	θέμενος
	<i>f</i>		θεῖσα	θεμένη
	<i>n</i>		θέν	θέμενον

3346. Sistemul prezent al verbului ίστημι, stem στα- *pun înainte*, is as follows:

			<i>Prez. Act</i>	<i>Imperf. Act.</i>	<i>Prez. M/P</i>	<i>Imperf. M/P</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	ίστημι	ίστην	ίσταμαι	ιστάμην
		2	ίστης	ίστης	ίτασαι	ίτασο
		3	ίτησι(ν)	ίτη	ίταται	ίτατο
	<i>pl</i>	1	ίταμεν	ίταμεν	ιστάμεθα	ιστάμεθα
		2	ίτατε	ίτατε	ίτασθε	ίτασθε
		3	ιτάσι(ν)	ίτασαν	ίτανται	ίταντο
<i>Conj.</i>	<i>sg</i>	1	ιστῶ			
		2	ιστῆς			
		3	ιστῇ			
	<i>pl</i>	1	ιστῶμεν			
		2	ιστῆτε			
		3	ιστῶσι			
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2	ίστη		ίτασο	
		3	ιστάτω		ιστάσθω	
	<i>pl</i>	2	ίτατε		ίτασθε	
		3	ιστάτωσαν		ιστάσθωσαν	
			ιστάναι		ίτασθαι	
<i>Part.</i>	<i>m</i>		ιστάς		ιστάμενος	
	<i>f</i>		ιτάσα		ισταμένη	
	<i>n</i>		ιστάν		ιστάμενον	

3347. Aoristul II activ al lui ἴστημι, *pun înainte* (intransitiv la aorist II), și al lui γινώσκω, rădăcina γνο-, *știu* este după cum urmează:

			ἴστημι	γινώσκω
Indic.	sg	1	ἔστην	ἔγνων
		2	ἔστης	ἔγnows
		3	ἔστη	ἔγνω
	pl	1	ἔστημεν	ἔγνωμεν
		2	ἔστητε	ἔγνωτε
		3	ἔστησαν	ἔγνωσαν
Subj.	sg	1	στῶ	γνῶ
		2	σῆς	γνῶς
		3	σῆ	γνῶ (γνοῖ)
	pl	1	στῶμεν	γνῶμεν
		2	σῆτε	γνῶτε
		3	στῶσι(ν)	γνῶσι(ν)
Imper.	sg	2	σῆθι	γνῶθι
		3	στήτω	γνώτω
	pl	2	στήτε	γνῶτε
		3	στήτωσαν	γνώτωσαν
Infin.			σῆναι	γνῶναι
Part.	m		στάς	γνούς
	f		σᾶσα	γνοῦσα
	n		σάν	γνόν

3348. Conjugarea lui εἰμί, (eu) sunt, este după cum urmează:

			<i>Present</i>	<i>Imperfect</i>	<i>Future</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	εἰμί	ἦμην	ἔσομαι
		2	εἶ	ἦς	ἔσῃ
		3	ἐστί(ν)	ἦν	ἔσται
	<i>pl</i>	1	ἐσμέν	ἦμεν	ἐσόμεθα
		2	εστέ	ἦτε	ἔσεσθε
		3	εἰσί(ν)	ἦσαν	ἔσονται
<i>Subj.</i>	<i>sg</i>	1	ᾶ		
		2	ἦς		
		3	ἦ		
	<i>pl</i>	1	ᾶμεν		
		2	ἦτε		
		3	ᾶσι		
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2	ἴσθι		
		3	ἔστω		
	<i>pl</i>	2	ἔσθε		
		3	ἔστωσαν		
<i>Infin.</i>			εἶναι		
<i>Part.</i>	<i>m</i>		ᾶν		
	<i>f</i>		οὔσα		
	<i>n</i>		ὄν		

Conjugarea lui οἶδα

3349. Conjugarea verbului οἶδα, *știu*, este după cum urmează:

			<i>Perfect</i>	<i>Pluperfect</i>
<i>Indic.</i>	<i>sg</i>	1	οἶδα	ἤδειν
		2	οἶδας	ἤδεις
		3	οἶδε(ν)	ἤδει
	<i>pl</i>	1	οἶδαμεν	ἤδεμεν
		2	οἶδατε	ἤδειτε
		3	οἶδασι(ν)	ἤδειςαν
	<i>Subj.</i>	<i>sg</i>	1	εἰδῶ
			2	εἰδῆς
			3	εἰδῇ
		<i>pl</i>	1	εἰδῶμεν
			2	εἰδῆτε
			3	εἰδῶσι(ν)
<i>Imper.</i>	<i>sg</i>	2	ἴσθι	
		3	ἴστω	
	<i>pl</i>	2	ἴστε	
		3	ἴστωσαν	
<i>Infin.</i>			εἰδέναι	
<i>Part.</i>	<i>m</i>		εἰδώς	
	<i>f</i>		εἰδυῖα	
	<i>n</i>		εἰδός	

Anexa 1

Accentul

Accentul este asociat acelei melodicității specifice, manifestată prin variații de ton și intensitate, ce se poate observa atunci când se rostesc cuvinte sau fraze într-o limbă oarecare. Există, pe de o parte, o intonație a frazei, care imprimă acestuia un anumit caracter - interogativ, enunțativ, exclamativ, sau subliniază o anumită notă afectivă; pe de altă parte, există o intonație a fiecărui cuvânt, care face ca silabele cuvântului respectiv să nu sune la fel, chiar dacă ele ar fi identice în ceea ce privește fonemele ce le compun. Ne vom ocupa aici exclusiv de accentuarea individuală a cuvintelor.

În greaca veche se folosesc trei feluri de accent: ascuțit (´), grav (`) și circumflex (~).

I. Clasificarea silabelor

Ultima, penultima, antepenultima: doar acestea trei ne interesează din punctul de vedere al accentuării cuvintelor, deoarece accentul în limba greacă nu poate fi aplicat decât pe una din aceste silabe. În cuvântul **διδάσκουσιν** silaba **-σιν** este ultima, **-κου-** este penultima iar **-δας-** este antepenultima. (În acest caz, accentuată este silaba antepenultimă).

Silabe lungi / scurte: silabele lungi conțin o vocală lungă sau un diftong; silabele scurte conțin o vocală scurtă. Silabele ultime care conțin diftongul **οι** sau **αι** sunt în general considerate scurte. Astfel, ultima silabă a cuvântului **λόγος** (-γος) este scurtă, deoarece conține o vocală scurtă; ultima silabă a cuvântului **παραβολή** (-λή) este lungă deoarece conține o vocală lungă; ultima silabă a cuvântului **λόγους** (-γους) este de asemenea lungă deoarece conține un diftong. Ne vom aminti cu această ocazie că vocalele **η** și **ω** sunt întotdeauna lungi iar **ε** și **ο** întotdeauna scurte. Vocalele **α**, **ι** și **υ** pot fi, de la caz la caz, scurte sau lungi.

II. Reguli generale de accentuare

(1) Poziția accentelor:

- (a) accentul ascuțit: în general, pe oricare din ultimele trei silabe;
- (b) accentul circumflex: în general, pe oricare din ultimele două silabe;
- (c) accentul grav: numai pe ultima silabă.

Exemple:

- Conform acestor reguli, forma **δίδασκουσι** este greșită, accentul fiind plasat mai departe de poziția extremă admisă, adică antepenultima silabă.
- De asemenea, **διδᾶσκουσι** este greșit, deoarece poziția extremă admisă a accentului circumflex este penultima silabă, pe când aici, acest accent este plasat pe antepenultima.

(2) Accentul circumflex nu poate sta pe o silabă scurtă. După cum se va arăta mai jos, accentul circumflex își consumă efectul în interiorul unei singure silabe; dacă silaba respectivă ar fi scurtă, acest lucru nu s-ar putea realiza în mod rezonabil.

(3) Dacă ultima silabă este lungă:

- (a) antepenultima nu poate fi accentuată;
- (b) dacă penultima este accentuată, accentul ei va fi întotdeauna ascuțit.

Exemple:

- Conform (a), **ἄνθρωπου** ar fi greșit, deoarece accentul stă pe antepenultima silabă când ultima este lungă. Este însă corect să avem **ἄνθρωπος**, **ἄνθρωπον**, **ἄνθρωπε** sau **ἄνθρωποι**, fiindcă în toate aceste cazuri silaba ultimă este scurtă.
- Conform (b), **ἀνθρῶπου** sau **ἀνθρῶπῳ** sunt greșite (corect este: **ἀνθρώπου**, **ἀνθρώπῳ**).

(4) Dacă ultima silabă este scurtă, o silabă penultimă lungă, dacă este accentuată, va avea întotdeauna accent circumflex.

Exemple:

- **οὔτος** sau **οὔτοι** ar fi greșite; corect ar fi: **οὗτος**, **οὔτοι**;
- este însă corect să avem astfel de situații: **τούτου**, **τούτῳ**, **τούτους**, deoarece în aceste cazuri ultima silabă este lungă.

(5) Accentul pe o silabă ultimă lungă poate fi fie ascuțit, fie circumflex. Această regulă singură nu este suficientă pentru a determina care din cele două posibilități se aplică într-un caz concret oarecare. De exemplu, pe baza acestei reguli, atât **ἀδελφοῦ** cât și **ἀδελφού** ar putea fi corecte; și totuși, doar prima variantă este corectă iar cea de-a doua este greșită. Pentru a înțelege asta este nevoie de alte reguli specifice, care se vor învăța la timpul potrivit.

(6) Accentul ascuțit al ultimei silabe se transformă în accent grav, dacă cuvântul respectiv este urmat de un alt cuvânt, și dacă între acestea nu există vreun semn de punctuație.

Exemple:

- în expresia **ἀδελφός ἀποστόλου** folosirea accentului ascuțit la primul cuvânt este greșită; corect este să aplicăm accentul grav: **ἀδελφὸς ἀποστόλου**.
- **ἔχει ἀπόστολος ἀδελφόν**. Accentul grav al ultimului cuvânt este nepotrivit; corect este să aplicăm accentul ascuțit: **ἔχει ἀπόστολος ἀδελφόν**.

Se va observa că regulile generale descrise mai sus nu sunt suficiente pentru a cunoaște cum se aplică accentuarea în orice situație concretă: ele arată doar limitele în care trebuie să se situeze accentuarea cuvintelor. Cum anume se aplică accentuarea în interiorul acestor limite este descris în parte prin regulile specifice de mai jos, dar în multe situații este nevoie de alte reguli speciale, care se vor învăța la timpul potrivit.

III. Accentuarea verbelor

Regulă:

Accentul este recesiv (în general), adică se retrage cât este posibil spre începutul cuvântului, în măsura permisă de regulile generale.

Exemplu: Cum se accentuează corect forma verbală **ἐγινώσκου**? În judecata noastră vom parcurge următoarele etape:

- accentul se va retrage spre începutul cuvântului cât de mult posibil;
- poziția maximă ar fi **ἐγινώσκου**; este oare **corect**? **Nu**, deoarece regulile generale nu permit poziționarea accentului mai departe de antepenultima silabă (-γι-, în cazul nostru);
- în aceste condiții, ar fi corectă plasarea accentului pe antepenultima? **ἐγίνωσκου**? **Nu**, deoarece tot regulile generale spun că dacă ultima silabă este lungă, antepenultima nu poate fi accentuată;
- silaba accentuată va trebui deci să fie penultima;
- dar ce fel de accent se va aplica? Circumflex? Ascuțit? **ἐγινῶσκου** ar fi **greșit**, deoarece regulile generale spun că dacă ultima este lungă și penultima este accentuată, accentul acesteia va fi întotdeauna ascuțit;
- accentuarea corectă este deci **ἐγινώσκου**.

IV. Accentuarea substantivelor

Regulă:

Accentul rămâne în poziția și forma sa de bază (așa cum este dat pentru cazul nominativ singular - forma în care substantivele sunt definite în dicționare), în măsura permisă de regulile generale. Modul de accentuare trebuie deci învățat prin observare pentru fiecare substantiv în parte; odată cunoscută accentuarea formei de bază, accentuarea celorlalte forme se poate determina cu destulă ușurință.

Exemple:

(1) Cum se va accentua substantivul **λογος**? Nici regulile generale și nici regula de accentuare a substantivelor nu ne vor ajuta să determinăm dacă forma corect accentuată este **λόγος** sau **λογός**. Odată însă ce am aflat cu ajutorul dicționarului că forma corectă este **λόγος** vom ști că toate celelalte forme ale substantivului (**λογου, λογφ, λογον, λογε, λογοι, λογων, λογοις, λογους**) vor avea accent ascuțit pe penultima silabă. Asta deoarece:

- regula de accentuare a substantivelor spune că accentul se păstrează în poziția sa de bază câtă vreme nu contravine regulilor generale;
- regulile generale nu interzic plasarea accentului pe penultima silabă;
- regulile generale permit doar accentul ascuțit pe o silabă scurtă.

(2) În cazul substantivului **οἶκος** considerațiile II. (1) (a) și (b) de mai sus rămân valabile, dar (c) nu se poate aplica automat deoarece penultima silabă este lungă în acest caz. Poziția accentului rămâne deci aceeași, dar ce fel de accent va fi: ascuțit sau circumflex? Regulile generale spun că dacă ultima silabă este lungă și penultima accentuată, accentul este neapărat ascuțit, dar dacă ultima este scurtă, penultima, dacă este lungă și accentuată, accentul ei va fi întotdeauna circumflex. Celelalte forme ale acestui substantiv vor fi deci accentuate astfel: **οἴκου, οἴκφ, οἴκον, οἴκε, οἴκοι, οἴκων, οἴκοις, οἴκους**.

(3) **ἄνθρωπος**. Pentru celelalte forme ale substantivului, ori de câte ori este posibil accentul va încerca să se plaseze pe antepenultima silabă, conform regulii de accentuare a substantivelor. Se vor manifesta însă următoarele restricții: - dacă ultima silabă devine lungă, regulile generale de accentuare vor împiedica accentuarea silabei antepenultime; de aceea, accentul se va plasa pe penultima. - dacă accentul cade pe silaba penultimă iar ultima este lungă, accentul este neapărat ascuțit. Celelalte forme

ale substantivului ἄνθρωπος vor fi deci accentuate astfel: ἄνθρώπου, ἀνθρώπω, ἄνθρωπον, ἄνθρωπε, ἄνθρωποι, ἀνθρώπων, ἀνθρώποις, ἀνθρώπους.

(4) ὁδός. Poziția accentului nu se va schimba pentru niciuna din celelalte forme ale acestui substantiv, deoarece regulile generale nu restricționează în niciun fel plasarea accentului pe ultima silabă. Rămâne de stabilit doar forma accentului: ascuțit sau circumflex? În cazurile în care silaba ultimă este scurtă, nu este niciun dubiu: accentul va fi ascuțit: ὁδόν, ὁδέ, ὁδοί. Dar dacă este corect să avem ὁδοῦ, ὁδῶ, ὁδῶν, ὁδοῖς, ὁδοῦς sau ὁδοῦ, ὁδῶ, ὁδῶν, ὁδοῖς, ὁδοῦς, asta nu se mai poate stabili numai pe baza regulilor studiate până acum; este nevoie de reguli specifice, care se vor studia la timpul potrivit.

V. Exerciții

1. Scrieți următoarele forme verbale aplicând accentul potrivit, apoi citiți-le cu voce tare:

ἐλυομεν, ἐλυομην, ἐλυσω

ἐλουν, ἐλυε, ἐλυσαμην

διδασκε, διδασκονται, διδασκομεθα (α final este scurt)

λυε (aici υ este lung, ca de altfel în toate aceste forme care încep cu λυ), λουν, λουοι (ι final este scurt)

λυσαι, λυσω, λυετε.

2. Accentuați următoarele substantive ale căror forme de nominativ singular sunt, respectiv, (1) ἀπόστολος, (2) κώμη, (3) πλοῖον:

(1) ἀποστολοις, ἀποστολους, ἀποστολου, ἀποστολοι, ἀποστολῶ

(2) κωμιας, κωμαι, κωμας (α lung), κωμη

(3) πλοῖα (α final este scurt), πλοιων, πλοιοις, πλοιου, πλοιῶ, πλοιοι

3. Sunt accentele cuvintelor de mai jos corect aplicate din punctul de vedere al regulilor generale de accentuare? Dacă nu, indicați în fiecare situație care din reguli este incorect aplicată. Apoi accentuați fiecare cuvânt în toate modurile pe care regulile generale le-ar permite.

ἔδιδομεν, ὥραι, πρόφηταις

δόξη, ἐρῆμον, οὐρανόν

ἔρημος, βουλαί, λύε

[Notă: Pe parcursul lecțiilor studentul va aplica cu consecvență regulile de accentuare, observând cum sunt respectate aceste reguli și căutând să înțeleagă de ce anume fiecare cuvânt a fost accentuat în felul respectiv. Accentuarea corectă a cuvintelor va deveni astfel ceva natural, nemaifiind necesară formularea conștientă a principiilor care stau la baza acestora.]

Anexa 2

Vocabular general

α		Lecția
ἀγαγών	participiul aorist II activ al lui ἄγω	(18)
ἀγαθός, -ή, -όν	<i>bun</i>	(5)
ἀγαπάω	<i>iubesc</i> ; în Noul Testament este cuvântul cel mai frecvent folosit, și are sensul cel mai înalt, pentru noțiunea de <i>a iubi</i>	(22)
ἀγάπη, ἡ	<i>dragoste</i>	(8)
ἄγγελος, ὁ	<i>înger, trimis, sol, vestitor</i>	(6)
ἀγιάζω	<i>sfințesc, consacru</i>	(27)
ἅγιος, -α, -ον	<i>sfânt</i> , οἱ ἅγιοι <i>sfinții</i>	(16)
ἀγρός	<i>țarină, câmp, ogor</i>	(27)
ἄγω	<i>duc, aduc, conduc</i>	(6)
ἀδελφός, ὁ	<i>frate</i>	(3)
αἷμα, αἵματος, τό	<i>sânge</i>	(16)
αἶρω	<i>iau, ridic</i>	(10)
αἰτέω	<i>cer, cer de la cineva</i>	(26)
αἰών, αἰώνας, ὁ	<i>secol, veac, epocă, timp, eră</i> ; εἰς τὸν αἰῶνα , <i>în veci</i> ; εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων , <i>în vecii vecilor</i>	(16)
αἰώνιος, -ον	adj. cu două terminații, femininul fiind identic cu masculinul (-ος) la toate formele, <i>veșnic</i>	(30)
ἀκήκοα	perf. act. ind. al lui ἀκούω	(28)
ἀκολουθέω	<i>însoțesc, urmez pe, merg cu, vin după</i> ; de obicei, cere dativ.	(22)
ἀκούω	(poate primi genitivul, dar poate primi de asemenea și acuzativul), <i>aud, ascult</i>	(9)
ἀλήθεια, ἡ	<i>adevăr</i>	(4)
ἀληθής, -ές	<i>neascuns, adevărat, sincer, real, autentic</i>	(24)
ἀλλά	conj. (mai puternic adversativă decât δέ), <i>dar, ci, însă</i>	(9)
ἀλλήλων	pronume personal reciproc, <i>unul pe altul</i>	(23)
ἄλλος, -η, -ο	<i>altul</i>	(5)
ἁμαρτάνω	<i>rătăcesc, mă înșel, săvârșesc o greșeală, păcătuiesc</i>	(20)
ἁμαρτία, ἡ	<i>păcat</i>	(8)
ἁμαρτωλός, ὁ	<i>păcătos</i>	(9)

ἀναβαίνω	<i>mă sui</i>	(10)
ἀναβλέπω, ἀναβλέψω	(cea de-a doua formă este viitorul), <i>ridic ochii spre cer, privesc spre cer, recapăt vederea</i>	(12)
ἀναλαμβάνω	<i>iau, duc, port dintr-un loc într-altul</i>	(15)
ἀνήρ, ἀνδρός, ὁ	<i>bărbat</i> (bărbat adult, în opoziție cu femeia sau copilul), <i>soț</i>	(24)
ἄνθρωπος, ὁ	<i>om</i>	(3)
ἀνίστημι	tranzitiv: <i>ridic, înviez</i> (la prezent, viitor și aorist I activ); intransitiv: <i>mă scol, mă ridic, înviez</i> (la aorist II perfect activ, și la mediu).	(32)
ἀνοίγω	<i>deschid</i> ; pentru formele principale ale acestui verb și a altor verbe, se va consulta dicționarul	(31)
ἀντί	prep. cu gen. <i>în fața, în locul, în schimb</i>	(30)
ἀπάγω	<i>duc, mân</i>	(10)
ἀπέθανον	aoristul II al lui ἀποθνήσκω	(18)
ἀπεκρίθην	aoristul indicativ (în formă de pasiv) al lui ἀποκρίνομαι	(18)
ἀπέρχομαι	dep., <i>mă duc, plec, mă îndepărtez</i>	(11)
ἀπό	prep. cu Gen. <i>de la</i>	(6)
ἀποδίδωμι	<i>înapoiez, dau ceea ce se cuvine sau este promis, plătesc, restitui</i>	(30)
ἀποθανοῦμαι	viitorul (deponent al) lui ἀποθνήσκω	(23)
ἀποθνήσκω	<i>mor</i>	(10)
ἀποκρίνομαι	verb deponent, primește dativul, <i>răspund</i>	(9)
ἀποκτείνω	<i>ucid</i>	(10)
ἀποκτενῶ, ἀπέκτεινα	viit. și aor. lui ἀποκτείνω	(23)
ἀπόλλυμι (sau ἀπολλύω)	<i>ucid, pierd, fac să piară, distrug; pier (mediu)</i>	(31)
ἀπολύω, ἀπολύσω, ἀπέλυσα	<i>eliberez, dezleg</i>	(13)
ἀποστειλῶ, ἀπέστειλα	viit. și aor. lui ἀποστέλλω	(23)
ἀποστέλλω	<i>trimit</i> (cu o însărcinare; πέμπω înseamnă <i>trimit</i> , în general)	(10)
ἀπόστολος, ὁ	<i>trimis, sol, apostol</i>	(3)
ἄρτος, ὁ	<i>pâine</i>	(10)
ἀρχή, ἡ	<i>început</i>	(31)
ἀρχιερεύς, ἀρχιερέως, ὁ	<i>mare preot</i>	(24)
ἄρχω	primește genitivul, <i>cârmuiesc, domnesc, stăpânesc</i> ; forma medie înseamnă <i>încep</i>	(9)
ἄρχων, ἄρχοντος, ὁ	<i>cârmuitor, conducător, fruntaș, domn</i>	(16)
ἄρῳ, ἦρα	viit. și aor. lui αἶρω	(23)

αὐτός, ἡ, ὁ	A. pron. pers. III sg., <i>el, ea</i> ; B. pron. de întărire (neprecedat de articol), <i>însuși, însăși</i> ; C. pron. dem., <i>același, aceeași</i>	(7)
ἀφίημι	<i>dau drumul, permit, părăsesc, iert</i> ; când înseamnă „a ierta”, ἀφίημι primește acuzativul lucrului iertat și dativul persoanei căreia i se iartă.	(31)
β		
βαίνω	<i>merg</i> ; în NT, nu se folosește verbul simplu; este folosit doar în verbe compuse	(10)
βάλλω	<i>arunc</i>	(6)
βαλῶ	viit. lui βάλλω	(23)
βαπτίζω	(<i>eu</i>) <i>botez</i>	(8)
βασιλεία, ἡ	<i>domnie, împărăție</i>	(4)
βασιλεύς, βασιλέως, ὁ	<i>împărat</i>	(24)
βεβάπτισμαι	perf. pas. ind. al lui βαπτίζω	(28)
βήσομαι	deponent, viitorul lui βαίνω	(12)
βιβλίον, τό	<i>carte, act, înscris</i>	(11)
βλέπω	<i>văd, observ</i>	(2)
γ		
Γαλιλαία, ἡ	<i>Galilea</i>	(22)
γάρ	postpozitiv, <i>căci, fiindcă</i>	(14)
γέγονα	perf. ind. al lui γίνομαι . (<i>γίνεται = se întâmplă</i>)	(28)
γέγραφα, γέγραμμαι	perf. act. și pas. ind. al lui γράφω	(28)
γενήσομαι	deponent, viitorul lui γίνομαι	(12)
γεννάω	<i>nasc</i>	(28)
γένος, γένους, τό	<i>ceea ce se naște, neam, seminție, urmași, popor, gintă, gen, fel, soi, specie</i>	(24)
γῆ, γῆς, ἡ	<i>pământ</i> (ca element, în opoziție cu piatra); <i>uscatul, pământul neclintit/stabil, țară, ținut</i> (accentul circumflex se păstrează la toate cazurile deoarece aici a avut loc o contragere)	(27)
γίνομαι	dep. (primește nume predicativ, nu acuzativ), <i>mă nasc, vin la viață, devin</i>	(9)
γινώσκω	<i>cunosc, știu</i>	(2)
γνώσομαι	deponent, viitorul lui γινώσκω	(12)
γράμμα, γράμματος, τό	<i>literă, caracter, semn al alfabetului</i>	(16)
γραμματεὺς, γραμματέως, ὁ	<i>secretar, scrib, cărturar, iudeu învățat, cunoscător al legii</i>	(24)
γραφείς	participiul aorist II pasiv al lui γράφω (declinat ca și un participiu aorist I pasiv)	(19)

γραφή, ή	<i>scriptură, scriere</i>	(4)
γράφω	<i>scriu</i>	(2)
γυνή, γυναικός, ή	<i>femeie</i>	(30)
δ		
δαιμόνιον, τό	<i>divinitate, demon, duh necurat</i>	(11)
δέ	<i>dar, ba chiar, aşadar, deci</i>	(7)
δεῖ	verb impersonal, folosit numai la persoana a III-a (cere acuzativ), <i>trebuie, se cuvine, este necesar</i>	(21)
δείκνυμι (şi δεικνύω)	<i>arăt, indic</i>	(31)
δέχομαι	<i>dep., primesc, iau</i>	(11)
δηλόω	<i>fac cunoscut, arăt, lămpuresc, spun</i>	(22)
διά	prep. cu Gen. <i>prin mijlocul, prin</i> ; cu Ac. <i>din cauza, în favoarea, în vederea</i>	(6)
διδάξω	viitorul lui διδάσκω	(12)
διδάσκαλος, ό	<i>învăţător, dascăl</i>	(8)
διδάσκω	<i>învăţ (pe cineva)</i>	(2)
δίδωμι	<i>dau, încredinţez, dau în grija cuiva, transmit, dau rod, produc</i>	(30)
διέρχομαι	<i>dep., merg prin mijlocul, traversez, străbat</i>	(9)
δίκαιος, -α, -ον	<i>drept, neprihănit</i>	(5)
δικαιοσύνη, ή	<i>dreptate</i>	(20)
διώκω, διώξω	<i>urmăresc, persecut</i>	(12)
δοκέω	<i>par, cred, sunt de părere, mi se pare</i>	(32)
δόξα, ή	<i>slavă, mărire, cinste</i>	(4)
δοξάζω, δοξάσω	<i>slăvesc</i>	(12)
δοῦλος, ό	<i>sclav, rob, slujitor, slugă</i>	(3)
δύναμαι	deponent (sistemul prezent conjugat ca şi diateza medie a lui ἵστημι), <i>pot, sunt în stare</i>	(32)
δύναμις, δυνάμεως, ή	<i>putere, forţă, putinţă, minune</i>	(32)
δύο	<i>doi, două</i>	(25)
δώρον, τό	<i>dar, cadou</i>	(3)
ε		
ἐάν	particulă condiţională, cu conjunctiv, <i>dacă</i>	(20)
ἐαυτοῦ, ἡς, οὔ	pronume reflexiv pers. a III-a sg. & pl., pers. I pl., pers. a II-a sg. & pl., <i>însuşi/însăşi</i>	(23)
ἐβαλον	aoristul II al lui βάλλω	(14)
ἐβην	aorist II (în μι) al lui βαίνω (conjugat ca şi aoristul II al lui ἵστημι)	(32)
ἐβλήθην	aor. pas. al lui βάλλω	(15)

ἐγγίζω	<i>mă apropii</i>	(28)
ἐγγύς	<i>adv. aproape, în apropiere</i>	(27)
ἐγείρω	<i>mă trezesc, mă deștept din somn, înviez, mă scol la viață</i>	(5)
ἐγενήθην	<i>aor. pas. al lui γίνομαι</i>	(15)
ἐγενόμην	<i>aoristul II al lui γίνομαι</i>	(14)
ἐγερῶ, ἡγείρα	<i>viit. și aor. lui ἐγείρω</i>	(23)
ἐγήγερται	<i>perf. pas. ind. pers. III sg. al lui ἐγείρω</i>	(28)
ἐγνοκα	<i>perf. act. ind. al lui γινώσκω</i>	(28)
ἐγνων	<i>aor. II (de formă mi) al lui γινώσκω</i>	(30)
ἐγνώσθην	<i>aor. pas. al lui γινώσκω</i>	(15)
ἐγώ	<i>pron. pers. I. sg., eu</i>	(7)
ἐδιδάχθην	<i>aor. pas. al lui διδάσκω</i>	(15)
ἔθνος, ἔθνους, τό	<i>popor, neam, nație, etnie</i>	(24)
εἰ	<i>cu indicativ, dacă; adv., dacă (în întrebări indirecte)</i>	(20, 26)
εἶδον	<i>aoristul II al lui βλέπω</i>	(14)
εἰμί	<i>sunt</i>	(7)
εἶπον	<i>aoristul II al lui λέγω</i>	(14)
εἰπών	<i>participiul aorist II activ al lui λέγω</i>	(18)
εἰρήνη, ἡ	<i>pace</i>	(4)
εἰς	<i>prep. cu Ac. în, la, către, până la</i>	(6)
εἷς, μία, ἓν	<i>unu, una, unul singur, unic</i>	(25)
εἰσέρχομαι	<i>dep., intru, pătrund</i>	(9)
ἐκ	<i>prep. Ac. din, venind din, ieșind din</i>	(6)
ἐκεῖ	<i>adv. de loc, acolo</i>	(19)
ἐκεῖνος, -η, -ο	<i>pron. dem. acel, acela</i>	(8)
ἐκήρυξα	<i>aoristul lui κηρύσσω</i>	(13)
ἐκηρύχθην	<i>aor. pas. al lui κηρύσσω</i>	(15)
ἐκκλησία, ἡ	<i>adunare, biserică</i>	(4)
ἐκπορεύομαι	<i>dep., ies, plec</i>	(11)
ἐλαβον	<i>aoristul II al lui λαμβάνω</i>	(14)
ἐλεέω	<i>am milă</i>	(27)
ἐλεύσομαι	<i>deponent, viitorul lui ἔρχομαι</i>	(12)
ἐλήλυθα	<i>perf. ind. al lui ἔρχομαι</i>	(28)
ἐλήμφθην	<i>aor. pas. al lui λαμβάνω</i>	(15)
ἐλθών	<i>participiul aorist II activ al lui ἔρχομαι</i>	(18)
ἐλπίς, ἐλπίδος, ἡ	<i>nădejde, speranță</i>	(16)

ἐμαυτοῦ, ἡς, οὗ	pronume reflexiv pers. I sg., <i>eu însumi/însămi</i>	(23)
ἐμός, -ή, -όν	adj. pos. <i>aparținând mie, al meu</i>	(29)
ἐμπροσθεν	adv. <i>înainte, înaintea, în fața, în prezența</i> (cu gen.)	(29)
ἐν	prep. cu Dat. <i>în, pe, la</i>	(6)
ἐνεγκών	participiul aorist II activ al lui φέρω (la indicativ, aoristul I ἤνεγκα este mai frecvent folosit)	(18)
ἐντολή, ἡ	<i>poruncă</i>	(4)
ἐνώπιον	adv. <i>înaintea, în fața, sub privirile, în prezența</i> (cu gen.)	(29)
ἔξ	num. indeclinabil, <i>șase</i>	(25)
ἐξέρχομαι	dep., <i>ies, plec</i>	(9)
ἔξεστι(ν)	verb impersonal, folosit numai la persoana a III-a (cere dativul persoanei pentru care „se cuvine să”), <i>este îngăduit, este cu putință, este posibil, se cuvine</i>	(21)
ἐξουσία, ἡ	<i>drept, stăpânire, autoritate</i>	(30)
ἔξω	adv. <i>afară, în afara</i>	(29)
ἔξω	viitorul lui ἔχω	(12)
ἐπαγγελία, ἡ	<i>făgăduință, promisiune</i>	(8)
ἐπερωτάω	<i>întreb, pun la îndoială</i>	(26)
ἐπί	prep., cu Genitiv: <i>pe, locul unde se termină mișcarea, locul lângă care se găsește un lucru, în fața, în timpul, în fruntea, peste</i> ; cu Dativ: <i>împrejurările în care se petrece acțiunea, în legătură cu, după, spre, ținând seama de</i> ; cu Acuzativ: <i>în același loc, laolaltă, în timpul, în vederea unui scop, pentru, în vederea unui scop</i> ; această prepoziție este extrem de comună, dar destul de dificilă. Diferitele ei utilizări trebuie învățate prin observare, atunci când acestea sunt întâlnite.	(23)
ἐπιστρέφω, ἐπιστρέψω, ἐπέστρεψα	<i>întorc</i>	(13)
ἐπιτίθημι	<i>pune pe, așez pe</i> (cu acuzativul lucrului pus și dativul persoanei sau lucrului peste care este pus).	(31)
ἐπορεύθην	aor. pas. al lui πορεύομαι	(15)
ἔργον, τό	<i>lucrare, faptă, lucru</i>	(11)
ἔρημος, ἡ	<i>deșert, pustiu</i>	(5)
ἐρρέθην	aor. pas. ind. al lui λέγω (aor. pas. part. ῥηθείς)	(28)
ἔρχομαι	dep., <i>vin, sosesc, merg</i>	(9)

ἐρωτάω	întreb pe cineva, a întreb pe cineva ceva, rog, cer . (26) Inițial, ἐρωτάω a însemnat <i>întreb</i> , în sensul de <i>interoghez</i> , iar αἰτέω a însemnat <i>cer</i> . În Noul Testament însă, ἐρωτάω este adesea folosit în ambele aceste sensuri.	
ἐσθίω	mănânc	(10)
ἔσομαι	viit. lui εἰμί	(23)
ἔσχατος, -η, -ον	ultimul, cel din urmă	(5)
ἔσχον	aor. II al lui ἔχω	(30)
ἕτερος, -α, -ον	altul (uneori, dar nu întotdeauna, implică o diferență de fel, pe când ἄλλος adeseori denotă o distincție de număr)	(32)
ἔτι	încă, mai	(11)
ἐτοιμάζω, ἐτοιμάσω, ἡτοίμασα	pregătesc	(13)
ἔτος, ἔτους, τό	an	(25)
εὐαγγελίζομαι	deponent, cu forme medii, predic <i>Evanghelia</i> (cu acuzativul lucrului predicat și, fie acuzativul, fie dativul persoanei căreia i se predică).	(20)
εὐαγγέλιον, τό	veste bună, evanghelie	(8)
εὐθέως sau εὐθύς	adv. îndată, imediat	(19)
εὐλογέω	vorbesc ce este bine, vorbesc de bine, binecuvânteț, slăvesc, aduc mulțumire	(22)
εὕρισκω	gădesc, aflu, descopăr, iau la cunoștință	(31)
εὐχαριστέω	sunt recunoscător, mulțumesc, aduc mulțumiri	(22)
ἐχθρός, ό	dușman, vrăjmaș	(29)
ἔχω	am, stăpânesc, dețin	(2)
ἑώρακα	perf. act. ind. al lui βλέπω (ὁράω)	(28)
ἕως	adv. cu gen., până la, până când ; conj., cât timp	(31)
ζ		
ζάω	trăiesc (are η în loc de α în sistemul prezent; de exemplu, ζῆς, ζῆ și nu ζᾶς, ζᾶ).	(30)
ζητέω	caut ceva sau pe cineva, (eu) cer	(22)
ζωή, ή	viață	(4)
η		
ἥ	conj. sau, ori; decât	(25, 29)
ἡγαγον	aoristul II al lui ἄγω	(14)
ἡγέρθην	aor. pas. al lui ἐγείρω	(15)
ἤδη	adv., deja	(13)

ἤθελον	imperf. indic. al lui θέλω (cu augment aparent neregulat, însă o altă formă a verbului a fost ἐθέλω).	(25)
ἠκούσθην	aor. pas. al lui ἀκούω	(15)
ἦλθον	aoristul II al lui ἔρχομαι	(14)
ἡμέρα, ἡ	<i>zi</i>	(4)
ἡμέτερος, -α, -ον	adj. pos. <i>aparținând nouă, al nostru, a noastră</i>	(29)
ἦνεγκα	aoristul II al lui φέρω	(14)
ἠνέχθην	aor. pas. al lui φέρω	(15)
ἤχθην	aor. pas. al lui ἄγω	(15)
θ		
θάλασσα, ἡ	<i>mare</i>	(11)
θάνατος, ὁ	<i>moarte</i>	(3)
θαυμάζω, θαυμάσω, ἐθαύμασα	<i>mă mir</i>	(13)
θέλημα, θελήματος, τό	<i>voie, voință, lucru dorit/prețins</i>	(16)
θέλω	<i>doresc, vreau</i>	(21)
θεός, ὁ	<i>Dumnezeu</i>	(6)
θεραπεύω, θεραπεύσω, ἐθεράπευσα	<i>vindec</i>	(13)
θεωρέω	<i>sunt spectator, privesc, văd</i>	(22)
θνήσκω	<i>mor</i> (folosit numai la perfect, τέθνηκα = <i>a fi mort</i> , și la mai mult ca perfect. Pentru alte timpuri se folosește ἀποθνήσκω)	(28)
ι		
Ἰάκωβος	<i>Iacov</i>	(25)
ἴδιος, -α, -ον	<i>personal, propriu, aparținând cuiva, al cuiva</i>	(29)
ιδού	particulă demonstrativă, <i>iată!, uite!</i>	(30)
ιδών	participiul aorist II activ al lui βλέπω	(18)
ιερέυς, ιερέως, ὁ	<i>preot</i>	(24)
ιερόν, τό	<i>sanctuar, templu</i>	(3)
Ἰησοῦς, Ἰησοῦ, ὁ	<i>Isus</i>	(21)
ικανός, -ή, -όν	<i>îndestulător, destul de mare, destul de numeros, mult, foarte mult, suficient, vrednic, considerabil</i>	(29)
ἱμάτιον, τό	<i>veșmânt, haină</i>	(19)
ἵνα	conj., cu conjunctiv, <i>pentru a, ca să, astfel încât</i>	(20)
Ἰουδαῖος, ὁ	<i>Iudeu</i>	(21)
ἵππος, ὁ	<i>cal</i>	(9)
ἵστημι	tranzitiv: <i>pun înainte, arăt, înfățișez, prezint, pun înaintea cuiva, stabilesc, statornicesc</i> (la prezent, viitor și aorist I activ); intransitiv: <i>stau, stau pe</i>	(32)

	<i>loc, stau neclintit , la perfect (care are sens de prezent) și la aorist II.</i>	
ἰσχυρότερος, -α, -ον	<i>mai puternic ; comparativ al lui ἰσχυρός, -ά, -όν ,</i>	(29)
	<i>puternic</i>	
κ		
καθαρός, ά, όν	<i>curat, pur, fără amestec</i>	(25)
κάθημαι	<i>deponent, în μι , mă așez, șed (participiu prezent</i>	(32)
	<i>καθήμενος , șezând).</i>	
καθώς	<i>adv. ca și, precum, după cum</i>	(31)
καί	<i>și, iar, de asemenea . καί... καί atât... cât și, și... și</i>	(3, 11)
καιρός, ό	<i>timp, clipă, moment, prilej, un timp, un moment</i>	(31)
	<i>fixat, un moment stabilit</i>	
κακός, -ή, -όν	<i>rău</i>	(5)
καλέω, καλέσω, έκάλεσα, -, -, έκαλήθην	<i>dau nume, numesc, chem pe nume, chem la</i>	(22)
καλός, -ή, -όν	<i>frumos, bun</i>	(5)
καλώς	<i>adv. bine</i>	(29)
καρδία, ή	<i>inimă</i>	(4)
καρπός, ό	<i>rod, roadă, rezultat, vlăstar, urmare</i>	(26)
κατά	<i>prep., sensul primar este de sus în jos ; cu Gen. împotriva, contra ; cu Ac. potrivit cu, cât privește</i>	(10)
καταβαίνω	<i>cobor</i>	(10)
κατέρχομαι	<i>dep., cobor, vin de sus</i>	(11)
κελεύω	<i>poruncesc</i>	(21)
κηρύσσω, κηρύξω	<i>vestesc, predic</i>	(12)
κόσμος, ό	<i>lume, univers</i>	(6)
κρείσσω, -ον	<i>mai bun, mai puternic ; comparativ al lui άγαθός</i>	(29)
κρίνω	<i>judec, hotărâsc, pedepsesc</i>	(8)
κρίσις, κρίσεως, ή	<i>acțiunea de a judeca, hotărâre a justiției, judecată, sentință</i>	(26)
κύριος, ό	<i>domn, stăpân</i>	(5)
κώμη, ή	<i>târg, sat, orășel</i>	(21)
λ		
λαλέω	<i>strig, țip, vorbesc</i>	(22)
λαμβάνω	<i>iau, primesc, capăt</i>	(2)
λαός, ό	<i>popor, mulțime</i>	(20)
λέγω	<i>zic, spun</i>	(2)

λείπω, -, ἔλιπον	(cea de-a doua formă - viitorul - lipsește și se va studia ulterior; cea de-a treia formă este aorist, în cazul nostru, aorist II), <i>las</i>	(14)
λήμψομαι	deponent, viitorul lui λαμβάνω	(12)
λίθος, ó	<i>piatră</i>	(6)
λόγος, ó	<i>cuvânt</i>	(3)
λοιπός, -ή, -όν	adj., <i>care rămâne, rămas</i>	(20)
λύω	<i>dezleg, eliberez, nimicesc</i>	(2)
μ		
μαθητής, ó	<i>ucenic</i>	(6)
μακάριος, -α, -ον	<i>fericit, preafericit</i>	(20)
μᾶλλον	adv. <i>mai, încă, mai mult, decât</i>	(29)
μαρτυρέω	<i>mărturisesc, depun mărturie</i>	(28)
μαρτυρία, ή	<i>mărturisire, mărturie</i>	(20)
μέγας, μεγάλη, μέγα	<i>mare (lung, vast, în vârstă, abundent, puternic, de rang înalt, important)</i>	(25)
μεῖζων, -ον	<i>mai mare ; comparativ al lui μέγας</i>	(29)
μέλλω	<i>sunt gata să, sunt pe punctul de, intenționez să</i>	(21)
μέν... δέ	<i>pe de o parte... pe de altă parte . De obicei, μέν nu se traduce, iar δέ se traduce cu dar</i>	(10)
μένω	<i>rămân, locuiesc</i>	(6)
μενῶ, ἔμεινα	viit. și aor. lui μένω	(23)
μετά	prep. cu Gen. <i>cu, printre, în mijlocul</i> ; cu Ac. <i>după, în urma (în sens temporal sau local)</i>	(6)
μετανοέω	<i>mă căiesc, mă pocăiesc, regret</i>	(23)
μή	conj. <i>altfel, ca nu cumva, de teamă să nu</i> (înțelesul adverbial al lui μή = „nu” a fost discutat deja)	(29)
μηδέ	part. adv. negativă, <i>și nu, nici, nici chiar; μηδέ... μηδέ nici... nici</i>	(20)
μηδείς, μηδεμία, μηδέν	cu alte moduri decât indicativ, <i>nici un, nici o, nimeni, nimic</i>	(25)
μηκέτι	adv. neg., cu celelalte moduri în afară de indicativ, <i>nu mai</i>	(20)
μήποτε	particulă negativă; aceeași întrebuintare ca μή , <i>niciodată, ca nu cumva, de teamă să nu, oare, nu cumva</i>	(29)
μήτηρ, μητρός, ή	<i>mamă</i>	(24)
μικρός, -ά, -όν	<i>mic</i>	(5)
μνημεῖνον, τό	<i>monument comemorativ, de aducere aminte, mormânt</i>	(31)

μόνον	adv. doar, numai	(31)
μόνος, -η, -ον	adj. singur, unic, doar, numai	(30)
μυστήριον, τό	mister, taină, secret	(30)
ν		
νεκρός, -ά, -όν	mort	(5)
νόμος, ό	lege	(3)
νῦν	acum, în momentul de față	(8)
νύξ, νυκτός, ή	noapte	(16)
ο		
ό, ή, τό	art. hotărât. m., f., n.	(5)
όδός, ή	drum, cale	(5)
οἶδα	perfect II, folosit ca prezent, știu, cunosc pe cineva, mă pricep, înțeleg	(32)
οἰκία, ή	casă, clădire, edificiu (sinonim pentru οἶκος)	(19)
οἶκος, ό	casă, locuință	(3)
οἶος, -α, -ον	pron. interog. ce fel de?, de ce natură?, care?, ce?	(30)
ολίγος	adj. puțin, puțin numeros, mic, puțin	(25)
όλος, -η, -ον	adj., întreg, complet, tot	(32)
όμοιος, -α, -ον	adj., asemănător, asemenea cu (cu dativul lucrului cu care se face asemănarea).	(32)
όνομα, ονόματος, τό	nume	(16)
όπου	adv. relativ, unde, acolo unde (fără mișcare), câtă vreme, cât timp, din moment ce, din cauza, din pricina	(26)
όπως	să, ca să, pentru ca, pentru ca să (cu conjunctiv. Folosit foarte asemănător modului în care ἵνα este folosit)	(29)
όράω	văd, privesc. (Sistemul prezent al acestui verb este mult mai puțin comun decât sistemul prezent al lui βλέπω . Verbul comun „a vedea” în Noul Testament este βλέπω, ὁψομαι, εἶδον, ἑώρακα (ὤμμαι), ὥφθην . Totuși, pentru că βλέπω are și el un viitor βλέψω și un aorist I ἔβλεψα ,va fi probabil mai convenabil să considerăm ὁψομαι etc. ca fiind formele principale ale verbului όράω și nu ale lui βλέπω).	(30)
όρος, ὄρους, τό	munte	(24)
ός, ή, ό	pron. rel., care, ce	(26)
όσος, -η, -ον	pron. rel. tot atât de/ca, la fel de mare/mult/mulți	(27)

ὅστις, ἥτις, ὃ τι	(plur. οἷτινες) pron. rel. nedefinit <i>cel care, oricine, oricare, oricine ar fi cel care, orice</i> ; arareori folosit în alte cazuri decât nominativ; uneori este folosit aproape la fel ca pronumele relativ ὅς .	(27)
ὅταν	conj., <i>ori de câte ori, de câte ori</i> (cu conjunctiv)	(26)
ὅτε	conj., <i>când</i> (relativă)	(26)
ὅτι	conj., <i>că</i>	(9)
οὐ	(οὐκ înaintea unei vocale, οὐχ înaintea vocalelor cu spirit aspru), <i>nu</i>	(9)
οὐδέ	<i>și nu, nu mai mult, nici chiar, nici măcar; οὐδέ... οὐδέ , nici... nici</i>	(11)
οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν	adj. <i>nici un, nici, nimeni, nimic</i> (cu indicativ)	(25)
οὐκέτι	<i>nu mai</i>	(10)
οὖν	particulă de coordonare, <i>deci, așadar, prin urmare, atunci</i> (postpozitiv, precum δέ și γάρ)	(26)
οὕπω	<i>nu încă</i>	(11)
οὐρανός, ὁ	<i>cer, boltă cerească, locașul lui Dumnezeu</i>	(6)
οὗς, ὠτός, τό	<i>ureche</i>	(27)
οὔτε	<i>și nu, nici (οὔτε... οὔτε nici... nici)</i> .	(32)
οὗτος, αὕτη, τοῦτο	pron. dem. <i>acesta, aceasta</i>	(8)
οὕτως	<i>așa cum, așa, tot așa</i>	(8)
ὀφείλω	<i>sunt dator, datorez, sunt obligat, sunt silit, (eu) trebuie să</i>	(21)
ὀφθαλμός, ὁ	<i>ochi</i>	(27)
ὄχλος, ὁ	<i>mulțime, gloată</i>	(20)
ὄψομαι	viitorul lui βλέπω	(14)
π		
παιδίον, τό	<i>prunc, copilaș, copil mic</i>	(19)
πάλιν	adv. <i>înapoi, îndărăt, în sens invers, la rândul său, din partea sa, din nou, iarăși, încă o dată, mai mult, în plus</i>	(29)
παρά	prep., sensul inițial este <i>în apropiere de, lângă</i> . Cu Gen. <i>de la</i> ; cu Dat. <i>lângă, la</i>	(10)
παραβολή, ἡ	<i>comparație, pildă, simbol</i>	(4)
παραγίνομαι	<i>sosesc, vin (παραγίνομαι εἰς τὴν πόλιν sosesc în oraș)</i>	(32)
παραδίδωμι	<i>dau, predau, încredințez, comunic, transmit</i>	(30)
παρακαλέω	<i>rog, invit, chem, îndemn, încurajez, mângâi</i>	(22)
παραλαμβάνω	<i>iau cu mine</i>	(10)

πᾶς, πᾶσα, πᾶν	adj., tot, toată, oricare, orice, fiecare	(25)
πάσχω	trec prin încercări, pătimesc, sufăr	(21)
πατήρ, πατρός, ὁ	tată	(24)
πείθω, πείσω, ἔπεισα	convîng	(13)
πειράζω	încerc, mă străduiesc, pun la încercare, ispitesc	(30)
πέμπω	trimit (pe cineva sau ceva la cineva sau undeva)	(6)
πεντακισχίλιοι, αι, α	num. card. cinci mii	(25)
πέντε	num. card. cinci	(25)
περί	sens inițial: în jurul, împrejurul ; cu gen., în privința, cu privire ; cu ac., în jurul, împrejurul, aproape de, cam pe la	(11)
περιπατέω	merg, mă plimb, umblu de colo până colo, umblu	(22)
Πετρος, ὁ	Petru	(28)
πίνω, πίομαι, ἔπιον	beau (viitor foarte neregulat)	(26)
πίπτω, -, ἔπεσον	(cea de-a treia formă este aorist, în cazul nostru, aorist II), cad	(14)
πιστεύω, πιστεύσω, ἐπίστευσα	cred	(13)
πίστις, πίστεως, ἡ	fidelitate, credincioșie, credință	(24)
πιστός, -ή, -όν	credincios, devotat	(5)
πλείων, -ον	mai mulți, mai mult, în plus ; comparativ al lui	(29)
	πολύς	
πλήθος, πλήθους, τό	număr foarte mare, mulțime, gloată, adunare	(25)
πλήρης, -ες	plin de, umplut cu	(24)
πληρώω	umplu, îndeplinesc (o slujbă), săvârșesc (o lucrare), împlinesc (Legea)	(28)
πλοῖον, τό	corabie	(11)
πνεῦμα, πνεύματος, τό	suflare, vânt, suflu, duh, spirit, suflet, viață	(16)
ποιέω	fac, termin, isprăvesc, realizez, săvârșesc, creez	(22)
πόλις, πόλεως, ἡ	cetate, oraș	(24)
πολύς, πολλή, πολύ	numeros, mult, mulți, mare (număr, cantitate), majoritatea, mulțime, gloată	(25)
πονηρός, -ά, -όν	rău, necinstit	(8)
πορεύομαι	dep., merg, mă duc, plec	(9)
ποῦ	adv. unde? (interogativ)	(26)
πούς, ποδός, ὁ	picior	(25)
πρό	prep. în fața, înainte de, înaintea (cere genitiv)	(21)
πρός	prep. cu Ac. la, spre, către	(6)
προσέρχομαι	merg, mă duc, plec (cu Dativ)	(17)
προσεύχομαι, προσεύξομαι	mă rog	(12)

προσκυνέω	<i>mă prosternez, mă închin în fața cuiva</i> . De obicei, (22) cere dativ; uneori, cere acuzativ.
προσφέρω	<i>aduc la</i> (cere acuzativ pentru lucrul adus și dativ (14) pentru persoana căreia i se aduce acel lucru)
πρόσωπον, τό	<i>față, chip</i> (8)
προφήτης, ό	<i>prooroc, profet</i> (6)
πρῶτος, -ης, -ον	<i>primul, cel dintâi</i> (5)
πῦρ, πυρός, τό	<i>foc</i> (31)
πῶς	<i>adv. cum? în ce chip? (interogativ)</i> (26)
ρ	
ῥήμα, ῥήματος, τό	<i>cuvânt (pronunțat), vorbă</i> (16)
σ	
σάββατον, τό	<i>sabat</i> (pluralul τὰ σάββατα , cu dativul neregulat (29) τοῖς σάββασι(ν) , este adesea folosit în sens singular)
σάρξ, σαρκός, ή	<i>carne, corp, trup, natură umană, fire pământescă</i> (16)
σεαυτοῦ, ής	<i>pronume reflexiv de pers. a II-a, tu însuși/însăși</i> (23)
σημεῖνον, τό	<i>semn, indiciu</i> (31)
Σίμων, Σίμωνος, ό	<i>Simon</i> (30)
σκότος, σκότους, τό	<i>întuneric</i> (27)
σός, -ής, -όν	<i>adj. pos. aparținând ție, al tău, a ta</i> (29)
σπείρω, σπερῶ, ἔσπειρα, -, -, ἐσπάρην	<i>semăn</i> (23)
στάδιον, τό	<i>stadiu (măsură de lungime), stadion (locul unde se (25) dispută competițiile sportive) , plural: τὰ στάδια , dar de asemenea masc. οἱ στάδιοι .</i>
σταυρόω	<i>răstignesc, crucific</i> (22)
στόμα, στόματος, τό	<i>gură</i> (31)
στρατιώτης, ό	<i>ostaș, soldat</i> (19)
σύ	<i>pron. pers. II sg., tu</i> (7)
σύν	<i>prep., sensul primar este cu ; cu Dat. cu, împreună (10) ; sinonim al lui μετά cu Gen.</i>
συνάγω	<i>adun, strâng</i> (10)
συναγωγή, ή	<i>loc de adunare, sinagogă</i> (19)
συνέρχομαι	<i>dep., mă întâlnesc, mă întrunesc, mă adun, mă (11) strâng (la o adunare)</i>
σώζω	<i>mântuiesc, salvez, izbăvesc, scap</i> (9)
σῶμα, σώματος, τό	<i>corp, trup, persoană, ființă</i> (16)
σωτηρία, ή	<i>mântuire, salvare, izbăvire, scăpare</i> (21)
τ	

τέκνον, τό	<i>copil, fiu sau fiică</i>	(6)
τέσσαρες, α	num. card. <i>patru</i>	(25)
τηρέω	<i>păzesc, supraveghez, veghez asupra cuiva, păstrez, pun deoparte, țin, rețin</i>	(22)
τίθημι	<i>pun, așez, depun; τίθημι τὴν ψυχὴν = îmi dau viața</i>	(31)
τιμάω	<i>evaluez, prețuiesc, estimez, pune (fixez) un preț, tratez cu cinste, cinstesc</i>	(22)
τις, τι	pron. indef. <i>cineva, ceva, unul, una</i>	(26)
τίς, τί	pron. interog. <i>cine? care? ce?</i>	(26)
τόπος, ό	<i>loc, ținut, regiune</i>	(6)
τότε	adv. <i>atunci, în acel moment, în acel timp</i>	(10)
τρεῖς, τρία	num. card. <i>trei</i>	(25)
τυφλός, ό	<i>orb</i>	(12)
υ		
ὔδωρ, ὕδατος, τό	<i>apă</i>	(27)
υἱός, ό	<i>fiu</i>	(3)
ὕμετερος, -α, -ον	adj. pos. <i>aparținând vouă, al vostru, a voastră</i>	(29)
ὑπάγω	<i>plec, mă duc, mă îndepărtez, mă retrag</i>	(31)
ὑπέρ	cu gen., <i>pentru, pentru apărarea, în favoarea</i> ; cu ac., <i>dincolo de, peste, mai sus de, mai presus de</i>	(11)
ὑπό	prep. cu genitiv, <i>de, de către, din cauza, din pricina</i> ; cu acuzativ, <i>sub</i>	(9)
ὑποστρέφω, ὑποστρέψω, ὑπέστρεψα	<i>mă întorc</i>	(13)
φ		
φάγομαι	viit. (foarte neregulat) al lui ἐσθίω . Aorist II: ἔφαγον	(26)
φανερώνω	<i>fac vizibil, arăt cu claritate, înfățișez, vădesc, descopăr, dau pe față</i>	(32)
Φαρισαῖος, ό	<i>fariseu</i>	(21)
φέρω	<i>duc, port, sufăr, rabd</i>	(6)
φημί	<i>zic, spun, afirm, declar</i> (verb în μι cu rădăcina φα ; (32) mult mai rar întâlnit decât λέγω).	
φιλέω	<i>iubesc</i> ; felul de dragoste caracteristică prieteniei, afecțiunii, simpatiei; acest cuvânt este mult mai puțin folosit în Noul Testament decât ἀγαπάω .	(22)
φοβέομαι	v. dep. cu forme pasive, <i>mă înfricoșez, mă înspăimânt, mă tem</i>	(23)
φυλακή, ή	<i>strajă, gardă, acțiunea de a face strajă, închisoare</i>	(19)
φωνή, ή	<i>sunet, voce, glas</i>	(4)

φῶς, φωτός, τό	<i>lumină</i>	(27)
χ		
χαίρω	<i>mă bucur, mă veselesc (ἐχάρην , aor. II pasiv)</i>	(31)
χαρά, ἡ	<i>bucurie</i>	(8)
χάρις, χάριτος, ἡ	<i>ceea ce este plăcut/agreabil, farmec, grație, favoare, har, gingășie</i>	(24)
χείρ, χειρός, ἡ	<i>mână</i>	(30)
Χριστός, ὁ	<i>Hristos</i>	(21)
χρόνος, ὁ	<i>timp, vreme (în special o perioadă de timp, deosebindu-se de καιρός , un moment stabilit)</i>	(31)
χώρα, ἡ	<i>ținut, regiune, meleag, țară, teritoriu</i>	(22)
ψ		
ψυχή, ἡ	<i>suflu, suflare, suflet, viață, existență</i>	(4)
ω		
ὧδε	<i>adv., aici, încoace, în acest loc, în această situație</i>	(31)
ὧν, οὗσα, ὅν	<i>participiul prezent al lui εἰμί</i>	(17)
ὥρα, ἡ	<i>perioadă de timp, oră, ceas</i>	(4)
ὥς	<i>conj. ca, precum, după cum, așa cum, ca și, când, cât timp , cu numerale: aproximativ, cam</i>	(25)
ὥσπερ	<i>adv., precum, după cum, așa cum</i>	(31)
ὥστε	<i>conj., astfel, așa, prin urmare, așadar</i>	(31)
ὥφθην	<i>aor. pas. al lui βλέπω, ὁράω</i>	(15)